

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

24'üncü Toplantı
1 Aralık 2025 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Giresun eski Milletvekili Cemal Öztürk'ün vefatına ve 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, kesin hesap komisyonu kurulmasının gerekliliğine ilişkin açıklaması
- 2.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine ve kesin hesap komisyonu kurulmasına ilişkin açıklaması
- 3.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine ilişkin açıklaması
- 4.- Komisyondaki siyasi parti grup sözcülerinin 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklamaları
- 5.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın, 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri

- a) Cumhurbaşkanlığı
- b) Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- c) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- ç) İletişim Başkanlığı
- d) Diyanet İşleri Başkanlığı
- e) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- f) Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı
- g) Savunma Sanayii Başkanlığı
- ğ) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- h) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
- ı) Yatırım Ofisi Başkanlığı
- i) Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı
- j) Finans Ofisi Başkanlığı
- k) İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığı

- 2.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) (Gelir Bütçesi, Maddeler)
- 3.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) (Maddeler)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

-----0-----
24'üncü Toplantı
1 Aralık 2025 Pazartesi
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.04'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,
Komisyonun bugünkü gündemine,
Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine,
Giresun eski Milletvekili Cemal Öztürk'ün vefatına ve 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece,
İlişkin açıklama yaptı.

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, kesin hesap komisyonu kurulmasının gerekliliğine,
Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine ve kesin hesap komisyonu kurulmasına,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine,
Komisyondaki siyasi parti grup sözcüleri 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece,
Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece,
İlişkin açıklama yaptı.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279)
ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Cumhurbaşkanlığının,
Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının,
Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin,
İletişim Başkanlığının,
Diyanet İşleri Başkanlığının,
Devlet Arşivleri Başkanlığının,
Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının,
Savunma Sanayii Başkanlığının,
Strateji ve Bütçe Başkanlığının,
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun,
Yatırım Ofisi Başkanlığının,
Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığının,
Finans Ofisi Başkanlığının,
İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığının,
Görüşmeleri tamamlanarak,

Cumhurbaşkanlığının,
Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının,
Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin,
İletişim Başkanlığının,
Diyanet İşleri Başkanlığının,
Devlet Arşivleri Başkanlığının,
Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının,
Savunma Sanayii Başkanlığının,
Strateji ve Bütçe Başkanlığının,
2026 yılı bütçeleri ile 2024 yılı kesin hesapları kabul edildi.

2026 yılı gelir bütçesi kabul edildi.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279),
maddelerinin görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 22.06'da son verildi.

1 Aralık 2025 Pazartesi
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.04
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Hayırlı sabahlar diliyorum.

Toplantı yetersayımız vardır.

Komisyonumuzun 24'üncü Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Cumhurbaşkanlığı, Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, İletişim Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Yatırım Ofisi Başkanlığı, Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı, Finans Ofisi Başkanlığı ve İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığının Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Ayrıca, gündemimizde bugün Cumhurbaşkanlığının bütçe görüşmelerinin tamamlanmasını müteakiben 2026 Yılı Gelir Bütçesi ve 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddeleri bulunmaktadır.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, gördüm.

Şimdi de Komisyonumuzda toplantıya katılan bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, tamamlandı.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun, nedir mesele?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Usul hakkında bir şey söylemek istiyorum efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Usul tartışması...

Sayın Ağbaba, siz niye bastınız?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlatacağım Sayın Başkan. Sayın Oluç...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, usul tartışmasını ben yapmıştım, bir daha usulümle alakalı mı bir tartışma var? Hayır, herkes usul tartışması açmış.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bugünkü usulünüzle ilgili...

CAVİT ARI (Antalya) - Usul tartışmanın çok usule uygun olduğunu düşünmüyoruz, o yüzden...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, siz oy vermediniz ama bu Komisyon oy verdi benim usulümle alakalı yönetime.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Eski usulünüzle ilgili değil, bugünkü usulünüzle ilgili bir konuşmak istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bugün ne yaptım? Aynı şey, işte, okudum isimleri yine.

Sayın Oluç, buyurun.

İki dakika süre veriyorum.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, kesin hesap komisyonu kurulmasının gerekliliğine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Şimdi, Sayın Başkan, siz bugünkü gündemi söylerken 2024 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin de oylanacağını ifade ettiniz; bu nedenle söz aldım. Her sene bunu söylüyoruz, bir kez daha söylemiş olalım, tutanaklara da geçsin. Bu Mecliste bir kesin hesap komisyonu kurulması gerekiyor çünkü kesin hesap komisyonu bir devletin bir mali yılda yaptığı tüm harcamaların ve elde ettiği gelirlerin bütçeye uygun şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğini incelemek üzere kurulan ve yasama organına bağlı bir denetim komisyonu olmalıdır. Böylelikle merkezî yönetim bütçesinin denetim süreci halk adına tam anlamıyla Mecliste yerine getirilmiş olur. Bütçe hakkının olmazsa olmazlarından biridir ancak ne yazık ki -yıllardır bunu söylüyoruz, yerine gelmiyor- Türkiye'de Meclis bünyesinde bir kesin hesap komisyonu bulunmamaktadır. O nedenle bugünkü gündemde de olduğu için 2024 yılı kesin hesapları bu konunun bir kez daha dile getirilmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Hem hesap verilebilirlik hem şeffaflık hem de denetim açısından bu komisyonun büyük önem taşıdığı kanaatindeyiz. Yani kamu harcamalarının nasıl yapıldığını denetlemek için, yasama organının yürütmeyi denetlemesi için -bugünlerde biraz zor oluyor bu iş ama yine de- Sayıştay raporlarının değerlendirilmesi için, şeffaflık ve kamu güvenini artırmak için ve bütçe hakkının tam olarak kullanılabilmesi için kesin hesap komisyonunun kurulması gerektiğini bir kez daha belirtmek istiyorum. Hiç olmazsa bu sene bunu böyle geçirdik ama gelecek sene, 2025 yılı merkezî hesapları

kesin hesap komisyonunda tartışmak, konuşmak, denetlemek mümkün olur diye düşünüyoruz eğer böyle bir kesin hesap komisyonu kurulması kararı alınırsa.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun, iki dakika da size veriyorum.

2.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine ve kesin hesap komisyonu kurulmasına ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben de teşekkür ederim.

Tabii, burada Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı var, çok önemli bürokratlarımız var, Strateji Bütçe Başkanı var, MGK Genel Sekreterimiz var; bu bürokratlarımız geliyorlar bu Plan ve Bütçe Komisyonuna ama bazıları tenezzül etmiyor bu Komisyona gelmeye. Dolayısıyla, Sayın Mehmet Muş'u görevini yapmaya davet ediyorum; MİT Başkanı yok, Diyanet İşleri Başkanı yok, İletişim Başkanı yok. Plan ve Bütçe Komisyonu Meclisin en önemli Komisyonu, anayasal komisyon. Bu arkadaşlar, burayı ciddiye almıyorsa hepimizin bunu sorgulaması lazım. Hem Sayın Mehmet Muş'u göreve davet ediyorum ve dolayısıyla bugün bu görüşmelerin yapılmaması gerektiğini ifade etmek istiyorum. Sizin bu konuda Plan ve Bütçenin saygınlığını korumanızı beklediğimizi grup olarak ifade etmek istiyorum.

Tabii, bizim hem seçim programlarımızda hem de seçim bildirimimizde yer alan bir konu var: Bir kesin hesap komisyonu kurulmalı ve bu kesin hesap komisyonu başkanı da muhalefetten biri olmalıdır diyoruz, yıllardır ifade ediyoruz ama bundan hep kaçırıyorsunuz; bunu tekrar gündem yapmak istedik, kamuoyunun ve Komisyonumuzun takdirine sunmak istedik. Mutlaka bir kesin hesap komisyonu kurulmalı ve başkanı da muhalefet mensubu olmalı diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Usta...

3.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Komisyon toplantısına bazı bürokratların gelmemesine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli arkadaşlar; hoş geldiniz.

Ben de benzer bir konuyu gündeme getirmek istiyorum. Gerçekten, arkadaşlar, burası Parlamento, burası Plan ve Bütçe Komisyonu. Şimdi, bugün Cumhurbaşkanlığı ile birlikte Millî İstihbarat Teşkilatı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Millî Saraylar Dairesi Başkanlığı, Strateji ve İletişim Başkanlığının bütçelerini görüşeceğiz. Şimdi, Strateji ve Bütçe Başkanımız burada, bana göre Türkiye'nin en önemli bürokrati yani en kritik bürokrati. Şimdi bu arkadaşımız geliyor buraya veya diğer bürokratlar geliyor, buraya herkes geliyor. Bu İletişim Başkanı niye gelmiyor? Ben daha fazla buna... Mesela bu sefer biraz ümitlenmiştik, değişti İletişim Başkanı, yeni başkan gelir, eski başkan bir gelenek hâline getirdi filan demiştik. Gerçekten sabahleyin onu düşündüm, inşallah gelir filan da bu mevzuyu tekrar açmayız diye düşünüyorduk. Şimdi, o arkadaş da gelmemiş. Diyanet İşleri Başkanı gelmiyor, Sayın başkan, Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanı gelmiyor. Yani onlar Parlamentodan daha mı üstte bir görev yapıyorlar veya kritik insanlar? Hakikaten bunun bir gerekçesi yok ya. Cumhurbaşkanı yardımcısı geliyor, Bakanlar geliyor; bu kurumların başkanları bu Parlamente'ya niye gelmiyor? Hani arızı olur, bir defa olur, dersiniz ki: "Hastadır, yurt dışı seyahattedir, bir şeyi vardır." filan dersiniz ama sürekli gelmemesini ne Cumhurbaşkanı Yardımcısının kabul etmesi lazım ne de sizin kabul etmeniz lazım Sayın Başkan. Yani bu bize saygısızlık olduğu kadar orada Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına saygısızlık ve Komisyon Başkanına saygısızlık arkadaşlar, değil mi bu? Dolayısıyla gelecek herkes burada hesabını da verecek, bütçesini onaylattırarak, çekip gidecek hem kesin hesabı var burada hem de yeni bütçesi var. Gelecek sene için buraya artık bir tedbir almak lazım, bu olmaz, bu gerçekten kabul edilebilir bir şey değil. Hani, sürekli gelmemesi kabul edilemez, bir defa gelmeyebilir, dediğim gibi, bir sorun olmuştur, şudur budur ama bunu bir usul hâline getirmek, sanki buraya Diyanet İşleri Başkanı hiç gelmezmiş, İletişim Başkanı hiç gelmezmiş gibi bir geleneği oluşturmanın ben doğru olmadığını düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu konuda daha dikkatli olmaya hem Cumhurbaşkanlığı tarafından hem de Komisyon Başkanlığı olarak sizi de daha gayretli olmaya davet ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet şimdi, değerli milletvekilleri...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sadece Cumhurbaşkanlığı makamına değil millete de saygısızlıktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız burada, bu konuyla alakalı biz daveti ilgili kurumlara gönderdik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Davet zaten bir mecburiyettir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, bir müsaade eder misiniz ya.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, bir mecburiyettir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade eder misiniz siz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani keyfine göre gelecek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani tamam Sayın Tanal, bir müsaade edin de bir de ben konuşayım şimdi.

Dolayısıyla bu geçtiğimiz bütçede de gündem olmuştu ve burada yani siz, diğer ilgili bakanlıklar geldi, bu konuda Parlamentonun bu hassasiyeti var ve sizin nezdinizde Sayın Başkanım, biz bunu iletiyoruz. Ha, Başkan Yardımcısıyla beraber yürütebilir miyiz; yürütebiliriz, birçoğunu oylayabiliriz yani tüzük gereği bunu yapmamızda söz konusu bir mahzur yok, bunu yapabiliriz ama usul olarak, temsil olarak, Parlamentonun itibarı olarak -siz Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı da yapmıştınız, daha önce de Başkanım bu konuyu konuştuk- arkadaşlar bu konuda hassas davranırlarsa daha iyi olur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cumhurbaşkanının gelmesi lazım, bütçe onun bütçesi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyoruz.

Orada da Anayasa'da hüküm açık.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkerele¹

- a) Cumhurbaşkanlığı
- b) Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- c) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- ç) İletişim Başkanlığı
- d) Diyanet İşleri Başkanlığı
- e) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- f) Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı
- g) Savunma Sanayii Başkanlığı
- ğ) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- h) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
- ı) Yatırım Ofisi Başkanlığı
- i) Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı
- j) Finans Ofisi Başkanlığı
- k) İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığı

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Yılmaz'a konuşması için otuz dakika süre vereceğim. Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi şahsım ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan adına saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama geçmeden önce, uzun yıllar bu Komisyonunda birlikte görev yaptığımız Cemal Öztürk Beyefendi'ye Allah'tan rahmet diliyorum, dün vefat etti uzun bir rahatsızlık sonrasında, son derece ilkeli, vatanına, milletine hizmet eden bir siyasetçiydi, Giresun'a, ülkemize çok hizmetleri oldu, Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Komisyon görüşmelerinin son gününde Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların 2026 yılı bütçeleri ile 2024 yılı kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz. Görüşmelerin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Cumhurbaşkanlığımız bağlı ve ilgili kuruluşlarıyla devletimizin stratejik hedeflerine yön vermekte, iç ve dış siyasette öncelikleri belirlemekte, bakanlıklarımız arasında koordinasyonu sağlamakta, süreçleri izlemekte, ülkemizin geleceğine katkı sunan çalışmaları bütüncül bir anlayışla yürütmektedir. Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Yüzyılı vizyonu ve devletimizin makro hedefleri doğrultusunda kurumlar arası uyumu tesis eden, yürütülen faaliyetlerin seyrini yakından takip ederek ihtiyaç duyulan düzenlemeleri hızla hayata geçiren bir iradeyi temsil etmektedir. Bu çerçevede, ilgili kanun ve diğer mevzuatla oluşturulan kurullar etkin biçimde görevlerini yapmakta, hazırlanan strateji belgeleri ve eylem planları ilgili kurumlarımız tarafından kararlılıkla uygulanmaktadır. Devletimizin politika kapasitesini güçlendiren Ekonomi Koordinasyon Kurulu, Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu, Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi Yönlendirme Kurulu, Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu ve Nüfus Politikaları Kurulu karar süreçlerine yön veren temel yapılardır. Bu kurullar kendi alanlarında yürüttükleri çalışmalarla stratejik hedeflerimizin uygulanmasına etkin şekilde katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede, Cumhurbaşkanlığı bütçesi uluslararası gelişmelerin gerektirdiği yönelimlere ve ülkemizin ihtiyaçlarına uyum sağlayan, millî öncelikleri esas alan, katma değer odaklı bir anlayışla hazırlanmıştır. Bugün yapacağım bütçe sunumunda Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçe ve kesin hesap rakamlarını, gerçekleştirdikleri faaliyetlerini, projelerini ve temel bütçe büyüklüklerini sizlerle paylaşacağım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğimizin 2024 yılı kesin hesap gideri 12 milyar 572 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için ise Genel Sekreterliğimize 16 milyar 928 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2024 yılı bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde barış, destekleme faaliyetleri kapsamında Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı gibi diğer kurumlara toplam 10 milyar 816 milyon lira ödenek aktarımı yapıldığı, Cumhurbaşkanlığına bağlı ofislere hazine yardımı olarak 1 milyar 361 milyon lira, acil destek giderleri için ise 477 milyon lira ödenek kullanıldığı

1. (1/280) ve (1/279) esas numaralı Kanun Teklifleri 23/10/2025 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

görülmektedir. 2026 yılında Genel Sekreterlik bütçesi için 21 milyar 287 milyon lira ödenek öngörülmektedir. Bu ödeneğin yüzde 41,2'si barışı destekleme faaliyetlerine, acil destek giderlerine ve Yatırım ve Finans Ofisine hazine yardımı olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara aktarılacaktır. Geri kalan ödeneğin büyük bir bölümü ise çeşitli alanlarda vatandaşlarımıza karşılıksız sunulan kamusal hizmetlerin sürdürülebilmesi için kullanılacaktır. Bu kapsamda ülkemizin en büyük kütüphanesi olmanın yanı sıra, hem koleksiyon sayısı hem de sunulan hizmet açısından dünyanın en büyük üçüncü kütüphanesi olan Millet Kütüphanemizin çatısı altında sunulan tüm hizmetler de bütçemizle desteklenmektedir. 7/24 hizmet veren kütüphanemiz açıldığı 2020 yılından bugüne başta gençlerimiz olmak üzere 8 milyonun üzerinde kişiyi ağırlamıştır. Koleksiyonumuzda 134 farklı dilde, 2 milyon 168 bin kitap ile yaklaşık 300 milyonun üzerinde makale, rapor gibi elektronik içerik ücretsiz olarak sunulmaktadır. Kullanıcıların evlerinde de akademik araştırmalarda önem arz eden dokümanlara ulaşılabilmesi için ulusal ve uluslararası veri tabanlarına uzaktan erişim imkânı sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Genel Sekreterliğimiz bünyesinde yer alan Kongre ve Kültür Merkezi kendi kaynak ve imkânları çerçevesinde tüm kamu kurumlarının açılış, toplantı ve organizasyonlarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu kapsamda 2025 yılı içerisinde Kongre ve Kültür Merkezi'nde toplam 56 program ve etkinlik gerçekleştirilmiştir. İlk kez 2025 yılında uygulanan Külliye'de Ramazan Programı kapsamında 490 bin ziyaretçiye kitap fuarları, bilim atölyeleri, tiyatro ve sinema gösterimleri, geleneksel çocuk oyunları gibi 1.500'e yakın etkinlik icra edilmiştir. Bu program halkla ilişkiler uygulamalarında mükemmellik standartlarını esas alan projelere verilen Uluslararası Halkla İlişkiler Birliği (IPRA) ödülleriyle kamu hizmetleri kategorisinde ödüle layık görülmüştür. Ayrıca, uluslararası temaslar çerçevesinde bu yıl 30 ülkenin devlet ve hükümet başkanı ülkemizde misafir edilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla gerçekleştirilen NATO Zirvesi'nde 2026 yılındaki zirvenin Ankara'da düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. NATO'nun karşı karşıya bulunduğu güvenlik sınamalarının ele alınacağı ve caydırıcılık ile savunma boyutlarının güçlendirileceği Zirvenin 7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde yapılması planlanmaktadır. Üye ülkelerin devlet ve hükümet başkanları ile ortak ülkeler, Avrupa Birliği ile davetli diğer ülkelerden yaklaşık 10 bin kişilik bir katılımın öngörüldüğü NATO Zirvesi'nin hazırlıkları Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğimiz koordinasyonunda yürütülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu yılın mart ayında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Cumhurbaşkanlığı teşkilatında bazı hizmetlerde etkinliğin artırılması amacıyla sadeleştirmeye gidilmiştir. Bu kapsamda Dijital Dönüşüm Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Finans Ofisi ilga edilmiştir. Yatırım Ofisi, Finans Ofisinin bazı görevlerini devralarak Yatırım ve Finans Ofisi olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Kamuda insan kaynağı yönetim modellerini hayata geçirme, insan kaynağının geliştirilmesini sağlamaya yönelik projeler geliştirme, yetenek gelişim faaliyetlerini yürütme, devlet teşkilatı içerisinde yer alan kurumları merkez, taşra ve yurt dışı ayrımıyla elektronik ortamda tanımlama ve paylaşılmasına yönelik çalışmaları koordine etme gibi görevler Genel Sekreterliğimizin görevleri arasına dâhil edilmiştir.

Dijital Dönüşüm Ofisinin yürüttüğü dijital dönüşüm ve siber güvenlik alanlarındaki görevlerinin yeniden yapılandırılarak Siber Güvenlik Başkanlığına verilmesiyle ülkemizin dijital egemenliğini önceleyen bir anlayışı bir adım daha ileriye taşıyoruz. Siber güvenlik alanındaki süreçleri düzenleyecek ürünleri ve firmaları akredite edecek, çok daha etkili bir şekilde ülkemizin, insanımızın, firmalarımızın siber güvenliğini sağlayacak bir yapı oluşturuyoruz.

Diğer taraftan, Finans Ofisinin bazı görevleri Yatırım Ofisine devredilerek yatırım ve finans politikalarının Yatırım ve Finans Ofisi çatısı altında bütünleştirilmesi sağlanmıştır. Bu dönüşümle birlikte eski Finans Ofisinin görev alanında yer alan katılım finans, finansal teknolojiler, İstanbul Finans Merkezi ve uluslararası finansal iş birlikleri konularındaki çalışmalar Yatırım ve Finans Ofisi bünyesine dâhil edilmiştir. Yeniden yapılanmayla Ofis finansal politika geliştirme, yenilikçi finansal araçların teşviki ve finansal ekosistemin güçlendirilmesi gibi alanlarda daha etkin bir rol üstlenmeye başlamıştır. Finansal ekosistemin güçlendirilmesi yönündeki bu dönüşümün önemli boyutlarından biri de ülkemizin hızla büyüyen girişimcilik ve teknoloji ekosistemidir. Ülkemizin girişimcilik ekosistemi son beş yılda büyük bir ivme yakalayarak bölgesel bir merkez olma yolunda güçlü bir konuma ulaşmıştır. 2010-2020 arasında Türk girişimcilerine 815 milyon dolar yatırım yapılmışken, 2021 yılından bu yana toplam yatırım tutarı 5,6 milyar dolara ulaşmıştır. Yıllık ortalama 1 milyar dolar seviyesindeki bu hacim ülkemizin küresel girişim sermayesi radarına açık şekilde girdiğini göstermektedir. 2024 yılında ülkemiz erken aşama yatırımlarda Avrupa'da 12'nci, MENA bölgesinde 3'üncü sırada yer almıştır. Son beş yılda 455 girişim sermayesi fonu Türkiye'de 2,3 milyar dolar kaynak toplamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı Yatırım ve Finans Ofisi aynı zamanda ülkemizin küresel yatırım ekosistemindeki konumunu güçlendirmek ve finansal alanda derinleşmeyi desteklemek amacıyla uluslararası tanıtım, yatırım destek, analiz ve koordinasyon faaliyetlerini bütüncül bir yapı içinde sürdürmektedir. Uluslararası doğrudan yatırımlar (UDY) cari açığın uzun vadeli ve sürdürülebilir finansmanında kritik bir rol oynamanın yanı sıra ekonomik büyümenin, teknolojik dönüşümün, nitelikli istihdamın ve ihracat artışının en önemli destek unsurlarından biri olmaya devam etmektedir. 1973-2002 döneminde, bütün bu dönem boyunca yalnızca 15 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım çekebilen ülkemiz 2003 yılından bugüne yaklaşık 284 milyar dolar yatırım çekerek bu alanda çarpıcı bir ivme yakalamıştır. 2024 yılında küresel doğrudan yatırım akımlarında yüzde 11'lik bir düşüş yaşanmasına rağmen ülkemize girişler bir önceki yıla kıyasla yüzde 9,7 artarak 11,7 milyar dolara ulaşmıştır. 2025 yılının ilk dokuz ayında uluslararası doğrudan yatırım girişleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 46 artışla 11,4 milyar dolara ulaşmış, son on iki ayda yani yıllıklandırılmış olarak ise 15,9 milyar dolarla son dönemdeki en güçlü performansını ortaya koymuştur.

Cumhurbaşkanlığı Yatırım ve Finans Ofisi tarafından uluslararası düzeyde yürütülen yatırım destek ve tanıtım faaliyetleri çerçevesinde 2024 yılının başından günümüze kadar ülkemizde toplam değeri 3 milyar dolar olan 47 yatırım projesi faaliyete geçmiştir. Ayrıca, bu projelerle 12.496 kişiye istihdam sağlanmıştır. Faaliyete geçen 47 yatırımın 38'i üretime, 2'si AR-GE merkezine, 1'i lojistik dağıtım merkezine ve 6'sı hizmet sektörlerine yöneliktir. Türkiye Uluslararası Doğrudan Yatırım Stratejisi (2024-2028) yeşil ve dijital dönüşümü merkeze alan, yüksek katma değerli ve nitelikli istihdam sağlayan yatırımların ülkemize çekilmesini önceliklendirmektedir yani daha fazla yatırım, daha nitelikli yatırım diyoruz. Bu çerçevede, 2028 itibarıyla yüzde 1,5 seviyesine payımızı taşımayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Strateji ve Bütçe Başkanlığı ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerine ulaşması, sürdürülebilir büyümenin güçlendirilmesi ve makroekonomik istikrarın korunması amacıyla stratejik planlama, programlama ve bütçe politikalarının hazırlanması yönünde görevlerini sürdürmektedir. 2024-28 dönemi ile 2053 vizyonunu da kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nın yanı sıra Orta Vadeli Program ile Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda ilgili paydaşların katkılarıyla hazırlanmıştır.

2026-28 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programın 7 Eylül 2025 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmasıyla bütçe süreci başlamıştır. 2026 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşlarla yakın iş birliği içinde hazırlanmış, Sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla 30 Ekim 2025 tarihinde yayımlanmıştır. Başkanlık tarafından yürütülen planlama çalışmaları sonucunda hazırlanan 2025 Yılı Yatırım Programı ocak ayında yayımlanarak kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. Programda 3.783 proje yer almakta olup toplam proje tutarı 10,6 trilyon lira, başlangıç ödeneği ise 1,4 trilyon lira olarak belirlenmiştir. Ülkemizin Avrupa Birliği'ne katılım sürecine yönelik olarak her yıl hazırlanan Ekonomik Reform Programı 15 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Avrupa Komisyonuna iletilmiştir. Strateji ve Bütçe Başkanlığınca uluslararası düzeyde İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, G20, Avrupa Komisyonu gibi kuruluşlarla makroekonomik politikalara ve kalkınma çalışmalarına yönelik aktif katılım ve katkı sağlanmaktadır. 2026 yılında hazırlanması öngörülen OECD Türkiye Ekonomik Görünüm Raporu hazırlık sürecine başlanmıştır.

2021 yılında merkezî yönetim kapsamındaki idarelerde uygulamaya başladığımız performans esaslı program bütçe sistemini genel yönetim kapsamındaki diğer idarelere yaygınlaştırmaya yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu kapsamda, Başkanlığın desteğiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 2026-2028 dönemi Mahalli İdareler Bütçe Hazırlama Rehberi program bütçe yaklaşımıyla hazırlanarak haziran ayında yayımlanmıştır.

Devlet yardımlarına ilişkin gerçekleştirmelerin tek bir noktadan izlenerek etkin bir şekilde raporlanabilmesi amacıyla oluşturulan Devlet Yardımları İzleme Sistemi'ne uygulayıcı kurumların entegrasyonu 2025 yılında tamamlanmıştır. Sistem üzerinden devlet yardımı gerçekleştirmeleri takip edilerek sektörel ve bölgesel politikaların oluşturulmasına etkin bir şekilde katkı sunulması planlanmaktadır.

Strateji ve Bütçe Başkanlığının 2024 yılı Kesin Hesap gideri 3 milyar 561 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için 286 milyar 861 milyon lirası yedek ödenek olmak üzere Başkanlığa 290 milyar 239 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Başkanlık bütçesi için 378 milyar 985 milyon lira ödenek öngörülmüş olup bu tutarın yüzde 98,9'u olan 375 milyar 26 milyon lirası yedek ödenek için ayrılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı devletin tanıtma siyasetinin ve tanıtımla ilgili alanlarda Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek stratejilerin uygulanması amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir. Başkanlık uluslararası kamuoyu, karar alıcı aktörler ve medyaya güçlü ilişkiler oluşturarak ülkemizin küresel ölçekte etkin temsilini güvence altına alan çalışmalar gerçekleştirmekte ve "Türkiye" markasının değerini yükseltmeye odaklanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı bünyesindeki CİMER, sadece talep ve şikâyetler için oluşturulmuş bir başvuru merkezi değil, aynı zamanda katılımcı yönetim ilkesi kapsamında vatandaşların kamu politikalarına yönelik düşüncelerini paylaşılabileceği dünyanın en büyük kamuoyu iletişim platformu olarak önemli bir kurumsal kimlik kazanmıştır. 2025 yılında vatandaşların daha hızlı ve kolay başvuru yapabilmelerini sağlamak amacıyla CİMER mobil uygulaması hayata geçirilmiştir.

İletişim Başkanlığı, gençlerin kamu kurumlarıyla bir araya gelerek devletin kendilerine sunduğu kredi, teşvik, burs, eğitim desteği gibi yardımlar hakkında bilgi almalarını hedefleyen Devlet Teşvikleri Tanıtım Günleri'ni organize etmektedir. 2025 yılında Ankara, İstanbul, Aydın, Isparta, Kahramanmaraş ve Trabzon illerinde düzenlenen etkinliklere toplamda yaklaşık 110 bin kişi katılım sağlanmıştır.

Devlet enformasyon sistemi üzerinden ulusal ve uluslararası medya 35 dilde izlenmekte; basın, resmî kaynaklar ve düşünce kuruluşlarından elde edilen içerikler hızla taranıp çevrilerek sisteme aktarılmakta, ilgili kurumlarla paylaşılmaktadır.

İletişim Başkanlığının 2024 yılı kesin hesap gideri 5 milyar 58 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için İletişim Başkanlığına 6 milyar 155 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında İletişim Başkanlığının bütçesi için 7 milyar 564 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığı, İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarına ilişkin doğru bilgilendirme yapmak, dinî konularda rehberlik sağlamak, ibadet yerlerinin yönetimini yürütmek ve din istismarıyla mücadele etmek amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Başkanlık, dünyanın dört bir yanında yürüttüğü hizmetlerin çeşitliliği ve niteliğiyle uluslararası alanda çok daha etkin bir kurum hâline gelmiştir.

Başkanlık, 2024-25 umre döneminde 600 bine yakın vatandaşımızın umre ibadetini usulüne uygun ve en iyi şartlarda yerine getirmesine imkân sağlamıştır. Hac ibadetinde sunmuş olduğu nitelikli hizmet sayesinde 2025 yılı hacında her alanda en başarılı hac organizasyonu seçilerek en prestijli ödül olan Elmas Ödülü'nü almaya hak kazanmıştır.

Başkanlık tarafından sahih dinî bilgiler internet siteleri ve E-Devlet Kapısı gibi dijital platformlar aracılığıyla vatandaşlarımızla paylaşılmaktadır. Aynı zamanda, vatandaşlarımız tarafından 2024-25 yıllarında söz konusu platformlar üzerinden Başkanlığa yönlendirilen sorular cevaplandırılmıştır. Ayrıca, Alo 190 Dinî Soruları Cevaplandırma Hattı üzerinden de bilgi talepleri karşılanmıştır.

Türkiye Diyanet Vakfı iş birliğiyle 149 ülkede insani ve sosyal yardım faaliyetleri sürdürülmektedir. "Kurbanını paylaş, kardeşinle yakınlaş" temasıyla vekâlet yoluyla son iki yılda 1,6 milyon hisse kurban kesimi ve dağıtımı yapılarak milyonlarca mazluma ve ihtiyaç sahibine destek olunmuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığının 2024 yılı kesin hesap gideri 97 milyar 259 milyon liradır. 2025 yılı bütçesi için Diyanet İşleri Başkanlığına 130 milyar 119 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesi için 174 milyar 389 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı, tarihî ve kültürel mirasın zarafetini koruyarak geleceğe taşımada öncü bir kurum olma vizyonu ile çalışmalarını yürütmektedir. Bu kapsamda, Topkapı Sarayı'nın Harem Dairesi'nde yer alan Karaağalar Koşu on yıl süren çok yönlü restorasyonun ardından ilk ziyaretçilerini ağırlamıştır. Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusunda "Topkapı Sarayı'nda Zaman ve Sanat" temasıyla saat müzesi oluşturulmuştur. Bu alanda Topkapı Sarayı saat koleksiyonunun yüzde 80'ini oluşturan 300'ü aşkın eser ilk kez geniş kapsam ve bütünlük içinde sanatseverlerin ziyaretine açılmıştır. Topkapı Sarayı'nın dünyaca ünlü porselen koleksiyonu Darphane-i Amire yerleşkesinde Porselen Müzesi olarak sanatseverlerle buluşmaya hazırlanmaktadır. 2025 yılı sonuna kadar Topkapı Sarayı'nda Seririyat Binaları, Hüsn-i Hat Müzesi ve Millî Saraylar Halı Müzesi, marangozhane, güzel sanatlar projelerinin tamamlanması öngörülmektedir.

Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı 2024 yılında 9 milyona yakın ziyaretçiyi ağırlarken 2025 yılının ilk dokuz ayında yaklaşık 6 milyon ziyaretçiye kapılarını açarak ülkemizin tanıtımına ve turizm gelirlerine önemli ölçüde katkı sağlamaya devam etmiştir.

Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesap gideri 5 milyar 251 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına 3 milyar 114 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı için 4 milyar 85 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Devlet Arşivleri Başkanlığı tarihî belgelerin korunması, tasnifi ve araştırmacıların hizmetine sunulması ile millî arşiv politikasının uygulanmasını sağlamak üzere çalışmalarını yürütmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte Devlet Arşivleri Başkanlığı, yalnızca belge muhafaza eden bir kurum olmaktan çıkıp millî arşiv politikasını belirleyen, kamu kurumlarıyla iş birliği içinde tarihî belgeleri koruyan, tasnif eden ve araştırmacıların erişimine sunan stratejik bir yapıya dönüşmüştür. Bugün, Osmanlı'dan cumhuriyete uzanan altı asırlık belge hazinemiz sadece Türkiye'nin değil Osmanlı coğrafyasında yer alan 40'tan fazla ülkenin de tarihine ışık tutmaktadır.

Dijital çağın gereklilikleri doğrultusunda arşivlerimizin elektronik ortama aktarılması yönünde büyük mesafeler katedilmiştir; sadece son iki yıllık süreçte yaklaşık 7 milyon belge dijital ortama aktarılmıştır. "Belgeler Evimizde" projesiyle yaklaşık 1 milyon 700 bin dijital belge dünyanın dört bir yanındaki araştırmacılara ulaştırılmıştır. Eğitim ve farkındalık faaliyetleri kapsamında Devlet Arşivleri Başkanlığı tarafından Belge Temelli Tarih Eğitimi Projesi sürdürülmektedir. Başkanlık, ayrıca mesleki gelişim ve paylaşım için uluslararası iş birliği faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Bu bağlamda, bugüne kadar 76 ülkeyle arşivler arası iş birliği protokolü imzalanmıştır.

Devlet Arşivleri Başkanlığının 2024 yılı kesin hesap gideri 773 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için Devlet Arşivleri Başkanlığına 1 milyar 218 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Devlet Arşivleri Başkanlığı bütçesi için 1 milyar 533 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı, ülkemizin savunma kapasitesini yerli ve millî imkânlarla güçlendirmek, stratejik teknolojilerde bağımsızlığı pekiştirmek ve güvenlik kurumlarımızın ihtiyaç duyduğu modern sistemleri en yüksek standartlarda karşılamak üzere faaliyetlerini yürüten kritik bir devlet kurumudur.

Bu konuda bilgi sunmadan önce, dün, tarihî bir gün yaşadık; havacılık tarihinde bir ilk gerçekleşti ve KIZILELMA insansız uçağımız ASELSAN'dan, TÜBİTAK'tan, savunma sanayimizin diğer önemli paydaşlarından yine millî ve yerli sistemleri kullanarak havadan havaya roket atışıyla hedefini tam isabetle vurmuş oldu; bu, havacılık tarihinde bir ilk. Ben emeği geçen tüm kişileri ve kurumları tekrar tebrik ediyorum, bu güzel gelişmelerin önümüzdeki dönemde de artarak devamını diliyorum.

2002 yılında 56 firma ve 62 projeye yürütülen yaklaşık yüzde 80 dışa bağımlı savunma sanayisi sektörü günümüze gelindiğinde 3.500'den fazla firma ve 1.400'ün üzerinde projeye yüzde 82 yerlilik oranına ulaşmıştır. Ayrıca, savunma sanayimiz yaklaşık 100 bin kişiye ulaşan nitelikli istihdam olanağıyla sürdürülebilir kalkınma hedeflerine önemli katkı sağlamaktadır.

Ülkemiz İHA ve SİHA teknolojisinde dünyanın önde gelen 3 ülkesinden biridir. Elektronik harp alanında dünyada öncü olan ülkemiz, kendi savaş gemisini yapabilen 10 ülkeden biridir. Savunma sanayisi sektörümüz güvenlik ve dış politikada bağımsızlık açısından önem arz ederken aynı zamanda katma değeri yüksek ekonomik büyüme ve sosyal refaha katkısı bakımından ülkemiz için önde gelen sektörlerdendir. 2002 yılında sadece 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatı, 2024 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 30'luk artışla 7,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türk savunma ve havacılık sektörünün ihracat gelirleri 2025 yılının ilk dokuz ayında 6 milyar dolara ulaşmıştır. Türk savunma sanayisi, bugün geldiği noktada savunma sanayisi ürünlerinin ihracatında dünya çapında 11'inci sıraya kadar yükselme başarısı göstermiştir. İlk 100 savunma sanayisi kuruluşu listesinde bu sene 5 Türk şirketi yer almıştır.

Savunma sanayisinde elde ettiğimiz yetkinlikleri sivil endüstrilere de aktarıyoruz. ASELSAN ve TÜRASAŞ'la iş birliğinde millî elektrikli tren setinin üretimine başlanması, demir yolu sinyalizasyon sistemleri ile hızlı tren alt sistemleri tedariki kritik altyapılarda yerleşmenin örneklerindendir. Yine, ASELSAN tarafından tamamen millî imkânlarla geliştirilen ilk kalp-akciğer makinesiyle sağlık sektörüne, İlk Yerli Tramvay Motoru ve Çekiş Sistemi Sözleşmesi'yle raylı sistemler sektörüne güçlü bir giriş yapılmıştır.

Ülkemizin ilk millî haberleşme uydusu TÜRK SAT 6A ilk test yayınını gerçekleştirmiş ve 42 derece doğu boylamındaki nihai görev yörüngesinde testlerini başarıyla tamamlamıştır. HÜRKUŞ 2'nin ilk test uçuşunu başarıyla tamamlaması ve HÜRJET'in 1.2 Mach hıza ulaşması, ülkemizin yeni nesil hava gücüne hazırlığının somut örnekleridir. ATAK ve GÖKBAY helikopterlerinin jandarma envanterine girmesiyle birlikte operasyonel kapasite daha da artmış, ülkemizin hava platformlarında bağımsız üretim yapma hedefi güçlenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bayraktar TB3'ün MAM-T mühimmatıyla ilk atışında tam isabet sağlaması ve TCG Anadolu'ya yapay zekâ desteğiyle gerçekleştirdiği tam otomatik kalkış iniş testleri, insansız deniz-hava entegrasyonunda ulaştığımız seviyeyi göstermektedir. ANKA 3'ün TOLUN mühimmatıyla başarılı atış testi, AKSUNGUR'un yerli motor ve alt sistemlerinde 40 bin fite ulaşması ve yapay zekâ destekli TB2T'nin kendi sınıfında irtifa rekoru kırması, ülkemizin insansız hava araçlarında teknoloji derinliğini artırmıştır. KIZILELMA'nın manevra ve mühimmat entegrasyon testleriyle muharip

yeteneğini güçlendirmesi, AKINCI ve ANKA'nın farklı mühimmatlarla gerçekleştirdiği başarılı atışlarla birlikte değerlendirildiğinde ülkemizin İHA alanındaki küresel konumunun daha da pekiştiği görülmektedir.

6 Ağustos 2024 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında toplanan Savunma Sanayii İcra Komitesinde "Çelik Kubbe" olarak adlandırdığımız Türkiye'nin yerli ve millî, çok katmanlı hava savunma yeteneğini güçlendirecek stratejik kararlar alınmıştır. Bu kararlar, farklı algılayıcı ve silah sistemlerinden oluşan tüm yerli hava savunma sistemlerimizi -füze, radar, komuta kontrol- bütünleşik bir ağ yapısında birleştirecek bir sistemler sistemi mimarisi kurulmasını öngörmektedir. Yapay zekâyla desteklenen bu ağ yapısı ortak hava resmini gerçek zamanlı olarak oluşturacak ve operasyon merkezlerine en doğru kararı alıracak bir bilgiyi anlık iletecektir. Bu kapsamda Çelik Kubbe Projesi 2025 yılında resmî olarak aktif edilmiş, ilk olarak toplam 47 araçtan oluşan Çelik Kubbe sistemleri Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle düzenlenen törenle Silahlı Kuvvetlerimize teslim edilmiştir.

On İkinci Kalkınma Planı dönemi sonunda savunma sanayisi sektöründe 150 binin üzerinde çalışanla, 26 milyar dolar ciroya ve 11 milyar dolar ihracata ulaşmayı hedeflemekteyiz.

Savunma Sanayii Başkanlığımızın 2024 yılı kesin hesap gideri 1 milyar 2 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için Savunma Sanayii Başkanlığımıza 1 milyar 138 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Savunma Sanayii Başkanlığı bütçesi için 1 milyar 547 milyon lira ödenek öngörülmektedir. "Bu kadar bir ödenekle bu dediklerinizi nasıl yapacaksınız?" diye bir soru gündeme gelebilir. Bu konuda şunu ifade etmek isterim: Bu, sadece genel katma bütçeden idari amaçlı tahsis ettiğimiz ödenek, asıl büyük kaynak tabii ki Savunma Sanayii Destekleme Fonu. Bu fon genel bütçe dışında olduğu için rakamsal olarak ifade etmedim ama 2024 yılında bu fona aktarılan vergi payı yaklaşık 153,5 milyar liradır ve bu önümüzdeki dönemde de yeni projelerimizi de dikkate alarak savunma sanayimize alternatif finansal imkânları geliştirme yönünde çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Millî İstihbarat Teşkilatı ülkemizin güvenliğini hedef alan risk ve tehditleri tespit ve analiz etme ile devlet politikalarının şekillenmesine katkı sunacak istihbaratı üretme faaliyetlerini kesintisiz olarak yerine getirmektedir. Köklü devlet geleneğimizin kilit unsurlarından biri olan Millî İstihbarat Teşkilatı terörle mücadele, dış istihbarat, istihbarata karşı koyma, teknik ve siber istihbarat alanlarında ürettiği bilginin devlet politikasına dönüşebilecek kalitede ve öngörülebilir olması esas almaktadır.

Teşkilat uzun yıllardır PKK, FETÖ, DEAŞ, EI Kaide ve DHKP-C gibi farklı ideolojilere ve dış desteğe sahip terör örgütleriyle eş zamanlı olarak mücadele etmekte olup gelineen noktada terörün kalıcı olarak sona erdirilmesi yönünde izlenen devlet politikasında önemli ve kritik görevler üstlenmektedir.

FETÖ'nün yurt içindeki hareket alanı MİT'in güvenlik kurumlarıyla yürüttüğü müşterek başarılı çalışmalara bağlı olarak azaltılmıştır.

Ayrıca MİT, dost ve kardeş ülkelere verdiği eğitimlerle tecrübe aktarımı da gerçekleştirmektedir.

Yapay zekadan siber güvenliğe kadar teknik istihbaratı çok geniş bir perspektifle ele alan Millî İstihbarat Teşkilatımız, devletimizin sunduğu imkânlar nispetinde teknolojiye azami düzeyde faydalanarak teknik istihbarat ihtisas alanlarını gün geçtikçe çeşitlendirmekte ve geliştirmektedir.

2024 yılında Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının kesin hesap gideri 23 milyar 927 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığına 28 milyar 896 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığımızın bütçesi için 39 milyar 496 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği millî güvenliğin sağlanması ve millî hedeflere ulaşılması amacıyla iç ve dış güvenlik ile savunma siyasetine ilişkin hareket tarzlarına ait esasları kapsayan Millî Güvenlik Siyaset Belgesini hazırlamaktadır. Belge 2025 yılında küresel ve bölgesel ölçekte meydana gelen gelişmeler doğrultusunda günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde güncellenmiştir.

Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği yakın coğrafyamızda küresel ölçekte güvenlik alanında yaşanan gelişmeler doğrultusunda millî güvenlik meselelerine yönelik çok yönlü analiz çalışmalarına devam etmekte, uluslararası faaliyetler kapsamında ikili ve çok taraflı temaslarını yoğun şekilde sürdürmektedir.

Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin 2024 yılı kesin hesap gideri 261 milyon lira olmuştur. 2025 yılı bütçesi için Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine 381 milyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. 2026 yılında Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği bütçesi için 590 milyon lira ödenek öngörülmektedir.

Sayın Başkan değerli üyeler; malumlarınız olduğu üzere, ilgili Cumhurbaşkanlığı kararıyla ülkemiz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin koordinasyonu hususunda Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı görevlendirilmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kalkınmasına destek olmayı tarihî bir sorumluluk ve millî davamızın bir parçası olarak görüyoruz.

Bu çerçevede, Kıbrıs meselesinin adil, kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulması, ayrıca Kıbrıs Türkünün özden gelen hakları olan egemen eşitliğinin ve eşit uluslararası statüsünün uluslararası toplum tarafından tescil edilmesine ilişkin çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 2025 yılında 21 milyar Türk lirasına ulaşan büyüklükte bir iktisadi ve mali iş birliği anlaşmasını imzaladık ve hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda çok sayıda projeyi, faaliyeti sürdürüyoruz; dağıttığımız kitapçıkta detayları var, zaman kısıtı açısından müsaadenizle onları atlıyorum.

Önümüzdeki dönemde KKTC'nin altyapısına verilen desteğin yanı sıra kadın girişimciler, genç girişimciler başta olmak üzere üreticilere, çiftçilere, kırsal ve bölgesel kalkınma desteklerine öncelik vereceğiz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın vizyonuyla ve KKTC makamlarıyla yakın işbirliği içinde KKTC'nin her alanda daha da gelişerek güçlenmesi, insanlık dışı izolasyonların ortadan kalkması ve Kıbrıs Türk'ü kardeşlerimizin refahı için çalışmaya devam edeceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, örtülü ödenekle ilgili hiçbir şey söylemediniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim mekanizmaları arasında yer alan yazılı soru önergelerine de gereken özeni göstermeye devam ediyoruz. Bu çerçevede, tarafıma tevcih edilen 1.434 soru önergesinin yüzde 89'una yanıt verilmiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İlgili bakanlıklara gönderiyorsunuz, bize göndermiyorsunuz ki!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Önümüzdeki dönemde de milletvekillerimizin ilettiği tüm önergeler aynı dikkat ve sorumluluk anlayışıyla cevaplandırılacaktır.

Cumhurbaşkanlığı bağlı ve ilgili kuruluşlar Sayıştay Başkanlığımız tarafından hazırlanan idari denetim raporlarını dikkatle incelemekte ve raporlarda yer alan hususların gereğini hassasiyetle yerine getirmektedir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, örtülü ödenekle ilgili tek bir cümle yok; ne kadarı harcandı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini soracağız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bu kapsamda Sayıştay Başkanlığımıza denetimler kapsamında idarelerimize sundukları yapıcı katkılar için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Cumhurbaşkanlığı, bağlı ve ilgili kuruluşlarıyla birlikte cumhuriyetimizin asrı aşan kurumsal birikimini geleceğe taşıyan "Türkiye Yüzyılı" vizyonunun hayata geçirilmesinde merkezi bir rol üstlenen yapıdır. Cumhurbaşkanlığımız Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın vizyonu, tecrübeli ve dirayetli liderliğiyle ülkemizin ihtiyaç duyduğu politika ve stratejilerin geliştirilmesi, uygulamaların takibi ve kurumlar arası etkin koordinasyonun, uyumun sağlanması görevlerini kararlılıkla sürdürecektir.

Bütçe sunumumu tamamlarken bir ayı aşkın süre boyunca yoğun bir çalışma temposuyla bütçe sürecini tamamlayacak olan Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine, burada görüş ve önerileriyle sürece katkı veren tüm milletvekillerine gönülden teşekkür ediyorum. Katılırsınız katılmayız eleştiri her zaman faydalıdır diye yürekten inanıyorum; yeter ki tartışmalar kişiselleşmesin, yeter ki hakaret olmasın, herkes bu Meclisin saygınlığına yaraşır bir üslupla hareket etsin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, örtülü ödenekle ilgili bilgi verir misiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Burada ifade edilen tüm fikirler bizim için kıymetli ve bütün bu fikirlerden en üst düzeyde yararlanmak için her türlü gayreti sarf edeceğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sunumunuzda emeği yok görmüşsünüz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçe ve kesin hesapları ile Sayıştay raporlarına ilişkin görüşmelerin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sunumum esnasında bazı milletvekillerimizin, değerli vekillerimizin soruları oldu ama az önce söylediğim gibi buranın bir usulü var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Emeklilerle ilgili, asgari ücretlilerle ilgili de bir şey söyleseydiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben bu sunumumu tamamladıktan sonra her biriniz konuşma hakkına sahipsiniz, konuşmalarınızda sorularınızı yönlendirirsiniz ben de akşam, akşam...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Savunma sanayisine ayırdığınız kadar keşke tarıma ayırsaydınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - ...akşam bütün bu sorulara elimden geldiğince cevap veririm ama usul dışı bir şekilde bir soru-cevabın uygun olmadığını düşünüyorum.

Meclisimizin takdiriyle sonuçlandırılacak olan bütçemiz milletimiz, ülkemiz ve devletimiz için hayırlı olsun.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Savunma sanayisine ayırdığınız kadar tarıma da yer ayırsaydınız; gıda olmadan savaş kazanılmaz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ayrıldı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Fazlasıyla ayırıyoruz, merak etmeyin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sunumunuzda ne asgari ücretli ne de emekli için tek bir cümle geçmedi Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Onları ekonomi bölümünde anlatmıştık, siz yoktunuz o gün.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayı Güner, Sayın Başkanı çok özlediniz herhâlde; yani burada, Komisyonda...

CAVİT ARI (Antalya) - Üç sene Başkanlığımızı yaptı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, yine geldi işte, ha burada ha orada, ne fark eder?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Güner'in sözünü kesmeyelim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güner'e söz verdiniz mi Sayın Ağbaba, veriyor musunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Cevdet Bey bu Komisyondaki tecrübesiyle Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı oldu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ya, halkın sorunlarını olsun bir cümle anlatmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani ben her türlü şeye hazırım Sayın Arı.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Veli Ağbaba konuşacaktır.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, değerli bürokratlar; ben de bütçemizin memleketimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sözlerimin başında bir görüntüyü sizlerle paylaşmak istiyorum: geçtiğimiz günlerde, biliyorsunuz -diğer görüntü arkadaşlar, diğer görüntü; koroyu gösterelim- iddia odur ki bu söylenen, Papa gelirken söylenen ilahinin Hazreti Muhammed Efendimiz'i Medine'de karşılarken okunan ilahî olduğu söyleniyor, bunu kamuoyunun takdirine sunuyorum. Sizin gibi muhafazakâr, millî ve muhafazakâr iktidarın da dikkatine sunmak istiyorum. Tabii, orada kızlarımızın giydiği kıyafet de Papa'nın kıyafetine benziyor, onu da takdirlerinize sunarak sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye tarihine baktığımız zaman hukuksuzlukların çok olduğunu görüyoruz maalesef ve bunlarla da yüzleşmemiz gerekiyor. Örneğin, değerli arkadaşlar, bakın, kısaca tarihlere baktığımız zaman, 1960 darbesi sonunda başlayan süreç

Türkiye'de hâlâ herkesin içini acıtan, herkesin adalet duygusunu zedeleyen bir dönemdir; hem başbakanın idam edilmesi hem 2 bakanın idam edilmesi hâlâ bugün yükleri kanatmaktadır. Şimdi, o gün bitti mi? Bitmedi. Maalesef, hemen on yıl sonra, 1971 yılında bir muhtırayla Türkiye, hâlâ yine acısını çektiğimiz bir idamlar dönemine girdi; 3 solcu genç, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan idam edildi. Ardından bitti mi? Bitmedi. 12 Eylül döneminde hızla başlayan, sağdan soldan asılma dönemine geçildi. 1990'lı yıllarda farklı bir döneme girdik, 90'lı yıllarda biliyorsunuz beyaz Toros modaydı; Beyaz Toros'la Kürt siyasetçileri, Kürt iş adamları kaçırılarak katledildi. Ardından, 1990'larda bir furyayla hem terör furyasıyla hem de... Siyaset yok edilmeye çalışıldı ve DEP dosyaları sayesinde birçok siyasetçi cezaevinde kaldı; Ahmet Türk'ünden Leyla Zana'sına, Sırrı Sakık'ine kadar birçok siyasetçi cezaevinde kaldı. Ne zaman cezaevinden çıktılar? Bu Avrupa Birliğiyle başlayan görüşmeler ve sizin Hükûmetiniz döneminde cezaevinden çıkıldı. O dönemki Sayın AK PARTİ Genel Başkanının da açıklamaları var, dönemin Başbakanının da açıklamaları var ve o dönemde bunların yanlış olduğu söylendi ve cezaevinden çıktı o insanlar, tekrar siyaset yapmaya başladılar. Bitti mi? Bitmedi değerli arkadaşlar, 2000'li yılların ikinci yarısından, 2010'dan itibaren, 2008'den itibaren hatta bir furya başlatıldı yine, içinde yargı var, siyaset var, cemaatler var. Türkiye tarihinde nasıl ki 12 Eylül 1980 bir milatsa 12 Eylül 2010 da bir milattır. 12 Eylül 2010'da bir büyük ittifakla; içinde liberal arkadaşlarımız vardı, koca koca profesörler, içinde AK PARTİ'li siyasetçiler vardı. Ne denildi o zaman: 12 Eylül referandumuna karşı çıkmak demokrasiye karşı çıkmakla ki 12 Eylül darbesiyle hesaplaşmamakla suçlandı karşı çıkanlar. Ne oldu? Büyük bir ittifakla geçti referandum ve bu ittifakın en önemli ortağı ise; kimdi? Hoca Efendi Hazretleri sizin deyiminizle, Hoca Efendi Hazretleri diyordunuz siz o zaman ve hepiniz alkışladınız. Bakın, burada o dönem siyaset yapan arkadaşlarımız da hepiniz alkışladınız ama -bugün Savunma Sanayii Başkanımız da burada- hem savunma sanayimize ne kadar darbe vurduğunu anlatacağım hem de Türkiye'de hukukun yok edildiğini, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne düşmanın yapmadığını yargı eliyle yaptığınızı anlatacağım. Bitti mi? Bitmedi değerli arkadaşlar, hemen ardından Gezi olayları; burada bir darbe paranoyasına kapıldınız, bir kimyanız bozuldu. Neyse, Gezi kapandı gitti, o gün bildiri okuyan, Başbakanlıktan çıkıp bildiri okuyan Tayfun Kahraman -geçen hafta mektubunu dağıttım- bildiri okuyor, "Başbakana taleplerimizi ilettik, artık bundan sonra bunun devam etmemesi lazım." diyor ve Gezi davasından şu anda insanlar cezaevinde.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Neden yargılanıyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben Gezi'deydim Süleyman, ben Gezi'deydim, Gezi'de eylemlerde ben vardım; hem Ankara'da vardım hem İstanbul'da vardım. Bakın, AK PARTİ'li gençler de vardı, MHP'li gençler de vardı; tarihin en güzel kalkışması, Türkiye'de tekrar demokrasi olduğunu gösteren bir kalkışmadır Gezi'dir.

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Gezi'nin amacı neydi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gezi'nin amacını anlatırım, oraya girmeyeceğim şimdi.

Bakın, Osman Kavala, Ayşe Barım hâlâ cezaevinde. Değerli milletvekilleri, bakın, Anayasa Mahkemesi kararı ya da yargının verdiği karar hepimizi etkiler. Bakın, Tayfun Kahraman'la ilgili, Can Atalay'la ilgili, Osman Kavala'yla ilgili, Selahattin Demirtaş'la ilgili, Figen Yüksekdağ'la ilgili hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var hem de Anayasa Mahkemesi kararları var ve bu kararlar maalesef tanımıyor. Değerli arkadaşlar, bakın, hukuku bir devirde Kenan Evren yıkıyor, bir devirde başka bir general yıkıyor, bir devirde de bugün de Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve arkadaşları hukuku yok ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne münasebet!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayret bir şey!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, bakın, bu Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmaması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyulmaması, Anayasa Mahkemesi kararlarını bir alt mahkemenin yok sayması... İcinizde hukukçu varsa kalksın, konuşsun "Bu Anayasa Mahkemesi kararına şundan dolayı uyulmuyor." diye, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine şu sebeplerle uyulmuyor." diye, biz de kabul edelim. Burada Sayın Hocam var, Serap Hoca var; Serap Hoca bunları kabul ediyorsa vallahi ben sizden özür dileyeceğim.

Şimdi geldik günümüzün konusuna. Değerli arkadaşlar, bakın, bir siyasi davayla karşı karşıyayız, İBB davası. Değerli arkadaşlar, birazdan iddianameyi okuyacağım. Bakın, bir siyasetçi hem hakaretten hem savcıyı tehditten hem sahtecilikten hem ihaleye fesat karıştırmaktan hem suç örgütü lideri olmaktan hem terörist olmaktan dolayı yargılanıyor. Bir siyasetçi bu kadar suç nasıl aynı anda işler, bunu da sizin takdirlerinize bırakmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, bakın, iddianameye yavaş yavaş gelelim, şimdi iddianameye yavaş yavaş gelelim. Ayrıca, bakın arkadaşlar, bir de bu yalanlara da geleceğim ama birazdan yalanlara da geleceğim.

TRT hepimizin vergileriyle yönetilen bir kurum. TRT'nin şeylerini gösterelim arkadaşlar, TRT'yi gösterelim. Şimdi, bakın, TRT hepimizin vergileriyle yayın yapan bir devlet kuruluşu arkadaşlar, devlet kuruluşu. Geçmişte darbe bildirileri yayınlanıyordu, 12 Eylül döneminde Kenan Evren'in konuşmaları veriliyordu, bugün de... Bakın arkadaşlar, bunu sizin vicdanlarınıza sunuyorum; bunu A Haber yapıyor, saatlerce yapıyor, Yeni Şafak yapıyor. Bakın arkadaşlar, "Terör örgütüyle kent uzlaşısı yapıldı." Şu manşete bakın, saatlerce...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tırnak içinde o.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - E, bunda tırnak yok işte.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, bırak tırnak içinde, bana anlatma.

Bakın arkadaşlar, bakın, bu TRT, seçim dönemlerinde bizim haberimizi yapmıyor. Bakın, bunu ahlaklı bulmak -bakın, çok sert söyleyeceğim- bunu doğru bulmak, bunu savunmak ahlaki bir meseledir, ahlaki bir meseledir bu. Ya, hiç haberimizi yapmayan TRT, İmamoğlu iddianamesi davasını bir günde elli dakika on sekiz saniye, altmış üç dakika, altmış üç dakika, yüz seksen dakika, yüz on yedi dakika, yüz yirmi dakika, yüz altı dakika, seksen dokuz dakika... Ya, kardeşim, siz hâkim misiniz, yargı mısınız? İddianame ortaya çıkmamış, Ekrem İmamoğlu ve arkadaşlarını burada infaz ediyorsunuz, katlediyorsunuz, ırzına geçiyorsunuz hukukun. Böyle bir şeyi savunmak ahlaki bir meseledir arkadaşlar. Bakın, bunu savunmak... İddianame yok ortada arkadaş ya! Adamların eşini dostunu söyledim. 1 koruma müdürü var, Giresunlu; "Baskın yapıldı evinde, para kasaları çıktı." diyor. Ya, para kasası gösteriyorlar,

para gösteriyorlar, sonra çıkıyor ki ortaya, bir tane para kasası, içinde bir tane beylik tabanca, beylik tabanca ve bir tane mermi. Geçti gitti ama görüntü geçti gitti, sonra düzeltiyorlar, "560 milyar para var." dediler, sonra bundan vazgeçtiler.

Arkadaşlar, hepinizin vicdanına sesleniyorum: Bakın, burada insanların yetmiş yıllık mallına el koyuldu, Ekrem İmamoğlu'nun babasının emekli maaşına el koyuldu. İnsanların kredi kartıyla ekmek alacak paraları yok arkadaş, kredi kartları yok ellerinde.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne dramatize ettin be! Boş ver sen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Dramatize etmeye gerek yok ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, iddia etme, ben bunları sana kanıtlarım, boş konuşmayın, boş konuşmayın.

Arkadaşlar, Ekrem İmamoğlu'nun babası Hasan İmamoğlu inşaat malzemesi satıyor Trabzon'da, Beylikdüzü'nde müteahhitle yapıyor. Ya, hadi belediye döneminde bir şey elde etmişse koyun mallarına el, belediye döneminde bir kazanç varsa koyun ama arkadaş, dedesinin, babasının malına el koymak anlatılacak bir şey değil.

Bakın, bu davadan ne çıktı, biliyor musunuz? Matruşka var ya matruşka, açıyorsun bebek, açıyorsun bebek, burada da darbeden bir darbe daha çıktı. Değerli arkadaşlar, ne çıktı? CHP'yi kapatma çıktı, CHP'yi kapatmak çıktı. Bakın, iddiayı aynen okuyorum Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız: "İncelenen görüntülerde suç örgütü lideri Ekrem İmamoğlu isimli şahısla birlikte soruşturma kapsamında gözaltına alınan şahısların, 38'inci kurultayda CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in yanında Ekrem İmamoğlu'yla birlikte oldukları anlaşılmıştır." Vay babam, vay! Ya, biri Divan Başkanı, biri o gün seçimde Genel Başkan olmuş. Bakın, arkadaşlar, bunu iddianameden aldım. Ya da İBB Meclis üyesi Mesut Köseadağ'ın resimde görüldüğü söyleniyor. Bakın, ne diyor, okuyun orayı, videonun 1,45'inci saniyesinde. Arkadaşlar, Resul Emrah Şahan var Belediye Meclis üyesi, şu anda cezaevinde kent uzlaşısından dolayı. Değerli arkadaşlar, bakın, bunlar iddianameden geliyor. Şimdi, "Özgür gelecek"e geleyim, bunu da okuyayım size. İddianamede diyor ki: "'Özgür gelecek' pankartı açmak suretiyle bunu önceden planladıkları, bu pankart açıldığında hep beraber, hep bir ağızdan 'Güzel günler göreceğiz, güneşli günler.' diyerek ülkede iktidarı devralacaklarını, yönetimi değiştireceklerini ve ülkeye örgütün belirlediği Ekrem İmamoğlu'nu Cumhurbaşkanı yapmayı planladıkları anlaşıyor." Doğru mu? Vallahi doğru. Bu seçimleri kazanmayı düşünüyoruz, iktidarınızı yıkmayı düşünüyoruz. Bakın, bir daha söylüyorum: Bu Cumhurbaşkanlığı seçimlerini alacağız. Şu pankart, şu pankart... Yahu, bakın, bunu savunuyorsanız ben bu salondan gideceğim, bu iddianameyi savunuyorsanız ben bu milletvekilliğini bırakacağım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Neyi savunuyoruz kardeşim, bize ne sizin pankartınızdan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu iddianameden, bakın, geleceğim arkadaşlar, bu çıkıyor. Bakın, eskiden ağılıyordunuz ya "Partiyi kapatacaklar." diye. Ben bunu uydurmuyorum, bu, iddianamenin 39'uncu sayfasında var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz sizi niye kapatalım ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, bakın, memlekette hukukun kırıntısı kalmamış. Kim ki "Yargı bağımsız." diyorsa çıksın sokağa, sorsun. Uzağa gitmeyin, evinizde eşinize sorun, üniversite okuyan oğlunuza sorun, yeğeninize sorun "Hukuk var mı, yok mu?" diye sorun arkadaşlar. Bakın, bu memlekette -tekrar söylüyorum- bugünler gelip geçecek.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Ağbaba, hâkim misin, savcı mısın! Mahkeme aşamasında...

CAVİT ARI (Antalya) - Dinyelin! Dinlemiyorsan çık!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, arkadaşlar, kimse yargılanmaktan muaf değildir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hayır, siz muaf olmak istiyorsunuz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kimse yargılanmaktan muaf değildir, herkes yargılanabilir ama sana olan sana sevap, bana günah.

ORHAN YEGİN (Ankara) - İmtiyazlı vatandaşlık istiyorsunuz!

CAVİT ARI (Antalya) - İmtiyazlı olan sizsiniz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Senin İstanbul Belediye Başkanın 99'a kadar aynı suçlardan suçlandı; irtikap, rüşvet, ihaleye fesat. Bir gün cezaevinde yattı mı, bir gün yargılandı mı, bir gün gözaltına alındı mı? Alınmadı. Ne oldu şiiirden dolayı cezası? Tüm mahkemeler tamamlandı, Yargıtay onayladı, telefonla miting yaparak cezaevine gitti. Bakın, arkadaşlar, herkes yargılsın. Hırsız varsa o hırsızın Allah belasını versin. Kim siyasetten zenginleşiyorsa zehir zakkım olsun, konumu ne olursa olsun, belediye başkanı, milletvekili, kim olursa olsun. Kim siyasetten zenginleşiyorsa Allah onun belasını versin. Ama arkadaşlar, bakın, Belediye Başkanını almıyorsun sadece. Bakın, lütfen dikkatlice dinleyin, içinizde vicdanlı insanlar olduğunu biliyorum.

Orhan Ağabey, sana söylüyorum, sana söylüyorum, Orhan Yegin'e değil, sana söylüyorum: Arkadaş, Belediye Başkanını aldın, karısını tehdit ediyorsun, çocuğunu alıyorsun, baldızını alıyorsun, bacanağını arıyorsun, iş arkadaşını alıyorsun ya. Bakın, hepinizin özel kalem müdürü var. Herhâlde arkanızdaki arkadaş özel kalem müdürünüz. Özel kalem müdürünün görevi ne? İşte, Başkanım, Sayın Haluk Bey'le, Sayın Valimle toplantı ayarlamak, koordine etmek. Değerli arkadaşlar, değerli basın mensupları; Kadriye Kasapoğlu'yla ilgili iddianamede ne deniyor biliyor musunuz? "İSKİ başkanıyla 2.750 kez görüşmüş, Ekrem İmamoğlu'yla 3 bin kez görüşmüş."

ORHAN YEGİN (Ankara) - Görüşür tabii.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, arkadaş, iddianamede bundan suçlanıyor Kadriye Kasapoğlu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kimse görüştüğü için alınmaz, alınırsa zulüm.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sana atacağım iddianameyi. Dinimiz ne diyor? Bu zulmün karşısında susanlara ne deniyor arkadaşlar?

ORHAN YEGİN (Ankara) - İşte, söylüyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu zulmün karşısında susanlara ne deniyor? Bakın, ben burada bir siyasi konuşma yapmıyorum. Ya, şoförünü almışlar ya. Kadriye Hanım'ı almışlar, özel kalemi almışlar, özel kalemin şoförünü almışlar, Ekrem Bey'i almışlar, Ekrem Bey'in özel kalemini almışlar, Ekrem Bey'in şoförünü almışlar, Rıza Akpolat'ı almışlar, Rıza Akpolat'ın baldızını,

bacanağını almışlar, Ekrem İmamoğlu'nu almışlar, Dilek İmamoğlu'nun ağabeyini almışlar cezaevine, hepsi cezaevinde. İddianameyi bir okumanızı tavsiye ederim ve hukukumuzun ne hâle geldiğine. Bakın, bu hepimizin ortak meselesi, Türkiye'mizin ortak meselesi.

Değerli arkadaşlar, bir başka mesele, bakın, dinlerseniz memnun olurum, diyor ki: "Cumhurbaşkanı Erdoğan ömrü boyunca Cumhurbaşkanlığına devam etsin mi? Halkın yüzde 70'i buna karşıymış. Bu oran çok şaşırtıcı değil çünkü şu anda AK PARTİ seçmenin önemli bir bölümü, MHP seçmenin bir kısmının dışında böyle bir fikir destekleyen kimse yok. Bu millet geçmişte padişahını boğmuş bir millettir, hoşuna gitmediği zaman, istemediği zaman boğulan, suikasta kurban giden, intihar ettiği söylenen çok sayıda padişah vardı." Bu sözlerden dolayı...

Yeni bir cumhuriyet savcımız var, o da daha önce bu sıralarda oturuyordu, şimdi sarayda, Oktay Saral yeni cumhuriyet savcısı, tam yetkili, özel yetkili, ne yapıyor? Manifeste ilgili tweet atıyor, Manifest grubunu bir izleyin ya, size ne, beğenmiyorsanız izlemeyin. Manifest grubuna... Gençlerin niye bu ülkeden umudu yok, niye gençlerin bu ülkeden umudu yok? Gençlerin en çok desteklediği grup Manifest. Ben izlemedim ama 16 yaşından sonra, 16-25 yaş arası en çok izlenen grupmuş. Sen o Manifest grubuna yurt dışı çıkış yasağı koyarsan Türkiye bundan bir şey kazanmaz, hiçbiriniz kazanmaz, hiçbirimiz kazanmaz, memleketimiz kazanmaz ama gençler bu ülkede hukukun olmadığını görür. Dolayısıyla, bunu değerlendirmek lazım, bakmak lazım.

Şimdi, Mahmut Tanal orada, Serap Hoca orada. Ya, bundan suç olur mu, bundan suç olur mu arkadaşlar? Bu Fatih Altaylı'nın yaptığı suç olur mu? Bakın, arkadaşlar, Fatih Altaylı'nın Cumhurbaşkanını öldürmek veya suikast yapma imkânı var mı veya böyle bir niyeti olabilir mi? Bundan dolayı ceza alıyor ve neden ceza alıyor biliyor musunuz? Bakın, TCK 310 "Cumhurbaşkanına karşı diğer fiil saldırıda bulunan kimse hakkında ilgili suça ilişkin ceza yarı oranında artırılarak hükmolunur. Ancak bu suretle verilecek ceza beş yıldan az olamaz." Fatih Altaylı Cumhurbaşkanıyla ilgili fiil olarak otuz saniyelik videosunu attı diye dört yıl iki ay ceza aldı. Bakın, Fatih Altaylı cezaevinde yatıp çıkar, eziyeti kendi çeker, eşi çeker ama bu memlekette hukuka inanç kalmaz, bu memlekette kimse hukuka inanmaz, senin evladın da inanmaz. Bizim, hepimizin amacı ne, sizin amacınız ne, Cevdet Yılmaz'ın amacı ne? Zengin olmak mı? Cevdet Yılmaz gelmiş, ülke, memleket iyi olsun diye uğraşıyor. Bürokratlar ne için uğraşıyor? Memleket daha iyi bir memleket olsun diye uğraşıyor. Bu bürokratların aldığı maaşlara da geleceğim birazdan. Değerli arkadaşlar, siz ne yapıyorsunuz? Bakın, bunun sorumlusu sizsiniz, bakın Ekrem İmamoğlu'nun sorumlusu sizsiniz, sizsiniz değerli arkadaşlar.

Şimdi TRT'yle ilgili söyledim. Arkadaşlar, bugünün konusu bu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İddia ne, iddia?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Okumadın mı, dinlemedin mi, bir daha tekrar edeyim mi sana?

Değerli arkadaşlar, biraz da Cumhurbaşkanlığına geleyim. Cumhurbaşkanlığının bütçesi 21 milyar 286 milyon lira. Cumhurbaşkanlığı 2024 bütçesindeki başlangıç ödeneği 12,3 milyardı, 2025 bütçesiyle Cumhurbaşkanlığına başlangıçta 17 milyar ödenek verildi, 2026 bütçesi içinde başlangıçta ayrılan ödenek geçen yıla göre yüzde 25,7 arttı. Şimdi, size basit matematikle sorayım: 2026 için enflasyon beklentisi yüzde 16, Cumhurbaşkanlığı bütçesi yüzde 25 artırılıyor. Asgari ücretlilere, tüm ücretlilere, memura bu beklediğiniz oranı baz alarak artış yapmayı planlıyor musunuz? Onu sormak istiyorum. Saray 2025 yılının on ayında 12,3 milyar para harcamış; buna göre günlük harcaması 41 milyon lira, saatlik harcaması 1,7 milyon lira, bir dakikası 28 bin lira. Asgari ücret de 22.104 lira; saray bir dakikada 1,2 asgari ücret harcıyor. En düşük emekli maaşı 16.881 lira; saray bir dakikada 1,5 emekli maaşı harcıyor. Saray sarayda 472 lira harcıyor, saray günde bir ekmekten bir aylık ekmek parası, günde bir ekmekten bir aylık ekmek parası. Asgari ücretli ana- baba çocuklarına bir ayda harçlık veremiyor.

Bir başka şey daha söyleyeceğim. Çok güzel bir proje söylediniz: "Kurbanını paylaş, kardeşinle yakınlaş" Sizi tebrik ediyorum ama bakın, yaklaşın, yaklaşın da kardeşlerinize Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar, vallahi billahi, fakir fukaranın önemli bir kısmı kurban kesemiyor. Eti ne zaman görüyorlar biliyor musunuz? Bir hayırsever et keser dağıtırsa görüyor. Kurban Bayramı'nda eskisi gibi, bakın, eskisi gibi kurban kesen yok. Bakın, 50 bin lira maaş alan birinin de kurban kesmesi mümkün değil. Asgari ücretten vazgeçtik, emekliden vazgeçtik, bakın, hepiniz, buradaki bürokratların da hepsi kurban kesmekte zorlanıyor. Bu proje, Kurbanını Paylaş, Kardeşinle Yakınlaş Projesi, çok önemli bir proje.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bitti.

Buyurun.

Uzattım iki dakika

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yine, koruma ordusu, değerli arkadaşlar, koruma ordusu da müthiş. Koruma ordularına 2 milyar 268 milyon lira harcanmış. Bu rakam toplam 102.615, günlük ise 375 asgari ücrete denk. Yıllara göre baktığımız zaman, 2020'de 263; 2022'de 526; 2023'te 1 milyar; 2024'te 2 milyar; 2025'te 2 milyar olmuş; 2026'da korumalar için 3 milyar 897 milyon harcanmış. "İtibardan tasarruf olmaz." diyorsunuz.

Bu, son iki dakikam mı, daha var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Var diyorsunuz.

Yine, uçaklara bakın. Şunu anlamakta zorlanıyorum, siz anlıyorsanız bilmiyorum: Cumhurbaşkanı bir ülkeye gittiği zaman 2 tane makam aracı özel bir uçakla yurt dışına gönderiliyor. Niye? Makam aracı gönderiliyor Mahmut Bey. Mahmut Tanal, sen "Urfa'da elektrik yok, Urfa'da su yok." diyorsun ya... Ama Cumhurbaşkanı 2 tane arabasını özel uçakla gittiği ülkelere götürüyor; Endonezya'ya giderse Endonezya'ya, Ekvador'a giderse Ekvador'a, Amerika'ya giderse Amerika'ya gönderiyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Tırlarla gönderiyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Uçan araba, uçan araba!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arabayı gönderiyor, araba yok orada! Büyükelçinin arabası var.

Değerli arkadaşlar, şimdi...

İki dakikam daha var, değil mi Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Var, evet.

Şimdi, arkadaşlar, bakın, bu koruma ordusu... Gerçi, Cumhurbaşkanını gören herkes koruma alıyor. Şimdi, Cumhurbaşkanını alır, işte bazı bakanlar mütevazı, bazı bakanlar ama... Hakikaten insanın inanası gelmiyor ya, konvoyla geziyorlar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Özgür Özel neyle geziyor? Sizin Genel Başkanınız neyle geziyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, bakan alır, Cumhurbaşkanını alır, peki, milletvekili almaz mı? Milletvekili durur mu? Korumanın biri kalemını tutuyor, biri cep telefonunu taşıyor. Koruma dediğim polis ya, hani polisi çok seviyorlar ya, bu gençler, her türlü angarya işi yaptırıyorlar bunlar polise, her türlü angarya işi yaptırıyorlar.

Şimdi, Sayın Başkan, tabii burayı sonradan konuşacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, iki dakika daha...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mahcup olacağın şeyler deme.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli milletvekilleri...

Sayın Ağbaba, iki dakika daha veriyorum, sonra bitti.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bugün son bütçemiz, akşam konuşmayız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Herkes için kurallar aynı, herkese aynı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, savunma sanayisini desteklediğimizi söylemek istiyoruz. Savunma sanayisi 1970'li yıllardan bugüne önemli mesafeler katetti. Bu projede, burada emeği olan kim varsa buradan bir milletvekili, bir vatandaş olarak yürekten teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şükür, bu noktaya geldiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hakikaten son dönemde önemli şeyler oluyor. Örneğin, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı söyledi, KIZILELMA ve ANKA tarafından geliştirilen muharip insansız uçak sistemlerine yönelik gelişmeleri dikkatle, gururla ve ilgiyle izliyoruz. Her ne kadar bu uçağı yapan Baykar Grubu benden 40 bin lira para almış olsa da yine de tebrik ediyoruz; özellikle son dönemde KIZILELMA tarafından yapılan güdümlü mermi atışı sisteminin ulaştığı seviyeyi ortaya koymuştur.

Tabii, burada biz savunuyoruz değerli arkadaşlar, bakın, bu, ulusal mesele, millî mesele. F-35'in verilmemesi doğru değil.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Savunduğun için mi 40 bin ödedin?

VELİ AĞBABA (Malatya) - F-16'ların tedarik edilmesinde aşama kaydedilmesini doğru buluyoruz. Savunma sanayisi babanızın malı değil, savunma sanayisi hepimizin gururu. Bak, hata yapmayın. Hepimizin onuru, savunma sanayisi bu ülkede yaşayan herkesin, muhalefetin, iktidarın...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şükür, sizi bu noktaya getirdik, çok şükür ya. Şükür, sizi bu noktaya getirdik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, gidiyorsunuz, Togg'da yaptığınız hatayı yapmayın, Togg'da yaptığınız. Böyle gösteriş yaparak caka satmayın. Bu, memleketin ortak malı, babanızın malı değil. Ne oluyor biliyor musun? Böyle muhalefeti çok eleştirip gösterince millet de soğuk bakıyor, anladın mı? Togg'u berbat ettiniz ya...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Togg'u siz berbat ettiniz. Togg'u boykot...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Togg'u ulusal bir marka yapsaydınız Togg var ya daha büyüyecekti. Niye? Sanki babanızın malı, sanki Orhan Yegin'in evinde yaptı arabayı!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz başka projelere...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, Başkanım...

Şimdi, ben teşekkürle konuşmamı devam ettiriyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bu arkadaşlar var ya, bütçeye gelip maket araba getirdiler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye ya, bir saniye ya...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bak, sen bana çok laf attın. Sen cuma günü bana çok laf attın. Bu arkadaşlar Plan ve Bütçeye maket getirdi, "Siz ancak maket yaparsınız." dedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Ök, bak, sen Denizli'ye bakmıyorsun, gelip bana laf atıyorsun, biraz Denizli'nin sorularını konuş, Denizli'nin sorularını konuş. Nuri Çavuşoğlu'na...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, son, teşekkür edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, bir şey söyleyeyim mi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bitiriyorum, vallahi bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, Murat Kurum'un bütçesinde bana kuralları hatırlattınız, ben de size hatırlatıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Birkaç şey söyleyeceğim ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "Son gün video mu göstereceksiniz?" dediniz bana.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Video göstermeyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben göstermeyeceğim. O zaman bana dediniz ki: "Kurallar..." Kurallar herkes için aynı.

Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum. Buyurun teşekkür edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açmayacağım, açamam.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ök, bir saniye... Sayın DEM PARTİ Grubu bekliyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Otuz gündür çalışıyoruz, son bir iki dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, süre hiç önemli değil, kural meselesi.

Buyurun konuşun, söyleyin, tutanaklara geçiyor, yazılıyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah aşkına bir dakika. Söyleyemem. Başkanım, rica ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açamam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Rica ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben sizden rica ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bir dakika konuşacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açamam.

Sayın Ağbaba, buyurun konuşun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir dakika açacaksın ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika konuş böyle.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah Allah! Sanki...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir dakika teşekkür edip bitireceğim sözlerimi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun edin.

Sayın Yılmaz, ben teşekkür ediyorum size, Sayın Ağbaba'nın adına teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, rica ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Her yerde imtiyaz ya, mikrofonda imtiyaz...

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Ya, bir dakika teşekkür...

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, bugün her maddede konuşulacak, birinde konuşmaz olur biter.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli milletvekilleri... Sayın Tanal... Değerli milletvekilleri...

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Son gün...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, son günü bana arkadaşlar hatırlattı, olmaz.

Sayın Ağbaba, ben sizden rica ediyorum.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Mahcup olacaksınız şimdi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Niye mahcup olayım? Hükûmet burada, sanki ben Hükûmet temsilcisiyim.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben Malatya'nın sorunlarını, dertlerini konuşmaya çalışıyorum, Malatya Milletvekiliyim.

Malatya'yı siz de biliyorsunuz...

ORHAN YEGİN (Ankara) - En son Malatya aklına geldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gıyabınızda... Yüzünüze söylüyoruz yaptıklarınızı, yapmadıklarınızı da söylüyoruz.

Karaciğer Nakil Enstitüsünün kurulmasında ve dünya markası olmasında Sezai Yılmaz'ın emeği çok. Sezai Yılmaz geçtiğimiz hafta da bir ödüle layık görüldü Sedat Simavi Sağlık Bilimleri Ödülü'ne, onun için teşekkür ediyorum.

Tabii ki Malatya önemli bir derdimiz. İnşallah AK PARTİ'li vekil arkadaşlarım da kendi illerini konuşurlar, arada hatırlarına gelir, Bakanlık bütçesini övmekten ziyade biraz da kendi illerini konuşurlarsa...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Konuşunca da eleştiriyorsun. Adam Yozgat'ın...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben Malatya adına birkaç teşekkür yaparak sözlerime son vermek istiyorum.

İnönü Üniversitemizin tüm taleplerini karşılayan, tüm taleplerine "evet" diyen Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımıza da teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Arguvan'a 10 yataklı bir devlet hastanesini söyledik Sağlık Bakanlığına, Sağlık Bakanına, ben sundum "Para yok." dedi. Arguvan için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onu da hallettik. Bütçe Başkanına söylüyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bütçe Başkanımıza teşekkür ediyoruz.

Bir de son olarak bakın, arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mikrofon kapalıyken teşekkür ediyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Haluk Bey'e de teşekkür ettim, Savunma Sanayiine, ASELSAN'a da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bunları başta söyleseydiniz, niye sona bıraktınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Son olarak bir şeyi daha söylemek istiyorum, milletvekillerine söylüyorum, arkadaşlar, bakın, burada bürokratik yapmak, gelip devlette bürokratik yapmak biraz fedakârlık isteyen bir şey. Bakın, bu insanlar iyi eğitim almışlar. Bir bürokratin en fazla aldığı maaş belki 150 bin lira. Bilmiyorum siz ne kadar alıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, o konuya bakacağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunları da değerlendirip ASELSAN'da, gerçi ASELSAN'ın konumu biraz daha farklı, Savunma Sanayiinin konumu biraz daha farklı ama bürokratların da devlete iş yapan tüm insanların da maaşlarının artması lazım.

Ben tekrar bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Ağbaba'ya teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Ayşegül Doğan...

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Listeyi istediğin gibi yapamadın herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Hayırdır Süleyman Bey? Siz de Yozgat'ın sorunlarını konuşun.
VELİ AĞBABA (Malatya) - Yeni Şafak'ı okumayın. Bak Yeni Şafak'ta...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Doğan başladı Sayın Ağbaba.
Buyurun Sayın Doğan.

AYŞEGÜL DOĞAN (Şırnak) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, sayın vekiller ve sayın bürokratlar; hoş geldiniz, hepinizi selamlıyorum.

Şimdi, ben de aslında ayağımın tozuyla Şırnak'tan, Cizre'den geliyorum, önemli bir etkinlik için oradaydım, onu birazdan anlatacağım. Ondan önce, yine burada ilk başta sunuş konuşması yaptığınızda da ifade etmiştim, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, konuştuğumuz kalemlerin bütçe özelinde hiçbir ne yazık ki toplumun gerçek ihtiyaçlarıyla örtüşmüyor. Esasında bu bütçe açısından baktığımızda da toplumun en temel ihtiyacı olan eşit yurttaşlığa tekabül etmeyen tartışmalar ve ne yazık ki onunla örtüşmeyen bütçe kalemleri görüyoruz; buna Cumhurbaşkanlığı bütçesi de dâhil. Çokça söylendi, geçen yıllarda da söylendi, Cumhurbaşkanlığı bütçesine ilişkin sık eleştiriler yapılıyor. Tüm bunların temelinde eşit yurttaşlığın yani halkı doğrudan, toplumu doğrudan özne olarak kabul etmeyen bir zihniyetin varlığı olduğunu söyleyebiliriz. Hatta daha genel bir ifadeyle, bunu cumhuriyetin en büyük yarısı olarak da tarif etmemiz mümkün çünkü demokratik olmayan, katılımcı olmayan, şeffaf olmayan, adil olmayan, eşit üleştirilmeyen her şey sorgulanır. Bu, son derece meşru bir hak.

Şimdi, eğer bir hukuk devletinden bahsedebilseniz, eğer demokrasinin gerçek anlamıyla işler hâlinde söz edebilseniz bugün burada biz de bu başlıkları bu şekilde değil, bu demokratik hâli nasıl daha da güçlendirebiliriz diye tartışırdık, oysa böyle tartışmıyoruz. Bir yandan böyle tartışmıyoruz, bir yandan mesela biz DEM PARTİ olarak barış ve demokratik toplum süreci olarak adlandırıyoruz; yepyeni bir sürecin içinden geçiyoruz ve bu sürecin temel ihtiyacı adalet, bu sürecin temel ihtiyacı hukuk, bu sürecin temel ihtiyacı demokrasi. Bu sürecin yeni bir dile ihtiyacı var, yeni bir yöneme ihtiyacı var. Bu dilin uygulamalarda görünür hâle gelmesine ihtiyacı var. Bu dilin bütçeye yansımaya ihtiyacı var. Aslında bu dil değiştiğinde ve bu yöntem değiştiğinde biz daha adil bir bütçeden bahsedebileceğiz, ekonomi ve demokrasi dengesini daha adil bir biçimde kurabilecek bu ülke. Ancak, bunu yıllardır söylüyoruz, yıllardır bu konuda çeşitli çabalar harcanıyor, pek çok süreç geçirdik; neticede, dönüp dolaşıp geldiğimiz yer şöyle bir yer: Yeniden konuşma ihtiyacımız olduğunu tespit ediyoruz iktidarından muhalefetine, hepimiz aslında bu ihtiyaca dikkat çekiyoruz. Yine, iktidarından muhalefetine toplumun temel ihtiyacı bugün hak, hukuk, adalet ve demokrasi. Tüm bu konularda konsensüse varmış aslında bir Türkiye, hâlâ daha neden aynı yerde patinaj yapıyor, bu soruyu size doğrudan sormak istiyorum.

Bu patinajdan kastım şu Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı: Klasik, geleneksel, alışagelmış, yerleşmiş bir devlet refleksi var. Esasen değişmesi gereken şey bu çünkü bu geleneksel devlet refleksi, eşit yurttaşlığı kabul etmeyen, reddeden, bu ülkede yaşayan farklı kimlikleri, farklı inançları yok sayan bir devlet refleksi ve cumhuriyetin temel yarısı olarak tanımladığımız bu demokratikleşememe hâlinin de kaynağı buradan geliyor, buradan besleniyor.

Şimdi, ben ayağımın tozuyla Şırnak'tan geldim, Cizre'den geldim, bunu ayrıca anlatacağım dedim. Tam da bu geleneksel devlet refleksi içerisinde bunu anlatmak istiyorum. Kimileri şöyle tarif ediyor: Devletin geleneksel kodları, değişmeyen kodları ama ben bunu biraz açmak istiyorum. Eşit hissedememe hâlini, neden eşit yurttaş olmadığımızı, niye bu ülkede eşit hissetmediğimizi, yalnızca Kürt olarak da değil, yalnızca Kürtler değil bu ülkede kendilerini eşit yurttaş olarak hissetmeyenler, bugün bu bütçesinin öznesi olmayan kadınlar, çocuklar, işçiler, işsizler, emekliler, asgari ücretliler, açlık sınırının altında yaşayanlar, onlar da bu ülkede eşit yurttaş olarak hissetmiyorlar.

Şimdi, Cizre'ye Şırnak Valiliği, Cizre Kaymakamlığı ve Şırnak Üniversitesinin davetiyle Sayın Mesud Barzani geldi, dün değil önceki gün Cizre'deydi kendisi ve bu organizasyon 4. Uluslararası Melaye Ciziri Sempozyumu adıyla yapılmıştı. Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlarından Gülşen Orhan Hanımefendi de oradaydılar, İçişleri Bakan Yardımcısı Münir Karaloğlu da oradaydı, tabii ki Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekili -1 Milletvekili var biliyorsunuz Şırnak'ta- o da oradaydı. Ben hem partimizin sözcüsü hem de ilin vekili olarak diğer 2 Milletvekili arkadaşımız ve Şırnak İl Eş Başkanlarımızla birlikte oradaydım ve bakınız, biz bu organizasyonda yok sayılmaya çalışıldık Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı. Biz Cizre'de yüzde 90 oy alıyoruz neredeyse, yüzde 90'a varan oy; tüm engellemelere, baskılara, yok saymalara rağmen yıllardır bu böyle, hiç değişmedi. Şırnak genelinde iktidar partisiyiz, birinci partiyiz, 3 Milletvekilimiz var, Belediye Eş Başkanlarımız var, kentin Belediye Eş Başkanları var. O kentin Belediye Eş Başkanları ve bizler için takdir edersiniz ki Sayın Mesud Barzani'nin Cizre'ye gelmesi tarihsel açıdan da süreç açısından da çok büyük bir önem taşıyor. Bize dil uyarısı yapanlar "Üstenci olmayın, ayrılıkçı dil kullanmayın, yapıcı bir diliniz olsun, yıkıcı olmayın, zafer dili kullanmayın." diyenler aynı özeni göstermeliler, aynı hassasiyetle yaklaşmalılar, aynı ciddiyetle, aynı sorumlulukla yaklaşmalılar. Bu kritik eşik yalnızca bize sorumluluk yüklemiyor, muhalefete de yüklüyor, iktidar partisine de yüklüyor. Buna hiçbir siyasi partinin kendi gücünü tahkim edeceği bir alana dönüştürmeyeceğimiz bir hassasiyetle yaklaşmamız gerekiyor ve hiç kimse bu süreçten farklı bir güç devşirmeye çalışarak süreci araçsallaştırmamalı. Ne DEM PARTİ bu yönlü gelen uyarıları hak ediyor ne de bu uyarıları yapanlar buna uygun davranıyorlar. Bu Melaye Cizirî adıyla yapılan sempozyumda -Melaye Cizirî büyük bir âlim biliyorsunuz- Sayın Barzani de Sayın Cumhurbaşkanına ve Sayın Öcalan'a barış süreci için teşekkür ettiği ve desteğe hazır olduklarını ifade ettiği konuşmasına tam da bu cümleyle, Melaye Cizirî'den alıntıyla başladı ve dedi ki: "Melaye Cizirî adalet âşığıdır, Hak yolu âşığıdır; adalet herkes için ayrımsız bir biçimde uygulanmalı."

Bu konuya girme ihtiyacı hissetmemin bir başka nedeni de şu: Şimdi burada otururken yine baktım, pek çok medya kuruluşunda orada yaşayanlar farklı şekilde lanse edilmiş, hatta birinde "DEM Sözcüsü Emniyet Müdürünü tehdit etti" diye başlık gördüm az önce, böyle bir şey söz konusu değil ancak şöyle bir şey söz konusu: Biz Şırnak genelinde ve Cizre özelinde anlamlandıramadığımız bir sertlikle, bir şiddet eğilimiyle karşı karşıya kalıyoruz; Parti Sözcüsü olsanız da bu böyle oluyor, milletvekili olsanız da bu böyle oluyor. Ne yazık ki orada seçilmiş, seçilmemiş DEM PARTİ'lilere dönük böyle bir tutum söz konusu. Mesela, taziye evleri kapatılıyor, mesela camiler kapatılıyor bazı cenazelerin namazı kılınmasın diye. Hiç fark etmez Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, nice Türk, Kürt genci toprağa düştü bu ülkede ve bizim meselemiz hiç kimsenin artık hayatından olmaması meselesi, can meselesi, hayat kurtarmak istiyoruz hep birlikte. Biz bunu siyasi çıkar olarak görmüyoruz, buradan bir güç devşirmeye

çalışmıyoruz ama insan onuruna yaraşmayan, yakışmayan muameleyi de kabul etmiyoruz. Bizim bütün hayatımız onur ve haysiyet mücadelesi, kimseyi tehdit etmedik ama kimsenin bizi yok saymasına, bizi tehdit etmesine, bize şiddetle yanıt vermesine izin vermeyiz. Şırmak'a dikkat çekiyorum Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, 2013'ü de hatırlatarak dikkat çekiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Doğan, bir dakika, buyurun.

AYŞEGÜL DOĞAN (Şırmak) - Teşekkür ederim.

2013-2015 yıllarını ve akabinde yaşananları hatırlatarak dikkat çekiyorum. Orada ne olduğunu anlamaya çalışmak, bulmaya çalışmak, sorumluları açığa çıkarmak hepimizin görevi. Geçmişten eğer ders çıkaracaksak işte buralardan başlamamız gerekiyor. Nitekim, Sayın Cumhurbaşkanını diyor ki: "Niyet hayır, akıbet hayır, bu düsturla yola çıktık." Eğer sonuçta kazanan Türkiye ve bölge halkları olacaksa hepimiz aynı hassasiyetle yaklaşmalıyız, bu konuya özellikle dikkat çekmek istedim.

Sağ olun, dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelenk, buyurun, on dakika.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, değerli milletvekilleri, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı bütçesinin konuşulacağı bu oturumda ben söz hakkımı İletişim Başkanlığı üzerinde konuşarak değerlendireceğim. Bu kurum ayrı bir değerlendirmeyi hak ediyor; zira, bu kurum maalesef Türkiye medya düzeniyle birlikte rejimin de otoriter dönüşümünün merkezi kurumunu oluşturuyor. Türkiye'nin İletişim Başkanlığı kontrolündeki yeni medya düzeni hakları ve özgürlükleri sistematik olarak boğarken rejimi de günden güne otoriterleştirdi. Medya düzeni ve rejim otoriterleştikçe hakikat, gündelik ilişkilerden siyasal hayata hemen her alanda yitirildi. İletişim Başkanlığı sayesinde "Gerçek ayakkabısını giyene kadar yalan dünyayı dolaşır." lafı bu toplumun ağır mağduriyetler üreten bir hakikati oldu. İletişim Başkanlığı, iktidarın propaganda makinesi olarak kurulmuş, devletin tüm iletişim kanallarını ele geçirmiş devasa bir ağıdır, Türkiye'de iletişim düzeninin neredeyse tüm alanlarına etki eden, medya ekosisteminin en kritik hatlarını elinde tutan bir yapıdır. İlişkili kuruluş olarak kamu yayıncısı TRT'den, bağlantılı kuruluşlar Anadolu Ajansı ve Basın İlan Kurumuna, ulusal ve uluslararası medya koordinatörlüğü ile dijital medya koordinatörlüğünden dezenformasyonla sözüm ona mücadele merkezi yapılanmasına, sürekli-süresiz yayınlar birimine kadar bütün iletişim imkân ve ortamlarını kapsayan geniş bir teşkilat ve elbette taşra teşkilatı da var, 81 ilde örgütlenmiş bir teşkilat, kamu diplomasisini de yine bu Başkanlık, bu kurul yapıyor.

Bu kurumun bütçe serüveni de bu toplumun kılcal damarlarına dek yayılan genişlemenin göstergesi. 2025 yılında Başkanlığının bütçesi 6 küsur milyar, Ocak 2025'ten itibaren kurum neredeyse her ay ortalama 450 milyon lira harcadı. Türk lirası bazında bakıldığında, 2018 yılında kurulan İletişim Başkanlığının sekiz yıllık bütçe artışı muazzam ama TL'deki değer kaybını düşünerek dolar bazında baktığımızda dolar bazında da kurum gelirlerinin 2,17 kat arttığını görürüz yani yüzde 117 bir büyüme söz konusu. 2026 yılı bütçesinde İletişim Başkanlığı için 7,5 milyar TL ayrıldığı açıklandı. Böylece, Başkanlık, kuruluşundan yalnızca sekiz yıl sonra başlangıç bütçesinin yaklaşık 22 katına ulaşan bir kaynağa sahip oldu. Buna ama sekiz yıldaki enflasyona bakın diyecek olursanız, bu akıl almaz enflasyonun da zaten acil açıklama ve çözüm bekleyen bir konu olduğunu söylemekle yetinebilirim bu konuşmada.

İletişim Başkanlığının personel sayısı da bütçesi gibi hızla büyüdü. 2018'de 584 olan personel sayısı 2024'ün Eylül ayında 1.600'ün üzerine çıktı. Artan personel, kurumu 25 katlı mevcut binasına sığamaz hâle getirdi ve 2024'te hizmet binalarının fiziki kapasitesini arttırmak için ek 145 milyon TL ödenek ayrıldı.

İletişim Başkanlığı bürokratik bir canavara dönüştü. Fahrettin Altun'lu yıllarda canavarlaşan bu yapı, iktidar iştahı hiç doymayan ve doyurulamayan bir rejimi koruyor. Yeni Başkan döneminde bu canavarın yurttaş, kamu yararını ve demokratik işleyişi önceleyen itibarlı bir kurumsal kapasiteye yani görevinin sınırlarına çekileceğini umut etmek istiyoruz.

İletişim Başkanlığı bütçesi otoriter bir rejimin merkezi iletişim örgütlenmesinin bütçesidir. 2018 yılında kurulduğu günden bugüne Cumhurbaşkanı, başkanlık sistemi ve siyasal iktidar lehine yurttaşın söz hakkını, ifade ve haber alma özgürlüğünü, iletişim araç ve ortamlarına erişim özgürlüğünü sistematik müdahalelerle daraltan ve gasbeden bir iletişim örgütlenmesinin bütçesidir. Bu toplum kendi hayatını elinden alan ve ayda 450 milyon TL öğüten bir yalan makinasını besliyor. Bu yalan düzeni altından seçimlerden seçimlere koşuyoruz ve evet, hep iktidar oluyorsunuz, bu medya düzeniyle iktidar oluyorsunuz. Haber, hakikat, yorum, konuşma ve tartışma imkânını yurttaşın elinden çoktan almış olan AKP iktidarlara payanda olan bir İletişim Başkanlığı, son dönem iktidarlarınızın güvencesini sunuyor. Facebook'tan Instagram'a, X'ten YouTube'a ve sokak röportajlarına kadar her şey kontrol altında. Sosyal medya hesapları makamların, bakanların talebiyle engelleniyor. Siyasetçiler rehin alınır, cezaevlerine tıklılır, bir hüküm tamamlanmadan diğeri gelirken onlardan söz etmek bile bir suç hâlini alıyor. Bütün veriler 2025'te de gazetecilere yönelik yargı tacizlerinin sansür ve mobbingin arttığını gösteriyor. Bunun sonucunu dünya da görüyor. Türkiye en itibarlı endekslerde giderek en alt sıralara iniyor ve durum çok vahim olarak değerlendiriliyor. Basın İlan Kurumu, RTÜK, TRT, Anadolu Ajansı gibi kurumlar Varlık Fonu ve kamu bankalarının reklam havuzlarıyla besleniyor. Ziraat ve Halkbank gibi kamu bankalarının milyarlarca dolarlık reklamları medya kuruluşlarına tiraj, izlenme kriterleri ve hakkaniyetle değil, sadakat ölçüsü çerçevesinde dağıtılıyor. Muhlif medyanın dijitalde bile yaşama şansı yok, birbiri ardınca küçülüyor ve kapanıyorlar. Google algoritmaları manipüle edilerek bu küçük alternatif medyanın oradan elde ettiği küçücük paylara bile göz dikiliyor.

28 Kasım'da açıklanan Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin 2024-2025 Adli Yılı Gazetecilik İfade Özgürlüğü Davaları İzleme Raporu 2024-2025 adli yılında mahkemelerde 306 gazetecinin yargılandığı tespitini yaptı. Bu davalarda haber içerikleri, sosyal medya paylaşımları, röportajlar ve eleştirel yorumlar suç delili olarak sunuluyor. Gazeteciler özellikle Cumhurbaşkanına hakaret, dezenformasyon, örgüt üyeliği, örgüt propagandası, terörle mücadelede görevli kişi hedef göstermek gibi yeni ve geniş yoruma açık düzenlemelerle yargılanıyorlar. Bu bir yıllık sürede Nevşin Mengü, Evrim Kepenek, Ali Duran Topuz, Serhan Asker, Suat

Toktaş, Ercüment Akdeniz, Tolga Şardan, Fatih Altaylı yargılanan gazeteciler arasında ilk akla gelen isimler ki bu isimlerin hiçbiri böyle bir radikal gazetecilikle tanınan isimler değildir, ki radikallık de suç değildir.

Sosyal Medya Yasası ve Dezenformasyon Yasası'yla sansür ve oto sansür zaten çoktan kurumsallaşmıştı, yabancı hizmet sağlayıcıları, internet platformları hizaya çekilmişti. On birinci yargı paketi son özgürlük kırıntılarını da elimizden almaya meydediyor. Değerli gazeteci Gökçer Tahincioğlu'nun haberinden okuyorum, şöyle ki: "Bu yeni yargı paketinde internet ortamından bir içeriğin çıkarılmasıyla ilgili düzenlemelerde değişikliğe gidiliyor. Düzenlemeye 'internet ortamından çıkarılması' ifadesi eklenerek içeriklerin gerektiği durumda geri döndürülebilir olarak bütün internet ortamından çıkarılması söz konusu olacak. İçeriğin çıkarılması konusunda 'uyarı' yöntemine ilk bakışta 'ihlal' kriteri getiriliyor. Anayasa Mahkemesi belirsizlik nedeniyle daha önce içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi düzenlemesini iptal etmişti ancak bu düzenleme geri geliyor. Bunun yanında, yabancı siteler için yeni bant daraltma düzenlemesi getiriliyor. Türkiye'den günlük erişimi 10 milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara yönelik de düzenleme yapılıyor. Bu siteler içeriğin çıkarılması kararının gereğini yerine getirmezse ilgili kişinin başvurusuyla sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde 50 oranında daraltılması için sulh ceza hakimliğine başvurulabilecek ve gerektiği hâllerde bu, devam eden dönemde yüzde 90 oranına kadar daraltılabilecek. Sulh ceza hakimliğine bu anlamda yeniden başvuru yapılabilecek." 11'inci Yargı paketi kapsamındaki düzenlemelerin hiç ama hiçbiri korkunç bir dezenformasyon kurbanı olan, medya lincine uğrayan ve gerçeği bir daha asla anlatamayan yurttaşların yararı için değil, bunu biliyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, medya, Türkiye'de, bu yüzyılın en korkunç manipülasyonu sonucunda çökmüş yargı düzeniyle birlikte en korkunç trajediye imza attı. Dünya tarihine geçecek bir trajedi, dönüp bakmıyorsunuz. Seçim bölgemde bugün bir adalet nöbetiyle adalet arayan bu trajedinin mağdurları sizin seçmeninizdir. Bu köy sizin seçmeniniz ve bu aile sizin ailenizdir ve ben bir yıldır bunun için çabalıyorum. Bu hazırunun huzurunda, tarih huzurunda kayda geçsin diye sizden bu konuyu anlatabilmek için randevu istiyorum. O kimsesiz aile bunu anlatamıyor.

Gazetecilik neredeyse bitirilir mevcut yaygın medya kuruluşları haysiyet ve itibar kaygısından tümenden uzaklaştıktan sonra durum budur. İşte bu uluslararası yargı literatürüne girecek akıl almaz yargı süreçleri artık sadece siyasi vakalarda değil adli vakalarda da karşımıza çıkıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çelenk, süreniz bitti. Bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Kısacası, ne ilk bakışta ihlaliniz ne dezenformasyonla mücadeleniz hak, hukuk ve adaleti gözetmiyor, ilk bakışta aşkınızı gözetiyor, iktidar aşkı. Kokuşmuş bir medya düzeninde sosyal medya trolleri sabahlara kadar masumiyet karinesini, lekelenmeme hakkını ihlal eden yayınlar yapıyor, itibar suikastı düzenliyor, bunlara karşı koruma isteyemiyoruz çünkü düzenleme taleplerimiz bahane edilerek bu tür düzenlemeler de ancak özgürlükler aleyhine dönüyor. Yargı paketleriniz nasıl tacizciyi, tecavüzcüyü serbest bırakmak için hazırlanıyorsa, düşünce suçunu, siyasi hükümlüleri bunun dışında bırakıyorsa bu türden taleplerimiz de aleyhimize dönüyor.

Dilsel ve kültürel dışlanma olanca gücüyle devam ediyor. Kürkçe ve diğer diller iletişimden yapısal olarak dışlanıyor. 2024'te Kürkçe 109 kez hak ihlali konusu oldu. Medya erişimi engelleniyor. Yayınlar lisanssız bırakılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Çelenk. Konuşmanızda uzatmayı da verdim.

Sayın Kavuncu, buyurun.

Süreniz yirmi dakika, yetişmezse ilave iki dakika vereceğim.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, çok değerli, kıymetli bürokratlar, değerli milletvekilleri; öncelikle Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen bütçe çalışmalarının son günü, çok yoğun, meşakkatli bir maratondur. Bu vesileyle Komisyon Başkanına, Komisyon üyelerine, stenograflara, bizlere çay getiren görevlilere, emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz. Bugün son gün olması vesilesiyle de bu teşekkürü bir borç olarak biliyoruz. Önemli bir bütçe görüşülüyor; yürütmenin başının bütçesini görüşüyoruz. Buradan bundan önceki ve bundan sonraki bütçelerde de öyle gözüküyor ki biz yürütmenin başını bu bütçeyi savunurken görmeyeceğiz. Zira, 2018'den beri yani Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiğimiz günden beri biz Sayın Cumhurbaşkanının, yürütmenin başı olan, aslında bütçenin asli sahibi olan Cumhurbaşkanının bu bütçeyi sahiplenmek adına Türkiye Büyük Millet Meclisine gelip bu görüşmelere katıldığına şahit olmadık; bu, büyük bir eksiklik, bize göre bu, siyasi bir eksiklik, hukuki bir eksiklik, idari anlamda büyük bir eksiklik, milletin bütçe hakkı anlamında da çok ama çok büyük bir eksiklik. Devletin parasını kullanma yetkisini isteyen kişi tenezzül edip de buraya gelip kendini açıklama ihtiyacı bize göre duymalıdır. Zira bütçe namustur, bütçe çok ciddi bir konudur, hem partinin Genel Başkanı hem de Cumhurbaşkanı; devlet işleri ve siyaset işlerinin birbirine girdiği bir ortamı da biz bu bütçe tartışmaları vesilesiyle görüşüyoruz. Bütçeyi kullanırken bütün siyasi faaliyetler yapılıyor, o zaman gelin de bu parayla, bu bütçeyle kalem kalem nasıl bir siyaset izleyeceğinizi bu millete açıklayın. Yürütmenin en üst makamının Meclis denetimi karşısında sorumluluğunu görünür kılan asgari demokratik gereklilik ortadan da kalkmış oluyor Cumhurbaşkanının bizzat gelmemesiyle. Tekrar söylüyorum, bütçe teknik bir mesele değildir; siyasal bir sorumluluk ve program hesabıdır. Beytülmale nasıl titizlendiğini, milletin rızına nasıl ve hangi seviyede sahip çıktığınızı göstermesi açısından da bu konu çok ama çok önemlidir, demokratik asgari bir yükümlülüktür.

Meşruiyet arıyorsunuz; meşruiyet arıyorsanız işte o meşruiyeti bulacağınız yer bu bütçe görüşmeleri, milletin bütçesini konuştuğunuz yerdir; bu meşruiyeti arayacağınız yer Trump'ın ya da Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanının sözü değil, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu görüşmeler ve bilfiil burada bulunmanızdır bu meşruiyeti millet nezdinde size verecek olan. Bütçeler siyasetin temel dokümanlarıdır; bir siyasi yapının, dünyaya, olaylara, memleket meselelerine nasıl baktığını gösteren, belki de siyasetin en önemli dokümanlarıdır bütçeler.

Geçen sene bu konu gene konuşuldu, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız Sayın Erhan Usta da az önce gündeme getirdi; Diyanet İşleri Başkanı, Millî İstihbarat Başkanı ve İletişim Başkanı geçen sene de yoktu, bu sene de yok, ondan önceki sene de yoklardı. Hesap vermeleri gereken Meclise gelmemeleri demokratik şuur ve zihniyetten de ne kadar yoksun olunduğunun bize göre bir göstergesi, millet iradesini ne kadar önemsediklerinin de net bir ifadesidir. Bu konuyu niye önemsiyoruz? Bakın, şöyle bir sorayım size, hepinize soruyorum: Mesela, Cumhurbaşkanı deseydi ki Diyanet İşleri Başkanı: Ya, bir gel de şu bütçeyle ilgili birkaç başlığı görüşelim. Diyanet İşleri Başkanı Yardımcısını yollayabilir miydi? Ya da Cumhurbaşkanı Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanı deseydi ki: Ya, bir gel de şu konuyu konuşalım. Sayın Cumhurbaşkanı, ben gelemiyorum, sana yardımcımı yollayacağım diyebilir miydi, bunu yapabilir miydi? Cumhurbaşkanı bunu yapamayan, millete bunu reva görüyor. Cumhurbaşkanı bu cüreti gösteremeyenler, milletin bütçesinin görüşüldüğü bu bütçe görüşmelerinde rahatlıkla buraya gelmemekle bu tavrı gösteriyorlar; ondan sonra da biz "tek adam rejimi" deyince kızılıyorsunuz. Cumhurbaşkanı saraya çağırdığında -buradaki herkes o cevabı verecektir- Diyanet İşleri Başkanı "Gel." dediğinde koşa koşa gider ama bütçesinin hesabını vermeye buraya gelmiyor. Kıymetli bürokratlar var, dinlerler, giderler, aktarırlar ama bu hem bizlere saygısızlıktır hem milleti yok saymaktır, bu, iradeyi tanımamak anlamına gelir. Önümüzdeki sene de aynı tavrın aynı inatla gösterileceğine ben eminim çünkü artık bu bir kafa tutmadır, bunun başka bir anlamı, izahı açıklaması bize göre yoktur.

Bu ülkeye ve bu millete karşı sorumlusunuz, bu konuları bu şekilde ele alma mecburiyetiniz var; bu üç kurumun Başkanına söylüyorum bunları. Aslında Cumhurbaşkanlığı bütçesi, birazdan detaylarına ineceğimiz bu bütçe bir zihniyeti, Türkiye'deki mevcut Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de karakterini tam olarak yansıtmaları açısından manidardır. Zira, baktığınız zaman, genel bütçenin binde 1'i bile etmeyen bir rakamdan bahsediyoruz ama temsil ettiği kurum ve içerisindeki detaylar açısından da çok anlam ifade ediyor. Zira, bize göre, baktığımız zaman, şeffaf olmayan, denetlenemeyen, hesap vermeyen, kamu ve STK'lerden çok kendi konfor ve itibarını düşünen, halktan kopuk, tutarsız bir yaklaşımın bu Cumhurbaşkanlığı bütçesinde tezahür ettiğini, samimiyezsizliğin, kendi koyduğu ilke ve kurallara, hedeflere uymayan, aynı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gibi bir kaos ve yetki karmaşasının olduğunu görüyoruz biz bu bütçede. Bunları neden söylüyorum birazdan detaylarıyla sizlerle paylaşacağım. Ancak bundan önce, burada bir hakkı da teslim etmek durumundayım; zira, eleştiriyorsak zaman zaman memnun kaldığımız konularda da memnuniyetimizi ifade etmemiz eleştirilerimizin gücünün ve samimiyetinin ve tutarlılığının göstergesi açısından kıymetlidir, önemlidir. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı kendi konuşmasında da değindi, 1.426 soru önergesinin yaklaşık yüzde 90'ını cevaplamışlar ki bunun büyük bir kısmı on beş günlük süreden sonra cevaplanmış ama yüzde 90'ı cevaplanmış, geçen sene bu rakam da yüzde 88'di. Bakın, takdir etmiyorum, memnuniyetimi ifade ediyorum; zira, bu bir anayasal zorunluluk. Memnuniyetimizin sebebi de şudur: Diğer bakanlıklarla kıyasladığınızda, burada başarılı ya da dikkate alınan, kale aldığını gösteren bir anlayışı biz görüyoruz. Hele de Adalet Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının vermiş olduğumuz soru önergelerini cevaplama oranına baktığınız zaman, Cumhurbaşkanı Yardımcısının ve ekibinin göstermiş olduğu titizlik memnuniyetimizi ifade etme mecburiyetini de beraber getiriyor. Tekrar söylüyorum, bu bir takdir değil; zira, anayasal olarak bu her bakanlığın sorumluluğu ama öyle bir hâle geldik ki yüzde 5'i, yüzde 10'u cevaplamayan bakanlıkların olduğu yerde böyle bir performans memnuniyeti de beraberinde ifade etmeyi getiriyor.

Şimdi, Cumhurbaşkanlığı bütçesi 21,2 milyar yani 18,9 trilyonluk genel toplam bütçenin içinde yüzde 0,11 yani binde 1, az önce de söyledim, büyüklüğünden çok, içeriği ve taşıdığı anlam ve topluma verdiği mesaj açısından bu bütçenin kıymeti var. Aslında diğer bağlı kurumlara baktığınız zaman da toplam rakam yaklaşık 627 milyar TL'lere geliyor yani Cumhurbaşkanlığına bağlı diğer kurumları da eklediğinizde o zaman da toplam bütçenin yüzde 3,3'ü gibi bir büyüklüğe tekabül ettiğini görüyoruz. Şimdi, yüzde 25'lik bir artış olduğundan bahsediliyor. Tabii, Cumhurbaşkanlığı bütçesinin bu yıl nasıl, hangi rakamla kapanacağını biz bilmiyoruz; zira, onuncu ay, Ekim ayı sonu itibarıyla baktığımızda, 2025 yılı için vermiş olduğunuz bütçenin yüzde 72'sini kullanmışsınız. Tabii, orada aysal, mevsimsel etkiler de olabilir ama şöyle bir tuhaflık da var: İşte, 600 milyon, 700 milyon harcıyor, harcıyor, harcıyor, Ekim ayında bir anda korkunç bir sıçrama var. Baktığınız zaman, şöyle bir hissiyata kapılıyorsunuz: Aman efendim, yıl sonu geliyor, biz bir an önce koyduğumuz bütçe rakamını kullanalım ki yıl sonunda herhangi bir şekilde kullanılmamış rakam dışarıda kalsın. Böyle yapıyorsunuz demiyorum ama baktığımız zaman bize verdiği hissiyat budur. Bunu halletmenin, bunu bertaraf etmenin bir yolu var: Ya, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, buraya Karayolları Trafik Kanunu geliyor, bilmiyorum sizin işiniz mi, Trafik Karayolları Kanununu buranın görüşmesi ama burası şunu görüşebilir: Üç ayda bir bu bütçelerin gerçekleşme ve bütçelenen rakam oranlarını Plan ve Bütçeye gönderebilirsiniz. Aylık verdiğiniz bütçelerin neden gerçekleştiğini, neden gerçekleşmediğini, nerede sapma olduğunu rahatlıkla ifade edebilirsiniz, Plan ve Bütçe Komisyonu da asli fonksiyonunu bana göre tam olarak o anlamda yerine getirmiş olur.

Personelde öngörülen yüzde 61'lik bir artış var. Bu artış nedir? Yani ilave personel mi alacaksınız, yoksa personele yapacağınız zam mıdır? Eğer öyleyse keşke bütün kamu görevlileri, memurlar da böyle bir oranla, yüzde 61'le karşılasa ama görünen o ki yüzde 61 demek ki ilave bir personel alımından bahsediliyor. Bunun detaylarını merak ediyoruz, belki vardı, biz gözden kaçırdık ama cevaplanırsa da memnun olacağız.

Mal ve hizmet alımı 11,7 milyar olarak bütçelenmiş. Tabii, bunu kalem kalem görmek istiyor insanlar, bizler. Şöyle bir yaklaşım içerisine de girmeyeceğim: Toplam bütçeyi alıp 365'e bölüp ondan sonra dönüp size, yahu, Cumhurbaşkanlığının günlük harcama kalemi buymuş demiyorum ama bunu dedirttiyorsunuz. Getirin 11,7 milyarı yani ejder meyvesi mi alıyorsunuz, ne yapıyorsunuz görsün millet bunu. Siz bu açıklığı, bu şeffaflığı göstermezseniz, e, o zaman da muhalefet bu netliği görmediği zaman bu tür çıkarımlar içerisine girer ve oradan da "İşte, sarayın günlük harcaması şu kadardır." gibi bir mantığa yönelebilir. Dolayısıyla bunları kalem kalem göstermek... Hiçbir kötü niyetiniz olmayabilir ama bu şeffaflığın, bu denetlenebilir bir yapının mevcudiyetinin de ülke kadar sizlere de sizlerin kendinizi ifade etmesi açısından da faydası olduğunu görüyoruz.

Bütçede azalan tek rakam var, o da cari transferler. Şimdi, cari transferlerin detayına baktığımda da cari transferler genelde STK'ler için yani kamu yararına daha çok harcanan bir para gibi algılıyorum. Her rakam, her kalem artmış, STK'lere yapılacak yardımda geçen seneye göre yüzde 20 bir azalma olmuş. Yani buraya baktığınız zaman, kendi konforumuzdan, itibarımızdan bir tasarruf yok ama kamuya, STK'lere yapılacak "cari transfer" diye tanımlanan kalemden yüzde 20 bir azalma var gibi görüyoruz biz;

bunlar açıklamaya muhtaç kalemler. Tabii, itibarla tasarruf olmuyor arkadaşlar. Bakın, yanımda bir görsel getirdim, çok manidar bulduğum için sizlerle de paylaşmak istiyorum yani itibarı buralarda aramanın gereği yok. Bakın, şu Japon Başbakanının Donald Trump'ı karşıladığı oda, üstündeki de Japon İmparatorunun Donald Trump'ı karşıladığı oda, sadece iki koltuk ve bir masa var. Yukarıdaki de Cumhurbaşkanının -öyle yabancı misyon falan değil ha- kendi ülkemizdeki yetkililerle yaptığı toplantı, bu, sadece külliye bir kare. Bakın, Japonya'nın millî geliri 4 trilyon dolar, bizim millî gelirimiz 1,3 trilyon dolar. Japonya'da kişi başına düşen millî gelir 32.500 dolar, bizde 13.400 dolar. Japonya'nın ihracatı yaklaşık 700 milyar dolar, bizim ihracatımız 262 milyar dolar yani itibar saraylarda, görkemde, şatafatta değil, itibar arıyorsak ülkemize, milletimize, devletimize, vatandaşımıza vereceğimiz en kıymetli itibar diğer ülkelerle kıyasladığımızda hem millî gelirin hem kişi başı millî gelirin hem ihracatımızın artacağı olması konusudur.

Şimdi, program sınıflandırmasına göre bütçe kalemlerine baktığımda benim gerçekten kafam karışıyor, hani diyorum ya bir kaos var diye. Sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımın desteklenmesi kalemi var, 965 milyonluk bir rakam konulmuş 2026 bütçesi için. E, bir de bizim bir Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız var değil mi? Yani geçen sene Sanayi Bakanını dinledik Mecliste. Dinlediğimizde de ben dedim ki: Hükümet Sanayi Bakanını evde unutmuş çünkü konuşmasının yüzde 90'ı teknolojiyle alakalıydı. Yani ülkenin sanayisi bitmiş, ülkenin sanayisi yanıyor; ne tür tedbir alınacak, ne yapılacak, hiçbir şey duymadık.

Şimdi, Sanayi Bakanlığının bütçesine baktığımız zaman da orada 89 milyarlık bir rakam var; bu da sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımın desteklenmesi için. Yani Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde 89 milyarlık bir kalem ayrılmışken Cumhurbaşkanlığının gene aynı başlıkta, gene aynı program dâhilinde bir rakam ayırmasının, 900 milyonluk bir rakam ayırmasının anlamı nedir? Burada bir verimlilik var mıdır, bir yetki karmaşası yok mudur? Hem Bakanlık hem Cumhurbaşkanlığı aynı başlıkta niye bütçe ayırır? Hani çaktırmadan hem annesinden hem babasından harçlık alan evlat gibi bir durum burada hissediyorsunuz, bunun detayları önemli.

Aynı durum Şehircilik ve Risk Odaklı Bütünleşik Afet Yönetim Programı'nda da var. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında aynı başlıkta bir kalem var ki 2026 için 30 milyar bütçelenmiş, Cumhurbaşkanlığı da demiş ki "Ya, ben de koyuyorum, aynı başlıkla 800 milyonluk bir ödenek buraya ayırıyoruz." diye.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Aynı şeyler değil Değerli Vekilim, sadece farklı gösterimi.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Aynı şeyler olmayabilir ama başlıklar aynı. Yani burada işte Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yani bir bakanlıkların, bir de işte başkanlıkların, ofislerin vesairelerin olduğu yerde aynı konuda, aynı bütçe rakamları bizim gibi herkesin kafasında soru işareti oluşturuyor. Elbette ki ayrı konulardır, başlıklar aynı; açıklamasını yaparsanız da memnun oluruz.

Bir de dış politika kalemi var. Tabii, neye göre, nasıl yapılıyor? Bakın, 2024 yılında 4,3 milyar bir bütçe öngörülmüş. Ne kadar harcamışsınız biliyor musunuz bu kaleme? 18 milyon harcanmış; sonra yıl sonunda bu 4 milyar Cumhurbaşkanlığına eklenmiş, Cumhurbaşkanlığı 4 milyar daha fazla harcamış, Dışişleri için koyduğunuz 4 milyar kullanılmamış, toplamda bütçenin içinde kalmışsınız ama bütçe içindeki kalemlerde ciddi savrulma var. Baktığınız zaman, ya bu kadar savrulma olur mu diyorsunuz yani 4,3 milyar deyip 18 milyon harcama nasıl yapılabilir? Aynı manzarayı bu sene de görüyoruz. Yaklaşık 6,2 milyar TL'lik bir bütçe konulmuş, ekim ayı sonu itibarıyla henüz 900 milyonluk bir harcama olmuş. Tahminen tabii, bunlar bir öngörüyle yapılıyor ama öngörülerin de tutmadığının, ne kadar saptığının bir göstergesi.

Bütçeye hazırlanırken ben bunlara baktığımda şöyle hissediyorum, belli ki birileri şöyle yapmış diyorum: "Yani biz bunları şöyle koyalım, buraya atalım da yıl sonu geldiğinde oranın ihtiyacı olur, buranın ihtiyacı olur, oradan alır bu tarafa kaydırırız." Kurumlar arasındaki bütçe kaymalarıyla ilgili -daha önce de bu Komisyonunda konuşulmuş bu- bu kuralın çok açık, net konuşulması lazım. Zira bu aktarımlar farklı soru işaretlerini de beraberinde getiriyor.

Yani sistemin, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin o kadar falsosu var ki yani bütçe kalemlerinde de görüyorsunuz. Bu falsonun, kaosun yarattığı karışıklıklar da var. Bakın, bir Adalet Bakanı var, bir de Adalet Bakanı gibi hareket eden bir Cumhurbaşkanı Başdanışmanı var. Türkiye'deki hukuki gündemi o Cumhurbaşkanı Başdanışmanı belirliyor adaletle ilgili konularda, biz oradan öğreniyoruz. İnşallah, Adalet Bakanı da kendisinden öğrenmiyordur hukukla ilgili ne olup biteceğini. Her konuda, her meselede bir içtihat yaratıyormuş gibi, Türkiye'de "hukuk" denilince herkesin açık yorumlarını okuduğu ve tahminlerini beklediği bir isim hâline gelmiş bu danışman. Peki, o zaman Adalet Bakanını ne yapacağız? Yani sistemdeki karışıklığı, sistemdeki kaosu anlatmak için bu örnekleri sizlerle paylaşıyorum.

Başka iddialar var. İşte, Sayın Veli Ağbaba İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili konuya değindi. Bütün bunların olduğu yerlerde, olduğu bir ortamda İstanbul Başsavcısının doğrudan Cumhurbaşkanıyla temasta olduğuna ve Adalet Bakanının da tamamen bu sürecin dışında olduğuna dair iddialar da peşinden tabii ki, elbette ki geliyor çünkü netlik yok. Herkes, danışman bir şey söylüyor, Bakan bir şey söylüyor; biri ötekinin yerini alır hâle geliyor yani biz bir kurumsal sorun yumağı görüyoruz.

Şimdi, gene bu sistemin getirdiği bana göre bir başka abukluk: Irak'taki bölgesel yönetimde şu anda aktif olarak bir statüsü olmayan -hiçbir statüsü yok resmî olarak- Mesud Barzani Türkiye'ye geldi ve devlet protokolüyle karşılandı. Bakıyorsunuz, korumaları askerî üniforma giymiş, ellerinde uzun namlulu silahlar, akılları sıra burada bir güç gösterisi yapıyorlar; daha dün kırmızı pasaport alabilmek için bu devletin kapısını çalıyordu bunlar, bu isimler. Peki, ne oldu sonra? Bir başka Cumhurbaşkanı danışmanı daha var, bu sefer o çıktı sahneye ve dedi ki... Tabii, kim danışman, kim başdanışman onu da saymıyoruz biz bu yapı, bu sistem içinde. Sayın Mustafa Akış, bu Mesud Barzani'nin ziyaretiyle ilgili şunları söylüyor bakın: "Davet edilmiş Mesud Barzani ve misafir edilmiş, misafirperver bir millet olarak bize düşen hoş geldiniz demektir fakat Türkiye Cumhuriyeti devletin misafirlerine uyguladığı birtakım protokoller var..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - "... Mesud Barzani'nin şu an, Kuzey Irak yönetiminde de Irak Merkezî Hükümetinde de herhangi bir görevi yok. Yani Abdullah Gül'e, Ahmet Necdet Sezer'e veya Binali Yıldırım'a yurt dışında uygulanan protokol neyse Sayın Barzani'ye de uygulanması gereken protokol aşağı yukarı odur." diyor, Cumhurbaşkanı danışmanı söylüyor

bunu. "Ayrıca, bırakın eski bir devlet görevlisini, ülkemize bir devlet başkanı dahi gelse tören subayı, yaveri dışında korumaları asla askerî üniforma giyemez ve tabanca dışında uzun namlulu silahla görevini ifa edemez. Kaldı ki Türkiye Cumhuriyeti misafirini Şırnak'ta koruyacak kudrete de güce de kuvvete de sahiptir." İşte, çok övünülen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin daha dün ortaya çıkardığı, hep beraber seyrettiğimiz resim. Ve sonunda da Şırnak Valiliğini etiketleyerek "Bu yaptığınız görüntüler uygun düşmemiş." diye yazı yazıyor. Sistemin sorunu da işte bize göre bu zaten. Valiler parti il başkanı gibi hareket edip kendine paye çıkarırsa, başdanişmanlar görüş bildirip siyasi bir çıkış noktası arayışına girerse "Tek parti görüntüsünün altında da o zaman ortada acaba bir saray entrikası mı var?" dersiniz, demek durumunda kalırsınız; bugün olan da budur.

Geçen sene bir sunum yaptınız, sunumunuzu ben okudum. O sunumda siber güvenlikle ilgili çok önemli bir başlık açmıştınız ki haklısınız, zira yaşadığımız rezaletler siber güvenlik konusunda ciddi tedbir almamız gerektiğini bize söylüyor. İşte, e-devlettteki verilerin dışarıya sızdığı, birilerinin eline geçtiği iddiaları... Daha biz bunları konuşurken bir de üstüne sahte diplomalar, gene...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kavuncu, bitti.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum.

Son, selamlayıp bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, selamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Peki.

Önemli bir başlıktır ve Siber Güvenlik Başkanlığını da 2025 Ekim ayında yani geçtiğimiz ay itibarıyla açtınız yani kurulduğundan beri yaklaşık dokuz on ay geçmiş. İnşallah, şöyle bir şey olmamıştır: "Ya, biz bunu geçen sene söyledik, şimdi bize sorarlar; biz bunu apar topar açalım, ekim ayında kurdelesini keselim." Bu konuda da bu verilerle ilgili nasıl bir güvenlik tedbiri alacaksınız, neler yapılacak? Zira, anayasal olarak bu, devletin sorumluluğundadır; bizlerin verilerini korumak, onları kurtarmak, başkalarının eline geçmemesi de sizlerin yükümlülüğündedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum.

Çok teşekkür ediyorum. Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık, buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sayın milletvekillerim, Komisyon üyelerim, Cumhurbaşkanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bugün, Cumhurbaşkanlığı bütçesini görüşüyoruz. Tabii, özellikle bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra sistem bugün hâlâ sürekli tartışılır hâlde ama şu andaki düzenlemelere ve yapılan şeylere de baktığımız zaman sistemin de tam oturmadığını görüyoruz yani bugün bile işte, ofislerde düzenleme yapılıyor, bazıları birleştiriliyor filan. Dolayısıyla sistemin hâlâ bir oturmamışlığı var. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde benim en güvendiğim bölüm politika kurullarıydı çünkü hani biz siyasi hayatımızda şunu gördük: Her bakan geldiğinde sistemin değiştiği, yöneticilerinin değiştiği, tarzın değiştiği, politikanın değiştiği zamanları gördük AK PARTİ iktidarı içinde de. Politika kurulları gelince dedim ki: Tamam, işte, artık bir politika kurulu var, işinde uzman heyetler politikaları belirleyecek, bakan bir nevi icracı -aynı CEO gibi- o politikayı teşkilatta ve sahada uygulayacak. Ama üzülerek söylemek istiyorum ki en çalışmayan bölüm politika kurulları oldu, en etkisiz bölüm politika kurulları oldu. Bence bu sistemin en önemli gücüydü politika kurulları ve zaten Cumhurbaşkanlığı sitesinde de sistem ona göre kurulmuştu. Bakın, bu Cumhurbaşkanlığı sitesinden aldığımız... Burada değişiklikler var çünkü şimdi şey değişmiş, sitede şu anda tam yok. Aslında programın bir kolu politika kurulları; diğer kolu bakanlıklar, ofisler bunları destekliyor. Tamam, çok güzel ama şimdi bakıyoruz, bu kurulların... Hatta sitede bile, Cumhurbaşkanlığı -sitesine girin- "web" sitesinde kurul başkanı kim? Yok. Kurul üyeleri kim? Yok. Bu kurul neden önemli? Çünkü bu kurul saha saha gezip... Mesela Sağlık Politikaları Kurulu hastaneleri gezecek, sivil toplum örgütlerini gezecek vesaire. Ne yapacak? Sistemin tabanından aldığı bilgileri getirip politikaya uygulayacak. Aynı zamanda, tarım aynı şekilde, hukuk politikaları aynı şekilde, ekonomi politikaları aynı şekilde. Ama üzülerek görüyoruz, şu anda bu politika kurulları aktif değil. Yani mesela bir sivil toplum örgütü başkanı kendi politika kuruluyla ilgili birine ulaşmak istese, bir heyet üyesine ulaşmak istese, bir şeyi aktarmak istese, "Şunu daha iyi yapabilirsiniz." dese ulaşacağı herhangi bir numara, ulaşacağı herhangi bir kurul üyesi adı, hiçbir şeyi yok. Biliyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, iletişimsiz politika kurulamaz; mutlaka sahadaki sorunları, sıkıntıları, geri dönüşleri alıp politika belirlersiniz ama şu anda böyle bir sistem yok. Bu, Cumhurbaşkanlığı politikasının bir ayağının sakat olduğunun en büyük göstergesi. Zaten, bakın, bir ayağı yok burada, politika kurulları maalesef işlememektedir. Dolayısıyla, politika üretilmesinde bu sıkıntıya sebep olmaktadır. Ki Sayın Cumhurbaşkanı da sistemin başında yaptığı açıklamada, İletişim Başkanlığının bir raporunda şunu söylüyor, diyor ki: "Uzun ve zorlu mücadeleler neticesinde aziz milletimizin takdiriyle ülkemize kazandırdığımız Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin en yenilikçi unsurlarından biri politika kurullarıdır. Kurulların ihdasıyla birlikte ilk kez yürütme içinde icra ve politika üretme işlevleri birbirinden ayrılmıştır." Sayın Cumhurbaşkanı da buna dikkat çekiyor ama şu anda politika kurulları şuna döndü: "Ya, işte, seni milletvekili yapamadık, sana genel merkezde de görev veremedik, hadi sana bir politika kurul üyeliği yazalım." Maalesef ona döndü yani bizim arkadaşlarımız da var içerisinde, maalesef buna döndü. Hâlbuki Türkiye'deki alanında en iyi, en idealist, bir davası olan, bir şey yapma, üretme çabası olan insanların bir araya gelip politika üretilmesi yerdi; inşallah, bu sistem daha güçlü bir şekilde, en iyi bir şekilde devreye girer ve sahada da aktif gezer. Ben işin bütçesinde değilim, bazen bütçesi tartışılıyor. Bu kurullar, saha, saha gezsin de en iyi bütçeyi alsın çünkü politika belirleyecek. Şırnak'a da gitsin, Edirne'ye de gitsin, İzmir'e de gitsin, Van'a da gitsin; kendi alanındaki herkesi dinlesin, gelsin, burada politika üretsinsin. Bu, sistemin başarılı olmasının en önemli bir ayağı ama maalesef, şu anda bu çalışmıyor. Ne oluyoruz? Politika üretmediğimiz için doğurganlık hızı

yıllardır düşüyor ve biz kritik eşiğin altına düşmesine rağmen bir strateji belirleyemiyoruz. Kritik eşiğin altına üç yıldır düşmüş, ondan sonra diyoruz ki "A, bak, kritik eşiğin de altına düşmüşüz." Yani bir düşüş trendi var, önlem almamışız, politika ve strateji belirlememişiz, daha sonra diyoruz ki "Hadi Aile Yılı ilan edelim." Bakın, su bitmiş, bir kuraklık trendi var, göllerin sürekli kuruma trendi var; kuraklıkla ilgili bir politikamız, bir eylem planımız, bir stratejimiz hâlâ şu anda yok. Şimdi, dolayısıyla bu kısım önemli. Tekrar, eğer, biz devleti doğru yöneteceksek politika kurallarının çalışması lazım zaten sistem de ona göre kurulmuş.

Şimdi, diğer bir taraftan, yine, Diyanet İşleri Başkanlığımızın bütçesi var bugün. Şimdi, sunumda Diyanet İşleri Başkanlığının İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarına ilişkin doğru bilgilendirme yapmak; dinî konularda rehberlik sağlamak, ibadet yerlerinin yönetimini yürütmek ve din istismarıyla mücadele etmek amacıyla faaliyetini sürdürdüğü belirtilmiş ama sunumun altına baktığımız zaman Diyanet İşlerinde şununla övünüyoruz: 600 bin vatandaşımızın hac organizasyonu yapılmış. 1,6 milyon hisse kurban kesimi ve dağıtımı organizasyonu başarıyla yürütülmüş hatta en başarılı hac organizasyonu seçilerek Elmas Ödülü almış Diyanet İşleri Başkanlığımız. Burada Diyanet İşleri Başkanlığı bir organizasyon şirketi hâline çevrilmiş; hisse dağıtmış, hac, umre organizasyonu yapmış. Ben şunu beklerdim: Diyanet İşleri Başkanlığımız Türkiye'nin en büyük teşkilatlarından bir tanesi; hemen hemen her mahallede, her köyde teşkilatı olan, imamı olan, müezzini olan, personeli olan bir teşkilat; bu teşkilatı daha verimli kullanmamız lazım. İşte, ben şunu isterdim: Diyanet İşleri Başkanlığımızın etkin yürüttüğü faaliyetler sonucunda köylerde gençlerimizi, mahallelerde gençlerimizi toplayarak uyuşturucu kullanımının azaldığı; sanal bahis gibi kötü alışkanlıkların azaldığı; bazı ilim, güzel şeylerin, güzel konferanslarının yapıldığı; ailelere, gençlere, çocuklara yararlı şeylerin anlatıldığı; "Şu kadar kişiyi topladık, şöyle yaptık, şu kadar kişiye seminer verdik, şu kadar çocuğumuza, şu kadar gencimize şunları yaptık." diyeceğimiz bir Diyanet İşleri Başkanlığının olması lazım. Bakın...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yapılıyor zaten.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bakın, Başkanım çok da yapılıyor. Bakın...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teferuata girmemişler ama dünya kadar hizmet var.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Niye yok o zaman, burada niye yok?

Hayır, bakın, şu anda şunu da çok iyi biliyoruz, Diyanet İşleri Başkanlığımızın asıl görevinin daha iyi yapılması gerekiyor. Şunu söyleyeyim: Camilerimizi sadece bir buçuk ay gibi zamanlarda çocuklarımıza açıyoruz, yaz tatilinde. O yaz tatilinde de zaten bir kısmı tatile gidiyor vesaireye gidiyor. Camileri daha aktif kullanmamız lazım, on iki ay açmamız lazım; on iki ay çocuklarımızın belli dönemlerde gideceği yani isteyen ailelerin göndereceği... Bu şekilde yapılması lazım. Bakın, ben iki yıldır Ankara'da oturuyorum, ben kendi çocuğumu iki yıldır gönderiyorum, daha henüz bir Kuran-ı Kerim'i öğretmedik, daha geçemedi çocuk. Eksikliği ben görüyorum, ben yaşıyorum yani ben net söyleyeyim, ben yaşıyorum. Bizim çocukluğumuzdaki eğitimin, temel şeyin olmadığını ben görüyorum. Bakın, burada Diyanet İşleri Başkanlığımızı da uyarıyorum, vebali sizdedir. Biz Diyanet İşleri Başkanlığını daha etkin çalıştırmak zorundayız.

Şimdi, diğer bir ofisimiz Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. Şimdi, tabii ki ofisin ilk kurulduğu yıllarda "Dijital Dönüşüm" ismi kuruluş misyonuna uygun bir isim ama teknoloji o kadar ilerliyor ki artık dijital dönüşüm eskidi yani dijital dönüşümün modası geçti, gereği de kalmadı çünkü artık yapay zekâ var. Şimdi, ben de teknokentte firması olan bir arkadaşınızım, biz de hep "dijital dönüşüm" derdik, niye? Çünkü o zaman fiziki yapılan bir şeyin dijital ortamda yapılması başarıydı ama şimdi artık o dijital ortamda yapılan bir şeye zekâ koymadığınız zaman bir anlamı yok. Yani ben hatta vizyon açısından hem de Türkiye'ye bir vizyon vermesi açısından "Dijital Dönüşüm" isminin "yapay zekâ ofisi" olarak değiştirilmesinin bu anlamda daha doğru olacağını düşünüyorum Yapay zekâ şu anda neden önemli? Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, şimdi, biz sanayi devrimini kaçırdık yani 1889 yılında ilk araba üretilmiş, biz şimdi araba üretmekle övünemeyiz; bu adam üretmiş, yıllarca satmış, rekabet artmış. Biliyorsunuz, "kırmızı okyanus" denen bir şey var, artık araba sektöründe araç üreten firmalar bile artık kapanıyor, küçülmeye gidiyor vesaire yani orada gideceğimiz alan yok, alan zaten doymuş ama yapay zekâ devrimini kaçırmamalıyız. Yapay zekâ devriminde artık beş sene içerisinde ülke ligleri yeniden sıralanacak, beş sene içerisinde ha. Beş sene sonra lig sıralaması yapay zekâyı nasıl hazır olduğunuz, ne kadar çip ürettiğiniz, ne kadar uzmanınız olduğu, altyapınızı buna ne kadar sağladığınız... Oyunun kuralı yeniden yazılacak, beş sene içinde değişecek; rica ediyorum, bu devrimi kaçırmayalım. Şu anda buna da hazır değiliz, bakın, yıllar önce birçok ülkede yapay zekâ bakanlığı kurulmuşken biz TÜBİTAK'taki bir enstitü ile Dijital Dönüşüm Ofisi arasına sıkıştırmışız koca yapay zekâyı. Şu anda yapay zekânın bir sahibi yok, Enstitü ile Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi gözüküyor. Ben hem yapay zekâ stratejisini okudum hem de 2024-2025 Yapay Zekâ Eylem Planı'nı okudum, o eylem planındaki görev dağılımlarına da baktığınız zaman, yapay zekânın yine çok dar alanda sıkıştığını görüyoruz. Biz bunun kurumsal altyapısını daha da güçlendirmeliyiz çünkü sağlıktan savunmaya, turizmden millî eğitime kadar her bakanlığın yapacağı bir sürü ödev var ve bunu ana çatı altında ciddi bir kurumun organize etmesi lazım yoksa yapay zekâ çağını kaçıırız ve bunun bize maliyeti çok ağır olur hatta şu anda bulunduğumuz sıraları konuşamayız, beş sene sonra şuradayız, buradayız diyemeyiz yani. Çünkü işi alan, teknolojiyi alan Üsküdar'ı geçer; biz artık ona bağımlı hâle geliriz, bir nevi beynimizi artık başkalarından almak zorunda kalırız. Onun için, bizim en önemli önceliğimizin yapay zekâ olması lazım. Toplu iğne üretiyorsak sevinelim, gurur duyalım, TOGG'umuzla gurur duyalım; İHA'mızla, SİHA'mızla, tankımızla, tüfeğimizle gurur duyalım ama bizim beş yıl içinde, ilk beş yıl içinde gurur duyacağımız tek şey, bize sıçrama yaptıracak asıl şey yapay zekâ olacak. Bununla gurur duyamazsak diğerlerinin bir anlamı kalmayacak çünkü artık beyin olmayan hiçbir şeyin bir anlamı yok; içinde beyin olmayan, yapay zekâ olmayan hiçbir şeyin bir anlamı yok. Yine, baktığımızda Dijital Dönüşüm Ofisimizin "Türk Beyin" "Dijital Göz" gibi çok iyi projeler de yaptığını görüyoruz; evet, güzel projeler de var ama benim burada dediğim, işin ciddiyeti daha büyük bir kurumsal altyapı gerektiriyor.

Şimdi, diğer bir konu: Burada Cumhurbaşkanlığımızın bütçesini görüşüyoruz, tüm kurumları organize eden bir kurumumuz Cumhurbaşkanlığımız. Şimdi, Türkiye'mizin en büyük problemlerinden bir tanesi de sistemsizlik sorunu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Yani nedir sistemsizlik? Biz bugün Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi'ni -uluslararası standart, ISO 22000 diye geçer- uygulayamadığımız için şu anda lokantalarımızda, otellerimizde insanlar zehirleniyor. Niye? Çünkü bir gıda güvenliği yönetim sistemimiz yok. Bu ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi yıllardır var hatta bizim mevzuatımızda da var HACCP Kriterleri; tüm

işletmelerin HACCP eğitimi alması, risk planlarının yaptırılması ama uygulanmıyor. Şimdi, bakıyorum, haberlerde dün gördüm, diyor ki "Gıda zehirlenmeleri arttı." "Şurada 15 kişi zehirlendi." "Burada 35 kişi zehirlendi." "Bu yurttan şu kadar kişi zehirlendi." "Denetimler arttı." Şimdi, denetimi arttırarak biz bu işi çözemeyiz. Biz süreci, sistemi kontrol edeceğiz yani gıda üreten firmalarımızın sistemini denetleyerek, sistem kurlarını sağlayarak ancak sonucu elde ederiz yoksa bizim Tarım Bakanlığı yetkililerimiz gidip orada bozuk gıda avı yaparak bu sistemi düzeltmez, bu ölümlerin önüne geçemez; onu söyleyeyim. Her şeyin bir üretim sistemi var, bakın, biz bugün İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi'ni kuramadığımız için otellerimizde yangın çıkıyor; insanlarımız, vatandaşlarımız ölüyor. Yine, biz İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi'ni kuramadığımız için şu anda ciddi sayıda işçilerimiz vefat ediyor, personeli şehit veriyoruz. Bakın, bizim bir an önce... Belki bu, Dijital Dönüşüm Ofisiyle olur veya Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bir kurumsal ofisimiz açılmalı Başkanım çünkü uluslararası sistemlerin hiçbirini biz hayata geçirmiyoruz. Kim geçiriyor bunu? TÜRKAK. Yani TÜRKAK bazı firmaları akredite ediyor, gönüllü, o da çok ciddi bir şekilde değil yani onu insanlar niye alıyor? İhaleye girecek ya da yurt dışından müşterisi istediği için ama biz yönetim sistemlerini... Artık Türkiye'yi bir sistem ülkesi hâline getirmeliyiz. Yani, bizim şu anda insanlarımız gıda bozuk olduğu için zehirlenmiyor, onu bilelim, sistem olmadığı için zehirleniyor veya bizim vatandaşlarımız otelde bir kişinin hatası yüzünden vefat etmiyor; sistem olmadığı için, orada bir iş güvenliği sistemi, bir yönetim sistemi uygun olmadığı için vefat ediyor maalesef. Dolayısıyla, biz bu sistemi kurup ülkemizi sistemler ülkesi hâline getirmeliyiz.

Şimdi, savunma sanayimizde sunumda gerçekten de çok güzel projeler var. Tüm dünyada savunma sanayisi harcamalarının arttığı bir dönemde savunma sanayimizin ürün çeşitliliğinin artması sevindirici, en azından ihracatımızın da artmasına sebep olur ama yine orada da yapay zekâya hiç vurgu göremedim. Savunma sanayisinde -geçen Savunma Bakanımıza da söyledim çünkü- artık ülkeler şununla övünmeyecek bundan sonra...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Çelik kubbe de var Sayın Vekilim.

SADULLAH KISACIK (Adana) - İşte, evet, çelik kubbe... Gerçi her şeyin içinde bir şekilde yapay zekâ vardır.

Artık ülkeler şununla övünmeyecek: İşte "1 milyon askerim var." "İla, NATO'nun 2'nci büyük ordusuyla övünemeyeceğiz belki bu beş yıl içerisinde. Neyle övüneceğiz? "Şu kadar robotumuz var." diyeceğiz "Şu kadar robot piyademiz var." diyeceğiz çünkü artık asker savaşmayacak. Robot piyade; gece görüşü var, keskin nişancısı var, çevreyi tarıyor, veriyi anlıyor, analiz ediyor, harita okuması var; asker savaşmayacak artık. Biz artık beş yıl sonra ne kadar robotumuz olduğuyla, ne kadar robot piyademiz olduğuyla övüneceğiz. Dolayısıyla, savunma sanayimizin artık bu vizyonla bugünden itibaren inşallah çalışıyor ama en önemlisi bu çünkü artık normal bir tankın, normal bir tüfeğin yapay zekâ olmadıktan sonra bir anlamı kalmayacak, askerin de bir anlamı kalmayacak. Bakın, gördünüz işte, Ukrayna ta nereden insansız deniz aracıyla gitti, Karadeniz'de, bizim karasularımızda Rusya'nın gemisini vurdu. Bakın, artık iş tamamen yapay zekâ kuşanmış alet ve teçhizatla yürüyor dolayısıyla buna hazır olmamız lazım.

Şimdi, diğer bir konu Millî Saraylar, yine görüşüyoruz. Ya, benim anlamadığım bir şey var -buna da soru-cevap da cevap verirsiniz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım- şimdi, Millî Sarayların 2024 yılında 9 milyona yakın ziyaretçiye ağırladığını ve ülkemizin tanıtımına, turizmne katkı sağladığını belirttiniz. Tamam, bakın, tanıtım turizm; biz bunu Kültür ve Turizme niye bağlamıyoruz, Kültür ve Turizm Bakanlığına niye bağlı değil Millî Saraylar? Biz Cumhurbaşkanına çok yük veriyoruz. Biz burada, kanunlarda da şunu Cumhurbaşkanı yapsın, bilmem Çanakkale'nin rölatif bilmem neyini Cumhurbaşkanlığı kararıyla... Yani, belki bir meclisin yapacağı, ilçe meclisi ya da belediye meclisinin yapacağı şeyi Cumhurbaşkanlığına veriyoruz. Burada Millî Saraylar yine Cumhurbaşkanlığında, siz tek Cumhurbaşkanı Yardımcısıdır. Şunu da görüyorum bir yönetim sistem uzmanı olarak: Her kurulun başkanlığını siz yapıyorsunuz, bu yönetim sisteminin şeyine aykırı yani Cumhurbaşkanında da sizde de çok yük var yani ülkenin bu durumunda çevremiz bu kadar ateş çemberiyken, çok stratejik kararlar verilmesi gerekirken bence bu tür şeylerin daha da azaltılması lazım, bence mesela Millî Saraylar da bunlardan bir tanesi; bunu uygulamamız lazım.

Diğer taraftan şunu söyleyeyim Cumhurbaşkanlığı buradayken son olarak: Ülkemizin acil çözülmesi gereken, beka sorunu olan bazı problemler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık, toparlayın.

Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Tüm kaynaklarımızın, tüm bütçemizin bu şeyler çerçevesinde organize olması lazım. Bunlardan birincisi, kuraklık yani tüm kurumlarımızın bununla ilgili ne gerekiyorsa yapılması gereken bir şey. İkincisi, uyuşturucu. Bakın, bunları beka meselesi anlamda söylüyorum, bunlar olmadığı sürece başka çok şeyleri konuşmamızın bir anlamı yok, ilk önce bunları acil halletmemiz lazım çünkü bunlar bir trend şeklinde ülkemizi artık sarmaya devam ediyor ve artık hayati tehlike. Mesela uyuşturucudan örnek vereyim: Uyuşturucudan ölenlerin sayısı 2022 yılında 246, 2023 yılında 300, 2024 yılında 427 yani siz ölenlerden kullanım oranlarındaki trendi çıkarın yani neredeyse -2022'de 246, 2024'te 427- yüzde 60'lara, 70'lere varan böyle bir trend var iki yıl içerisinde. Dolayısıyla bununla ilgili acil önlem gerekiyor. En övündüğümüz şey olan genç nüfusumuz azalıyor ve azalmaya devam edecek. Niye? Çünkü doğum hızımız düşüyor. Aile Yılı ilan ettik ama bu Aile Yılı maalesef Aile ve Sosyal Hizmetlerin üzerine kaldı, ben orada her kurumun sinerjik bir şekilde bununla mücadele ettiğini görmüyorum. Diğer taraftan, intiharların ve çoğu yuva yıkımlarının sebebi sanal bahis. Sanal bahisle de ciddi bir şekilde... Bu dört şeyin acil olarak Cumhurbaşkanlığımızın, tüm kurumların koordinasyonu ile çözülmesinin önemli olduğunu belirtiyorum.

2026 bütçemizin ülkemize, devletimize, milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

26'ncı ve 27'nci Dönem AK PARTİ Giresun Milletvekilimiz, Plan ve Bütçe Komisyonunda birlikte mesai yaptığımız beyefendi, bilgili, gönül insanı arkadaşımız Cemal Öztürk'e Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; ailesine ve AK PARTİ camiasına başsağlığı diliyorum.

Bugün 2025 yılı üçüncü çeyrek büyüme verileri açıklandı. Konuşmama ekonomideki gelişmelerle ilgili bir değerlendirmeye devam etmek istiyorum. On beş yıldır yıllık bazda üst üste büyüyen Türkiye ekonomisi 2025 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 3,7 büyüme kaydetmiştir. Tarım sektörü zirai don ve kuraklığın etkisiyle yüzde 12,7 daralmasına rağmen bu büyüme gerçekleşmiştir. Tarım dışı büyüme yüzde 5,6 olmuştur. Sanayi katma değeri yüzde 6,5 artmıştır. Yüksek teknoloji üretimini burada etkili olması ve makine ve teçhizat yatırımlarında yüzde 11,3 artış olması sevindirici gelişmelerdir. Bugün, yine, İstanbul Sanayi Odasının İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi kasım ayına ilişkin açıklandı, kasımda 1,5 puan artışla 48'e yükseldi. Tabii, eşik değerin altında olmakla birlikte yatırım, üretim, istihdam artışı konusunda umut verici bir gelişme.

Türkiye ekonomisi öngörülen hedefler doğrultusunda ve belirlenen program dâhilinde kararlılıkla yoluna devam etmektedir. IMF Türkiye'nin bütçe açığındaki azalış, enflasyondaki düşüş, pozitif reel faiz oranları, liraya olan güven, büyüme, cari açık ve rezervlerdeki iyileşme gibi göstergelere işaret ederek ihtiyatlı ekonomik politikaların önemli başarılar sağladığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Türkiye ekonomisinin bu yıl yüzde 3,5 büyümesinin beklendiği, düşen politika faizleri ve daha az sıkı bir mali duruşun 2026 yılında talebi destekleyeceği, bunun sonucunda artan yatırım ve tüketimin büyümeyi yüzde 3,7'ye çıkaracağı kaydedilmiştir.

Bilindiği üzere, ülkemizde 2023 yılı Mayıs ayında fiyat istikrarını sağlamak için sıkı para politikası uygulamasına geçilmiştir; program kararlı bir şekilde uygulanmakta, makrofinansal göstergeler belirgin bir şekilde iyileşmektedir. Merkez Bankası rezervleri rekor seviyeye yükselmiş, ülkemizin risk primi 240'ın altına inmiş, kredi notu artmış, dış borçlanma maliyetlerinde önemli iyileşme sağlanmıştır. 2024 yılında yüzde 4,7 olan bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2025 yılında yüzde 3,6'ya inmesi beklenmektedir. Bu oranın 2026 yılında yüzde 3,5 olması, deprem harcamaları hariç yüzde 2,7 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. 2024 yılında 988 bin kişi artan istihdam 2025 yılında yatay seyretmekte olup Ekim ayı itibarıyla yıllık 83 bin kişi artarak 32 milyon 772 bine ulaşmıştır. İşsizlik oranı yüzde 8,5 olup iki buçuk yıldır tek haneli gerçekleşmektedir. Genç işsizlik oranı yüzde 15,6 olup son yılların en düşük seviyelerinde seyretmektedir. Gerek iş gücüne katılım oranı gerekse istihdam oranı yüksek seviyelere çıkmıştır. İhracatımız ocak-eylül döneminde yıllık 4,1 oranında artış kaydetmiş ve on iki aylık verilere göre 269,7 milyar dolarla rekor seviyeye yükselmiştir. 2025 yılında 273,8 milyar dolar, 2026 yılı için de 282 milyar dolar ihracat hedefinin yakalanması öngörülmektedir. Cari açığın millî gelire oranının 2025 yılında yüzde 1,4 gibi sürdürülebilir, düşük seviyelerde gerçekleşmesi, 2026 yılında ise yüzde 1,3'e gerilemesi öngörülmektedir. Türkiye'nin AB tanımlı genel yönetim borçluluk oranı 2025 yılı ikinci çeyrekte yüzde 24,1'e kadar gerilemiştir. Bu oran, AB ortalaması yüzde 81,9; gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 69 düzeyindedir. Türkiye kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğunda en az borçlu ülkeler arasındadır ve borçluluk oranları da düşmektedir. Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği oranı eylül ayı itibarıyla yüzde 18,5 düzeyinde olup sağlam bir bünyeye sahiptir. Bankacılık sektörünün takipteki alacaklar oranı yüzde 2,3 olup geçmiş yıllar ortalamasının altındadır.

Uygulanmakta olan politikaların temel amacı enflasyonun düştüğü, istikrarın pekiştiği bir ortamda kapsayıcı ve sürdürülebilir büyümeyle kalıcı sosyal refahın sağlanmasıdır. 2024 yılında yüzde 44,4 gerçekleşen yıllık enflasyon, 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla yüzde 32,9'a inmiştir. Enflasyon beklentilerinin tam olarak düşmemesi ve dezenflasyon sürecinin yavaşlaması ilave tedbirler alınmasını gerektirmektedir. Başta yatırım, üretim, tasarruf, vergi, hukuk, iş gücü piyasası, sosyal güvenlik, eğitim ve tarım gibi temel alanlarda yapısal tedbirlerin hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Bütçe dengesini bozmadan hem gelir hem harcama tarafında etkinliği artırıcı çalışmalar yürütülmelidir. Kamu yatırım harcamalarında tasarruf sağlamak üzere kamu ihale ve sözleşme süreçleri iyileştirilerek rekabet artırılmalıdır. Taşıt Kanunu taşıt yönetiminde etkinlik ve verimliliği gözetecek şekilde güncellenmelidir. Türkiye'deki vergi sistemi tabana yayılmamış bir yapıdadır; bu durum bir yandan bazı makroekonomik hedeflerimize ulaşmayı zorlaştırmakta, diğer yandan da vergi yükünün adaletsiz dağılımı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Kayıt dışılığın ve kazancın düşük beyanının önlenmesi suretiyle vergilendirilmeyen gelir ve kârlardan vergi alınması hem vergi adaleti bakımından hem de kamu maliyesi açısından bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisinde yüksek oranlı ve istikrarlı büyümenin sağlanmasında finansmanın sürdürülebilir ve sağlıklı kaynaklardan temin edilmesi, dış kaynaklara olan bağımlılığın azaltılması ve kaynakların gelir artırıcı, istihdam sağlayıcı ve verimlilik potansiyeli yüksek alanlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Küresel krizler, belirsizlikler ve dalgalanmalarla ülkemizde uygulanmakta olan dezenflasyon politikaları ve yüksek faiz oranları ekonomimiz üzerinde baskı oluşturmuştur. KOBİ kredi koşullarının iyileştirilmesi, finansmana erişim için uygun şartlarda kredi sağlanması, verimliliği artırıcı ve maliyetleri düşürücü yeni teşviklerin devreye girmesi, ihracatı destekleyici politikalara daha fazla öncelik verilmesi gerekli görülmektedir. Sürdürülebilir büyüme için daha fazla yatırım yapılmalıdır. Yatırımın ve üretimin artırılması ve ülkeler arasındaki rekabette avantajlı duruma geçebilmemiz bakımından AR-GE ve yenilikçilik ekosisteminin geliştirilmesi, teknolojik dönüşümün hızlandırılması, beşerî sermayenin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi ekonomide bağımsızlığı, yerli ve millî üretimi artırmayı, dış bağımlılığı azaltmayı öngörmektedir. Ekonomi güvenliğini millî güvenliğimizin bir unsuru olarak değerlendirmekteyiz. Dijital ve yeşil dönüşümü sağlıklı bir şekilde gerçekleştiren, uluslararası rekabet gücüne sahip bir sanayinin hızla oluşturulması görüşündeyiz. Ülkemizin yatırım alanında cazibe merkezi hâline getirilmesi için yapılan çalışmaları destekliyoruz. Son yıllarda Türkiye'yi yüksek teknoloji üretim merkezi hâline getirmeye yönelik büyük ölçekli yatırımlar hız kazanmıştır. Bu kapsamda Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programı ve HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı uygulamaya konulmuştur. Türkiye'yi yüksek teknoloji ürün üretimi ve ihracatında lider ülkelerden biri konumuna taşımayı hedefleyen 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi, dijital ekonomiye geçişle birlikte Türkiye'nin küresel ekonomide daha rekabetçi ve güçlü bir şekilde yer almasını hedeflemektedir. Dijital Dönüşüm Programı 29 Mayıs 2025 tarihinde yayınlanarak Teşvik Sisteminde Stratejik Hamle Programı ve Öncelikli Yatırımlar kapsamına alınmıştır.

Ülkemizin yüksek teknolojiye dayalı savunma sanayisinde yerlilik ve millîlik oranının yüzde 80'i aşmış olması sevindiricidir. Havacılık, uzay ve savunma sanayi ürünlerimizi artık kendimiz üretiyoruz, birçok ülkeye de ihraç ediyoruz. Türkiye sistemler sistemi Çelik Kubbe'yle hava savunmasında artık farklı bir klasmana çıkmaktadır. Bayraktar, KIZILELMA görüş ötesi havadan havaya füzeyle hedefini vurarak dünya havacılık tarihinde bir ilke imza almıştır Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk milletine bu övüncü yaşatan Türk Silahlı Kuvvetlerine, Savunma Sanayii Başkanlığımıza, ASELSAN'a, TÜBITAK SAGE'ye Baykara tebrik ve teşekkürlerimizi iletiyoruz.

İHA ve SİHA teknolojisinde dünyada ilk 3'teyiz, küresel İHA pazarının yüzde 68'ini Türkiye'nin markaları elinde bulundurmaktadır. Havacılık ve savunma sanayi ihracatında dünyanın 11'inci ülkesi konumundayız. Yerli ve millî üretim potansiyelinin tümüyle harekete geçirilmesi, savunma sanayisinde yakalanan ileri teknolojinin başka alanlarda da yaygınlaştırılması önem arz etmektedir. Katma değeri yüksek üretimi artırmak, AR-GE ve inovasyonu daha fazla teşvik etmek, bölgesel kalkınmayı dengeli biçimde yaymak ve daha öngörülebilir, daha güçlü bir yatırım ortamı oluşturmak büyük önem arz ediyor. Marmara havzası ağır sanayi yatırımlarından ve nüfus yoğunluğundan dolayı sıkışmıştır. Sürdürülebilir kalkınma için sanayinin Konya gibi Anadolu'daki yeni merkezlere doğru kaydırılmasının Türkiye'nin ekonomi güvenliğine katkı sağlayacağı, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltacağı, fiyatlama davranışlarına olumlu katkı sağlayacağı ve ülke kalkınmasının önündeki potansiyel riskleri en aza indireceği değerlendirilmektedir. Yatırım teşvik sisteminde dört, beş ve altıncı bölgelere taşımada sağlanan teşvikin Anadolu'daki tüm il ve ilçelere yaygınlaştırılması isabetli olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarihî bir adım, çok önemli bir yönetim reformu uzlaşmanın ve millî birlikte buluşmanın önemli bir aracı olan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin doğasına uygun ihtiyaç duyulan anayasal ve yasal değişikliklerin yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Demokratik standartların yükseltilmesi amacıyla hak ve özgürlükleri öne çıkaran; demokratik, kapsayıcı, mutabakata dayalı, milletimizin beklentilerine uygun yeni bir anayasayla Türkiye'yi ayak bağlarından tümüyle kurtarmalıyız. Yeni anayasayla birlikte darbe dönemi ürünü olan Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunlarını yeniden düzenlemeli ve siyasi etik kanunu çıkarmalıyız. Meclis İçtüzüğü yenilikçi bir anlayışla düzenlenmeli, Meclis itibarına da zarar veren kısır tartışmalara ve zaman kayıplarına artık son verilmeli, yasama kalitesi sağlanmalıdır. Yeni hükûmet sistemi esas alınarak bir çerçeve kanun niteliğinde kamu yönetimi temel kanunu çıkarılması görüşüdeyiz. Bu kanun devlet teşkilatının anayasal çerçevede işleyişine ilişkin temel normları ortaya koyacaktır. Devlet teşkilatının idarenin bütünlüğü, verimlilik, etkinlik ve kaynakların rasyonel kullanımı doğrultusunda şekillendirilmesine yönelik temel ilkeler yine bu kanunda düzenlenebilecektir. Böylesi bir düzenleme uygulamayı kolaylaştıracak, bazı gereksiz yetki tartışmalarını da sona erdirecektir. Bakanlıklarda işlerin etkili ve birimler arasında uyumlu bir şekilde yürütülmesi için bir üst birime, eski sistemdeki müsteşar konumunda bir üst birime, bir koordinatöre ihtiyaç bulunmaktadır. Bakan yardımcılarının birinin "bakan birinci yardımcısı" olarak belirlenmesi suretiyle bu sorun aşılabilecektir. Anayasa'nın 166'ncı maddesinde "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir." amir hükmü yer almaktadır. Diğer taraftan, devletin Anayasa'da belirtilen asli görevlerine ilişkin ortak stratejik plan, program ve politika belirleme zarureti bulunmaktadır. Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın yeniden yapılandırılarak makroekonomik, sektörel ve bölgesel vizyon, strateji ve politika geliştirme, üst politika dokümanları yapma yanında bu konularda koordinasyonu sağlama ve Cumhurbaşkanına müşavirlik gibi görevleri yürütecek strateji ve politika geliştirme başkanlığı kurulması görüşüdeyiz.

Bir sistemin kalitesi kadar sistemi işletecek olan insan gücü kalitesi de önemlidir. Bu amaçla Devlet Memurları Kanunu'nun temel ilkelerinden olan liyakati temin edecek bir yapı olarak liyakat kurulu kurulması görüşüdeyiz. On İkinci Kalkınma Planı'nda da yüksek verimlilikle kaliteli hizmet sunan, insan kaynağına sahip, objektif ölçütlerin ve liyakat ilkelerinin hâkim olduğu, değişen koşullara uyum sağlayan kamu personel sisteminin oluşturulması temel amaç olarak belirlenmiştir. Yine, planda kamu personel mevzuatının kamu personel statüleri ve sınıflandırma kriterleri dikkate alınarak geliştirilmesi, kamu personeli ücret sisteminin sadeleştirilmesi, ücret düzeylerinin görev ve sorumluluk esasına dayalı olarak yeniden düzenlenmesi politika ve tedbirlerine yer verilmiştir. Kamuda ehliyeti ve liyakati esas alacak, statü ve istihdam karmaşasını giderecek, ücret adaletini sağlayacak, topluma kaliteli hizmet sunan, değişen koşullara uyum yeteneği yüksek ve daha verimli bir kamu personel sistemi oluşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda, asli devlet hizmetlerinde çalışanların kadrolu hâle getirilmesi; sözleşmeli, geçici, vekil, fahri, ücretli ve taşeron personelin çok istisnai hâllerle sınırlandırılması, yardımcı hizmetler sınıfının kaldırılarak genel idare ve teknik hizmetler sınıfına alınması gerekli görülmektedir.

On İkinci Kalkınma Planı'nda, kamuda istihdam edilen kariyer meslek personelinin görev alanlarını, atanma süreçlerini ve meslekte yükselme gibi hususları düzenleyen mevzuat çalışması yapılacağı belirtilmiştir. Kariyer meslekler kamu kurumlarında önemli görevler üstlenmekte, politika ve stratejilerin oluşturulmasında belirleyici olmakta; eğitilmiş, nitelikli ve tecrübeli yöneticiler yetiştirmektedir. Kariyer meslek mensuplarının özlük haklarında iyileştirme ihtiyacı bulunmaktadır. Kariyer uzmanlar, kontrolörler ve denetmenler de statü ve özlük hakları bakımından sorunlar yaşamaktadır. Özlük hakları konusunda yaşanan adaletsizlik kariyer meslek personeli arasında moral ve motivasyon kaybına yol açtığı gibi özenle yetiştirilmiş insan kaynağının kamudan ayrılmasına neden olmaktadır. Tüm kariyer meslek mensuplarının özlük hakları iyileştirilmeli, eşitsizlikler giderilmelidir.

Kayıt dışılık, kazancın düşük beyanı, usulsüzlük ve yolsuzlukların önlenbilmesinde etkin bir denetim sisteminin varlığı büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde denetim sisteminin görev, yetki, sorumluluk ve kurumsal yapı itibarıyla etkinleştirilmesini, yapay zekâ gibi gelişmelerle dijital denetimin yaygınlaştırılmasını, ayrıca denetim elemanlarının gündelik ve konaklama ücretlerinin günün koşullarına uygun hâle getirilmesini gerekli görüyoruz.

Kamuda çalışan mühendisler ve diğer teknik elemanlar ile akademik personelin aylıklarının da yeterli olmadığı, aldıkları eğitim ve yürüttükleri hizmete mütenasip olmaktan uzak olduğu açıktır. Mühendislik meslek kanunu çıkarılarak mesleki gelişimin teşvik edilmesi, bilgi ve tecrübenin ödüllendirilmesi, kamu mühendisi maaşının yakın geçmişe kadar mühendisle aynı maaşı olan dengi meslekler seviyesine çıkarılması, tüm kazanımların emekliliğe yansıtılması görüşüdeyiz.

Üniversitelerimizin dünya üniversiteleriyle rekabet edebilmesi, bilimsel rekabette geri kalmaması, öğretim elemanlarının mali kaygılardan arındırılıp bilime odaklanmalarının sağlanması, üniversitelerimizin ürettikleriyle ülkemizin ilerlemesine katkı sunması için mali sorunların çözümünün önemli olduğunu düşünüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye en kuşatıcı sosyal yardım ve destek sistemine sahip ülkelerden biridir. 3294 sayılı Kanun uyarınca gelir testine göre hane içindeki kişi başına düşen geliri aylık net asgari ücretin 1/3'ünden az olanlar, örneğin 4 kişilik bir ailenin aylık geliri 29.470 liranın altında kalan, fakir ve muhtaç durumda bulunanlar sosyal yardımlardan

faaydalanabilmektedir. Bu gelirin altında geliri bulunmakla birlikte yardım alamayan aileler olabileceği gibi geliri bu seviyenin altında kalan bütün ailelerin hepsine aynı tutarda yardım yapılmaktadır. Parti olarak bir proje hâline getirdiğimiz asgari refah seviyesinin endeksi üzerinden hesaplanması ve belirlenen gelir seviyesine erişene kadar ailelere asgari gelir desteği verilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi görüşündeyiz. Mevcut sistemin, asgari gelir desteği uygulamasına dönüőtürölmesi suretiyle asgari gelir seviyesi ile hane halkı geliri arasındaki fark kadar tutar vatandaşımızın banka hesaplarına her ay yatırılacaktır. Böylelikle, birçok ölkede "vatandaşlık temel geliri" "garanti edilmiş gelir" gibi farklı isimlerle yapılan uygulama ölkemizde de başlatılmış olacaktır.

Cumhurbaşkanlığının ve bağlı kurumlarının 2026 yılı bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın Özlale, buyurun.

ÖMİT ÖZLALE (İzmir) - Bir dakika bekleyebilir miyiz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika çok, hazırılar var aramızda, millet sırada bekliyor.

Buyurun.

ÖMİT ÖZLALE (İzmir) - İlk önce, bugün Plan ve Bütçe Komisyonunun son günü bütçeyi tartıőtıđımız, ben bu Komisyonunda herkese emekleri için çok teşekkür ederim. Bazen hararetili tartışmalar oldu, anlaşılamadığımız noktalar çok oldu ama emeği geçen bürokratlara, Meclisimizin değerli çalışanlarına, herkese çok teşekkür ediyorum.

Hazırız Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devam ediyor zaten, buyurun.

ÖMİT ÖZLALE (İzmir) - Tekrardan süre alabilir miyim, kırk saniye kadar, artık son gün.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz devam edin.

ÖMİT ÖZLALE (İzmir) - Tamam, oldu.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar, basınımızın emekçileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

şimdi, yirmi üç yıllık AK PARTİ iktidarında neden Cumhurbaşkanlığı bütçesini bugün daha büyük, geçmiş dönemlere oranla daha büyük bir önem vererek konuşuyoruz? Çünkü yeni bir yönetim sistemindeyiz ve bu yönetim sisteminde, bizim Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminde daha fazla bir yetkiyi ihtiyaç var. Ben de şunu yaptım, dedim ki: Acaba yirmi üç yıllık AK PARTİ iktidarını bizler kısım kısım bölebilirsek, mesela... Pardon, bir dakikanızı rica edeyim.

şimdi, AK PARTİ dönemini aslında beş altı döneme ayırmak mümkün: Çıracılık, kalfalık, ustalık, büyük ustalık, birinci başkanlık dönemi, ikinci başkanlık dönemi ve Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi diye. şimdi, burada da hocam biz şeye baktık; bütün dünyadaki literatürde "Misery Index" dediğimiz -çevirdiğiniz zaman "sefalet endeksi" ama bize yakışmaz, sefalet demeyelim, "sıkıntı endeksi" diyelim- bu sıkıntı endeksini hesapladık. Burada neler var? Enflasyon, işsizlik, faizler, büyüme ve buradan da bir şey oluyor, bir endeks oluyor. şimdi, baktığımız zaman, ilk dönemde enflasyonu düşürmede, işsizliği dengelemede, faizleri düşürmede oldukça başarılı bir dönem görüyoruz. Sonra kalfalık, ustalık, büyük ustalık ve başkanlık dönemine girdiğimiz zaman, özellikle Temmuz 2018'den itibaren çok ciddi bir olumsuzluk görüyoruz. Yani burada gerçekten sıkıntı büyük. Ben bunun, bu olumsuzluğun çok önemli bir sebebinin karar alma sistemlerinde olduğunu söylüyorum. Yani bir başka kişi de Cumhurbaşkanı olsaydı, aynı bürokratlarla da çalışsaydık bile benzer hatalar yapılabilirdi. Dolayısıyla bizim burada bana göre ilk sorgulamamız gereken şeylerden bir tanesi ve Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında da tekrardan bizim vadettiğimiz şeylerden bir tanesi parlamenter sisteme geri dönmek. şimdi bakalım, tekrardan bu değişkenlerden bir mutsuzluk endeksi oluőuralım, yine enflasyon ve işsizlikten. şunu söyleyebiliyoruz, bu hesapları sizlerle de paylaşılabirim: şu anki "epistemolojik kopuő" dediğimiz ve şu an hâlâ etkilerini yaşadığımız dönemde bu halkın mutsuzluğu İkinci Dünya Savaşı'ndaki mutsuzlukla neredeyse aynı. Evet, son dönemde bir iyileşme var ama benim bu yönetim sistemine en büyük itirazlarımdan bir tanesi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, şuydu: Mesela, o dönemde bu keyfi kararlar alınırken bir itiraz mercisi olmadı ve o itiraz mercisi olmadığı için de bugün biz çok yüksek bir enflasyonu bence yanlış bir dezenflasyon programıyla hâlâ indirmeye ve toplumsal olarak da çok yüksek bir maliyetle karşılamaya çalışıyoruz. Tekrardan baktık, iki seçim arası bu mutsuzluğun yani enflasyon ve işsizliğin ortalamasının en çok arttığı dönemse 2018-2023 arası. Ben bunun bir tesadüf olmadığını düşünöndenim. şimdi diyeceksiniz ki: "Arada kritik dönemler de oldu, pandemi de oldu, başka faktörler de oldu." Bu coğrafya yetmiş seksen yıldır, yüz yıldır böyle őeylerle uğraşıyor, bu coğrafyada her zaman kritik riskler vardır ama bana göre, bu karar alma mekanizmalarında yeni yönetim sistemiyle oluşan aksaklıklar ve keyfilik diyebiliriz, enflasyonun artmasında, istihdam oranımızın istediğimiz seviyeye gelmemesinde çok önemli bir faktör oldu.

şimdi, neden mutsuzuz? Yani İkinci Dünya Savaşı kadar mutsuzluk seviyemizin arttığı bir dönemde neden mutsuzuz? Bu slaytı ben sizlerle daha önceden de paylaşmışım Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kamu hizmetlerinden duyulan memnuniyet; TÜİK verileri bunlar. Bakın, asayiş, sosyal güvenlik, adalet, eğitim, sağlık ve ulaőımda özellikle bu yönetim sistemine geçtikten sonra kamu hizmetlerinden duyulan memnuniyetsizlikte ciddi bir artış var. Ben bunun da yönetim sistemiyle beraber gelen bir olumsuzluk olduğunu düşünüyorum yani bizim burada vatandaşlara sunmamız gereken şey daha nitelikli bir kamu hizmeti.

şimdi Cumhurbaşkanlığının bütçesine gelmek isterim izninizle. şuraya baktık, biraz sonra Sayın Bakırloğlu da buradaki mal ve hizmet alım giderlerine çok fazla dikkat çekecek, ben detayları kendisine bırakıyorum ama şöyle bir şey gördük Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım: Cumhurbaşkanlığı mal ve hizmet alım gideri 7 bakanlığın toplamından daha fazla yani baktığınız zaman, önümüzdeki dönemde, 2026'da tam 11,73 milyar liralık mal ve hizmet alım gideri için teklif edilen bir ödenek var. Bu, Kültür ve Turizm, Gençlik ve Spor, Ticaret Bakanlığı; Çevre, şehircilik; Sanayi ve Teknoloji, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının hizmet alım giderlerinin toplamından daha fazla. şimdi, bunun içerisinde -sizden burada bir açıklama da bekliyoruz- Millî İstihbarat Teşkilatının mal ve hizmet alım giderinde mi bir artış var? Çünkü bunun içerisinde yüksek bütçeli kurumlar da var, İletişim Başkanlığında mı? Ben o konuyu mevkidaőım Sayın Bakırloğlu'na bırakıyorum ama diğer kalemlerde de mal ve hizmet alım giderlerinde çok ciddi artış ve bir volatilité var yani çok fazla yedek ödeneğin kullanıldığı kalemler var. O bakımdan, burada da akőamüstü yapacağınız sunumda bize bu mal ve hizmet alımlarıyla ilgili detaylı bir bilgi verebilirseniz çok mutlu oluruz.

İkincisi, şöyle şey yapabiliriz: Şimdi, mal ve hizmet alımı ödeneğinin personel giderine toplamına baktığınız zaman, Cumhurbaşkanlığının yine burada aslan paylarından bir tanesini aldığını görüyorsunuz. Yani özellikle bu da bize burada bütçenin şeffaflığı, mal ve hizmet alımlarının daha şeffaf, daha anlaşılır, kamuyla daha iyi iletişim hâlinde yapılması gerektiğini söylüyor. Bu konu bence önemli çünkü burada Varlık Fonu temsilcisi var, Türkiye Varlık Fonu AŞ'nin temsilcisi var. Mesela, biz bu Varlık Fonunun Sayıştay denetimine tabi olmasını -siz diyeceksiniz ki "Bir denetim var." ama bildiğimiz anlamda Sayıştay denetimine tabi olmamasını- ve Varlık Fonunun iktisadi faaliyetlerinden bizim yeterince bilgi alamamızı önemli bir eksiklik olarak görüyoruz. Türkiye'nin şu anda en büyük şirketlerinden bir tanesidir anonim şirket olduğu için Türkiye Varlık Fonu, bir anonim şirket sonuçta ve aslında, başında da Yönetim Kurulu Başkanı olarak Sayın Cumhurbaşkanı var. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı onca işinin arasında yani Türkiye'yi yönetmek gibi onca işinin arasında Türkiye'nin varlığı en yüksek olan anonim şirketlerinin birinin başında olması, bana göre, iş yükü açısından, siyaset açısından, her açıdan yanlış. O bakımdan, tekrardan, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye Varlık Fonunun mutlaka lağvedilmesi gerektiğini hem bütçedeki şeffaflık açısından hem yönetim kriterleri açısından düşünüyoruz.

Bir başka nokta da TMSF, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu da mevcut hâliyle Türkiye'nin en büyük holdinglerinden bir tanesi hâline gelmiş durumda, devamlı kayyum atamaları var. Bunun tabii ki hukuki sürecini buradaki değerli milletvekilleri tartışıyorlar fakat TMSF de bu kadar büyüklükte olmamalı. Yani bünyesindeki kuruluşların büyüklüğüne, iktisadi faaliyetlerine baktığınız zaman hem Varlık Fonunun hem TMSF'nin bu kadar büyük ve tek elden devlet tarafından yönetilmesi aslında bir bakıma AK PARTİ'nin çıkışı felsefesine de aykırı düşen şeylerden bir tanesi.

Şimdi, bu, benim Plan ve Bütçe Komisyonunda sizlerle paylaşacağım son slayt, ondan sonrasında da işte bütçeyi bitiriyoruz, Meclis Genel Kurulunda tartışacağız. Bana göre bu bütçenin en sorunlu şeylerinden bir tanesi, en sorunlu yönlerinden bir tanesi de şudur; buraya değerli bakanlar geldi, bürokratlar geldi, burada sunum yaptılar; biz de şuna baktık: Sunumdaki hedefler ile bütçede ayrılan pay birbirine uyumlu mu, orantılı mı? Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bakıyorsunuz, mesela Gençlik Programı'na 25-26, 26-27, 27-28'de bütçedeki artışa göre ortalamadan daha az bir artış verilmiş, bakın, ağırlığı düşüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hocam, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Dış politika çok önemli -burada Sayın Fidan oldukça önemli bilgilendirmeler yaptı- ağırlığı düşüyor. Trafik cezaları artmasına rağmen trafik güvenliğinin ağırlığı düşüyor. Şehircilik ve afet yönetimi; Sayın Kurum geçen cuma buradaydı, bu afet yönetimine ne kadar önem verdiklerini söyledi; ağırlığı düşüyor. Hayat boyu öğrenme; işte, biraz önce Sayın Kısacık yapay zekâdan bahsetti, bizim hayat boyu öğrenmeye daha fazla kaynak ayırmamız lazım, ağırlığı düşüyor. Burada Mecliste tarihî bir komisyon kuruldu, bu komisyonun tarihî bir görevi var ama bu bölgesel kalkınma olmadan bu komisyon bence nihai hedefine ulaşamaz; bölgesel kalkınmanın ağırlığı düşüyor. Nadir toprak elementlerini bütün partiler aynı derecede sahiplendiler, tabii kaynaklar programının ağırlığı düşüyor. Uluslararası kalkınmanın, uluslararası eğitimin, çevre ve iklim değişikliğinin ağırlığı düşüyor, enerjinin ağırlığı düşüyor, göçün ağırlığı düşüyor. Dolayısıyla, burada ben bütçeye baktığım zaman, bakanlar hedeflerini söylediklerinde onun bütçede bir karşılığı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, benim bu bütçe maratonunda gördüğüm en önemli eksiklik, bakanların hedefleri, kalkınma planı, orta vadeli program ile bütçedeki ayrılan payların birbiriyle hiçbir şekilde uyuşmaması diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Özlale.

Sayın Özkan, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli arkadaşlar; özellikle Türkiye'nin temel ihtiyaçlarından biri olan adaletin bütçe noktasından baktığımızda gerçekleşebilme oranını çok düşük görüyoruz. Ne demek istiyorum? Biraz önce, mutluluk endeksi İkinci Dünya Savaşı oranlarında çıkıyor, Türkiye'de insanlar, hepimiz öfkeliyiz, herkes öfkeli. Aslında bir ayna olsa, şuraya içeri girerken her birimizin yüzündeki ifadeyi buraya koysak, gülmeyen insanlar topluluğu olarak karşılaşılabiriz birbirimizle. Bunun çeşitli sebepleri var, burada biraz önce hocam açıkladı ama bunun ötesinde bir şey var: Öfke rehabilitasyonunu gerçekleştirecek olan şey adalet. Adalet sadece mahkemede karşı karşıya kaldığımız şey değil; adalet, bütçe adaleti, şeffaflık, bazı kalemlerde hep beraber yapabileceğimiz özveriyle de bütünleşmektedir. Örneğin, devlet okullarında çocuklar okula geldiklerinde aç geliyorsa bu adaletsizlik giderilmediği sürece burada bulunan insanların yüzünün gülmesi mümkün değildir ama bununla ilgili herhangi bir çalışma yoktur. O nedenle, bütçenin... Cumhurbaşkanlığı bütçesi çok önemli. Niye? Millî Eğitimi de söylüyoruz ama Cumhurbaşkanlığı bütçesi görüşülürken sizin ve Sayın Cumhurbaşkanının bu konularda uyarılması gerektiğini düşünüyorum. Çok güzel bir şey yapmışsınız, kütüphane; kendi ailem, etrafımdaki insanlar kullanıyor, müthiş bir şey ama il halk kütüphaneleri, çocuk kütüphaneleri ve diğer şeyler yarım kaldı. Tamam, belirli eserleri topladık, kurtardık ama "Depolardakini ne yapacağız?" diye bir düşünce yok. Bugünkü kütüphane müthiş, görsel olarak müthiş, yararlanmak için giden arkadaşlarımızın kullanımına çok uygun, uluslararası dolaşıma açık ama bu, Ankara'ya ulaşabilen, oraya gidebilenler için geçerli. Peki, il halk kütüphaneleri, ilçelerdeki, okullardaki kütüphaneler, buralardaki eksiklerimizi nasıl gidereceğiz? Depolarda çürümekte olan kitaplarımızı nasıl kurtaracağız? Bakın, Türkiye'deki fıkır çölleşmenin bir tipik göstergesi olarak, mayıstan mayısa kitap satışlarındaki düşüşü Kültür Bakanlığının verileriyle söylemek istiyorum: Bandrol üzerinden geçen yıl mayıs-bu mayıs yüzde 30 azalma var. Hem kendi fikrimizde boğulma durumuyla karşı karşıyayız, diğer fikirlerin dile getirilmesinde, özgürlük ortamının oluşmasında büyük bir sorunumuz var, adaletsizlik var hem de buna bağlı olarak giderek azalan bir fikir dünyası, eser üretme anlayışımız var. Bunların önüne geçebilmenin iki tane yolu var. Öfkemizi giderecek olan şey, adaletimizi büyütme zorundayız. Adalet, bütçe adaletidir, çalışanın, üretenin bütçeden hak ettiği payı almasıdır. Adalet, hepimiz için mutlu yaşamın kapısını açacak olan, namerde muhtaç olmadan evimize gidebilme özgürlüğüdür. Eğer bu özgürlük elimizde yoksa adalet yok demektir. Ne yazık ki bu bütçe -her sene dile getirdiğimiz eleştirilerle- bu adaleti sağlayamamaktadır.

Bir başka boyutuyla olaya değinmek istiyorum: Dijital yapımız. Dijital yapımız ne yazık ki sınıfta kalmıştır. Bakın, çocuklarımızı koruyamıyoruz, eser üreten insanlarımızı koruyamıyoruz. Bunu partilerüstü bir anlayışla dile getiriyorum Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım. Kurullarınıza muhalefetten insanlar alın. Bir önerim var, AK PARTİ getirsin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bağımlılıkla mücadele ihtisas komisyonu kuralım, biz destekleyelim bunu. Bağımlılık Türkiye'nin başındaki en büyük felakettir, aileler yok olmaktadır. Ben uyuşturucu bağımlılarıyla birlikte, aileleriyle birlikte ayda bir kere toplantı yapıyorum, arzu ederseniz size göndereyim, siz de konuşun onlarla. Krizi geldiğinde annesine tecavüz etmeye çalışan bir çocuk, ilacını içtikten sonra "Ayağının altını öpeyim annem, ne olursun beni kurtar." diye yalvarmaktadır. O çocuk da geliyor toplantıya. Peki, bu çocukları sahipsiz, bu çocukları görmez kılacak durumumuz var mıdır? Yoktur efendim. Sizin rakamlarınıza göre yüzde 4 ama TÜİK'in diğer karşılaştırmalarına, çapraz rakamlara baktığımızda yüzde 10'a yaklaşan bir bağımlılık sorunumuz var. Bu sorunu yani ilkokullara inmiş olan bu sorunu ne yazık ki Cumhurbaşkanlığı ofisi görmezden geliyor, elbette ki kurullarınız var... Görmezden geliyor dediğim şu: Bütçe anlamında.

Bakın, size bir şey söyleyeceğim: Çaresizlik içinde anneler, çocuklar perperişan, ne kaymakamlıktan ne valilikten ne belediyelerden biz dâhil bir karşılık bulabiliyorlar. Biz bunu partilerüstü bir anlayışla ele almazsak bu felaket, bu volkan bizi boğacak. Dijital bağımlılık her aşamada aileler için bir felakettir. Ben diyorum, yasal kumar, yasal olmayan kumar diye bir anlayış kabul edilemez. Bu bağımlılığın yasal tarafını da kesip atalım. Millî Piyango İdaresinin satışa çıkardığı, oradan gelecek gelir diye gördüğünüz şeyleri, Hükûmetinizin işlettiği, özelleştirdiği, devrettiği her şeyi kaldıralım, çocuklarımızın geleceğini kurtaralım. Yasa dışı kumar bağımlılığı... Peki, yasal olunca bir sorun olmuyor mu yani? Bununla mücadeleyi topyekûn ele alalım. Gelin, bununla ilgili mücadelede bizim üstümüze hangi görev düşüyorsa biz de onu üstlenelim.

Bakın, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, dijital telif yasası çıkmadığı için Google dâhil büyükler kazanıyor, bizim eser sahiplerimiz kaybediyor, bu konuda hiçbir şey yapmıyoruz. İletişim Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri Başkanlığı kumara izin veriyor, siteler kapatılmıyor ama birisi düşünce adına, özgürlük adına bir şey yaptığında anında kapatılıyor. Ben de diyorum ki: Özgürleştirmeden büyümek mümkün değil, özgürleştirmeden adalet sahibi olmak mümkün değil. İbni Arabî'nin sözüyle söylüyorum: "Eğer başka bir görüşü benimsemiyorsanız Allah'ın fikrinden uzaksınız, başka bir görüşün varlığını kabul etmiyorsanız çok uzaktasınız." Bütün dünyanın güzelliğini, bütün dünyanın umudunu, karşılıklı birbirimizin görüşlerine saygı duyarak oluşturabiliriz. Gelin, bağımlılıkla mücadele komisyonu kuralım, biz de katkı sunalım. Gelin, uyuşturucuyla mücadele konusunda bizden destek isteyin, biz de... Ama bu bütçede bunlarla ilgili herhangi bir şey yok efendim. Cumhurbaşkanlığının dijital dönüşümle ilgili bütün merkezleri çökmüştür ve bunlarla hiç ilgilenilmiyor. Ben bunu bir eleştiri olarak söylemiyorum, kendimize de eleştiri olarak söylüyorum. Bizden ne istiyorsanız onu yapalım. Kumar, bağımlılık ve uyuşturucu bizi mahveden bir süreç, aileleri mahveden bir süreç. İnanın böyle bir sosyal volkan üstümüze kusuluyor. On sene sonra çok geç olur, uyarmak istiyorum şimdiden, katkı sunarak uyarmak istiyorum.

Millî İstihbarat Teşkilatı; ben gazeteciliğimde çok araştırma yaptım üstüne, ilk kitabı yazan kişiyim. Bir komisyonda hesap vermesini Türkiye Büyük Millet Meclisinde çok savundum. Hükûmetiniz, iktidarınız döneminde komisyon kuruldu, kimsenin hesap verdiği falan yok, bilgi falan aktardığı da yok; palavra. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki halkın oylarıyla gelen herkesi düşman olarak gören, bilgi vermeyen bir anlayış... 15 Temmuzdan önce ben sordum, o komisyonda üyeydim, dedim ki: Bu FETÖ ne yapıyor arkadaşlar, bilgi sunar mısınız? "Mahvettik, ezdik, bitti, gitti." dedi, 15 Temmuz'u gerçekleştirdiler. Eleştiriye açık, denetlenebilir... Bugün MİT denetlenmiyor, eleştiriye açık değil, şeffaf değil. Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonuna gelmiyor. Ne yapıyor onun yerine? Komisyon üyelerini MİT'te ağırılıyor. Oldu mu? Olmadı. Ondan sonra, Tuncay "bürokratik oligarşi" deyince siz kızılıyorsunuz; demeyeyim, değişen bir şey var mı? Yok, yok, burada yok. Gelmiyor, Komisyona da gelmiyor, ihtisas komisyonuna da gelmiyor. Teoman Koman çok değersizdi, o gelip hesap veriyordu MİT Müsteşarı olarak; beyefendiler çok kıymetliler, gelmiyorlar. Böyle bir anlayış olabilir mi efendim? Bunu düzeltmediğimiz sürece, Türkiye Büyük Millet Meclisine güç vermediğimiz sürece demokratik bir düzenden bahsetmek mümkün değildir; o yüzden öfkeliyiz, o yüzden adalet istiyoruz. Adalet sadece mahkemedeki adalet değil, bütçede adalet, Meclisin itibarında adalet...

İletişim Başkanlığı... "PKK'lısınız." "Hepiniz Apocusunuz." Bize 2023 kampanyasında montajlarla İletişim Başkanlığı bunları söyledi. Hesap sordunuz mu? Hayır. Şimdi ben size desem ki: Siz PKK'lısınız, Apocusunuz. Yakışık alır mı? Almaz. Peki, niye bize söylerken yakışık alıyor? Onu yapan arkadaşla ilgili niye soruşturma açmadınız? Şimdi, bakın efendim, eşitsizlik, adaletsizlik öfkeyi doğurur ve adalet bekleyenlerin sürekli bekleyeceğine dair bir garantiniz yoktur. O nedenle, adaleti sağlayıp rehabilite etmek zorundasınız. Adalet yoksa rehabilitasyon yoktur.

Topkapı Sarayının düzenlemelerinden çok büyük... Tarihe dair ne yapıyorsunuz... Ama efendim, insan, greyderi, vinci o muhteşem yapıların içine sokar mı? O fotoğraflar orta yerde dururken "Hayır, sokmadık." der mi? Soruşturma açmak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Peki, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Topkapı Sarayı değişti, Ayasofya'ydı, vinç Ayasofya'daydı.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) - Ayasofya. Hayır, hayır, Topkapı Sarayıyla ilgili düzenlemeler yapmışlar, ona teşekkür ettim ama süre kalmayınca Ayasofya'yı söyleyemedim.

Teşekkür ediyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Başkan, sen CHP'den yana mısın?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben adaletten yanayım.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız hoş geldiniz.

Ben, Millî Saraylar üzerinde biraz konuşmak istiyorum. Biliyorsunuz, Millî Saraylar 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınıp Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştı. O dönemde ciddi tartışmalar yaşanmıştı.

Geçmişte saltanatın ve hilafetin egemenliğinde olan saraylar, kasırlar saltanatın kalkmasıyla milletin adına, milletin egemenliğinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisine devredilmişti ama Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle bu saray ve kasırlar Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınıp başka bir saraya bağlanmıştı. Gerekçe neydi? Rölöve, restorasyon bütçe kullanımı ve ihale süreçlerinin Meclis idaresine bağlı iken bürokratik olarak yavaşladığı, yürütme altındaysa daha seri ve etkin ilerleyeceği belirtilmişti.

Bakalım süreç içerisinde nasıl olmuş? Şimdi, 2024 yılı kesin hesabına baktığımız zaman Millî Saraylarda, başlangıç ödeneğinin 1,9 milyar lira, 1 milyar 9 milyon lira olduğunu görmekteyiz. Peki, ne kadar harcama gerçekleşmiş? Tam 5 milyar 290 milyon lira yani başlangıç ödeneğinden 3 milyar 380 milyon lira daha fazla, 2,5 kat daha fazla. Bu farkın nereden kaynaklandığını anlamak için dairelere baktığımız zaman... Restorasyon Daire Başkanlığının 2024 bütçesine bakıldığında, 420 milyon lira başlangıç ödeneği varmış, yıl sonu harcaması 2 milyar 563 milyon lira Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Yani 6 kat daha fazla harcama yapılmış ve bu tutarın 2 milyar 58 milyon lirası özel ödenekten karşılanmış. Restorasyona yani gayrimenkul büyük onarım giderlerine baktığımız zaman, 2024 bütçesinde 203 milyon lira ödenek ayrılmış olmasına rağmen yıl sonunda harcama tam 11 kat daha fazla, 2 milyar 257 milyon lira. Şimdi bu gece biz ne yapacağız? Millî Sarayların bütçesine ret vereceğiz, öyle gözüküyor ve iktidar temsilcileri de el kaldıracaklar, kesin hesaba el kaldıracaklar, onaylayacaklar. Ya, ben şimdi sormak istiyorum: Neye göre biz Millî Sarayların kesin hesabını onaylayacağız? 11 kat daha fazla harcama olmuş ve biz bu harcamaların ne olduğunu bilmiyoruz.

Mesela, daha beteri var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Teknik Uygulamalar Dairesi Başkanlığının 2024 başlangıç ödeneği 11 milyon 717 bin lira. Harcama ne kadar biliyor musunuz yıl sonunda? 836 milyon lira. 71 kat daha fazla harcama yapılmış 2024 yılında. Başkanlığın tüketime yönelik mal ve malzeme alımı için 2024 yılında ayırdığı ödenek 231 bin lira. Yani biliyorsunuz, işte yiyecek, içecek, kırtasiye vesaire "231 bin lira olabilir." diyorsunuz fakat 2024 yılında ne kadar harcama olmuş? Ödeneğin tam 1.723 kat fazlası, bir daha tekrar ediyorum, ödeneğin, 231 bin liralık ödeneğin tam 1.723 kat daha fazlası; 398 milyon liralık bir harcama almış, kırtasiye, enerji yiyecek, içecek. Peki, tasarruf tedbirleri nerede? Çünkü 2025 yılına bakıyorsunuz, aynı manzarayla 2025 yılında da karşılaşıyorsunuz. Bütçeden ayrılan ödenek 635 bin lira, ilk altı ayda harcama 228 milyon lira, 360 kat daha fazla. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, biz bunların tek tek, kalem kalem ne kadar kırtasiyeye, ne kadar enerjiye harcadığını görmek ve bilmek istiyoruz ve tasarruf tedbirleri nerede kaldı diye sormak istiyoruz.

Bir diğer husus: İletişim Başkanlığı bütçesine baktığımız zaman her sene çok ciddi artışlar olduğunu görmekteyiz. 816 milyon lira 2022 bütçesi; yıl 2026, 7,5 milyar lira. Bir de şöyle bir şey var: Başlangıç ödeneği ile harcamaya baktığımız zaman, mesela, 2022 yılında 816 milyon lira başlangıç ödeneği, 1 milyar 969 milyon lira yıl sonu harcaması; burada da benzer bir durum var.

Burada iki şey dikkatimizi çekmekte Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, temsil, tanıtım ve hizmet alımlarında çok ciddi harcamalar var. 2024 yılında 2 milyar 738 milyon lira hizmet alımı yapılmış, 2 milyar 738 milyon lira ve 1 milyar 190 milyon lira da temsil, tanıtım harcaması olmuş. Mesela, Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığının bütçesi, başlangıç ödeneği 295 milyon, harcama 873 milyon; çok ciddi bir fark var. Fark nereden kaynaklanıyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? Hizmet alımı. Bakın, başlangıç ödeneği 6,9 milyon lira, 7 milyon lira 2024'te. Harcama ne kadar biliyor musunuz? 252 milyon lira yani 36 kat fazla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne çabuk bitti ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Beş dakikaydı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir dakikam daha var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu, bir dakika veriyorum. Hiç de hesabı şaşırmıyorsunuz ha.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu dairenin özelliği ne? Türkiye'nin tezlerini uluslararası alanda savunmak, Türkiye'nin marka ve imajını güçlendirmek. Baktığınız zaman, bir nevi lobi faaliyetleri yapmak. 250 milyon lira bir ödenek ayrılmış burada ancak bu rakamlar yetmez Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Yani bir ülkede seçilmiş bir milletvekili, Hatay Milletvekili Can Atalay AYM kararlarına rağmen hâlâ mahkûmsa, Tayfun Kahraman Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen hâlâ mahkûmsa hangi imajdan bahsediyorsunuz, hangi bütçeden bahsediyorsunuz? Selahattin Demirtaş Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına rağmen hâlen tutukluysa bu bütçeler Türkiye'nin imajını ve marka değerini korumaya yetmez. Belediye başkanlarımız operasyonlarla alınıyorsa, kayyumlar atanıyorsa, Cumhurbaşkanı adayımız şu an tutukluysa bu bütçeler bu imajı düzeltmeye yetmez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.25

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 24'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Çok değerli Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, kurumlarımızın çok değerli temsilcileri ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

26'ncı ve 27'nci Dönem AK PARTİ Giresun Milletvekilimiz, aynı zamanda Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi ve yakın çalışma arkadaşımız Cemal Öztürk'ü kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyoruz. Cenab-ı Allah'tan kendisine rahmet diliyorum, ailesine ve sevenlerine de başsağlığı ve sabır diliyorum.

2007 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaşanan 367 hukuksuzluğu neticesinde 31 Mayıs 2007 tarihinde yapılan anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı halk tarafından seçilir hâle geldi. 16 Nisan 2017 yılında yapılan Anayasa referandumuyla parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı sistemine geçildi; Cumhurbaşkanına yürütme yetkisi verildi, Başbakanlık kaldırıldı. Bu anayasa değişikliğiyle beraber hem Cumhurbaşkanına hem de Meclise seçimleri yenileme yetkisi verildi, seçilme yaşı 25'ten 18'e düşürüldü, milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarıldı, Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilleri seçimleri birlikte ve beş yılda bir yapılacak hâle getirildi, Bakanlık sayısı da tam 26'dan 17'ye indirildi.

Bu sistemin en önemli getirisi siyasi istikrar oldu. Aynı zamanda, temsiliyet oranı arttı; burada ülke barajının yüzde 10'dan 7'ye indirilmesinin de mutlaka etkisi vardır. 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan seçimlerde Parlamento 15 parti ve 6 grupta temsil edilmekte olup temsiliyet oranları yüzde 90'ların üzerine çıktı. Bazı muhalefet milletvekilleri ekonomik anlamda yaşadığımız bazı olumsuzluklardan Cumhurbaşkanlığı sistemini sorumlu tutarak, tekrar güçlendirilmiş parlamenter sisteme dönmekten bahsetmektedirler. Güçlendirilmiş parlamenter sistem nedir, onu tam olarak tanımlayan birine de rastlamadım.

Ülkemiz 1923 yılından 2018 yılına kadar parlamenter sistemle yönetildi, parlamenter sistemin olduğu dönemlerde de 1994 ve 2001 yılında ekonomik krizler yaşadık. Dolayısıyla bu krizleri direkt sisteme bağlamak doğru olmaz.

Cumhurbaşkanlığı sisteminin parlamenter sisteme göre en önemli üstünlüğü hükûmeti direkt halkın kurması ve beş yıl boyunca hükûmetin, seçime gitmediği müddetçe düşürülme imkânının olmamasıdır. Tek partinin Meclis çoğunluğunu sağladığı dönemlerde parlamenter sistemde herhangi bir sorun yaşanmamıştı, bazen, halk tarafından seçilen başbakanın oluşturduğu kabinenin cumhurbaşkanlığınca onanmadığı antidemokratik durumlarla karşılaşmıştır. Bu açıları başbakan yeteri kadar özgür değildi. Bir partinin Meclis çoğunluğunu sağlayamadığı ve hükûmet kurması için diğer partilerin desteğine ihtiyaç duyduğu koalisyon hükûmetleri dönemlerinde kırılğan bir yapıya sahip olmuş ve hükûmetlerin ömrü istenilen süre de olmamıştır. Özellikle, 1972 ile 1980 yılları arasında tam 9 koalisyon hükûmeti kurulmuştur. Yine 1991 ile 2002 yılları arasında kısa ömürlü koalisyon hükûmetlerini görmekteyiz. Koalisyon hükûmetlerinin kısa ömürlü olmalarının yanında bir diğer dezavantajı da parti politikalarının tam hayata geçirilmemesi ve bakanlıklar partiler arasında paylaşıldığı için her bakanlığın da farklı parti politikalarını uygulamasından dolayı politikada yeksenaklık sağlanamamıştır. Ülke için gerekli uzun vadeli politikalar planlanmamış ve hayata geçirilmemiştir. Küçük partilerin aldıkları oya göre siyasi etkinliklerinin daha fazla olduğu ve koalisyonun büyük ortağını baskı altına aldığı dönemlere şahitlik ettik.

Şimdi, muhalefet parti milletvekilleri "Eskiden gensoru önergesi vardı ve hükûmetlerin düşme ihtimali vardı." diyorlar. Fakat geçmişe dönüp baktığımız zaman, gensoru önergesiyle düşürülen 2 tane hükûmet vardır; birincisi 1977 yılında Süleyman Demirel'in kurduğu 2'nci Milliyetçi Cephe Hükûmetidir. Burada da 11 milletvekili Cumhuriyet Halk Partisine transfer olmuş ve gensoru önergesiyle hükûmet düşürülmüş, bu 11 milletvekilinden 10'u Bülent Ecevit tarafından kurulan hükûmette bakan yapılarak siyasi ahlak önemli derecede yara almıştır. Diğeri de 1997 yılında Mesut Yılmaz'ın 55'inci azınlık koalisyon hükûmetidir. Onun haricinde, gensoruyla düşürülmüş herhangi bir hükûmet yoktur, bu mümkün de değildir çünkü hükûmeti kuran parti veya partiler genellikle Meclis çoğunluğunu sağlamaktadırlar.

Cumhurbaşkanlığı sisteminin en önemli özelliklerden bir tanesi de ani olaylar karşısında çabuk aksiyon alabilme kabiliyetinin olmasıdır. Dünyada ideal bir sistem yoktur, Cumhurbaşkanlığı sisteminde de mutlaka aksaklıklar vardır. Bu yıl Cumhurbaşkanlığı sisteminin 8'inci bütçesini yapıyoruz. Bu yaşadığımız tecrübelerden de hareket ederek Cumhurbaşkanlığı sistemindeki eksiklikleri gidereceğiz. Örneğin, 2023 yılı genel seçimlerine gittiğimiz dönemde, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı sayısı ile ilgili herhangi bir üst sınırlama getirilmediği için bunun nasıl suistimal edilebileceğini gördük, önüne gelen herkese Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı dağıtıldığına şahitlik ettik. Bizde ise sadece 1 Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı var. Demek ki burada bir tedbir almak gerekmektedir. Cumhurbaşkanlığı ile parlamento çoğunluğu farklı partilerde olduğu zaman sistemin işleminde yaşanabilecek aksaklıkları hiç tecrübe etmedik. Bu, uzlaşma kültürünü getirebileceği gibi, eğer art niyetle davranılırsa devleti çalışmaz hâle de getirebilir. "Cumhurbaşkanlığı tarafından verilen bütçe kanunu Parlamento tarafından kabul edilmezse enflasyon oranında yeniden düzenlenerek yola devam edilir." deniliyor. Peki, Parlamento Cumhurbaşkanının hiç istemediği şekilde bir bütçeyi Parlamentodan geçirir ve Cumhurbaşkanını çalışmaz hâle getirirse o zaman ne yapılacağına dair herhangi bir öngöründe bulunulmamıştır. Bu gibi eksikliklerin tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Cumhurbaşkanımızın iş yükünü azaltma anlamında bazı atama ve yetkiler bakanlıklara veya valilere devredilebilir. Yine, denge ve denetleme açısından ve erklerin bağımsızlığı açısından bazı düzenlemeler yapılabilir. Bugün Avrupa ülkelerinde bile parlamenter sistemde pek çok problemin yaşandığını görmekteyiz. Onun için, parlamenter sisteme geri dönmekten ziyade, siyasi istikrarı sağlayan Cumhurbaşkanlığı sistemimizi daha kalıcı ve bize özgü hâle getirmek için gerekli çalışmaları yapmamız gerekmektedir.

Yatırım ve Finans Ofisinin amacı, uluslararası yatırımları Türkiye'ye çekilmesi konusunda tanıtım, danışmanlık, koordinasyon hizmetleri yapmaktadır. 1973 ile 2000 yılları arasında ülkemizde yapılan uluslararası doğrudan yatırım miktarı 15 milyar dolar iken 2003 yılından bu yana yaklaşık 284 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım ülkemize gelmiştir. 2024 yılında küresel doğrudan yatırımlar yüzde 11 küçülürken, Yatırım Ofisinin etkin çalışması sayesinde Türkiye küresel doğrudan yatırımlarını yüzde 9,8 arttırmıştır. Yıllık uluslararası doğrudan yatırım ortalaması 13 milyar dolara ulaşmıştır. 1990'lı yıllarda Türkiye'nin küresel doğrudan yatırımdan aldığı pay sadece yüzde 0,2 iken bu oran yüzde 1'lere çıkmıştır. Yatırımlar daha çok otomotiv, makine, kimya, metal ve ulaşım araçları gibi orta ve yüksek teknoloji olan alanlardadır. 2024 yılında 206 yeni proje ve 177 genişleme projesi olmak üzere toplam 383 yeni proje hayata geçirilerek 51 bin kişilik istihdam yaratılmıştır. Uluslararası finans sistemini analiz ederek Türkiye'nin kalkınma hedefleri doğrultusunda yenilikçi finans ürünlerini geliştirmek finans sisteminin derinleşmesini sağlamaktadır. Ayrıca, finansal okuryazarlığı artırmak için çalışmalar da yapılmaktadır.

Dünyada son zamanlarda rezerv para birimiyle ilgili sorunların yaşandığını görmekteyiz. Merkez bankalarının özellikle altın alımına yöneldiğini görmekteyiz. Çin'in rezerv para konusunda önemli çalışmalar yapmakta olduğunu bilmekteyiz. Türkiye'nin de kendi dijital parasını bir an önce oluşturması gerekmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği altında toplanan İnsan Kaynakları Ofisinin görevi, Türkiye'nin insan kaynakları politikalarını geliştirmek, kamu ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarının oluşturulması için gerekli çalışmaları yürütmektir. Türkiye nispeten genç bir nüfusa sahip bir ülkedir. Ülkemizde 208 üniversitede örgün, açık ve uzaktan eğitim dâhil olmak üzere toplam 6 milyon 715 bin yükseköğretim öğrencisi bulunmaktadır. Türkiye'nin hangi meslekten ne kadar insan gücüne ihtiyacı vardır, gelecekte hangi mesleklere ihtiyaç duyulacaktır; bununla ilgili kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır. İhtiyacımız olan meslek liseleri planlanmalı ve hayata geçirilmelidir. Üniversite eğitimi bitiren gençlerimizin işsiz kalması hem devlet ekonomisine hem de aile ekonomisi bakımından büyük külfet olduğu gibi gençlerimizin hayata bakışını olumsuz olarak etkilemektedir. Bu olumsuzlukların yaşanmaması için üniversite kadroları da mutlaka ihtiyaca göre yeniden yapılandırılmalıdır.

Tabii, Cumhurbaşkanlığımıza bağlı 8 tane başkanlık vardır. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, kamu diplomasisi, stratejik iletişim, dezenformasyonla mücadele, uluslararası medya ilişkileri, kriz iletişimi, basın-yayın kuruluşlarıyla ilgili düzenlemeler ve vatandaşlarımız ile devletimiz arasında köprü olan CİMER gibi alanlarda ülkemizin en kritik kurumsal kapasitesini temsil etmektedir. Kamu Diplomasisi Kurulu aracılığıyla uluslararası iletişim kapasitesini sistematik biçimde geliştirmektedir. Bu birim Türkiye'nin bölgesel ve küresel bir aktör olarak görünürlüğünü artırmakta, devlet politikalarının doğru anlaşılması için uluslararası kamuoyuna yönelik kapsamlı çalışmalar yürütmektedir. Aynı zamanda, Türkiye'nin pozisyonunu güçlendiren, yanlış algıları gideren ve ülkemize yönelik olumlu bir imaj oluşturan uluslararası iletişim stratejisini geliştirmektedir. Türkiye'nin binlerce yıllık medeniyet birikimini, kültür ve sanat zenginliğini ve dış politikasındaki ilkeli duruşunu dünyadaki farklı coğrafyalarda tanıtmak için çok önemli çalışmalar yürütmektedir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi, diğer ismiyle CİMER, bugün dünyada eşi benzeri olmayan bir halkla ilişkiler başarısı olarak ön plana çıkmaktadır. Yılda yaklaşık 5 milyon başvurusu olan bu sistem sayesinde artık bir vatandaşımızın derdini anlatmak için Ankara yollarına düşmek zorunda kalmadan, bir öğrencimizin sesini duyurmak için mektup kaleme alıp onu ilgili kuruma bizzat götürmek mecburiyetinde olmadan taleplerini, görüşünü, şikâyetini, önerisini doğrudan Sayın Cumhurbaşkanımıza ve ilgili kurumlara hızlı bir şekilde ulaştırabilmektedir. 2025 yılı itibarıyla başvuru karşılama süresi ortalama on bir güne düşmüştür. Dolayısıyla, CİMER gerek başvuru karşılama süresi gerekse verilen yanıtların niteliği açısından vatandaşlarımızın ilk başvurduğu çözüm mekanizması olarak öne çıkmaktadır. İşte, bu, vatandaş ile devlet arasındaki iletişimde sessiz bir devrimin, köklü bir dönüşümün göstergesidir. CİMER bugün Türkiye'de şeffaflığın ve demokratik katılımın en etkili araçlarından biri hâline gelmiştir.

TRT Kurdî, TRT World, TRT Arabi gibi TRT kanallarının kurulmuş olması, Türkiye'nin politikalarını hem kendi vatandaşlarına hem de dünya vatandaşlarına duyurmada geç de olsa önemli bir adımdır. 6 Nisan 1920 tarihinde, kurtuluş mücadelesinin verildiği yıllarda kurulan, yüz beş yıllık tecrübesiyle bugün 38 merkezde yer alan ofis ve yayın merkeziyle 135 ülkede faaliyet gösteren Anadolu Ajansı 13 farklı dilde yayın yaparak Avrupa, Amerika, Orta Doğu, Afrika, Asya ve Kafkasya başta olmak üzere tüm coğrafyalarda yoğun habercilik faaliyetleri yürüterek doğru ve tarafsız habercilik adına önemli çalışmalar yapmaktadır.

Savunma Sanayii Başkanlığı güvenlik kurumlarımızın tüm ihtiyaçlarını tasarımdan üretime, AR-GE'den sanayileşmeye kadar uzanan geniş bir alanda yerli ve millî imkânlarla karşılamak için aralıksız çalışmaktadır. Bugün savunma sanayimiz Türkiye'nin bağımsız iradesinin ve stratejik vizyonunun en güçlü sembollerinden biridir. Türkiye savunma alanında son yüzyılın en büyük atılımını gerçekleştirmiştir. Oysa 1926'da Kayseri'de kurulan ve Avrupa standartlarında üretim yapan uçak fabrikalarımız dış baskılarla kapatılmış, 1930'larda Şakir Zümre'nin ürettiği yerli bombalar ve motorlar uluslararası baskılarla durdurulmuştur. Paramızla almak istediğimiz sistemler dahi ambargolara bağlanmış, Türkiye yıllarca savunmada dışa bağımlı bırakılmıştır. Bugün attığımız adımlar bu tarihî adaletsizliğin tersine çevrilmesidir. Kapatılan tesislerin yerine binlerce üretim hattına alınmış mühendislerimizin emeğiyle Türkiye artık İHA, füze ve helikopter motoru geliştiren, MİLGEM'le kendi savaş gemisini üreten sayılı ülkeler arasına girmiştir. 2002'de İHA'sı olmayan Türkiye bugün TB2, Akıncı, AKSUNGUR, ANKA ve TB3 gibi platformlarla dünyanın ilk üç ülkesi arasındadır. Akıllı mühimmat MAM ailesi, SOM füzesi, GÖKDOĞAN ve BOZDAĞAN'la dışa bağımlılık büyük ölçüde sona ermiştir. Radar, elektronik harp ve haberleşme sistemlerinde tamamen yerli kabiliyetlere geçilmiştir.

Bugün, savunma sanayimiz, 20 milyar dolara yaklaşan ciro, 3,5 milyar dolar AR-GE, 1.400'ün üzerinde aktif proje ve 100 milyar doları aşan proje portföyüyle Türkiye ekonomisinin en dinamik alanlarından biridir. Yerlilik oranı yüzde 20'lerden yüzde 80'lere yükselmiştir. Savunma ihracatı 2024'te yüzde 29 artarak 7,15 milyar dolara, 2025 Ocak-Eylül döneminde 6,7 milyar dolara ulaşmıştır. 2024 yılında İHA'lar, helikopterler, kara ve deniz platformları, füze ve elektronik sistemleri kapsayan 10 milyar doları aşan sözleşmeler imzalanmıştır. Türk savunma ürünleri bugün 185 ülkeye ihraç edilmekte, 230 farklı ürün tipi dünya genelinde kullanılmaktadır. Türkiye, İHA ve SİHA alanında dünyanın lider 3 ülkesinden 1'i, kendi savaş gemisini üreten 10 ülkesinden 1'idir. Bayraktar tarafından geliştirilen Bayraktar KIZILELMA Karadeniz'de yapılan testte ASELSAN'ın MURAD AESA radarlarıyla hedefi tespit etmiş, TÜBİTAK SAGE'nin GÖKDOĞAN füzesiyle hedefi tam isabetle vurarak dünyada bir ilke imza atmıştır. Bu ilk kez bir insansız savaş uçağının AESA radar kullanarak hava hedefini imha etmesi anlamına gelmektedir.

Cumhurbaşkanlığımıza bağlı olan diğer bir kurum da Diyanet İşleri Başkanlığı. Diyanet İşleri Başkanlığımız 429 sayılı Kanun'la 1924 yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatlarıyla din işlerinin tek elden yürütülmesi, din istismarının önlenmesi ve vatandaşların dinî konularda doğru bilgilendirilmesi amacıyla kurulmuş bir kurumdur. Diyanet İşleri Başkanlığının sahip dinî bilgilerin ortaya çıkarılması ve din adına yapılan yanlış uygulamaların vatandaşlara anlatılması yanında yeni gelişen durumlarla ilgili İslam dinine ve Kur'an'a uygun içtihat geliştirilmesi görevleri arasında yer almaktadır. Ahlaklı, vicdanlı ve namuslu bir toplum oluşturmak için basın yayın organlarından, dijital mecralardan ve televizyon yayınlarından faydalanarak toplumu bilgilendirmektedirler. 4-6 yaş Kur'an kurslarının açılmasının Diyanet İşleri Başkanlığının en önemli hizmeti olarak görüyorum. Bazı muhalefet milletvekillerinin bu uygulamaya itiraz ettiğini duyuyoruz, edebilirler lakin devlet toplumun ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. 2024 yılında 224 bin çocuğumuz 4-6 yaş Kur'an kurslarına gitmiştir. Bu da bu hizmete olan talebin ne kadar yoğun olduğunu göstermektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığımızda merkez, taşra, yurt içi ve yurt dışı olmak üzere yaklaşık 143 bin personel çalışmaktadır. Ülkemizde 89.949 cami bulunmaktadır. Görevlisi olmayan cami sayısı 16.144 olup kadrosu olup da görevlisi olmayan cami sayısı 11.644'tür. Bu durum da Diyanet İşleri Başkanlığımızın personel dağılımında bir sorun olduğunu göstermektedir. Daha etkin hizmet için Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Atama Yönetmeliği mutlaka gözden geçirilmelidir. Din görevlilerimizin yeterlilikleri konusunda zaman zaman sınamalar yapıp gerektiğinde kurum içi eğitimlere tabi tutulmalıdır. Diyanet İşleri Başkanlığımız sadece yurt içindeki vatandaşlarımıza yönelik hizmetler değil aynı zamanda dünyanın çok farklı ülkelerindeki vatandaşlara da dinî konularda hizmet vermektedirler. 36 farklı dil ve lehçede yapılan Kur'an-ı Kerim mealleri ve 53 dil ve lehçedeki dinî faaliyetler arasında Kürtçenin de yer almış olmasını yerinde bir çalışma olarak değerlendiriyorum. Diyanet İşleri Başkanlığımızın 2026 yılı bütçesi 174 milyar 389 milyon olup bunun 167 milyar TL'si personel ve sosyal güvenlik harcamalarıdır.

Bugün bütçesini görüşeceğimiz kurumlarından bir tanesi de Devlet Arşivleri Başkanlığıdır. Devlet Arşivleri Başkanlığı Türkiye'nin tarihsel, kültürel ve bürokratik havzasını koruyan, geçmiş ile gelecek arasında köprü kuran, yalnızca belgeleri değil bir medeniyetin sürekliliğini muhafaza eden eşsiz bir kurumdur. Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti tarihine kadar uzanan yedi yüz yıllık köklü devlet geleneğinin hafızasını muhafaza eden, koruyan ve gelecek nesillere aktaran en önemli kurumsal yapılardan biridir. Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü geniş coğrafyalarda bıraktığı sosyal, kültürel, askerî ve mimari mirasın yanı sıra bu medeniyetin idari ve toplumsal yapısını belgeleyen en temel kaynak bugün devlet arşivlerimizdir. Arşivler yalnızca geçmişin kaynaklarını günümüze taşımakla kalmayıp bugünün olaylarını tarihsel bağlamı içinde anlamamızı sağlayan benzersiz bir referans noktasıdır. Osmanlı Devleti'ne ait arşivler İstanbul'da olup yaklaşık 9,5 milyon belge ve 400 bin defterden oluşmakta olup, yine, Cumhuriyet Dönemi'ne ait arşivler Ankara'da olup 40 milyon belge ve 117 bin defter de bulunmaktadır.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Açmayı düşünmüyor musunuz İsmail Bey? Devlet arşivlerini açın da biz de öğrenelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bu arşivlerin 85 milyonundan fazlasının dijital ortama aktarılmış olması vatandaşlarımız tarafından kullanımını önemli derecede artırdığı gibi mevcut eserlerin yıpranmasını da azaltmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, iki dakika...

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2026 yılı Cumhurbaşkanlığı bütçesi 21 milyar 286 milyon 534 bin TL; bir önceki yıla göre yaklaşık artış yüzde 25,7'dir. Muhalefet milletvekilleri Cumhurbaşkanlığı bütçesini 365'e bölerek kendi ifadeleriyle "Saray şu kadar para harcıyor. Sarayın günlük masrafı bu kadar." diyerek vatandaşlarımızı yanıltmaktadırlar. Cumhurbaşkanlığı sisteminden önce hem Cumhurbaşkanlığı bütçesi hem de Başbakanlık bütçesi vardı, bu kurumlarda çalışan çok sayıda personel vardı; şimdi bu iki kurum yerine sadece Cumhurbaşkanlığı vardır. 2026 yılı Cumhurbaşkanlığı bütçesinin toplam bütçe içindeki payı yüzde 0,11'ini oluşturmakta iken 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık bütçesinin toplamının toplam bütçe içerisindeki payı yüzde 0,32 olup şimdiki Cumhurbaşkanlığı sisteminin tam 3 katıdır. Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 4 milyar 762 milyon TL'si personel ve sosyal güvenlik harcamalarını oluşturmaktadır; 11 milyar 732 milyon 811 TL'si de mal ve hizmet alımları için kullanılmaktadır. Bu ödeneğin önemli bir kısmı da barışı destekleme faaliyetleri ve acil destek giderleri için kullanılmaktadır. Yine, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi içinde bundan millet bahçesinin giderleri de Cumhurbaşkanlığı bütçesinden karşılanmaktadır.

Bir diğer konuyu hemen izah edeyim bu kurullarla ilgili: Çok sayıda kurulumuz var Sayın Başkanım fakat bu kurullardan daha etkin şekilde faydalanmamız gerektiğini ben düşünüyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan yalnızca Türkiye'ye liderlik yapmamış, aynı zamanda tüm dünyadaki mazlumların gür sesi ve insanlığın vicdanının temsilcisi olmuştur.

Bu duygu ve düşüncelerle 2026 yılı Cumhurbaşkanlığı ve bağlı kurumlarımızın bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Cevdet Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı bütçesi 21 milyar 286 milyon, genel bütçe içerisinde binde 1,12; geçtiğimiz yılda binde 1,14'müş yani aynı civarlarda. 4,3 milyarlık bir artış var, yüzde 25,74'lük bir artış. Başlangıç ödeneğine göre aşım var 289 milyon. Biz başlangıç ödeneklerini bütün bakanlıklarda, maalesef, düşük tutuyoruz, yıl içerisindeki aktarmalarla bunu gidermeye çalışıyoruz. Bu, tasarruf tedbirleriyle de ilişkili olabilir ama baktığımız zaman da ödenek tespitinde başlangıca göre de aşım olduğunu görüyoruz.

Şimdi, ben çok rakamlar tespit ettim ama oralarda boğulmayacağım. Genel olarak ülkemizin borç sorunuyla ilgili ve garantili borçlarla ilgili, vaktim yettiğince de tasarrufla ilgili birtakım tespitlerde bulunmak istiyorum. Türkiye'nin dış borç stoku yani kamu artı özel 547,7 milyar dolar yani ilk altı ayda da 30,3 milyar dolar artmış bu, 2026 Haziran sonu itibarıyla olan rakam. Bir yıl içerisinde ödenecek borç toplamına baktığımız zaman, dış borç tutarına da bu da temmuz sonu itibarıyla ama genelde aynı civarlarda oynuyor,

223 milyar dolar civarında. Bu yıl içerisinde borcu ödeyeceğimiz faiz gideri 25 milyar dolar. Merkezî yönetim borç toplamına baktığımız zaman, daha doğrusu Avrupa Birliği tanımlı genel yönetim borç tutarı da 12,6 trilyon TL. Yani bu çok ciddi bir rakam. Burada anapara, faiz ve kur farkı giderleri var. Açılış konuşmamda kur farkına geniş değinmiştim. Sadece bu yıl, mesela 2025 yılı içerisinde, 951 milyar TL kur farkı ödenecek, 2024'te 1 trilyon 722 milyardı bu.

Şimdi, hazine garantili borçlar var. 2024 yılında, kesin hesapta 656 milyardı bu, devretti. 2025 yılına devreden de 787 milyar TL'lik bir rakam. Şimdi, bu garantiler kime veriliyor? Bir önceki yıla göre yüzde 19,95'lik bir artış var 130 milyarlık. Bu garantiler kapsamında hangi projeler için, hangi krediler, hangi faiz oranından kullanılıyor?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kocaeli'de bir baraj yapmıştınız, hatırlıyor musunuz?

CEVDET AKAY (Karabük) - Ben de bir kısmını biliyorum da özellikle soruyorum yani detayları çünkü birtakım sıkıntılı konular da var, cevap alabilelim diye net soruyorum yani Sayın Orhan Vekilim.

Buradaki kamu kurum ve kuruluşlarının veya ilgili şirketlerinin kredilerle ilgili temerrüde düşen durumu var mı, sermayeye eklenen var mıdır veya temerrüde düşen, silinen var mıdır? Görev zararlarının oluşmasında bu tip faaliyetlerle alakalı etki var mıdır? Yani bu da görev zararları da bizim bütçe için çok önemli bir rakam. Sürekli bazı KİT'lerin görev zararlarından bahsediyoruz ve bunların hazine yardımıyla ortadan kalkmasından bahsediyoruz. Buralarla ilgili biraz detay bilgi sizden rica edeceğiz.

Tabii, bu şirketlerin bir kısmı da vergi, resim, harç istisnası belgesi kullanıyorlar. Bu, hazine garantili kredilerden vergi, resim, harç istisnası belgesi kullanan firmalar yararlanmış mı? Bu konuyla ilgili de bilgi rica edeceğiz.

Bir de borç üstlenim taahhüdü diye bir şey var. Burada borç üstlenim taahhüdü... Bu otoyol projeleriyle ilgili 2012 yılından, işte, 2025 yılında en son sekizinci ayın başında da 884 milyon euroluk bir borç üstlenim taahhüdü yoluyla kullanılan kredi var. Bunları da ben bir sorun olarak görüyorum. Şu ana kadar 18,4 milyar dolarlık borç üstlenim taahhüdü şeklinde kredi anlaşması yaparak kullanılan krediler var projelere. Bakın, birkaç tane örnek vereyim size, hangi projelere: Avrasya Tüneli için kullanılmış. Ortaklık yapısı, yapı merkezi ve SK Ecoplant -Çinli bir firma- şimdi, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu için burada, malum firmalar, Nuro, Özalp, MAKYOL, Göçay, Astaldi gibi, işte Ankara-Niğde Otoyolu, Sayın Vekilim de burada Niğde Otoyolu'nu yapanı da biliyor, ERG İnşaat, Seza İnşaat gibi. Şimdi, bu firmalara kullandırılan krediler bunlar, bu projeler için. Şimdi, baktığım zaman da proje tutarının, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, yüzde 70 ile 80'i arasında bir kredi kullanımı var. Yani bu işleri bu firmalar alıyorlar, bu işlere başlıyorlar, çok az öz kaynak ayırıyorlar. Ben hemen hemen hiç ayırmadıklarını düşünüyorum çünkü bu krediler de hazine garantisıyla geliyor ve bu kredileri kullanarak bu projeleri bitirmeye çalışıyorlar, hatta bir kısmı da bitiremeyip yine bu firmalar devralmak zorunda kalıyor. Bu da maliyetleri tekrar şişiriyor. Bu konuya mutlaka eğilinmesi gerekiyor bu borç üstlenim taahhütleriyle ilgili olarak. Bunu özellikle buradan sizlere vurgulamak istedim. Bu projelerin de son durumu nedir, tamamlanma oranları nedir? Bir de üstüne üstelik bunlara garanti veriyoruz biliyorsunuz; garantilerde de geçiş garantileri, işte hastaneyle ilgili garantiler. Önümüzdeki üç yıl içerisinde 821 milyar TL ödeyeceğiz; bunun 444 milyarı sağlıkla, şehir hastaneleriyle ilgili, gerisi de işte kara yollarıyla ilgili; 2026 için de 268 milyar TL ödenecek. Bu firmalara bir de kurumlar vergisi muafiyet, istisna ve indirimi tanıyoruz. Vergi harcamaları dediğimiz bu yıl bütçede 3,597 yani 3 trilyon 500 milyar diyelim yuvarlak olarak bir rakam, bunun 768 milyarı kurumlar vergisiyle alakalı. İşte bunların bir kısmı da gayrimenkul yatırım ortaklıkları haricindeki kısmı da KÖİ ve yap-işlet-devret projesi yapan bu firmalar ve bunlara tanınan imkânlar. Aşağı yukarı 2005 yılından bugüne de 89,5 milyar dolar civarında bu firmalara para ödenmiş yani çok ciddi rakamlar. Bunların efektif vergi yükü de çok düşük. Bununla ilgili de baktığımız zaman ben bir hesap yaptım 768 milyar ne olabilir diye. Burada Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının raporlarında 2026 yılında emekli ikramiyesi verilecek kişi sayısı 16 milyon 330 bin olarak tahmin edilmiş, belirlenmiş yani her bir emekliye yılda 2 ikramiye asgari ücret tutarı kadar ödeyebiliriz. Ben tamamını saymadım dikkat ederseniz muafiyet, istisna ve indirimlerde. 768 milyar içerisinde bir kısmını bunun içerisine koyuyorum çünkü bunlar muafiyet, istisna ve indirimleri alıp... Siz de bana cevap verdiniz, teşekkür ediyorum cevabınız için, "Yüzde 25'ten 30'a çıkıp yüzde 5'lik etkinin 680 milyon TL'lik olacağını tahmin ediyoruz." diye ifade ettiniz. Geçici vergi beyannamelerinden de ödeyecekleri vergi 3,6 milyar TL, geçen yıl bu 2,8 milyar TL'yd. Yani yıl bittiğinde yıllara sâri olduğu için bu kadar az ödüyor diye de izahat yapmışsınız ama neticede yıllara sâri de olsa bunların asgari kurumlar vergisinin altında kalmaması gerekiyor bunu da çıkardığımız göre, efektif vergi yükü bunun çok altında kalıyor. Bunu da buradan özellikle vurgulamak istedim. Çünkü bu halk vergisini veriyor, fazlasıyla ödüyor. Ben çarpıcı olsun diye onuncu ay sonu itibarıyla size bu halkımızın ne kadar vergi ödediğini şimdi söyleyeceğim. Yılın ilk on ayı için konuşuyorum, 2025 Ekim ayı; saniyede 332.355 lira. Şeyi saymıyorum -İsmail Bey gitti- Cumhurbaşkanlığı bütçesini güne bölmedim, vergiyi bölüyorum çünkü biz ödüyoruz. Dakikada 19 milyon 941 bin lira, saatte 1 milyar 196 milyon, günde 28 milyar 715 milyon, yılın ilk on ayında 8 trilyon 729 milyar vergi ödemişiz. Baktığımız zaman da aynı dönemdeki bütçe açığı 1 trilyon 440 milyar, faiz giderine baktığımız zaman da 1 trilyon 819 milyar. Yani gelire göre oranladığımız zaman, vergi gelire göre oranladığımız zaman her 100 liraya karşılık 21 lira civarında, tam olarak 20 TL 86 kuruş faiz ödüyoruz biz. Yani bu faiz giderlerini aşağı çekmemizin ne kadar elzem olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Net borçlanma hasılatı yaratamıyoruz; faizi ödeyip, anaparayı ödeyip borcu geri çekmemiz lazım. Bizim buna odaklanmamız lazım. Bununla ilgili maalesef gerekli şeyleri yapmadık.

Vaktim kısıtlı olduğu için bir de TMSF'yle ilgili birkaç bir şey söyleyeceğim. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gerçekten Türkiye'nin en büyük holdinglerinden biri oldu. 1.250'nin üzerinde firma var, sayıyı da takip edemiyoruz. TMSF Başkanı ve Başkan Yardımcısı benim bankacılıkta beraber çalıştığım arkadaşlarım, bilgi birikimlerine ve tecrübelerine de son derece güvenirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Ama sayı, bütün TMSF'de çalışan 316, bir de kamu kurum ve kuruluşlarından bunlarla ilgili takviye aldığımız zaman bile yeterli olmuyor. O zaman biz ne yapıyoruz? Eleştiriyoruz; bir yerde 10 kişi, 15 kişi, aynı yönetim kurulunda 1 kişi görev alıyor diye araştırıyoruz. Bu yapının düzeltilmesi lazım, daha güçlendirilmesi lazım.

Çok hızlı el konulan TMSF'nin şirketleri var ama bir taraftan da geç kalınan şirketler de var. En son Can Holdingde, Ciner Holdingde olduğu gibi, burada ben geç kalındığını düşünüyorum. Burada kara para aklamayla ilgili tespit edilen hususlar var, kullanılan krediler var; mesela, 350 milyon dolar kredi kullanılmış bankalardan; kamu ve özel banka da var bunların arasında.

Bunların, kara para aklamayla ilgili, yurt dışı transferleriyle ilgili konular var. Bu şirketlerin, geç kalınmadan dolayı, acaba ne kadar borcu var; buradan sormuş olalım. İçleri boşaltıldı mı, bunlar nasıl yönetilecek, bunlara sermaye desteği olacak mı?

Yine, en son, Murat Özkaya diye bir kişiyle alakalı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - İlave süreyi almış mıydım?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Almıştınız.

CEVDET AKAY (Karabük) - O zaman, Murat Özkaya'yı sonraya bırakalım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Peki, teşekkür ederim.

Kamuran Tanhan Bey, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekilleri ve basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Açıkkçası, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bu kadar kıymetli, önemli kurum varken birinin eksik olması benim garibime gitti, onun da burada olması gerekiyordu hatta Cumhurbaşkanlığı başkanlık sisteminin bünyesinde olması gerekiyor; elbette, HSK'den bahsediyorum, Hâkimler ve Savcılar Kurulundan bahsediyorum. Hatırlayacaksınız, geçen yıl, Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla ilgili Venedik Komisyonunun bir raporu vardı Türkiye'yle ilgili, biraz ona atıf yapacağım. Bu kurumun neden burada olmadığıyla ilgili yargı tarafsızlığı veya bağımsızlığı diyebilirsiniz ama Venedik Komisyonunun tespitlerine de bakmak lazım. Rapor, HSK'nin farklı üye kategorilerini, özellikle hâkim, savcı, yargı dışı ve tarafsız üyeler, Adalet Bakanlığı ve müsteşar gibi doğal üyeleri ele almış. Üyelerin seçimi ve atama yöntemleri, görev güvenceleri ve işlevsel dokunulmazlıklarını incelemiş. Ayrıca, kurulun büyüklüğü, temsil niteliği, genel sistem içerisindeki rolü ve yapısı değerlendirilmiş. Anlayacağınız, dışarıdan uzman gözler, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun fotoğrafını çekmiş diyebiliriz. Raporda değinilen ve dikkat çekici görüşlerin birkaçını burada sıralayacak olursak...

Bir: Özellikle 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından Türkiye'nin hükûmet sisteminin, parlamenter sistemden başkanlık sistemine dönüşümü ve bu değişikliğin, yargı bağımsızlığıyla, kuvvetler ayrılığı üzerindeki önemli etkisi, güçlü denetim ve denge mekanizmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İki: 2016 yılındaki darbe girişiminden bu yana, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun disiplin ve görevden alma yetkilerini önemli ölçüde kullandığına dikkat çekmektedir. Hâkim ve savcıların yaklaşık üçte 1'i görevden atıldı bu süreçte, biliyorsunuz.

Üç: Avrupa standartlarına göre yargı kurullarının üyelerinin en az yarısının meslektaşları tarafından seçilmesi gerektiğini ifade ediyor. Bu seçim yöntemiyle, yargısal unsurları siyasi müdahalelerden korumayı amaçlamaktadır. Yargı kurulundaki yargı üyeleri, yalnızca hâkim ve savcılar, toplumun perspektifini temsil etmelidir, diyor.

Diğer yandan, yargı kurullarına tarafsız üyelerin seçilmesinin amacı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun dış meşruiyetini güçlendirmek ve kurumsal çıkarların olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla yapıyor.

Yine, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 8 üyesinin hâkim ve savcı olmasına rağmen bu üyeler meslektaşları tarafından seçilmemekte diyor. Ya yürütme organı tarafından atanmakta ya da Parlamento tarafından dolaylı atanmaktadır. Anayasa ve kanun, yalnızca belirli bir kategoriye üye olma şartı dışında hiçbir uygunluk veya uygun olmama kriteri belirlenmeden, 4 üyeyi Cumhurbaşkanının takdir yetkisiyle atama hakkı tanımaktadır diyor.

2017 Anayasa referandumuyla Türkiye'de, parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmiş ve Cumhurbaşkanı yürütme yetkisini elinde bulundurarak aktif şekilde parti siyasetiyle ilgilenmektedir; partili cumhurbaşkanından bahsediyor. Bu nedenle, Cumhurbaşkanı tarafından atanan 4 HSK üyesinin uluslararası standartlara göre yargı üyesi olarak kabul edilmesi mümkün değil, 4 üyeyi yargı üyesi olarak kabul etmiyor Venedik Komisyonu. Ayrıca Parlamento tarafından seçilen 7 üyenin çoğunluğunun özellikle Parlamento seçimlerinin Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle aynı anda yapılması nedeniyle Cumhurbaşkanının siyasi görüşüne yakın olma olasılığı yüksektir diyor. Ayrıca, Cumhurbaşkanı 2 doğal üyenin de atamasını yaptığı için -burada Adalet Bakanı ve Müsteşarından bahsediyor- HSK'nin 13...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Venedik Komisyonu bizim Anayasa'mızı tanımıyor ama.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - O zaman taraf olmayacaktınız, Venedik Komisyonunun kurucuları arasında yer alıyor. Venedik Komisyonundan çıkın o zaman, ilk taraf olan ülkelerden biriyiz hatta kurucu üyelerinden. Cumhurbaşkanlığı HSK'nin 13 üyesinin en az 10'unu defakto seçme imkânına sahiptir diyor, dolayısıyla yargı üzerinde güçlü bir siyasi etki izlenimi oluşturmaktadır.

Yine, Komisyon, başka bir tespitiyle yalnızca yürütme ve yasama erkinin müdahalesinden korunan bağımsız bir yargı kuruluşunun ve işleyişinin yargı bağımsızlığının garanti edilebileceğini belirtmektedir. Yargı bağımsızlığı, güçler ayrılığının temel taşıdır ve hukuk devletinin merkezinde yer alır. Hukuk devletine saygı göstermek demokratik bir ülkede vatandaşların hak ve özgürlüklerini korumanın ön koşuludur.

Raporda belirtilen tespitler doğrultusunda Venedik Komisyonu temel ve hayati tavsiyeler de bulunuyor. Hâkimler ve savcılar yargı sisteminin farklı seviyelerinde meslektaşları tarafından seçilebileceği bir sistemin kurulmasını sağlamak amacıyla ilgili anayasal ve yasal düzenlemenin değiştirilmesi gerektiğini ifade ediyor. Cumhurbaşkanının yalnızca resmî bir atama rolüyle seçim sürecinden dışlanması gerektiğini ifade ediyor. Aynı şekilde, TBMM'nin de yargısal üyeler açısından seçim sürecine dâhil edilmemesi gerektiğini ifade ediyor. Ayrıca, üyelerin çeşitliliğini, cinsiyet, azınlık ve coğrafi dağılım açısından güvence altına alınması gerektiği tespit edilmesi gerekmektedir.

Siz gülüyorsunuz ama Venedik Komisyonu...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yok, şunu söylüyorum: Tamamen bürokratik bir şey, demokratik bütün unsurları dışlayıp sadece bürokrasi kendi içinde atamalar... İncelenmesi lazım.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Venedik Komisyonuna Türkiye ilk imza atanlardan. Dolayısıyla tavsiyelerde bulunuyor ama siz gülüyorsunuz buna. Ben yine de hatırlatayım size.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yok canım imza atmışız da her dediği doğru mu yani?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Cevap verirsiniz Orhan Bey.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Anayasa'mız var ya!

KAMURAN TANHAN (Mardin) - O zaman Anayasa'ya göre Venedik Komisyonuna taraf oldunuz, Anayasa'nıza göre.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz de onu hatırlatıyoruz zaten.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Komisyon Tanrı değil yani her dediğini tartışmasız kabul edelim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Şunu söylüyorum ben: "Demokratik organlardan seçim olmasın, bürokrasi kendi içinden seçsin." diyorsunuz, öyle mi?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ben demiyorum, Venedik Komisyonu bu tespitte bulunuyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yok, ben size soruyorum: Doğru buluyor musunuz?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, Venedik Komisyonu "HSK'deki hâkim ve savcıların en az yarısının kendi üyeleri tarafından seçilmesi gerekir." diyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - "Kendi üyeleri içinden seçilsin." diyor, demokratik seçim...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Dolayısıyla, Adalet Bakanı ve müsteşarının HSK'den çıkarılması gerektiğini ifade ediyor. TBMM tarafından seçilen yargı dışı üyelerin sayısının artırılmasını da bir handicap olarak görüyor. Yürütme ve yasama erkleri üyeleriyle açık siyasi bağlantısı olan adayların hariç tutulması gerekiyor; bilmiyorum, bu size bir şey hatırlatıyor mu. Ayrıca, barolar ve üniversiteler gibi -size söyledim Orhan Bey- diğer kurumların TBMM tarafından yapılacak seçim öncesinde aday belirlenmesi için bir ön seçim sürecinin işletilmesi gerektiğini ifade ediyor. HSK üyelerinin görev süresinin ve işlevsel dokunulmazlıklarının anayasal ve yasal düzeyde net bir şekilde güvence altına alınmasını düzenliyor. HSK Başkanının üyeler tarafından seçilen bağımsız bir figür olması gerektiğini ifade ediyor. Yine, HSK'nin tüm kararlarına karşı yargı denetiminin sağlanması gerektiğini ifade ediyor. HSK ile Adalet Bakanlığı arasındaki bağı net bir şekilde ayrılması, özellikle müfettişlerin görev yerlerinin belirlenmesi konusunda Teftiş Kurulunun denetlenmesi görevlerinin de HSK'de bir hâkime veya tarafsız bir pozisyona sahip birine verilmesi gerektiğini ifade ediyor. Venedik Komisyonu, yukarıda belirtilen tavsiyelerin Türkiye'de önümüzdeki süreçte beklenen Anayasa görüşmeleri sırasında ele alınması gerektiğini de belirtmiş.

Peki, danışma organı olarak görev yapan Venedik Komisyonunun görüşleri neden önemli? Komisyonun önemli bir tarafı da şudur: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının Venedik Komisyonunun görüşleriyle çeliştiğine dair bir örnek yok. Tam aksine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Venedik Komisyonunun görüşlerine çok sık atıf yapıyor. Diyebiliriz ki Venedik Komisyonunun görüşleri hukuki bağlayıcılığa sahip değil, dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından doğrudan uygulanabilir standartların kaynağı olarak kullanılmıyor. Bunu ifade edebilirsiniz ama bununla birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Venedik Komisyonunun görüşlerini bilgi kaynağı olarak ve normatif rehberlik sağlamak amacıyla kullanmaktadır. Ayrıca, bu yolla Mahkemenin kararlarının kabulünü güçlendirmeyi amaçladığı da açıktır. 2001'den 2012 yılına kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar ve hükümlerine bakılacak olursa Venedik Komisyonunu yaklaşık 71 hüküm de referans aldığı görülecektir. Bu atıflar sıklıkla Büyük Daire tarafından verilen kararlarda ancak diğer dairelerin de önemli hükümlerinde görülmektedir. Özellikle 20 görüşe ve 19 kılavuza raporda atıf yapılmış. 40 atıfla seçim hukukuyla ilgili konular en sık atıf yapılan alan olmuş; 40 alanda, 40. O zaman şu tespiti rahatlıkla yapabiliriz: Venedik Komisyonu görüşlerinin hukuki bağlayıcılığa sahip olmasa bile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının temelini oluşturduğunu ifade edebiliriz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Venedik Komisyonuna yaptığı atıfların bağlamsal önemi bu rakamlardan daha önemli elbette. AİHM özellikle kararlarında, olaylar bölümünde Venedik Komisyonunun görüşlerinden alıntılar yapmakta -genellikle bire bir alıntılar yapılmakta- diğer kurumların belgeleriyle birlikte aktarmaktadır ve karar altına almaktadır. Özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Venedik Komisyonunun hukuki ve fiilî durumuna ilişkin yaptığı anketlerde ve değerlendirmelerde örneğin çatışma çözümü için genel ilkelere dair referanslarda bulunmuş, hukuk bölümünde ise 27 kez atıf yapmıştır. Bu atıfların bazıları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Venedik Komisyonunun bir konuyu aynı şekilde değerlendirdiğini göstermek veya AİHM'in Venedik Komisyonuna dayandığını belirtmek için kullanılmış. Tüm bu kaynak ve göstermeler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin karar gerekçelendirilmesinin Venedik Komisyonundan edindiği bilgilere dayandığını gösteriyor. Raporun önemi şuradan geliyor: Türk yargısının bağımsız olmadığının Venedik Komisyonu tarafından dile getirilmiş olması. Özellikle, Cumhurbaşkanı tarafından atanan HSK'nin 4 üyesinin uluslararası standartlara göre yargı üyesi olarak kabul edilmemesi tespitte en dikkat çekilen durumdur. Bugüne kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye'deki yargı bağımsızlığına ilişkin iddialarda, özellikle Demirtaş kararında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18'inci maddesini ihlal gerekçesi arasında saymışken bundan sonraki kararlarda, özellikle yargı bağımsızlığına ilişkin iddialarda AİHM'in bu kararı doğrultusunda inceleme yapacağını düşünmek yanıltıcı olmaz ve nitekim, geçen aylarda Büyük Daire yine, Selahattin Demirtaş'la ilgili 18'inci maddenin ihlaline hükmetti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Özetle, iktidar ve Adalet Bakanı istedikleri kadar "En bağımsız, en tarafsız yargı bizde." demeye devam etseler bile, görüldüğü üzere demekle olmuyor, 61 üye ükeli Venedik Komisyonu inanmıyor ve dünyaya ilan ediyor Türk yargısının bağımsız olmadığını. Bu, önemli bir durum Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, onun için bunu ifade ettim.

Umarım, siz de bu konuda gerekli adımı atarsınız iktidar olarak Orhan Bey.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Komisyonun fikirleri zaman zaman elbette önemli ama her dediği de hüküm değildir.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - "Zaman zaman..."

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Esas, ana konulara geçmeden önce, Sayın Yılmaz, bizim dikkatimizi çok çeken bir husus oldu, daha doğrusu Türkiye'nin dikkatini çekti, bilmiyorum, sizin ne kadar dikkatinizi çekti. Mesut Barzani'nin ülkemize bir ziyareti oldu, ziyaret esnasında ilginç kareler

oluşturdu -değil mi- yanında uzun namlulu tüfeklerle, askerî kıyafetli yani askerî üniformalı insanlarla birlikte geldi. Yani, biz buradan şu sonuca mu çıkartacağız? "Türkiye bir terör ülkesi, Türkiye'de bir iç savaş var, Türkiye sıkıntılı bir ülke; devletimiz gelen misafirini koruyamıyor, misafir kendi korumasını kendisi sağlıyor hem de askerî üniformalı kıyafetlerle." Ya, bu kabul edilebilir bir şey değil. Biz bunu egemenlik haklarımızı tecavüz olarak görüyoruz. Nasıl böyle bir şey olabilir; nasıl bizim ülkemize yanında bir sürü askerî üniformalı, uzun namlulu tüfekli kişilerle kendi koruması kendisi sağlar? Üstelik resmî bir görevi de yok. Mesela, siz bir başka ülkeye gitseniz, medeni bir ülkeye gitseniz, sizin bu şekilde kendinizi korumanıza kim müsaade eder? Böyle bir şey olabilir mi? Olmaz. O zaman net soru şu: Mesut Barzani'nin etrafındaki askerî üniformalı bu insanlara bu izni kim verdi, silah taşınması ve bu şekilde korunması iznini kim verdi? Eğer izin verilmediyse niye engellenmedi? Yani, bağımsız bir ülkenin, sükûnet içerisinde bir ülkenin, egemenlik haklarını koruyan bir ülkenin böyle bir şeye tahammül edeceğini ben zannetmiyorum. Lütfen, bu konularla ilgili sizden, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı olarak bir cevap beklediğimi ifade etmek isterim.

Biliyorsunuz, işte, malum, 2017 yılında bir referandum yapıldı, 2018 yılından itibaren Türkiye parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçti. Şimdi, tabii, sistemle ilişkili değerlendirmeye girmeyeceğim, o uzun bir konu ancak mesela, önceki sistemde -kendi Komisyonumuz olduğu için- Plan ve Bütçe Komisyonunun bir oluşumu vardı; biliyorsunuz, 40 üyeden oluşuyordu ve 25'inin iktidar partisinden veya iktidar partisini oluşturan koalisyon hükûmetinden -varsa onlardan- müteşekkil olması, 15 kişinin de muhalefetten olması söz konusuydu. Bunun tabii, bir mantığı vardı. Esas mantığı şuydu: Önceki sistemde bütçenin geçmemesi durumunda hükûmet istifa etmiş sayıldığı için, bir güven oylaması anlamına geldiği için, Komisyonunda da herhangi bir şekilde bütçe bütünlüğünün bozulmasını engellemek amacıyla böyle bir üstünlük verilmişti ama bu, şu anlama gelmiyordu, değil mi? O vakitte siz de, biz de burada görev yaptık; 25 kişi orada, 15 kişi burada ama yine de insanlar düşüncelerini söylüyor çünkü muhalefette de olsa, azınlıkta da olsa, orada kendi önerileri geçemeyecek durumda bile olsa onların fikirlerinin bir kıymeti vardı. Dolayısıyla, aslında bunu, geçmiş dönemi belki antidemokratik gören arkadaşlarımız da olabilir ama bana göre, ileri bir demokrasi anlayışından kaynaklanıyordu. Evet, Anayasa "Ben 40 kişinin 25'ini sana veriyorum, bütçeni geçir ama 15 kişinin de düşüncelerini dikkate al." diyordu, bu anlamda bir şeydi. Şimdi, tabii, yeni sistemde bunun olması mümkün değil çünkü Cumhurbaşkanının partisi de olmayabilir, herhangi bir partiden değil. Dolayısıyla, şimdi, sandalye sayısına göre burada, Komisyonunda dağılım oluyor; şu anda yapılan şey normal ama burada, biz şunu gördük ki gerçekten... Elbette biz öneriler de veriyoruz, önerimizin hemen burada kabul edilmesini beklemiyoruz. Bazı konuların altını çizmek, önemini vurgulamak amacıyla o öneriler veriliyor ama önerilerin de dışında, söylediğimiz şeyler burada ne kadar önemseniyor doğrusu onunla ilgili ben çok emin değilim ama bunların önemsenmesi lazım. Demokratik bir ülkede özellikle mantıklı, yapıcı eleştiriler varsa bunların dikkate alınması lazım ve dikkate alındığının da bir şekilde burada insanlara gösterilmesi lazım.

Şimdi, diyeceksiniz ki "Ya, tamam, muhalefet söylüyor; yapılmıyor." ama işte, geçmişte iktidar içerisinde de keşke söyleyen olsaydı, belki o zaman dikkate alınırdı diye insanın aklına geliyor. Mesela, 2021 Eylülünden itibaren Türkiye'nin yaşadığı iktisadi politikaları bir gözden geçirelim; çok büyük, vahim hatalar yapıldı. Ya, o gün bir tanesi, iktidar partisinden ne bir milletvekili ne bir bakanı ne bir köşe yazarı ne bir akademisyeni -yani oraya sempati duyan bir akademisyen- hiç kimse, neredeyse hiç kimse, etkili anlamda hiç kimse "Ya, bu, yanlış politikadır, bu politikaları uygulamayın; bakın, bu, Türkiye'yi kötüye götürür." filan demedi. Ha, iş bitti, kamyon devrildi, ciddi bir yükü karşı karşıya kaldık; Türkiye'de, enflasyon patladı, kur patladı, KKM'den sadece 2023-2024 yıllarından gelen mali yük -sadece mali yük- 73 milyar dolar, 2025'in ne olduğunu bilmiyoruz, böyle bir yük oluştu. Şimdi, bundan sonra siz de dâhil herkes "Ya, bu KKM çok kötüydü, bu KKM'den iyi ki kurtulduk." diyor veya şimdi, Sayın Mehmet Şimşek'in... Zaten Mehmet Şimşek -Allah'tan o söyledi- gelir gelmez önceki politikanın irrasyonel olduğunu söyledi. Mesela, geçen -siz de takip etmişsinizdir- bir mülakatında "Türkiye hiperenflasyona gidecekti." diyor o dönem için. Aynısını Fatih Karahan da söyledi "3 haneli enflasyonları görecektik, o yüzden gelir gelmez şu, şu tedbirleri aldık." dedi. Bakın, mesela, bunları biz söyledik, bu riskleri biz söyledik; eğer bizim söylediklerimiz bir miktar dikkate alınmış olsaydı belki Türkiye bu kadar büyük faturalarla karşılaşmayacaktı.; söylemeye çalıştığım şey bu, demokrasiyi böyle anlamamız lazım. Gerçekten bir yerde bir ikaz varsa ve yanlış politika uygulanıyorsa ona hem muhalefetin bir şey söyleyebilmesi lazım hem de iktidar içerisinde birilerinin bir şey söyleyebilmesi lazım. Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, siz de Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanıydınız o dönemde, etkili bir siyasetçiydiniz yani ağzınızı açıp siz de bir demediniz "Ya, bu politikalar yanlışla gidiyor, gelin şöyle yapın." demediniz. Tabii, siz bizim gibi eleştiremezsiniz; iktidar içerisindeki eleştirinin dozu, tonu, usulü, üslubu farklı olur ama biz bunlara ilişkin gerçekten bir şeyler görmek istiyoruz ve bunun da kınanmaması lazım. Bunu iktidar tarafından birisi söylediği zaman hemen ona "Tu kaka... Ya, bu ne yapıyor kardeşim, oyun mu bozuyor?" filan denilmemesi lazım. Umarım, Türkiye bu şekilde bir siyaset anlayışına doğru gider.

Bir problem de şu: Ya, mesela, istifa mekanizmasını biz unuttuk. Bakın, ben bir çırpıda çıkardım: Norveç Balıkçılık Bakanı devletin kendisine zimmetlediği cep telefonunu yanına alarak İran'a tatile gitmiş, bu ortaya çıkınca istifa ediyor. Cep telefonu tatile gitmiş... Hepimiz cep telefonu gidiyoruz biz bu arada yani herkes, cep telefonu değil başka nelerle gidiyor, yurt dışına neleri kaçırıyor. Makedonya Ulaştırma Bakanı tekne faciasında 15 turist hayatını kaybettiği için istifa ediyor. Danimarka Ulaştırma Bakanı evinde sigortasız çalıştırdığı çocuk bakıcısını yetkili makamlara bildirmediği için istifa ediyor. Japonya Ekonomi Bakanı nükleer santral kazası geçiren Fukuşima şehrine "ölüm kenti..." demesinden dolayı, bakın bir cümlesinden dolayı, 2 kelimeden dolayı istifa ediyor. Almanya Eğitim Bakanı doktora tezinde intihal yaptığı için istifa ediyor. Ya, bizim milletin diplomalarının hepsi sahte çıktı ya, bir tane istifa yok Allah aşkına ya! "İstifa edin." diyen de yok. Bakıyorsunuz, İtalya Altyapı Bakanı rüşvet saat aldığı için istifa ediyor. İsveç Maliye Bakanı Mona Sahlin devlet harcamaları için verilen kartla çikolata aldıktan sonra eleştirilerin hedefi oluyor ve istifa ediyor. Ya, Allah rızası için Ankara'da alınan konutlara bir bakın ya! 50 milyon liraya Ankara'da konut satılıyor, kim alıyor bu konutları bir bakın bakalım. Bulgaristan Başbakanı Borisov elektrik faturaları kabarık geldiği için ülke genelinde protestoya neden oluyor istifa ediyor gibi, böyle kabarık bir istifa listesi var. Biz de bir tane yok. Yenidoğan çetesi ortaya çıktı, bir şey yok; sahte organ nakliyle ilgili şeyler ortalığa döküldü, bir şey yok; sahte reçete, kanser, palyatif hastalarda dev vurgun ortaya çıktı, bir şey olmadı; sahte doktor, sahte uzman skandalları, 2019-2024 engelli raporu yolsuzluk çeteleri ortaya çıktı; bir şube müdürü bile istifa etmedi; devlet korumasındaki çocukların istismar, ölüm vakaları ortaya çıktı, istismar haberlerine erişim engeli getirildi; Gençlik ve Spor Bakanlığında 2,5 milyar lira

kayıp para Sayıştay raporuna girdi, bir tane istifa, bir tane soruşturma yok; yurtlarda ölümler, intihar vakaları var, bir tane istifa yok; Tarım Bakanlığı'nda Et ve Süt Kurumu Genel Müdürünün durumu ortaya çıktı ya... İsterse ithalat yapmasın, Macaristan'da şirket kuruyor mu Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü? Kuruyor. Efendim, Macaristan'dan da bizim et ithalatımız artıyor mu? Artıyor. Bu illiyet bağı bile yeter buna; bu, ayıp bir şey ya! Çikolata aldığı için istifa ediyor, siz bir genel müdürünüzü istifa ettirmiyorsunuz. Çevre Şehircilik Bakanlığı, İliç faciası, deprem bölgesinde olup bitenler, imar affından çöken binalar; Millî Eğitim Bakanlığı, LGS'de 719 tane tam puan alınmış, hiçbir açıklama getirilemedi; Kızılayı çadır satıyor, Emniyet teşkilatındaki çete olayları, gri pasaport skandalı yani hizmet pasaportlarıyla insanlar yurt dışına gitti, geldi, oralarda kaldılar yurt dışında, bunlar hizmet pasaportuyla gitti. Sayın Yılmaz, bunların siz de farkındasınız, bir tane istifa gelmedi, bir tane soruşturma bile olmadı neredeyse. Göç İdaresinde... Yani bu ülkenin bir İçişleri Bakanı kokain ticaretiyle anıldı ya! Kokain ticareti, kokain kaçakçılığıyla anıldı; bir tane soruşturma, istifa, bir şey olmadı. Sahte diplomalar zaten yerlerde sürünüyor. Ankara YHT kazası, Çorlu tren kazası, yol ve köprü kamu-özel iş birliği projeleriyle ilgili çok ciddi iddialarımız oldu; burada bir tane açıklama getirilemedi ama bir tane istifa görmedik. Kimlik bilgileri Türk milletinin yerlere döküldü, bir tane istifa yok. Derken Amasra maden faciası... Hangisini söyleyeyim yani EPDK'nin lisans dağıtımları var, iş cinayetleriyle ilgili... Efendim, Kartalkaya; Kartalkaya'da insanlar yanarak can verdi. Ya, bir tane bir şey olmadı bırakın istifayı. Mahkeme kararıyla biliyorsunuz soruşturma izni alındı, bakan yardımcılara mahkeme veremediği için bakan yardımcılara soruşturma izni verilmedi. Dolayısıyla bu gidiş, gidiş değil; bu yanlış bir yol. Ya, bu yoldan tez elden dönmek lazım yani onu söyleyeceğim sadece. Bu demokrasi anlayışı değil, bu şekilde ülkeyi yönetmenin de doğru bir yönetim tarzı olduğunu ben düşünmüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, şöyle diğer bir konu, bu millî gelir meselesi. Bunu daha önce de kısmen söyledim ama biraz toparlayarak bir miktar bahsetmek istiyorum. İddiam şu: Gerek sabit fiyatlarla gerek cari fiyatlarla Türkiye'de şu anda millî gelir doğru ölçülüyor. "Niye?" diyeceksiniz. Bir, toplam faktör verimliliği... Kendi beyanatlarınız var. "Bu yıl ilk yarı için -üçüncü çeyrek daha henüz geldi, siz de yapmamışsınızdır, biz de bilmiyoruz- büyümenin yarısı toplam faktör verimliliğinden geldi." dediniz. 2025 yılını Allah rızası için bir düşünelim arkadaşlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - İlk altı ay için...

ERHAN USTA (Samsun) - İlk altı ay için ama yılın tamamında 2 puan gelecek diye tahmininiz var.

Şimdi, 2025 yılı... Toplam faktör verimliliğinin ne olduğunu biliyoruz yani istihdamla açıklayamadığınız, sabit sermaye yatırımlarıyla açıklayamadığınız diğer kısım, bütün faktörler, bütün her şey orada. Yani belediye başkanları, genel başkanlar, gazetecilerin tutuklandığı, partilerin kapatıldığı yani güvenin, güvensizliğin olağanüstü arttığı... Bunlar bakın, aleni bir şekilde söylendi yani Mehmet Şimşek'in açıklamalarına bakarsanız olup biteni açıklamak için 19 Mart meselesini söylüyor falan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, böyle bir ortamda nasıl toplam faktör verimliliğinden büyümeye katkı gelebilir? Harcamalar yönünden millî gelire bakıyorsunuz, diğer bir yöntem; stok artışıyla açıklanıyor millî gelir büyümeleri çoğu zaman. Şimdi vaktim çok azaldığı için detayına girmeyeceğim ama gerekirse onları konuşuruz. Deflatörler ile on iki aylık TÜFE ve ÜFE arasında bir bağ yok, bunlar kopmuş. Bakın, bu çok önemli bir şey sabit fiyata geçerken, onu da söyleyeyim.

Bir de mesela sizin geçen sefer de biraz vurguladığınız biraz onun üzerinde durayım- gelir yönüyle paylaşım meselesi. İş gücü ödemelerinin payının arttığını söylüyorsunuz. Yani bunun bakın, hiçbir mantıklı izahı yok. Yine, TÜİK rakamlarıyla bakalım meseleye. Şimdi, elimizde kayıt olarak ne var? Merkezî yönetim bütçesinin personel giderlerini aylık olarak biliyoruz değil mi? Sosyal Güvenlik Kurumunun ödemelerini de biliyoruz. Bunlar oradakilerin yaklaşık 2010 yılında yüzde 50'siymiş, ondan sonra bu 49 falan diye gerçekleşmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Erhan Bey, tamamlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bu önemli bir şey.

Şu anda, 2024 yılında bu iki söylediğim kalem yani merkezî yönetim bütçesinin personel giderleri ile SGK'nin -idari kayıtları elimizde olduğu için söylüyoruz- aylık ödemelerine baktığımız zaman, bu yüzde 50 civarında iş gücü ödemelerinin, TÜİK'in millî gelirdeki iş gücü ödemelerinin yüzde 50'siymiş; bu şimdi yüzde 40'a düşüyor. O zaman diyorsun ki: "Ya, acaba özel sektörde istihdam artışı çok fazla mı oldu bunların dışındaki alanlarda veya maaş artışları fazla mı oldu?" İstihdama bakıyorum, bu dediğim kısmın istihdamı, istihdam içerisindeki payı yüzde 55'miş, yüzde 64'e çıkmış. Tam tersi olmuş, bunların istihdamı artmış; normalde bunların payının artması beklenirdi. E, şimdi, artışlara bakıyorsunuz -vaktim olmadığı için artışları söyleyemeyeceğim- artışlara yani ücret artışlarına baktığınız zaman, özel ve kamu diye baktığınız zaman orada da sizi teyit edecek bir şey yok. Dolayısıyla aslında açıklanamayan bir gelir var, amortisman ve kâra atılmamış, getirilmiş, iş gücü ödemelerine atılmış gibi bir şey gözüküyor. Yani gerçekten buna arkadaşlarımız bir baksın, planlamanın işi bu yani buna baksınlar. Dört kanaldan, iddia ediyorum ki ben millî gelir rakamlarımızda bizim ciddi problem var. Millî gelirini doğru ölçmeyen bir ülkenin politikalarında hata olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Diğer konuları da maddelere geçince söyleyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sunumunuz için teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

Komisyonumuzdaki müzakerelerin son gününde, bir kez daha, Cumhurbaşkanlığıyla birlikte 2026 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Giresun Milletvekilimiz Sayın Cemal Öztürk'e Allah'tan rahmet, kederli ailesine başsağlığı diliyorum.

Türkiye'de önemli bir yönetim reformu olan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte karar alma süreçlerindeki çok başlılık ortadan kaldırılmış, devlet teşkilatımız asli hizmetlerle uyumlu bir yapıda yeniden düzenlenmiştir. Yönetim istikrarı ve siyasi istikrar tesis edilmiş, temsil adaleti güçlendirilmiş, demokrasi güçlenmiştir. Bu sayede Türkiye, 15 Temmuz yıkıcı etkilerini, pandemi, deprem ve ekonomik yaptırımlar sürecini başarıyla yönetebilmiştir. Parlamenter sistem dönemindeki istikrarsızlıklar yaşanmamış, Türkiye ekonomisinde de istikrar tesis edilmiştir. Nitekim, bugün açıklanan verilere göre ekonomimiz üçüncü çeyrekte yüzde 3,7 oranında büyümüş, kesintisiz 15 yıl ve 21 çeyrek olduğu gibi program hedefleri doğrultusunda dengeli ve sürdürülebilir büyüme kararlılığını göstermiştir.

Cumhurbaşkanlığı; bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev ve yetkileri itibarıyla kurumsal fonksiyonların birçoğuyla yakından ilişkilidir. Toplumsal uyum ve istikrarı sağlamak, vatandaşların kamu yönetimine olan güvenini artırmak kamu politikalarının etkinliğinin yakından takip ve değerlendirilmesini gerektirmektedir. Artan iş yükü, yeni işlevler, küresel gelişmelerin oluşturduğu yapılar, mikro ölçekte görev ve yetki geçişkenliği, ilave hizmet alanları ve birimlerini ya da mevcut yapıların birleştirilmesini veya tasfiyesini gerektirmektedir. Böylesi bir kapasitenin oluşturulması ise idareyi geliştirmenin sürekliliği içinde yapılacak düzenlemelerle mümkün olabilecektir. Bu doğrultuda elde edilen tecrübeler de dikkate alındığında, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin amacına uygun olarak kurumların işleyişini etkinleştirmek ve bütüncül bir stratejiyle gerekli çalışmaları yapmak ihtiyacı, kalkınma planında işaret edildiği gibi devam etmektedir. Böylesi bir teşkilat ve insan gücü yapılanmasıyla hizmet kalitesinin ve vatandaşımıza dokunan birçok meselede memnuniyet derecesinin artırılabilirliğini değerlendiriyoruz. Nitekim, Cumhurbaşkanlığında bazı ofislerin kaldırılmasının, Politika Kurullarının yeniden düzenlenmesinin, İdari İşler Başkanlığının Genel Sekreterliğe dönüştürülmesinin daha fonksiyonel olma ihtiyacından kaynaklandığını düşünüyoruz; benzer değerlendirmenin tüm kurumlar için bütüncül şekilde yapılmasının temel teşkilat ve usul kanunu çıkarılmasının belirsizlikleri giderebileceğini, hizmette kalite ve verimlilikle beraber uygulama birliği sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Etkili bir idare ve iş bölümüyle kaynak israfının daha da azaltılabileceğini, bu kapsamda yolsuzluk ve usulsüzlük gibi kamuoyu vicdanını yaralayan ve idareye güveni sarsan olaylara meydan vermemek için denetim sisteminin etkinleştirilmesini gerekli görüyoruz.

Kamu yönetiminde mevzuat düzenlemelerinin ilgili paydaşlar üzerindeki olası iktisadi ve sosyal etkileri ortaya konularak politika oluşturulmasının kaynakların etkin kullanılmasına katkı sağlayacağını ve başarıyı artıracığını düşünüyoruz.

Bütçe kaynaklarının verimli kullanılması esastır. Devletimizce birçok destek ve teşvik uygulanmaktadır. Bunların takibi için -sunumunuzda da ifade ettiğiniz gibi- devlet yardımları izleme sistemi kurularak kurumlarla da entegre edilmesini oldukça önemli buluyoruz. Böylece, kaynak israfının önlenmesine, verimli ve etkin, ekonomik, sosyal, sektörel ve bölgesel politikaların oluşturulmasına katkı sağlanabileceğini düşünüyoruz.

Yürütmenin etkinliğini artıran, çok başlılığı gideren Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kalitesi kadar sistemi işletecek olan insan gücünün kalitesi de önemlidir. O sebeple, kalkınma planında da vurgulandığı gibi, ehliyet ve liyakat esaslı bir yaklaşımla memleketimizin tüm insan gücünden etkin ve verimli şekilde yararlanmasını mümkün kılan bir insan gücü planlaması ve personel rejimi inşa edilmelidir. Bu amaçla, ilgili eğitim ve istihdam kurumlarının koordinasyonunun güçlendirilmesi; ayrıca, bir liyakat kurulu kurulması yerinde olacaktır. Yarının insan gücü ihtiyaçlarının bugünden planlanmasına, eğitim kurumlarının bu doğrultuda yönlendirilmesine, Türkiye'nin kalkınma hedefleriyle uyumlu eğitim-istihdam ilişkisi kurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'nin güncel önemli ihtiyaçlarından biri de kamu istihdamını düzenleyen normlarda köklü değişiklikler yapmaktır. Kamu hizmet sunumunda etkinliği sağlayacak temel unsur, uygun teşkilatlanmadan sonra nitelikli ve yeterli insan gücünün temini ile hukuki ve mali statülerin kamu çalışanlarını memnun edecek şekilde tanzim edilmesidir. Yaklaşık 5 milyon kamu görevlisinin yürüttüğü hizmet, taşıdığı sorumluluk ve hitap ettiği kitle dikkate alındığında toplumsal hayattaki etki alanları ve önemleri daha iyi anlaşılacaktır. Zira Türkiye'nin küresel bir güç olma yolunda kararlı adımlarla ilerlemesinin altındaki temel motivasyon köklü devlet geleneğimiz, kurumsal ve teknolojik kapasitemiz yanında nitelikli, fedakâr ve her şartta "Önce Türkiye, önce Türk milleti." diyen çalışanların gayretleridir.

Değerli milletvekilleri, dünyada çok kutuplu yeni düzen arayışı içinde Türkiye, bir kutup başı olarak öne çıkmakta, bölgesel güç ve küresel önemli bir aktör olarak parlamaktadır. Böylesi bir süreçte Türkiye'nin attığı adımların en doğru ve hızlı şekilde anlatılması mecburiyeti, dezenformasyonlara karşı koyma yahut proaktif olarak iç ve dış kamuoyunu bilgilendirme adına güçlü bir kapasitenin tesisini zorunlu kılmaktadır. On İkinci Kalkınma Planı'nda vurgulandığı gibi daha hızlı, kaliteli ve güvenilir kamu hizmeti sunulması, hizmetlerin anlaşılır biçimde duyurulması ile vatandaşlarla çift yönlü iletişim kurularak katılımcı demokrasi anlayışının geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu yönüyle İletişim Başkanlığı; demokrasisiyle, ekonomisiyle ve diplomasisiyle yükselen Türkiye'nin görünen yüzü olmalıdır.

Son yıllarda küresel ekonomilerin ve toplumların yapısını köklü bir şekilde dönüştürme gücüne sahip iki unsur öne çıkmakta, bunlar "dijitalleşme" ve "yapay zekâ" olarak görülmektedir. Bu doğrultuda, ülkemizin de dijital bağımsızlık ve siber güvenliği sağlamak, ayrıca yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinden daha etkin yararlanmak gibi hedeflerle hareket etme mecburiyeti vardır. Dijital egemenlik ve bağımsızlık, dijital alanı kontrol etme hakkımızı ve bunu sağlayabilecek teknolojik kapasiteyle gücün oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, ülkemizin verilerini, dijital altyapılarını, dijital ekonomik faaliyetlerini ve siber güvenliğini kendi kurallarımız doğrultusunda yönetme yeteneğimiz geliştirilmeli; dijitalleşme, ekonomi ve güvenliğin bir unsuru olarak "dijital vatan" ve "siber vatan" kavramlarıyla beraber değerlendirilmelidir. Dijital alanla birlikte Türkiye'nin siber güvenlik ekosistemini bir araya getirmek, kamu için yeni siber güvenlik stratejisi oluşturmak ve bu alandaki yerli yazılım ve donanımların kullanımını artırmak amacıyla kurulan Siber Güvenlik Başkanlığı bu anlamda, kuşkusuz, önemli işlev görecektir.

Karşı karşıya kaldığımız jeopolitik güvenlik meseleleri ile iç ve dış kaynaklı terör tehditleri, savunma ve güvenlik birimlerimizin ihtiyaçlarının süratle ve etkin şekilde karşılanmasını, savunma sanayimizin süreklilik içinde geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Savunma sanayisinde sağlanan yenilikçi teknolojik üstünlük hem yüksek kabiliyetli, güçlü bir ordunun muhafazasını hem de ihracat kapasitesi yüksek, bağımsız ve yerli bir harp sanayisinin gelişmesini temin etmektedir. Savunma sanayisi Türkiye'nin destan yazdığı bir sektördür, bu kapasitenin oluşmasına katkı veren herkese bu vesileyle teşekkür ediyoruz. Büyüyen ve gelişen bu ekosistemin sürdürülebilirliği için dinamik bir takip ve rasyonel değerlendirmeye aksayan yönlerin, eksikliklerin ve muhtemel risklerin önüne geçirilmesi, sektörün geleceğinin teminat altına alınmasını da temin edecektir.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye'nin büyümesi, gelişmesi ve daha güçlü bir ülke olması, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü esasında ekonomik ve sosyal olarak süratle yol alması için reformist adımların atılması gerektiğini, böylece Türkiye'nin gücüne güç katılacağını değerlendiriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Hedefimiz; emeğinin ve alın terinin karşılığını alamayan işçi, memur, esnaf, emekli, çiftçi ve sanayicinin kalmadığı, toplumsal refahın arttığı, devletimizin güçlü, kudretli ve itibarlı olduğu, millî birlik ve kardeşliğin güçlendiği bir Türkiye'dir; etnik köken, dil ve din farklılıklarına bakılmaksızın bütün vatandaşlarımızın Türk milletinin eşit ve onurlu bireyleri olarak huzur, güven, refah ve mutluluk içinde bir arada kardeşçe yaşayacağı bir Türkiye'dir. Sizin de zaman zaman ifade ettiğiniz gibi, 2026 yılının bu anlamda bir reform yılı olacağına inanıyoruz. Türkiye'nin dünya çapındaki atılım ve yatırımlarının büyüme, kalkınma ve demokratik gelişim hedeflerimizle uyumlu düzenlemelerle taçlandırılacağını umut ediyoruz.

Bu düşüncelerle, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok saygıdeğer Cumhurbaşkanı Yardımcım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, çok değerli basın mensupları, kıymetli katılımcılar, hanımefendiler, beyefendiler; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Cumhurbaşkanlığı bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Tabii, konuşmamın başında Plan ve Bütçe Komisyonunda uzun yıllar birlikte çalıştığımız 26 ve 27'nci Dönem Giresun Milletvekilimiz Cemal Öztürk'e Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun.

Tabii, bugün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemimizin 8'inci bütçesini görüşüyoruz. Bu sisteme milletimizin onayı ve isteğiyle geçtik ve bunu milletimiz birkaç kez teyit etti; bu, çok önemli bir meşruiyet. Bu sistemin eksiklikleri varsa bunlar tabii ki giderilecek ve gideriliyor, öneriler varsa tabii ki bu öneriler değerlendiriliyor. Tabii, bu sistemin en önemli özelliklerinden birkaç tanesini sıralamamız gerekirse bir kere, siyasi istikrar, temsiliyet oranının artmış olması, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmiş olması; verim ve hız olarak bunları nitelendirebiliriz.

Evet, kıymetli milletvekillerimiz, Türkiye'nin iki asra yaklaşan yönetim sistemi tartışmalarına noktayı koyan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi önemli sınavlar verdi; tabii, salgından savaşlara, depremden sellere kadar son sekizinci yılda birçok imtihanı alınının akıyla vermiştir. Türkiye, salgına karşı hızlı tedbirler alınması ve salgınla mücadele sürecinde yeni sistemin faydalarını görmüştür.

Yine, 6 Şubat 2023'te "asrın felaketi" olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli 11 ilimizi etkileyen 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki depremlerin yaralarının sarılması için harekete geçen ülkemizde, deprem bölgesinde altyapının ve kalıcı konutların inşası için seferberlik başlatıldı. Azerbaycan'a Karabağ zaferindeki verilen desteklere kadar bu sistemin ne kadar hızlı ve işler olduğunu hep birlikte müşahade ettik. Diğer taraftan, Ukrayna ve Rusya savaşında ara buluculuk rolü üstlenip barış masasının kurulmuş olması, dünyanın dört bir yanında yoğun diplomasi trafiği yürütülmesi; dünyaya barış ve huzur gelmesi için Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, özellikle kriz dönemlerinde yeni hükûmet sistemimizin stratejik değerini ve devletimize sağladığı avantajları çok daha net bir şekilde görebiliyoruz. Hızlı, etkin karar alma ve uygulama mekanizmalarıyla devlette koordinasyonu en üst seviyede tutan, mimarisiyle siyasi ve toplumsal istikrarı güçlendiren, tasarımıyla vesayet odaklarının müdahalesine kapalı yapısıyla Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye'nin karşılaştığı tehdit ve sınamaları suhuletle yönetmesini de kolaylaştırmıştır. Sistemle birlikte eski alışkanlıklar da değişmeye başlamıştır. Yeni yönetim modeline karşı ilk etapta şahit olduğumuz kimi bilgisizlikten kimi art niyetten kaynaklı direnç önemli ölçüde bu zamanlarda kırılmış oldu, yerini güvene bıraktı. Allah'ın izniyle bundan sonra sapma veya geriye dönüş olmayacaktır.

Tabii, eski sistem tartışmaları eski Türkiye'nin tozlu raflarında kalmış acı birer hatıralardır. Eski hâl muhaldir, Türkiye'yi kelebek ömürlü koalisyonların sembol olduğu eski istikrarsız günlerine bir daha kimse geri götüremeyecek. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi kökleştikçe Türkiye Yüzyılı'nın inşası inşallah daha da hızlanacak. Şunu da altını özellikle çizerek ifade etmek istiyorum: Yönetim sistemimizdeki bu tarihî kazanımın geliştirilerek muhafazasını Türkiye'nin istikbal yolculuğu bakımından da çok önemsiyoruz.

Yedi yıllık tecrübeler ışığında gayet doğal olarak biz de değerlendirmelerimizi çok kapsamlı bir şekilde yapıyoruz. Devletin millete daha iyi hizmet etmesini sağlayacak fıkirlere her zaman açık olduğumuzu da bu süreçte belirtmek istiyorum. Yeni istemin altını oymayı değil de yeni sistemi iyileştirmeyi, etkinliğini artırmayı, sorun çözme kapasitesini güçlendirmeyi hedefleyen her türlü öneriyi kimden gelirse gelsin Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde her zaman değerlendiriyor, dikkate alıyor ve önemsiyoruz. İşte, tam da bunun için yirmi üç yıldan beri Türkiye'yi eğitim, sağlık, güvenlik ve adalet üzerine yükselttik, verdiğimiz sözlerle yetinmeyip ulaştırmayı, enerjiyi, sanayiye, tarımı, sporu, sosyal yardımları ve daha pek çok başlıkta ülkemize asırlık hizmetler yaptık ve bu hizmetleri kazandırdık. Büyük ve güçlü Türkiye'ye doğru giden her adımı zihinlerde örülmüş duvarları yıkarak, kalplere salınan korkuları yenerek ayaklara vurulan prangaları da kırmayı başardık. Geldiğimiz noktada Türkiye'nin siyasi ve ekonomik esaret

çukuruna yeniden yuvarlanmaması için güçlü olmaktan, güçlü kalmaktan, gücünü artırmaktan başka çaresinin olmadığını da buradan bir kere daha müşahade ediyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hız, dinamizm ve esnekliğin uygulamaya yansıtıldığını hep birlikte müşahade ediyoruz. Böylece, milletimizin ihtiyaçları konusunda en hızlı şekilde aksiyon alıyor, bölgesel ve küresel krizlere karşı daha etkin ve daha kapsamlı bir refleks de verebiliyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle bundan sonraki süreçte de bu sistemi daha da güçlendirerek, daha da tahkim ederek inşallah 2053 ve 2071 hedeflerimize "Türkiye Yüzyılı" perspektifiyle hep birlikte ulaşacağımızı buradan ben bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Bölgesinde ve dünyada gücü giderek artan Türkiye'nin, yönetiminde istikrar ve güvene sıkı sıkıya sahip çıkması hâlinde ulaşamayacağı hedef yoktur. Ülkemizi yeni bir tasavvur ve yaklaşımla tanıştırdığımız bütün bu alanların başında sosyal devlet olgusu geliyor. Türkiye Cumhuriyeti devleti tarihinden tevarüs ettiği kerim devlet vasfına tam manasıyla ilk kez bizim dönemimizde kavuştu. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." düsturuyla ülkemize dünyanın en geniş, en kapsamlı sosyal güvenlik ve sağlık sistemini kazandırmış, devletimizin şefkat şemsiyesi dışında hiç kimsenin, hiçbir vatandaşımızın kalmaması için özel çaba harcanmıştır. Artık bu ülkede doğmamış çocuğundan pirifâni mertebesindeki yaşlısına kadar hiç kimse "Ne olacak hâlim?" endişesi taşımamaktadır. Artık bu ülkede kendini kimsesiz hisseden herkesin yanında olduğunu bildiği bir devleti, bir hükûmeti vardır. Türkiye Cumhuriyeti devleti kendilerini imtiyazlı gören bir avuç siyasi ve ekonomik seçkinin değil bizatihi milletin devletidir. İnsansız sistemlerden hava savunmaya, zırhlı kara araçlarından elektronik harp yeteneklerine kadar her alanda kendimizi sürekli geliştirdik, Türkiye'nin bu alandaki dışa bağımlılığını yüzde 80'lerden bugün yüzde 20'lere kadar düşürdük, savunma sanayisinde tam bağımsız Türkiye hedefine de mutlaka ulaşacağız. Savunmadan ulaştırmaya, sağlıktan eğitime, turizmden güvenliğe, terörle mücadeleden sosyal yardımlara kadar her başlıkta Türkiye'ye çağ atlattık. İşte, tüm bunları milletimizden aldığımız güç ve ülkemize kazandırdığımız yeni sistemle gerçekleştiriyoruz.

Tüm bu gelişmeler cumhuriyeti cumhurla, devleti milletle, ülkenin imkânlarını halkla buluşturularak sağlanıyor. Cumhurla cumhuriyeti, cumhuriyetle demokrasiyi kucaklaştıran bir parti olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde aziz milletimiz için çalışmaya bundan önceki dönemlerde olduğu gibi devam edeceğiz. Ülkemizin demokrasiyi tüm kurumlarıyla tesis etme ve millî iradeyi tam anlamıyla hâkim kılma mücadelesini de bir dönüm noktasına... Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün hayallerini gerçekleştirmiş bir kadro olarak Türkiye Yüzyılı vizyonumuzla cumhuriyetimizin ikinci asrında daha çok çalışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Cumhuriyetimizi daha nice yıllara, çok daha güçlü, çok daha müreffeh, çok daha itibarlı bir şekilde taşımaya azmediyoruz.

En büyük baş ağrımız olan enflasyon meselesi de mutlaka çözülecektir, atılan adımlardan bunu şimdiden görüyoruz, emeği geçenlere de buradan bir kere daha teşekkür ediyoruz.

Cumhurbaşkanlığımızın bütçesi aynı zamanda savunmanın, millî güvenliğin, savunma sanayisinin, yatırım ve istihdamın, tarihin ve kültürün... Kısacası pek çok alanda kalkınmayı, gelişmeyi sağlayacak bir bütçedir. Cumhurbaşkanlığımızın bütçesi kadim devlet geleneklerimizin de bütçesidir. Sandıkta verdikleri güçlü destekle sistem değişikliğini mümkün kılan aziz milletimize buradan bir kez daha teşekkür ediyorum. Milletimizin sandıktan emanet ettiği iradesine Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde tam bir adanmışlık içerisinde sahip çıkıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, ben bu vesileyle, 2026 yılı bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor, hazıruna saygılar sunuyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yalnız arada "Hükûmet" diyorsunuz da hükûmet kalkalı altı yıl oldu ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hükûmet devam ediyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ayyüce Türkeş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sayın bürokratlar, kıymetli milletvekilleri, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Yılmaz, ben de sözlerime başlarken Sayın Usta'nın da dikkat çektiği bir konuyla ilgili size iki soru sormak istiyorum. Mesud Barzani'nin Şırnak'a gelişinde AK PARTİ ve DEM PARTİ Şırnak milletvekilleri, Şırnak Valisi, Şırnak Belediye Başkanı ve kentin ileri gelenlerince Barzani'nin Habur Sınır Kapısı'nda karşılanması, AK PARTİ milletvekilince Cizre ilçesine gelen Barzani'ye "Sen bizim gözümüzün nurusun. Biz senin anılarında büyüdük. Biz Kürtlüğünden öğrendik." güzellemelerinde bulunduğunu ve peşmergenin Habur'dan girişiyse Suroç üzerinden Suriye'ye geçişine ilişkin 29 Ekim 2014 tarihli konvoy travma görüntülerini hatırlatan manzara ve benzeri olayların yaşandığını basın yayın organlarından takip ettik. Mesut Barzani'nin Cizre'de düzenlenen sempozyuma katılımı sebebiyle beraberinde gelen konvoyun geçişi esnasında ellerinde paçavralar olan şahısların alkış ve ısıklarla destek yönündeki davranışlarını kesinlikle kabul etmiyoruz ve kınıyoruz. Bununla birlikte, açık kaynak haberine istinaden taktik kamufajlı ve uzun namlulu silahları ellerinde olan peşmerge tarafından hangi hukuka göre ve ne tür bir yetki gereğince anılan şahsın Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanında korunduğu konusunda sizden bir açıklama talep ediyorum.

İkincisi: Barzani konuşmasında -tırnak içinde- Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Öcalan'a teşekkür ederek başlamıştır. Ben, Türkiye Cumhuriyeti'nin başının adının bir bebek katiliyle yan yana getirilmesini ne Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olarak ne de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak kabul etmiyorum. Siz bunu doğru buluyor musunuz, rahatsızlık duyduunuz mu, bununla ilgili bir uyarı vesaire yapıldı mı, onu merak ediyorum.

Ben buradan biraz savunma sanayisiyle ilgili konuşmak istiyorum. Hoş geldiniz Haluk Bey. Savunma sanayisindeki yaşanan gelişmeler ve bütçesini her zaman biz parti olarak destekliyoruz ve gurur duyuyoruz ancak altını çizmek istediğimiz bazı konuları da buradan dile getirmek istiyorum.

Öncelikle şunu söylemek istiyorum: Günümüzde hiçbir ülke tek başına gelişmiş bir silah sistemi tasarlayıp, geliştirip üretememektedir. Teknolojik olarak ileri düzeydeki ülkeler bile silah sisteminin tasarlamasını, geliştirilmesini ve üretilmesini çok uluslu konsorsiyumlar eliyle yapmaktadır. Örneğin F-35 Müşterek Saldırı Uçağı'nın üretimini Amerika Birleşik Devletleri tek başına değil; Birleşik Krallık, İtalya, Hollanda, Avustralya, Kanada, Danimarka ve Norveç'le ortak olarak gerçekleştirmektedir Türkiye de buraya katkı sağlayan bir ülkedir ama CAATSA'dan dolayı konsorsiyumdan çıkarıldık. O detayları herkes biliyor.

Bunları niye söylüyorum? TUSAŞ tarafından tasarlanan ve geliştirilen 5'inci nesil çift motorlu ve çok maksatlı KAAN millî muharip uçak için de "Neden uçak motoru yabancı?" diye sorun edilmesi, aslında bir problem değil. Ama burada bu kadar gündem olması ve herkes tarafından eleştirilmesinin asıl sebebi, AK PARTİ iktidarı tarafından yaratılan ve kamuoyunu yanıltan algıdan kaynaklanmaktadır, ben bunun altını çizmek istiyorum. Çünkü AK PARTİ iktidarı seçim dönemlerinde siyaset dışı tutulması gereken savunma sanayisi üzerinden maalesef gerçek dışı seçim reklamı yaparak Türk kamuoyunda çok büyük beklentiler yaratmıştır. İktidar başından beri özellikle KAAN konusunda bu uçağın her an üretime hazır ve tamamen millî ve yerli olduğu konusunda kamuoyunda yanlış algı yaratmıştır. Genel seçim öncesinde, 17 Mart 2023 tarihinde deneme, yerel seçim öncesinde ise 21 Şubat 2024'te ilk uçuşunu yapan henüz test aşamasındaki 2 adet prototip uçaktan istifadeyle basın yayın organlarında KAAN çok maksatlı avcı uçağının TUSAŞ tarafından sorunsuz şekilde üretileceği yönünde propaganda yapılmasına rağmen Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan'ın 27 Eylül 2025 tarihinde KAAN'ın motorları için gerekli lisansın Amerika Birleşik Devletleri Kongresinde beklendiğini, CAATSA kısıtlamalarının müttefiklik ruhuna yakışmadığını, motor lisansı alınmadan KAAN üretiminin başlayamayacağını, KAAN'ın ilk aşama üretimlerinde kullanılacak Amerika Birleşik Devletleri imali General Electric F110 motorunu ABD'nin vermediğini açıklaması, tabii ki bu sebepten dolayı Türk kamuoyunda bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Bu arada, Türkiye'nin önüne de bu CAATSA'dan kurtulmak için tarihî bir fırsat çıkmıştır, onu da dikkatlere sunmak istiyorum ama onu değerlendiremedik. Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri Avrupa NATO'sunu güçlendirmek için İsveç ve Finlandiya'yı NATO'ya almak istemiştir. Türkiye ABD'ye "Madem NATO'nun Avrupa kanadı güçlendirmek isteniyor, öyleyse NATO'nun 2'nci güçlü ülkesi olan Türkiye'ye yapılan bu CAATSA yaptırımlarını kaldırın, ben de İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya girişini onaylayayım." dememiştir ya da diyememiştir. Bu da bizim gözümüzde Türkiye'nin kaçırdığı tarihî bir fırsattır.

Bir diğer dikkat çekmek istediğim husus, AK PARTİ Hükûmeti tüm savunma sanayisi projelerini sanki sadece kendileri başlatmış gibi algı yaratmaktadır. Savunma sanayisi projelerinin başlangıcı 1974 yılını bulmaktadır. 1970 ve 80'li yıllarda savunma sanayisi konusunda büyük atılımlar yapılmıştır. Bugün övünülen savunma sanayisi ürünlerinin temelinde bu yıllarda yapılan yatırımlar yer almaktadır ve bunlar da küçümsenemez. Savunma sanayisinin gurur kaynağı olan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi 1950'de, Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı 1973 yılında, ASELSAN 75'te, HAVELSAN 82'de, TUSAŞ 85 yılında, ROKETSAN 88'de, Savunma Sanayii Başkanlığının kendisi de 85 yılında kurulmuştur. Bunları hatırlamakta da fayda vardır. Yani savunma sanayisi başarısı Türk devlet hafızasının aslında ortak bir üründür. Burada buna da önem vermek gerekmektedir.

Millî tank üretim projesi çerçevesinde de 30 Mart 2007'de yapılan Savunma Sanayii İcra Komitesi toplantısı sonucunda Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi AŞ'nin proje yüklenici olarak belirlendiği ALTAY ana muharebe tankı 2015 yılında üretime hazır hâle getirilmiş ise de sebebi açık ve net olarak bilinmeyen kriterlere ve siyasi tercihe istinaden seri üretimine başlanılmamıştır. ALTAY ana muharebe tankının T1 ve T2 konfigürasyonlarına ilişkin geliştirme, prototip üretimi, test ve seri üretim programının temelleri Savunma Sanayii Başkanlığı ve BMC arasında 9 Kasım 2018'de imzalanan Seri Üretim Sözleşmesi'yle atılmasına rağmen, 2025 yılı itibarıyla Güney Kore'den alınan motorlardan istifadeyle 3 adet ALTAY T1 tankının TSK'ye teslim edilmesi olumlu bir gelişmedir. Ancak 2028 yılına kadar sadece 250 adet ALTAY tankının üretilmesinin planlanmasının TSK'nın ihtiyacının karşılanması açısından yetersiz olacağını düşünmekteyiz. 2015 yılında seri üretime hazır hâle getirilen ALTAY ana muharebe tankının yüklenicisinin iktidar tarafından siyasi tercihler sebebiyle değiştirilmesi neticesinde maalesef Kara Kuvvetleri Komutanlığımız on yıldır elli-altmış yıllık tanklara mahkûm edilmiştir.

Bir de bu Hava Kuvvetlerimize dikkat çekmek istiyorum. Maalesef, Hava Kuvvetlerimizin özellikle 15 Temmuz sonrasında 21'inci yüzyıldaki orta çağı yaşıyor gibi bir havası var. Basit bir benzetme yapacak olursak, vurucu gücümüzün belkemiğini oluşturan F-16 uçaklarının burunlarında çanak antene benzeyen çok eski teknolojiye sahip bir adet radar bulunmaktadır. AESA teknolojisinde ise çanak antenlerden yüzlercesi bir araya gelerek beraberce çalışmaktadır. Bu AESA radarları çok uzaktan düşmanı görebilmekte ve aynı zamanda elektronik karıştırmadan da etkilenmemektedir. Pakistan-Hindistan ile İsrail-İran hava saldırılarına bakıldığında av önleme uçağının düşman uçağında üstünlük sağlaması için önce düşmanı görmesi, sonra düşmana daha önce ateş edebilmesi, sonra da tehdide karşı kendini koruma kabiliyetinin düşmandan daha iyi olması gerekmektedir ama şu an itibarıyla baktığımızda F-16 uçaklarımızda bunların olmadığı düşünülmektedir.

"ÖZGÜR" adı verilen F-16 modernizasyon projesi kapsamında ASELSAN mili AESA'nın burun radarının testleri de hâlen devam etmektedir. Projenin ne zaman biteceğini tam olarak bilmiyoruz. Proje tam başarılı olsa bile F-16 çok küçük bir uçaktır ve burun yapısı da çok dardır. Bu sebeple, F-16'lara yeterince büyük bir anten ve donanım yerleştirmenin pek mümkün olmayacağı yorumları yapılmaktadır. Hâliyle, AESA'nın, radarlı F-16'nın da performansı yine kısıtlı olacaktır. Millî muharip uçağımız KAAN'ın harbe hazır olmasına daha uzun yıllar bulunmaktadır. Dolayısıyla Türk Hava Kuvvetlerimizin savaş uçaklarının düşmanı erken görme problemini çözmek için acilen tedbir alınmasına ihtiyaç vardır. Bu GÖKTUĞ ve diğer projelerimizin de acilen tamamlanıp devreye girmesi tabii ki bunun için önemli bir adımdır. Onun da inşallah en yakın zamanda devreye girmesini beklemekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bitiyor Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bu konudaki hassasiyetlerimizi, endişelerimizi dile getirmek istedim. Bu konuda sizin yapacağınız açıklamalar bizim için önemlidir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyelerimizi, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımızı ve heyetini, bizi takip eden basın mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bu bütçe görüşmeleri maratonunun sonuna geldik. Önce, burada emek veren bütün milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Biz Komisyon Başkanımızdan çok memnunuz, onu da ifade edeyim ama buraya gelmiş geçmiş, sizin sıralarınızda da oturmuş olan bütün bakanlarımız sorduğumuz soruların neredeyse yüzde 90'ına cevap vermemiş hâlde; ben en azından öyleyim. Meclis Başkanımız da bundan çok şikâyetçi ama ben bir de yürütme başında olarak size de bu sitemi veya şikâyetimi yapmış olayım. Bu AK PARTİ sıralarını size bir şikâyet edeyim onun için.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, önce bütçenin hayırlı olmasını diliyorum ama bütçe görüşmeleri içinde dikkatimizi çeken bir şey var, Cumhurbaşkanlığına bağlı olup kapatılan kurumlara ait 2024 yılı kesin hesapları ve 2026 yılındaki bütçe teklifi yok, bize gelenler içinde yok. Dolayısıyla Sayıştay... Bunlarla ilgili bir bilgi almadan bu bütçeyi onaylamayı doğru buluyor musunuz? Yani bir bilgi almamız gerekiyordu onlardan en azından. Sanıyorum, buna cevap vereceksiniz.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, tabii, Sayıştay raporlarında da baktık, ilginç, bütün bakanlıkların bütçelerinde bir sürü bulgu var ama sizde hiçbir bulgu yok. Yani şimdi biz Sayıştay üyelerinin güvensizliğinden söz etmiyoruz ama vatandaşta şöyle bir güvensizlik var: "Nasıl oluyor da bütün bakanlıklarda bulgu çıktığı hâlde Cumhurbaşkanlığının bütçesinde böyle bir şey çıkmıyor?" diye bir soru işareti var.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, aslında sunumunuzda her şey çok iyi görünüyor, tozpembe görünüyor ama bence şartlar veya gerçekler öyle değil. Gelir dağılımındaki adaletsizliğin arttığını özellikle belirtmek ve buna ilişkin örnekler vererek ilerlemek istiyorum. Türkiye'de şöyle bir durum var: Yani Türkiye'de yüzde 1'lik bir kesim servetin yüzde 40'ına sahip durumda şu anda ama halkın yüzde 71'i de 10 bin doların altında bir servete sahip durumda. Yani "kişi başı 17 bin dolar" diye söz edilen şey aslında gerçek değil. Sorun aslında yönetim sisteminde. Yönetim sistemindeki aksaklık da şurada: Kuvvetler ayrılığının Türkiye'de artık çalışmadığını ve demokrasinin bu anlamda yara aldığını biliyoruz. Yani yürütmenin bütün yetkileri elinde topladığı bir durum Türkiye'nin ekonomisine de zarar veriyor aslında. Çünkü denge ve denetleme, hesap sorabilme meselesi yok çünkü verdiğimiz soru önergelerine cevap alamıyoruz ve birtakım ihaleydi, sözleşmelerdi, hak edişlerdi, bunlara gizlilik ya da başka nedenlerle ulaşamıyoruz yani hukuk âdeta işe yaramaz bir hâlde geldi buralarda.

Kurumlara güven çok azaldı. Geçen yıl mesela -Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım bilginiz var mı- ASAL Araştırma bir araştırma yapıyor, Türk Silahlı Kuvvetlerine güven yüzde 19,7 imiş, Emniyete güven yüzde 16,5 imiş; bu yıl da benzer sonuçlar çıkıyor ama siyasetçilere, yargıya ve medya mensuplarına olan güven yüzde 1 ile 1,5 arasında değişiyor ve bu, bu yıl da aynı. Mesela bu durum bizi rahatsız ediyor. Ben mesela siyasetçi olarak böyle bir güven endeksinin içinde olmaktan dolayı açıkçası üzülüyorum. Ama aynı şirket yine Cumhurbaşkanlığına olan güveni de sorgulamış bu arada, orada da yüzde 11,1 civarında bir güven olduğu, Meclise de yüzde 10 civarında bir güven olduğu ortaya çıkmış. Yani burada şöyle bir hâl var açıkçası: Türkiye toplumunda yüzde 90'a yakın bir kesimin bir güvensizlik içerdiğini görüyoruz. Aynı kurum Temmuz 2025'te de yapmış bu benzer araştırmaları...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Muhalefeti kastediyordur.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Muhalefeti kastetmiyor, kimi kastettiğini çok iyi biliyorsun Orhan Bey. Polemik yapmayayım seninle, zamanımdan gitmesin.

Neyse, bu araştırma bizi üzüyor yani aslında bence sizi de üzmesi lazım bu sonucun ve neden olduğuna bir bakmak gerekiyor. Bence bu güvensizliğin ortadan kalkabilmesi için yapılması gereken şey, yeniden kuvvetler ayrılığı prensibinin çalıştığı demokratik bir düzen geliştirmemiz lazım. Bu da parlamenter sistemle ancak mümkün olabilir. Meclisin saygınlığı da bence bu yolla ancak gelebilir diye öngörüyorum.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bir örnek daha vereyim size Türkiye'nin durumuyla ilgili, vatandaşlar bilsin: Biz bu bütçe görüşmelerine başladığımızda benzinin litresi 53,6 kuruşmuş, mazotun litresi de öyle, benzer durumda, 53 kuruş; on birinci ayda tam 3 kez 1 ile 2 lira arasında değişen fiyatlarda akaryakıt zam gelmiş, bir kez de 0,64 kuruşluk indirimle sahip olmuşuz. Dolayısıyla, bu on birinci ay içinde toplam benzine yüzde 4, mazota yüzde 5 akaryakıt zammı gelmiş.

Başka bir veri paylaşayım şimdi yine sizinle: Türkiye'de 2024 Eylülünden 2025 Eylülüne kadar enerjide enflasyon oranı ortalama yüzde 29,7'ymiş.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımı meşgul etmeyin, bence dinlesin yani iyi olur dinlerse çünkü belki iyileştirme yapabilir yani.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Dinliyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ortalama yüzde 29,7 enflasyon oranı olmuş enerjide. Oysa OECD ülkelerinde aynı veri yüzde 3,1 yani yaklaşık olarak neredeyse 9,6 katı kadar bizde fazladan bir enflasyon gerçekleşmesi olmuş. Yine, 2024 yılında enerji enflasyonu yüzde 56 olmuş. Peki, dışarıda ne olmuş diye bir bakıyoruz yani mazeretlere karşılık "Dışarıda ne olmuş?" denildiğinde korkutucu; OECD ülkelerinde bu yine yüzde 1 civarında seyretmiş, Almanya'da yüzde 3 civarında, Polonya'da yüzde 3 civarında, bu savaş hâlindeki İsrail'de de yüzde 5 civarında fark etmiş.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ücretlerdeki artışı da aynı şekilde mukayese ederseniz...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Aynı şekilde edebiliriz ama ücretlerdeki artışı satın alma gücüyle mukayese etmemiz lazım Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım. Dolayısıyla öyle baktığımızda da sınıfta kalırız, o verileri de veririm.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yok, kalmayız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Dolayısıyla, enerji enflasyonu geçen yıla göre 20 kat çıkmış, 20 kat ama hâlâ "Biz başarılıyız." diye sunumunuzda övgüyle söz ettiniz, bence bu doğru değil.

Vaktim az kaldı, aslında bugün Galatasaray- Fenerbahçe maçı olduğu için herhâlde birçok milletvekilimiz de yok, o yüzden de belki de erken biteceğiz ilk defa. Bu daha iyi bir şey aslında, maça meraklı olanlar bizim zamanımızı artırmış oldu.

Bir de Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, Sayın Mehmet Muş'un da desteğiyle yanınıza geldim. Millî Saraylar Başkanlığında çalışan memur personelimizin orada sendikalarının kabul edilmemesiyle ilgili bir sorunu var. Bu personelimiz daha önce Meclise bağlıyken, Millî Saraylar Cumhurbaşkanlığına devredildikten sonra sendikal hakları bunların durdurulmuş. Yargı yoluna başvurmışlar, yargı yolundan da Yargıtay 12. İş Mahkemesi kararı haklı bulmuş, sonra Yargıtay 9. Hukuk Dairesi de bu haklılığı onamış ancak şimdi o birimde, sendikal çalışmama hakkı gibi bir gerekçeyle çalışan memurlarımız sendikal yapılmıyor; bu, doğru bir uygulama değil. İLO'dan kaynaklanan hakları nedeniyle bence bu çalışanlarımızın sendikal haklarının olmaları konusunda sizden de özellikle araştırmanızla destek bekliyoruz.

Süremi bitirmeden konuşmamı bitirdim.

Çok teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Buyurun.

Sayın Mustafa Erdem, beş dakika süreniz var.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Cemal Öztürk Vekilime Allah'tan rahmet, ailesine başsağlığı diliyorum.

Evet, Plan ve Bütçe Komisyonunda 2026 yılı bütçe çalışmalarımızın sonuna geldik. Yaklaşık bir ay boyunca katkı koyan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Fakat üzülererek söylüyorum, 2026 yılı merkezî yönetim bütçesi önceki yılları aratan, halkı daha fazla yoksulluğa, çaresizliğe mahkûm eden tam bir yıkım bütçesi. Emekçilerin ücretlerinden, emeklilerin maaşlarından, çiftçinin tarlasından, esnafın kasasından daha çok vergi toplayan, buna karşılık sermayeye, büyük şirketlere ve saraya geniş istisnalar tanıyan bir bütçe. Bu bütçede saray var, faiz var, şirket istisnaları var, yandaş düzeni var ama halk yok.

Değerli arkadaşlar, bütçeye baktığımızda tam bir vergi adaletsizliğini görüyoruz. Gelir vergisi artışı yüzde 39,55 iken kurumlar vergisi artış oranı maalesef yüzde 1,94. 2026'da çalışanlardan toplanacak gelir vergisi artışı, patronlardan toplanacak kurumlar vergisi artışından tam 21 kat daha fazla. 2026 yılında KDV ve ÖTV toplamı 6,9 trilyon TL'ye çıkmakta, bu kalem bütçe gelirlerinin neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Emekten elektriğe, ulaşımdan ilaca kadar her şeyde KDV, ÖTV ödeyen vatandaş, maaşından gelir vergisi kesildikten sonra yaptığı her alışverişte yeniden vergilendirilmektedir. Bu çifte vergilendirme düzeni, ücretli kesimin sırtına yüklenen yükü her geçen yıl ağırlaştırmaktadır.

Orta vadeli plan ve bütçe tahminleri 2026 yılı için asgari ücret artışının yüzde 18 ile 22 aralığında olacağını göstermektedir yani 2026'da net asgari ücretin 26 bin ya da 27 bin TL olacağı öngörülmüyor; oysa enflasyon yüzde 33'lerde, sizin açıkladığınız yeniden değerlendirme oranı da yüzde 26 civarındır. Bu mudur sizin adaletiniz? Bu ücretin yoksulluk sınırının yanına bile yaklaşması mümkün değil.

Yine, 2026 yılı bütçesinde en düşük emekli aylığı açlık sınırının altında kalacaktır. Çiftçiye verilen desteklerin gayrisafi millî hasıla içindeki payı yıllar içinde gerilemiştir, tarımsal destekler artmamıştır. KOBİ'lere ve küçük esnafa vergi dışında bir şey düşmemektedir. Ekonomiyi bitirip halkı yoksulluğa terk ediyorsunuz, sonra çıkıyor "Ekmeğe, simite, taksi komisyonu kuracağız, fiyatları ayarlayacağız." diyorsunuz. Bu, komedi değil de nedir?

Değerli arkadaşlar, milyonlarca yurttaşımızın geçim sıkıntısı yaşadığı böyle bir dönemde saraya teklif edilen bütçe, iktidarın halktan ne kadar koptuğunun en somut kanıtıdır. Cumhurbaşkanlığının 2026 yılı için istediği bütçe tam 21 milyar 286 milyon 534 bin TL olarak belirlenmiş. Geçen yılın bütçesinde 16 milyar 928 milyon 146 bin lira olan Cumhurbaşkanlığı ödeneği 2026'da yüzde 26 oranında artırılmakta. Oysa aynı Orta Vadeli Program'da 2026 yıl sonu için öngörülen enflasyon hedefi yüzde 16. Bu ne demektir? Milletin kemer sıkması istenirken saray kendi bütçesini enflasyonun yaklaşık 10 puan üzerinde artırarak lüks ve şatafat harcamalarından tek bir kuruş bile kısmayacağını ilan etmektedir. Teklif edilen bu bütçeye göre Cumhurbaşkanlığının günlük harcaması yaklaşık 58 milyon TL'ye ulaşmıştır, günde 58 milyon TL. Bu, bir asgari ücretlinin iki yüz on sekiz yıllık gelirine denk gelmektedir değerli arkadaşlar. Tekrar söylüyorum: Bir asgari ücretlinin iki yüz on sekiz yıl çalışması lazım Cumhurbaşkanlığının bir günlük harcamasının karşılığında.

Bütçe kalemlerine indiğimizde israfın boyutları daha net ortaya çıkmaktadır. Sadece "Yolluklar" kalemi için 2026 yılında ayrılan ödenek 161 milyon TL'dir. Bu 161 milyon TL yoksulluk sınırının altında yaşayan milyonlarca vatandaşın gıda harcamalarından, sağlık giderlerinden kesilerek ayrılmıştır.

Baktığımızda, Diyanet İşleri Başkanlığının 2026 bütçesi büyüklüğü itibarıyla birçok merkezî idareyi ve önemli bakanlıkları da geride bırakmaktadır. Öğrencilerin yurda, çocukların bir öğün yemeğe ihtiyacı varken vergilerimizin nereye gittiği çok açık. Biliyorsunuz, Ali Erbaş dönemi sona erdi ama israfa yapılan harcamalar ortada. "Bana bir Audi'yi çok gördüler." demişti, ne yurt dışı gezisi bitmişti ne şatafatı. Yeni Başkanımızı bu konuda hassas olmaya davet ediyorum.

Yine, Cumhurbaşkanlığının propaganda makinesi hâline gelen bir İletişim Başkanlığımız var, Başkanlığın 2026 yılı bütçesi 7,5 milyar TL. İletişim Başkanlığının görevi, muhalif medyayı susturmak, iktidarın söylemini yaymak ve toplumu kutuplaştırmak hâline gelmiş. Yalnızca iktidara hizmet eden bu kurum bu bütçeyi hak etmiyor diyorum.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe teklifi halkın sırtındaki yükü artıracak, kaynakları israfa ve keyfiyete tahsis edecektir. Bu bütçede halk yok, emekli yok, emekçi yok, esnaf yok, çiftçi yok, üretici yok, genç yok, kadın yok; o nedenle, bu bütçede biz de yokuz diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Hakkı Saruhan Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz, sunumunuz için teşekkür ederiz.

Ben de konuşmama başlamadan önce, geçen dönemde birlikte çalıştığımız, nezaketiyle temayüz etmiş olan Cemal Öztürk'ün vefatından dolayı duyduğum üzüntüyü belirtmek istiyorum. Ailesine, AK PARTİ Grubuna, sevenlerine başsağlığı diliyorum; kendisine de Allah'tan rahmet diliyorum.

Şimdi, tabii, bütçesini konuşuyoruz, biraz ben sistem üzerine konuşmak istiyorum Sayın Başkan. Bu sistemde kimi sorunların olduğunu -hayretle müşahade ettim- bazı AK PARTİ vekilleri de ifade ettiler. Yani teknik bazı sorunlar var, bunlar düzeltilmeli. Tabii, ne olduğunu duymadık. Daha önce de Sayın Cumhurbaşkanı "Revizyon yapmak gerekir." demişti, belki siz de buna benzer sözler etmişsiniz fakat bu revizyonun da ne olduğuna dair elimizde herhangi bir veri yok yani nasıl bir revizyon, hangi alanlarda, hangi konularda, o da yok ama biz bir revizyon ihtiyacı olduğundan yola çıkarak birkaç şeye işaret etmek istiyoruz. Evet, bu sistemin sorunları var ve üç başlık altında ele almak istiyorum bu sorunları, biraz da belki onlara dair çözüm önerileri sunmak istiyorum. Tabii ki bunun tartışılması gereken yer... Bu bir anayasa tartışmasıdır esas itibarıyla yani bütçede halledebileceğimiz şeyler değil bunlar ama bu anayasa tartışmasının da yapılması gerekir, aksi takdirde yeni bir anayasanın da çok fazla anlamı olmaz herhâlde diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, sorunlara baktığımızda, bir tanesi şu: Bu sistem, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi aşırı merkezleşmiş bir sistem, "aşırı merkezleşmiş" in altını özellikle çizmek istiyorum. Yani karşılaştırma yapılabilir çeşitli sistemlerle, başkanlık sistemleriyle de karşılaştırmalar yapılabilir. Baktığımızda, gerçekten Türkiye'deki bu oluşmuş olan sistemin merkezleşme oranı demokratik olan başkanlık sistemlerinden çok daha yüksek. Bu aşırı merkezleşme tabii ki irrasyonallite yaratıyor. Yani gündelik işleyiş açısından da baktığımızda, demokratik işleyiş açısından da baktığımızda irrasyonallite yaratıyor. Bu aşırı merkezleşmenin mutlaka bir dengelenmeye ihtiyacı var; öncelikle onu söyleyeyim. Yani Türkiye gibi çok geniş bir coğrafyaya yayılmış, toprakları geniş olan bir ülkenin bu kadar merkezî yetkilerle, aşırı merkezleşmiş bir sistemle yönetilmesi doğru değil, öncelikle onu belirtmiş olayım. Kimi yetkilerin gerçekten yerellere devredilmesi, kimi yetkilerin yerel demokrasinin güçlendirilmesi, yerinden ve yerelden yönetimlerin güçlendirilmesi doğrultusunda kullanılması büyük önem taşıyor. Dolayısıyla, bu aşırı merkezleşmenin ve bunun yarattığı irrasyonallitenin aşılması gerekiyor ve bunun da çözümü, bu konuların tartışılmasıyla ortaya çıkabilir; birinci tespit etmek istediğim konu bu.

İkincisi, bu sistem çok asimetrik ilişkiler yaratmış vaziyette. Yani özellikle yargı, yasama ve yürütme açısından baktığımızda bu asimetriyi görmek çok mümkün ve bu asimetrimin de bertaraf edilmesi gerekiyor özellikle bu üç ayaklı sistemin çalışabilmesi açısından.

Bakın, bir örnek vereceğim: Bu dönemde yani bu yıl içinde, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından bozulması sonucunda, biz bu Plan ve Bütçe Komisyonunda, yanlış hatırlamıyorsam 4 torba teklif tartıştık yani her biri de 30 maddeden aşağı değildi, değil mi Orhan Bey? Şimdi, yani işte asimetrimin örneklerinden bir tanesi bu yani Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Cumhurbaşkanlığı değil de teknik olarak, kanun hükmünde kararname...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Pardon, doğru, haklısınız; kanun hükmünde kararnamelerle yönetme anlayışının yarattığı sıkıntıların Anayasa Mahkemesinden dönmesi.

Tabii, bu arada, o Anayasa Mahkemesi bozana kadar o kararnamelerin işlemesi, kullanılması, bunun sonuçlarının ortaya çıkması asimetrimin çok bariz örneklerinden bir tanesi ama başka örnekler de var, yargıyla ilgili baktığımızda da bu tür sorunları görüyoruz. Dolayısıyla, bu asimetrik ilişkilerin bertaraf edilmesi gerekiyor bir revizyon yapılırken.

Bir üçüncü konu değinmek istediğim, bu sistem -yani belki de en başta bunu söylemek lazımdı ama hiyerarşik bir sıralama yapmadım- demokratik değil yani maalesef. "Neden demokratik değil?" dersiniz yani kuvvetler ayrılığı işlemiyor, biraz evvelki söylediğim konuda da içkin olan bir şey bu; denge denetleme mekanizmaları işlemiyor olması gerektiği gibi, yasama organı, Meclis, denge denetleme görevlerini yerine getiremiyor yani birçok tartışmayı yapabiliriz bunun üzerine her gün, her komisyonda ya da Genel Kurulda yaşadığımız bir durum bu. Dolayısıyla, denge denetleme mekanizmaları işlemiyor demokratik olmasının ikinci özelliği olarak.

Biliyorum, ben bunu söyleyeceğim, siz itiraz edeceksiniz ama maalesef hukukun üstünlüğü işlemiyor, bu alanda çok ciddi bir yıpranma söz konusu ve baktığımızda, evrensel ilkeler açısından da baktığımızda bunun olmadığını görüyoruz. Demek ki bu sistemde bir revizyona ihtiyaç varsa yani sadece "revizyon" kavramıyla bunu tartışacaksa bir de kuvvetler ayrılığı, denge denetleme ve hukukun üstünlüğü meselesinde mutlaka yeni açılımlara ihtiyaç var.

"Demokratik olmanın bütün özelliklerini sağlar mı bu üçündeki düzenlemeler?" diyecek olursanız yeterli değil elbette yani çünkü demokratik olmasının bir başka özelliği de Türkiye'deki sistemin katılımcı bir demokrasi anlayışına ve müzakereci bir demokrasi anlayışına dayanmasıdır esas itibarıyla ama bunlar gerçekleştirilirse katılımcılık ve müzakerecilik meselelerinde de bir gelişme sağlanabilir diye doğrusu düşünüyorum.

Yani bütün bunları söylememin nedeni, gerçekten bu sistemin bir revizyona ihtiyacı var, daha köklü adımlara da ihtiyacı olabilir ama bu tartışmayı yapmamız lazım. Yani şimdiye kadar, dediğim gibi, hem Sayın Cumhurbaşkanının revizyon sözünü ortaya atmasında bunu gördük ve çeşitli diğer -sözcü, temsilci- iktidar adına konuşanlar da zaman zaman sorunların giderilmesi gerektiğini söylediler, duyduk bunu. Mesele bir kavram tartışması değil şüphesiz yani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, işte, başkanlık sistemi mi, yarı başkanlık sistemi mi falan gibi bir tartışma, bir kavram tartışması değil ama meselenin gerçekten konuşulup tartışılması gerekiyor eğer bir Türkiye Yüzyılı hedefi varsa, eğer cumhuriyetin 2'nci yüzyılında demokratikleşme, demokratik bir cumhuriyet olma hedefi varsa, gerçekten bölgesinde güçlü bir ülke ve toplum ve devlet, bir model olma özelliğini kazanmak gibi bir hedef varsa, bölgesel ve yerel sorunları çözen bir ülke olma, toplum olma hedefi varsa o zaman bütün bunların hepsinin tartışılması gerekiyor ve bu tartışmanın da tabii, dediğim gibi bir anayasa tartışması olarak şekillenmesi gerekiyor. Öncelikle bunu belirtiyim.

İkinci, çok kısa -zamanım da azaldı- değinmek istediğim konu yani farklı adlandırmalar olsa da bugün Türkiye'de yaşanmakta olan bizim açımızdan, partimiz açısından baktığımızda "barış ve demokratik toplum süreci" diye tarif ettiğimiz, gerçekten

hem Türkiye sınırları açısından hem de Orta Doğu açısından, Orta Doğu coğrafyasına baktığımızda, Suriye-Irak-İran üçgenini de kapsayan bir sürecin olumluya evrilmesi, bu konuda olumlu adımların gerçekleşmesi, başarılı bir sonuca ulaşılması büyük önem taşıyor elbette ki; böyle bir sürecin içindeyiz. Bu sürecin... Daha evvel de bunu geçen sene hafif, az bir şey konuşmuştuk aslında, Genel Kurulda da biraz konuşmuştuk bu konuyu fakat aradan bir sene geçti, çok daha net olarak şu görüldü ki Sayın Başkan, özellikle Orta Doğu bölgesi açısından baktığımızda hem bölgesel gelişmeler hem küresel güçlerin bölgeye ve bölge dışındaki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

...alanlara, coğrafyaya yönelik tasarrufları, planları vesaire açısından da baktığımızda, geçen sene de bunu dediğim gibi ifade etmiştik ama bu bir sene içinde çok daha güçlü bir şekilde bu görüldü ki Türkiye'nin önümüzdeki dönemde, özellikle hem stratejik açıdan hem politik açıdan hem ekonomik ve ticari açıdan güçlü bir model hâline gelebilmesinin, güçlü bir bölge ülkesi hâline gelebilmesinin en önemli adımlarından bir tanesi, tarihsel olan ve konjonktürel olan Türk-Kürt ittifakının sağlanmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bunu sadece Türkiye coğrafyasıyla sınırlamıyorum, bölgesel olarak bu meseleye bakıyorum ve bu bölge açısından da bu ittifakın sağlanması hem bölgesel gelişmeleri şekillendirmek, olumlu yöne çevirmek hem tek tek ülkelerle olan ilişkileri şekillendirmek ve olumlu yöne çevirmek açısından büyük önem taşıyor. Yani tarihe baktığımızda, bu tür ittifak dönemlerinin ne kadar geliştirici ve ileriye sıçratıcı özellikler taşıdığını zaten görüyoruz. Bugün için de baktığımızda, böyle bir ittifakın, böyle bir yaklaşımın yeniden güçlendirilmiş bir kardeşliğin ve inşa edilen bir kardeşliğin -Türk-Kürt kardeşliğinden bahsediyorum- büyük katkısı olacağı çok açık ve görünen bir şey. Dediğim gibi, son bir senede bu daha net olarak ortaya çıktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, son defa uzatırsanız...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Dolayısıyla, bunun gerçekleşebilmesi için... Tabii, öyle, hani çok kısa, birkaç ay içinde olabilecek işler değil bunlar şüphesiz ama bir yıl geçti ve bu bir yıl içinde önemli şeyler yaşandı. Şüphesiz ki önümüzdeki aylarda ve yıllarda da bu olumlulukların geliştirilmesi önemli sonuçlar yaratacaktır kanaatindeyim. En azından, biz, DEM PARTİ olarak böyle bir ortamın gelişmesi ve başarılı sonuçlanması için elimizden geleni yapacağız. Türkiye'nin geleceğinin de bu bölgesel ittifakta olumlu anlamda yattığını düşünüyoruz ve bunun, ne kadar geniş çevrelerde anlaşılırsa, kavranırsa ve bu yönde adımlar atılırsa o kadar bütün toplum için, bu coğrafyada yaşayan herkes için hayırlı sonuçlar doğuracağını doğrusu düşünüyoruz.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkürler.

Sayın Adalet Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve kıymetli bürokratlar; hoş geldiniz. Ben ayrıca basın emekçilerini de herkesi de saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, yaklaşık bir aydır süren 2026 bütçesi Komisyon müzakerelerinin sonuna geldik ve gerçekten olağanüstü bir çaba gösterdi herkes. Buraya gelen bürokratların eminim ki daha önceden başlayan bir emek süreçleri var. Bizler, Meclis emekçileri, herkes çok büyük bir emek verdi.

Tabii ki bu süre içerisinde biz şunu gördük: Aslında, bu bütçe teklifi yurttaşların temel ihtiyaçlarına ve yaşadıkları sorunlara çözüm olabilecek bir bütçe teklifi değil. Bunu da her gün belki defaaten tekrarladık. Bugün birazcık daha hatırlatmak istiyorum esasında çünkü bunu sadece biz söylemiyoruz; bakanlıklardan gelen strateji belgelerini, performans raporlarını, analiz raporlarını da inceledik ve onlarda da benzer tespitler vardı. Hemen hepsinde, projelerin hayata geçmesinde ve politikaların etkin uygulanmasında temel sorunun finans, altyapı ve insan kaynağı olduğu belirtilmişti zaten. Dolayısıyla bu eksiklerin en azından kritik önemde olan bir kısmının düzeltilmesi için biz de birtakım öneriler verdik, sadece partimizden bahsetmiyorum, diğer bütün muhalefet partileri de. Mesela -ülkede gıda enflasyonu çok yüksek- biri, çiftçilerin üretime devam edebilmesi, yurttaşların da daha ucuz gıdaya erişebilmesi için çiftçilerin 500 bin liraya kadar borçlarının silinmesini önerdik ya da yine borç yükü altında ezilen esnafın borcunun silinmesine dair önerge verdik ve nefes alsın istedik esnaf ya da emeklileri açlığa mahkûm eden bu aylıkların artırılmasını, en azından yoksulluk sınırına eşitlenmesini... Asgari ücret hakeza yine aynı şekilde. Genç kadın işsizliği erkeklere oranla çok yüksek. Kadın istihdamını artırmak, kadınların kendi işlerini kurabilmelerini sağlamak için 100 bin kadına 2 milyon liralık hibe desteği verilsin dedik. Üniversite öğrencilerinin barınma krizini çözebilmek açısından yeni yurt yapımı ve mevcut yurtların onarımı için yine ödenek artırımı talep ettik ama bütün bunların hepsi reddedildi. Ya, biz esasında önceki yıllardan da bunları biliyoruz; her defasında da her yıl yine aynı önerileri, aynı eleştirileri yapıyoruz ama bizim önerilerimiz de eleştirilerimiz de değişmiyor çünkü bütçe teklifiyle gelen politik yaklaşım yani tercihler değişmiyor yani yine aynı şekildeydi. Tabii, biz bu önerileri de kendi kafamıza göre belirlemiyoruz; yurttaştan gelen talepler var. Mesela, bir bakanlığın bütçe müzakerelerinde BAĞ-KUR tescil mağdurlarının borçlarının silinmesine dair verdiğimiz önerge nasıl olduysa tutanaklara "Kabul edildi." diye geçmiş ve bunu yurttaşlar sevinçle karşılamışlar, büyük bir sevinç yayıldı çok hızlı bir şekilde; sonra biz ulaşarak ne yazık ki kabul edilmediğini söyledik ve büyük bir üzüntüye sebep oldu bu yani demek istediğim, her önerenin bekleyicisi ve yurttaşlar açısından da bir karşılığı var.

Şimdi, Cumhurbaşkanlığı ve bakanlar, o kadar çalışanlar, bürokratlar, emekçiler mükemmel bir çalışmayla buraya getiriyor olabilirler, gerçekten muhteşem de bir efor harcıyorlardır. Ancak biz, yaptığımız hiçbir önerinin bu kadar önemsenmemesini, noktasının ve virgülünün dahi değişmemesini mesela şey buluyoruz yani bunun müzakere açısından demokratik olmadığını ifade etmek istiyoruz.

Bir diğer mesele, yine, çok muhteşem hazırlanmış olabilirler ama toplumda bunun muhteşem bir karşılığı yok ne yazık ki yani toplum bunu böyle karşılamıyor. Şunu dersiniz: Bu yılın mali hesapları yapıldı, bir kalemdede değişiklik, zincirleme pek çok değişiklik gerektiriyor, daha sonraki yıl için bütün bu önerileri değerlendiriyoruz; mesela, bu, oldukça anlaşılır ama üç yıldır hiçbir değişiklik göremedik ve aslında yaptığımız hiçbir öneri değerlendirilmedi çünkü bütçe tercihlerinde yani o politik yaklaşımda bir değişiklik yok. O nedenle, biz bütün bu bütçe süreçlerinin tamamını demokratik usulden uzak buluyoruz, yürütme açısından baktığımızda Parlatentonun bütçe yapma yetkisine el konulması olarak görüyoruz ya da halkın bütçe hakkının ne yazık ki ihlal edildiğini düşünüyoruz yani böyle bir...

Şimdi, bütün bunları söyledikten sonra da kanun hükmünde kararnamelerden bahsetmek istiyorum birazcık. Yani elimizdeki verilere baktığımız zaman sadece son aylarda yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararları yasama sürecinin ne kadar aslında devre dışı kaldığını da gösteriyor. Birazcık aslında buraya getirmek için örnekleri verdim. Mesela, özellikle ekonomik yetkileri alınıyor yasamanın. Mesela, Özel Tüketim Vergisi, maktu harç tutarları, yurt dışına çıkış harcı dahi Cumhurbaşkanı kararlarıyla düzenleniyor. Mesela, 2024'te yurt dışına çıkış harcı yüzde 100 zamlı 1.000 liraya çıkarıldı diye biliyorum. Yine, aynı şekilde, hububat ve bakliyat ithalatında tarife kontenjanı uygulaması ve ithalatta korunma önlemlerinin uygulanması da doğrudan yürütmenin kararıyla yapılmakta ama daha önemlisi acele kamulaştırma kararları. Mesela, milyarlarca liralık kamu yatırımı, mülkiyetin el değıştirmesi hızla gerçekleştiriliyor. Kaynaklara baktığımızda, bu kaynakların büyük çoğunluğunun da enerji, altyapı ve sosyal konut projelerine aktarıldığını görüyoruz. Yani hemen hemen her Resmî Gazete'de yüzlerce taşınmazın acele kamulaştırılması kararları var. Sadece savaş ya da doğal afetlerde zamandan kazanmak için hükümetlere istisna olarak tanınan bu yetkinin aslında gittikçe olağanlaştırıldığını ve normal bir usule döndüğünü görüyoruz ki bu da eleştirdiğimiz bir konu. Ülkenin en kritik topraklarını ve ekonomik varlıklarını hızlandırılmış idari süreçlerle devrediyorsunuz. Bu hukuksuz kararlar zaman zaman yargıdan dönüyor neyse ki. Örneğin, Balıkesir Gökçeyazı Sarıalan mevkinde CVK Madencilik'in altın madeni için köylülerin tarlalarının acele kamulaştırma kararına Danıştay "Dur." dedi; bunu önemli buluyoruz mesela.

Yine, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, kanun hükmünde kararnameler bugün başlamadı. Bunların başlangıcına gittiğimiz zaman on binlerce insanın hayatının, ekmeğinin, geleceğinin karartıldığı o 2016 yılından bahsetmek istiyorum. Özellikle, EĞİTİM SEN Diyarbakır Şubesi bu sene, 2025'te, 2016'dan bu yana verilerini paylaştı. Bu KHK'lerle 150 bini aşkın kamu emekçisi ihraç edildi. İktidarınız o dönem bu insanlara "Ağaç kökü yesinler." diyerek onları açlığa ve sivil ölüme mahkûm etti. Yargıdan beraat kararı alan, haklarında takipsizlik verilen binlerce insan hâlâ işlerine dönemadiler, görevlerine iade edilmediler. Üstelik bu hukuksuzlukta dahi coğrafi bir ayrımcılık sürüyor. Bölge illerinden, özellikle de Diyarbakır'dan ihraç edilen EĞİTİM SEN emekçilerinin özellikle ihraç edildiklerini belirtmek istiyorum; bu, raporla açığa çıkan bir sonuç. Yine, mahkeme kararlarını tanımayan, insanları ağaç kökü yemeğe zorlayan bu OHAL rejimi bir zihniyete dönüşmüş durumda. Hukuktan ve adaletten bahsetmemiz için gerçekten bu konuyla ilgili adaletin sağlanması gerekiyor yani bu insanların hakkının, hukukunun verilmesi gerekiyor.

Yine, Anayasa Mahkemesinin Cumhurbaşkanının kararlarını iptal etmesinden bahsedeceğim. Merkez Bankası Başkanını süresinden önce değıştirme ve rektör atama yetkisini iptal etti Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanlığının. Arkasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesi kararlaştırıldı, bu karar sonrası -yani demokratik bir usulden zaten bahsedemeyiz ama- Cumhurbaşkanının üniversite özerkliğini hiçe sayan rektör atamalarına son vermesi gerekirken bu, Meclise bir torba yasayla getirildi ve Cumhurbaşkanının Anayasa'ya aykırı rektör atama yetkisi yasalaştı, torba yasayla yasalaştı, onu sordunuz, biliyorum ve böyle pek çok karar var. Yani aslında mahkemeden dönen ama daha sonra torba yasalarla...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Mahkeme esastan değil de usulden bozuyor yani "Bu kanunla düzenlenmektedir." şeklinde bir bozma.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama şöyle, yine, özellikle ticari faaliyetler, ekonomik faaliyetlerin önemli bir kısmını yani döviz ve değerli malların ticaretini ve hareketini doğrudan etkileyen kararlar alabilme yetkisi veren düzenlemeyi iptal etti. Burada, mesela, aslında yaptığı vurgu mülkiyet hakkı, sözleşme özgürlüğü, teşebbüs özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlükler söz konusu olduğunda bunlar yalnızca kanunla sınırlandırılabilir. Bu, mesela, usulden değil, esastan ve bununla, aslında Cumhurbaşkanına doğrudan düzenleme yetkisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bu da usul yani Cumhurbaşkanlığı düzenleyemez.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Usul ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşmadığı belirtildi. Yani bu açıdan aslında...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Usul olarak tarif ediliyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, anladım.

Böyle, bütün bunları eleştirdikten sonra ben Diyanet İşleri Başkanlığından bahsetmek istiyorum birazcık. Yani şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığı geçtiğimiz sene...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son otuz saniye, uzatmanızı yapmıştım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, hemen bitiriyorum.

Yani en çok bütçesiyle oldukça gündem olan bir başkanlık ve ben birazcık geçtiğimiz yılda verdiği fetvalardan bahsetmek istiyorum. Özellikle kadınların, LGBTİ+'ların, özellikle aile kavramı, kurumu, olgusu üzerinden verdiği pek çok fetva var. 2 Mayıs'ta okutulan hutbede kadın-erkek arkadaşlıklarını hedef almış mesela.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne demiş?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hepsi var bende, verebilirim size.

Yine, 15 Ağustos'ta okutulan hutbede bu defa da kadınların miras hakkı söz konusu oldu. Yani böyle pek çok...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben açıkladım onları.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani böyle "Siz açıkladınız." şeklinde değil, burada duruyor bende.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben açıkladım onu.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bunu bitirmek istiyorum lütfen, izin vererseniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şu Diyanetle uğraşmayın Allah'ınızı severseniz ya!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Geçen sefer de "Neden Diyanetle uğraşıyorsunuz?" dediniz ama biz de size soralım: Diyanet neden kadınların hayatıyla uğraşiyor. Mesela neden fetvalarında erkek cemaatlere vaaz vermiyor da kadınların hayatına dair düzenlemelerden bahsediyor?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Karşılıklı konuşmayı lütfen bitirelim.

Resul Kurt Bey'e söz vereceğim.

Resul Bey, hazır mıyız?

RESUL KURT (Adıyaman) - Hazırız Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey lütfen... Sayın Kaya, birlikte dışarıda da tartışabilirsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Yegin, asıl soru, siz niye Diyanetle bu kadar uğraşıyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz neden uğraşıyorsunuz?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sebep? Neden uğraşıyorsunuz, bu kadar saraya bağlıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ben Resul Bey'e söz veriyorum.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hoşgörüsüyle, kadim kültürüyle, bereketli topraklarıyla, gönlü güzel insanlarıyla tarihe mühür vurmuş Adıyaman'ımızın il oluşunun 71'inci yıl dönümünü büyük bir gururla kutluyoruz. 1 Aralık 1954 sadece bir idari karar değil, Adıyaman'ın kendi kimliğini bulduğu, kendi sesini duyurduğu, köklü tarihinden aldığı güçle yeni bir yükseliş yolculuğuna başladığı tarihî bir milattır. 6 Şubat asrın felaketleri sonrası yeniden diriliş, tarihî ve kültürel mirasın ihyası, tarımda, ulaştırmada, sanayide ve turizmde büyük kalkınma, gençlik, eğitim ve sporda yapılan önemli yatırımlar Adıyaman'ımızın geleceğini çok daha sağlam temeller üzerine oturtmaktadır. Bir evladı ve Milletvekili olduğum bu kadim şehrin yarınlarını daha güçlü kılmak için durmadan çalışıyoruz. Sizlerin destekleriyle bütün projelerimizi bir bir hayata geçiriyoruz. Adıyaman'ın geleceğinin bugününden çok daha parlak olmasını diliyoruz. İl oluşunun 71'inci yıl dönümü kutlu olsun Adıyaman.

Adıyaman'ın her alanında güçlü bir dönüşümü yaşaması, bu bağlamda, şehrin geleceğini şekillendiren bazı yatırımlarla ilgili desteklerinizi bekliyoruz. Birincisi, Adıyaman Atatürk Baraj Gölü'nden pompaj sulamalarının yatırım programına alınması. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, sizleri Adıyaman Milletvekilleri heyetimiz olarak ziyaret ettiğimizde de gündeme getirmiştik hatırlarsanız, sizlerin destekleriyle o günden bugüne birtakım aşamaları atlattık ve Adıyaman Atatürk Baraj Gölü'nden pompaj sulamaları ile ilgili projeler hazırlandı, sizlerin desteğiyle tamamlandı ve yatırım programına alınması aşamasına gelindi. Adıyaman'ın bir ilçesi -büyük bir ilçemiz, Samsat ilçemiz- Atatürk Barajı'nın suları altında kaldı ama Atatürk Barajı'ndan Adıyaman yeterince faydalanamıyor çünkü kot farkından dolayı bizim alt taraftaki araziler, özellikle Şanlıurfa arazileri faydalanırken Adıyaman arazilerimiz faydalanamıyor. Bunun için de pompaj sulamalarıyla şehrin tarımına destek olunmasını talep ediyoruz. Adıyaman'ın kalkınması için Atatürk Baraj Gölü'nden pompaj sulamalarıyla ilgili projelerimizin yapım işinin 2026 yılı yatırım programına dâhil edilmesi ve tamamlanması bizler için, Adıyaman için çok büyük bir önem taşıyor. Adıyaman Atatürk Baraj Gölü'ndeki Pompaj Sulama ve Güneş Enerji Sistemi Projesi enerji maliyetlerini düşürecek ve sulamayı sürdürülebilir kılacaktır. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bu konuda sizlerin büyük desteklerinizi istirham ediyoruz.

Yine, Adıyaman için önemli projelerden biri, Kuzey Çevre Yolu'nun yatırım programına alınmasıdır. Adıyaman Çevre Yolu güzergâhı, Gölbaşı-Adıyaman ayrımı, Atatürk Baraj kavşağından ayrılıp Adıyaman'ın kuzeyinden, Adıyaman-Çelikhan il yolunun 5'inci kilometresinden geçecek, Adıyaman-Kâhta devlet yolunun 3'üncü kilometresinde son bulacak. Adıyaman Çevre Yolu güzergâhı neden önemli? Çünkü bu bölüm hem şehrin trafiğini azaltacak hem de bu depremde sonra İndere bölgesinde 16.500'ün üzerinde konut ve iş yerini hayata geçirdik ve burada insanlarımız yaşamaya başladı. 100 binin üzerinde bir nüfus yaşayacak ve burası gerçekten Adıyaman'ın trafiğini büyük ölçüde azaltacaktır. Söz konusu Adıyaman Kuzey Çevre Yolu Projesi'yle 2015 yılında açılışını yaptığımız Nissibi Köprüsü'yle Siirt, Batman, Mardin, Şırnak, Şanlıurfa, Siverek, Kâhta üzerinden gelen trafik ile Adıyaman-Çelikhan il yolundan gelen trafiğin şehir merkezine uğramadan Pazarcık-Gölbaşı-Malatya-Ankara istikametine giderek şehrin trafiğini rahatlatmayı amaçlıyoruz. Özellikle belirtmek isterim ki İndere'de yapılan konut ve iş yerleri büyük bir yaşam alanı oluşturmuş ve bu nüfus yoğunluğunun ihtiyacı için de Kuzey Çevre Yolu'nun 2026 yılı yatırım programına alınması hususunda desteklerinizi istirham ediyoruz.

Yine, Adıyaman Kâhta İlçe Halk Kütüphanesinin 2026 yılı yatırım programına dâhil edilmesi Kâhtalı hemşehrilerimizi memnun edecektir. Son olarak, Adıyaman Üniversitesi ülkemizin önemli üniversitelerinden; bilim, akademi faaliyetlerinin önemli bir aşamada olduğu üniversitemiz. Adıyaman Üniversitesi güneş enerji sistemleriyle -GES'le- ilgili çağrı mektubu almış, projeleri hazırlanmış. 3,75 megavat kapasitesine sahip projenin 2025 yılı programına alınmaması durumunda, bununla ilgili bir iptal söz konusu olacağından dolayı da... Adıyaman Üniversitesi Merkez Kampüsümüzün yaklaşık yüzde 90 enerji ihtiyacını karşılayacak 3,75 megavat güneş enerji santrali projemizin yatırım programına alınması hususunda desteklerinizi istirham ediyoruz.

Sözlerime son verirken bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kıymetli Başkanım, çok kıymetli misafirlerimiz, değerli milletvekilleri ve salonda bulunan herkesi ben de saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı sistemi üzerine çok fazla görüşler oldu, ben de birkaç şey söylemek istiyorum. Çok partili hayata geçişimiz 1946, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişimiz 2018; arada yetmiş iki yıl var ve bu arada 2'si geçici, 3'ü darbe, 6'sı azınlık, 17'si koalisyon olmak üzere 51 hükümet gelmiş gitmiş arkadaşlar. Bu yetmiş iki yılın on altı yılı da AK PARTİ döneminde 2002-2018 arası geçtiğini baz aldığımız zaman, AK PARTİ dönemlerinde iki buçuk yılı aşan bir iktidarın ömrü -ki 58 ve 65'inci Hükümetler vardı bizim dönemlerimizde- ama AK PARTİ'den önce neredeyse bir yıl süren iktidar ömürleri var.

Hükümetlerin AK PARTİ öncesi nasıl kurulup nasıl düşürüldüğü hepimizin malumu ve milletimizi gerçekten hayal kırıklığına uğratan, siyasete güveni yok eden, siyaseti ve ülkeyi istikrarsızlaştıran, gayrimeşrunun, sapmaların, sapmanın standart hâle gelip kol gezdiği, kayıt dışı siyasetin, yargının, askerin, akademinin, iş dünyası örgütlerinin, medyanın, menfaatin, korkunun vesayet kurduğu bir siyaset ve bir Türkiye. Böyle bir sistemde arkadaşlar, istikrar, güven, ilerleme ve gelişme olur mu? Olmaz. Nitekim olmadı da. Her gelen hükümet -kimseyi suçlamadan söylüyorum- bir şeyler yapmak istedi, ülkesine bir şeyler katmak istediği, ülkesini geliştirmek, mamur etmek, bölgesel farklılıkları ortadan kaldırmak istedi ama bu vesayetlerin olduğu bir yerde, bu kadar ömürlerin olduğu bir sistemde maalesef hiçbir hükümet daha ne olduğunu anlamadan, daha ne yapacağına da tam karar vermeden ömrünü tüketti, türlü oyunlarla çekti gitti. O yüzden, bu sistem millet için doğru bir sistemdir. Bu millet, AK PARTİ'li veya başka bir partili bundan sonra bu ülkeyi yönetmeye talip olan herkesin doğru bir birliktelik oluşturursa, doğru vaatlerle, doğru işlerle memleketin insanlarını, milleti ayırt etmeden, mezhebine, inancına, şusuna busuna bakmadan, ayırt etmeden siyaset ve politika üretirse ülkeye hizmet edebileceği ve beş yıl o hizmetini programıyla beraber ortaya koyabileceği bir sistemi önümüze getirdi.

Şimdi, yeni sistemde kuvvetler ayrılığının yokluğundan bahsediyor arkadaşlar. Galiba sekizinci bütçesini yapıyoruz Cumhurbaşkanlığı sisteminin, hâlâ Meclisin bütçe hakkının elinden alındığını söylüyor arkadaşlar. Ya, arkadaşlar, biz niye topluyoruz, neyi konuşuyoruz burada? Bağırıyoruz çağırıyoruz, niye ayrılıyor sonra; akşamları neyi oyluyoruz? Cumhurbaşkanlığı bütçeyi hazırlıyor, Meclisin iradesine sunuyor. Biz de o iradenin, Meclis iradesinin paydaşları olarak görüşüp kararımızı gün sonunda neticeye yansıtıyoruz. Dolayısıyla kavramlar üzerinde oynayıp işi başkalaştırmayalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Tarihe not düşüyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, "güçlendirilmiş parlamenter sistem" deyip duruyorlar. Ya, soruyorsunuz "Öneriniz ne, nedir bu?" Ya, arkasına bir tane cümle ekleyemiyorlar, iki tane cümle ekleyemiyorlar. Güçlendirilmiş parlamenter sistem...

CEVDET AKAY (Karabük) - Bakanların Meclisten seçilmesi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, ben söyleyeyim, "güçlendirilmiş parlamenter sistem" cümleleriyle bilinçli olarak bunu kullananların bu cümlelerle dilinin altında ne sakladığına tahminim var, onu söyleyeyim: "Meclis yüzde 65 oyla Cumhurbaşkanı seçerken eğer onu yok hükmüne sokacak bir vesayet olursa, güçlendirilmiş bir taraf olursa orada '367 garabeti' desin dursunlar önemli değil ama biz bunu yapalım. Yüzde 75 oyla 411 milletvekilinin eli bir şeye kalsın, onu götürüp geçersiz hâle getirebileceğimiz, 'kaosa kalkan eller' diyebileceğimiz arkada bir sistem dursun."

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Buna "Anayasa yargısı" diyoruz, medeni dünyada anayasa yargısı.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Güçlendirilmiş parlamenter dedikleri bu: "Parlamento olur ki yanlış yaparsa arkada güçlendirilmiş bir vesayet olsun ki istediğimize ulaşalım."

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Buna hukuk devletinde "Anayasa yargısı" diyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - İşte sizin dilinizin altındaki bakla bu. Siz demokrasinin, millet iradesinin üstünde vesayetler olsun ama o vesayetler sizin çizginizden olsun istiyorsunuz. Tamam mı? Bence sizin buradaki şeyiniz bu.

Şimdi "yargı bağımsızlığı, yargı bağımsızlığı!" Yargı bağımsızlığından anladığınız da şu: "Yargı mensupları 28 Şubat'taki temsil edilen şekliyle vesayet sahiplerinin çağrılarına, emirlerine koşarak gitsin, orada briefing alsın; kendi partisinin verdiği liste dururken 'MHP'lilerin adamlarını mı alacağım yargıya?' diyen Moğultayların Allah sayısını çoğaltsın, bunlar olursa bağımsız yargı." Ama yargıçlar, yüksek yargı mensupları Cumhurbaşkanıyla bir araya gelip otururlarsa, memleketin meselelerini tartışarlarsa, Anayasa'ya göre bunlar kurullara atanırsa o zaman bağımsız yargı. Öyle mi? Yazıklar olsun, yazıklar olsun!

Şimdi "Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sistem oturmamış hâlâ. Bakıyoruz, bir ofis kapanıyor, bir ofis açılıyor, o ofis diğer ofisin içine giriyor." Arkadaşlar; bu, sistemin yanlış işlediğinin göstergesi değil. Tarih, zaman ilerliyor, değişiyor, sistemler de buna uygun dönüşümler yaşıyor. Bu, sistemin işlemediğine değil, daha da iyiye evrildiğine ancak bir delil olarak yorumlanabilir.

"Politika kurullarına bakıyoruz, 'Seni vekil yapamadık, gel buraya.'" Yani bence o kurul üyelerinden özür dilemeniz gereken bir an gelecektir.

SADULLAH KISACIK (Adana) - İsim isim sayarım...

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Cumhurbaşkanı çağırıyorsa MİT ve Diyanet Başkan Yardımcısını mı gönderirdi? Ama bugün Mecliste yoklar, yardımcılarını göndermişler." Arkadaşlar, işleri vardı, yoğundu, gelemediler, yardımcılarını gelmiş. Bu Meclis olduğundan değil.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hep yoğun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, bir şey söyleyeceğim.

Yarın...

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Bundan daha önemli ne işi var?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir dakika... "Cumhurbaşkanı çağırırsa" dediniz, başka bir şey söyleyeceğim.

Yarın Meclis Başkanı çağırırsın, desin ki: "MİT Başkanı gelsin, Diyanet İşleri Başkanı gelsin." Gelirler.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - E, çağırırsın. Numan Kurtulmuş niye çağırıyor?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nitekim MİT Başkanı buraya terörsüz Türkiye komisyonuna bir değil, birden fazla geldi. Dolayısıyla bu teziniz de doğru değil.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ona gelir, buraya gelmez zaten, bizimle muhatap olmaz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Çocuklarımızın daha çok camilere, Diyanete gideceği hizmetler geliştirmeliyiz. Bunun büyük ihtiyaç olduğunu düşünüyorum." dedi bir hatip. Kıymetlidir, elbette söylediği önemlidir lakin ona da buralardan itiraz geliyor. Yurtlarda,

hastanelerde, cezaevlerinde ve bazı yerlerde Diyanet görevlilerinin olmasına itirazla ortalığı yıkanlar var bu ülkede ve bu salonda maalesef.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, itiraz ediyoruz ya, yurtlarda psikologdan çok manevi danışman bulunmasına itiraz ediyoruz kardeşim!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Aha da şuracıktaki, bak. Dolayısıyla, böyle bir ülkeyi yönetiyorsunuz ve buna göre her kesimin taleplerini, tepkilerini dikkate alarak, bunları doğru ve makul seviye ve çerçevelerde tutarak yönetmek zorundasınız; tabii, bu arada, sesi çok çıkanlardan dolayı az çıkanların hakkını yemeden.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Hep onu siz yapıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, hazine garantili projelerden bahsedildi, "Çok borçlandırıldı." denildi. Ben size sadece "Yuvacık Barajı" diyeyim, arkasına ekleyeceklerimi siz anlayın.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Ben de size "yap-işlet-devret modeli" "uçak uçmayan havalimanı" diyeyim.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - ANKAPARK...

ORHAN YEGİN (Ankara) - 4,5 milyar dolara mal oldu bu ülkeye o Yuvacık Barajı, 4,5 milyara mal oldu; 200 milyon dolara tamamlanabilecek bir proje bu ülkeyi 4,5 milyar dolar borçlandırarak -hazine garantisiz- yapıldı, bitti. Bugün, bizim otoyollarımız; bugün, bizim yaptığımız hastanelere dil uzatmaya hiç hakkınız yok; biraz mahcubiyet, fazla bir şey istemiyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Vekil, o konuya girersen zararlı çıkarsın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Savunma sanayisi sadece AK PARTİ döneminin işiymiş gibi konuşuluyor. ASELSAN, ROKETSAN ve diğer şirketler, hatta SSB; 1978, 82, 85'lerde kuruldu." Eyvallah, doğru, oralarda kuruldu, bizim bunlara bir itirazımız yok, kuranlardan da Allah razı olsun ama arkadaşlar, eyvallah, bizim dönemimizde kurulduğunu iddia etmiyoruz ama lütfen bir bakın, bu kurum ve kuruluşlar AK PARTİ döneminde, Cumhuriyet döneminde neyi ne kadar üretti, şimdi neyi ne kadar üretti; o zaman neyi ne kadar üretti, ne kadar satıp, gelir elde edip ülke ekonomisine katkı yapıyordu, bizi gururlandırıyor; bugün neleri yapıyor? Bizim burada bahsettiğimiz şey, bu. Önceden savunma sanayisi projeleriyle dalga geçiyorlardı; "Yapamazsınız." diyorlardı, "Gelince dokunacağız." diyorlardı. Bugün, hamdolsun, "Emeği geçen herkese teşekkür ederiz." ifadeleri duyuyoruz. Bak, bu bir aşama. Şimdi, emeği geçenlere teşekkür ediyorlar, yarınki tezleri "Biz olmasaydık, bunları yapamazlardı." olacaktı, bir sonra da "Ne sorun varsa, savunma sanayisinde biz çözdük." diyecekler. Daha önce "411 el kaosa kalktı." diye Anayasa Mahkemesine götürdükleri mevzuu "Biz çözdük, biz olmasaydık çözemezlerdi." dedikleri gibi. SSB'yle övünüyoruz diye "Babanızın malı mı?" diyorlar; babamızın malı değil ama "Gelince dokunacağız." diydünüz. "TOGG babanızın malı mı?" diyorlar; benim babamın malı değil ama boykot listelerini koyuyordunuz. Anadolu'da bir laf vardır "Ecnebi malımı ki böyle yapıyorsun." diye. Niye TOGG'u boykot listelerine koydunuz? Lütfen, konuşmalarınıza dikkat edin.

Şimdi, derdimiz, tam bağımsız Türkiye; kendi enerjisine, kendi otomobiline, kendi hızlı trenine, lokomotiflerine, kendi füzesine, rampasına, uydusuna, uçağına, SİHA'sına, gemisine, kendi sismik araştırma gemilerine, sondaj gemilerine sahip bir ülke. Hedefimiz, tam bağımsız Türkiye. Hava yazılımları, güvenlik yazılımları yazıp, kendi serverlarında tutan bir Türkiye. Şu yapılan işlerin, sadece Savunma Sanayii Başkanlığında yürütülenleri.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Kozmik odaları FETÖ'ye açtınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Başkan Haluk Bey'den siz maketlerini istesenez, genel merkezlerinize koyacak yer bulamazsınız, merkezlerinizde adım atacak yer bulamazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu ülkeyi AK PARTİ ve Cumhuriyet bu hâle getirdi. Arkadaşlar, lütfen.

Son cümlem. Bütçe kalemlerinin hiçbir vatandaşın gerçek ihtiyacıyla örtüşmüyormuş; eşit yurttaşlığın olmadığı, halkı doğrudan kabul etmeyen bir zihniyetin olduğunu görüyorlarmış; eşit üleştirilemeyen bir sistem varmış ve sorgulanıyormuş. Soralım: Eşitsizlik mi var bu ülkede? Hastaneye gidince gelirimize mi bakıyorlar? Okula gidince kılık kıyafetinize mi bakıyorlar? Memuriyete alınırken örtünüze, memleketinize mi bakıyorlar? Akademiye alınırken mezhebinize mi bakıyorlar? STK'lere giderken çağdaş olup olmadığınıza mı bakılıyor? Hizmetler verildiği zaman arkadaşlar, sizin mezhebinize, etnik kökeninize, saçınızın rengine, eteğinize, alkol alıp almadığınıza mı, beş vakit camide namaz kılıp kılmadığınıza mı bakılıyor ya? Yazıklar olsun bu cümleleri kuranlara!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz bu ülkede bütün ayrımları bitirmiş bir iktidarı; biz bu ülkede milleti bütün gören, hep birlikte hizmet eden bir iktidarı, bir anlayışız, bir siyasetin bayraktarıyız arkadaşlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sizin milletvekilinizin babası Antep'te bir kadını taciz etti, bir senedir dava açılmadı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, Sevda Hanım, birazdan konuşmanız var, o zaman cevap verirsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Gündeme getirdik diye açıldı. Hâlâ bu cümleleri kurmaya utanmıyor musun?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, birkaç konuşma kaldı ama ben beş dakika...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşım, sen gerçek olup olmadığını bilmediğin spesifik bir hadiseden bahsediyorsun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - "Neden bir senedir bir takip davası açılmadı?" diye bas bas bağırdık, ağzınızı açmadınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım...

ORHAN YEGİN (Ankara) - İncelenir, cevabı verilir.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Üstüne, bu cümleleri kurmaya sen utanmıyor musun?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, konuşmanıza saygı mı bunu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben, bütün işlerden bahsediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Böyle bir sürü örnek var, hiç utanma yok ki bunları sen söyleyebiliyorsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, tekrar diyorum: Böyle bir usul yok, her zaman yapıyorsunuz bunu.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kendisi de yapıyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Böyle bir usul yok ama. Beş dakika sonra sözü size vereceğim, o zaman konuşunuz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kendisi de yapıyor, Orhan Bey'in kendisi de yapıyor, gözümüzün içine baka baka yalan söylüyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Siz de konuşuyorsunuz, onlar dinledi, şimdi konuşacaklar tabii.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ben konuşurken de aynı şeyler oluyor, ben herhangi bir şey söylemiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kabul edersiniz, etmezsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Orhan Bey'in de buradan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi, arkadaşlar, Komisyon üyesi birkaç arkadaşımız var, sonra beş dakika Komisyon dışı milletvekillerimize söz vereceğiz. Hazırlanmaları için listeleri okuyorum: Sevda Karaca Demir, Ahmet Tuncay Özkan, Tamer Osmanağaoğlu, Hasan Öztürkmen, İlhami Özcan Aygün, Nurten Yontar, Ömer Fethi Gürer, Osman Cengiz Çandar, Nevroz Uysal Aslan, Uğur Poyraz, Selcan Taşcı, Süreyya Öneş Derici, İnan Akgün Alp, Gökkan Zeybek, İsmail Atakan Ünver, Tahsin Becan, Aşkın Genç, Yasin Öztürk, Hakan Şeref Olgun, Utku Çakırözler, Hasan Öztürk, Okan Konuralp, Mehmet Tahtasız, Metin İlhan, Yüksel Mansur Kılınc, Eylem Ertuğ Ertuğrul, Perihan Koca; 27 konuşmacımız da böyle var.

Şimdi, söz sırası Necmettin Erkan'da.

Buyurun.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Komisyon Başkanım...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Orhan Bey, Tuncay Bey konuştu, beni onunla yer değiştirir misiniz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Necmettin Bey, bir dakika...

Tuncay Bey konuştu ama onu bu listeden düşmüş oluyoruz, liste olarak okudum ben.

Buyurun Necmettin Bey.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir devlettir. Uğruna büyük mücadeleler verilen, büyük bedeller ödenen demokrasi milletimizin en büyük kazanımlarından biridir. Bundan bir asır önce işgalci devletlere karşı kazandığı büyük zaferi cumhuriyetin ilanıyla taçlandıran Türk milleti "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." ilkesini samimiyetle benimsemiştir fakat milleti temsil etme görevini yürüten siyaset kurumu geçen bir asırlık sürede vesayet odaklarının darbelerine, müdahalelerine maruz kalmıştır. Yakın tarihimiz demokrasinin, özgürlüklerin, hukukun, adaletin askıya alındığı zor dönemleri kaydetmiştir. Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren demokratik seviyeyi yükseltmenin, hak ve özgürlükleri geliştirmenin, hukuku üstün kılmının mücadelesini veren Türk milleti 1960, 1971, 1980 ve 1997 yıllarında maruz kaldığı darbeler sebebiyle siyasi, toplumsal, ekonomik bakımdan çalkantılı dönemler yaşamak zorunda kalmıştır. Bu sancılı dönemlerde seçimle işbaşına gelen hükümetler kimi zaman darbeye kimi zaman baskıyla, kimi zaman gazete manşetleriyle görevden uzaklaştırılmıştır. Ülkemiz üzerinde oyun oynayanlar maalesef her seferinde başarılı olmuştur. Bu süreçte, siyasi istikrarsızlık ve ekonomik krizlerle fakirleştirilen Türkiye küresel rekabetin dışında tutulmuştur. Menderes, Demirel, Özal ve Erbakan dönemleri kalkınma hamleleri kadar vesayet odakları karşısında verilen hukuk ve demokrasi mücadeleleriyle de hafızalarda yer alıyor.

Değerli milletvekilleri, iktidara geldiği ilk günden itibaren ülkeyi daha demokratik bir yapıya kavuşturma yolunda büyük mücadeleler veren AK PARTİ'miz de çetin imtihanlardan geçti. Ak kadroların 2002 yılında yönetimini üstlendiği Türkiye dikensiz bir gül bahçesi değildi. Ülkemiz siyaseti, ekonomisi, bürokrasisi, iş dünyası, medyası, üniversitesiyle büyük bir çöküntü içindeydi. Toplumu Türk-Kürt, Alevi-Sünni, laik-dindar diye kamplara bölmek isteyen mihraklar 28 Şubat sürecinin kendilerine sağladığı ortamı istedikleri gibi kullanıyordu. Bugün sahip olduğumuz demokratik haklar ve özgürlükler dünyanın her tarafında olduğu gibi ülkemizde de kolay kazanılmadı. Millî iradeyi yok sayan zihniyete karşı büyük mücadeleler verildi. 3 Kasım 2002 Seçimleri bu mücadelenin dönüm noktası oldu. Milletimizin yüz yıllık demokratik tecrübesiyle kurulmuş olan AK PARTİ'miz girdiği ilk seçimde büyük bir zafer kazanarak tek başına iktidara geldi. Milletimize hizmet yolunda gece gündüz demeden çalıştık, çabaladık. "Milletimizin desteği ve hayır duası arkamızda olduğu sürece Türkiye'nin çözülmeyecek hiçbir sorunu yoktur." düşüncesiyle bütün kronik sorunların üzerine gidildi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Diğer seçimler millî irade değil miydi? Diğer seçilenler millî irade değil miydi? Ondan önce seçilen Başbakanlar millî irade değil miydi?

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Beyefendi, dinlersiniz, söz aldığınızda cevap verirsiniz, ben de cevabınıza karşılık veririm.

Türkiye'nin dünyadaki en güçlü on devletten biri olması hedefiyle ulaşımdan sağlığa, savunma sanayisinden ekonomiye, büyük atılım ve reformlara imza atıldı. Türkiye, Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde hem kalkınma hamlelerini hayata geçiriyor hem de 12 Eylül gibi, 28 Şubat gibi antidemokratik süreçlerin esiri olan adaletsiz uygulamalara son veriyordu. Kendini öteki olarak hisseden kim varsa bütün kesimlere dokunuldu, dertleri dinlendi, derman arandı. Muhafazakârı, Alevi'si, Kürt'ü, Roman'ı, dönün Türkiye'sinde ne kadar ötelenen, ötekileştirilen kesim varsa kendilerini büyük ve güçlü Türkiye'nin ayrılmaz bir parçası olarak görsünler diye çaba sarf edildi. Diller, lehçeler, klavyeler, tabelalar üzerindeki yasaklar ortadan kaldırıldı. Üniversite kapılarında gözyaşı döken kızlarımızın dramına son verildi. Kadınların devlet kurumlarında başörtüleriyle özgürce çalışabilmesine imkân sağlandı. Üniversiteye giriş imtihanlarında uygulanan katsayı adaletsizliği ortadan kaldırıldı. Hiç kimsenin diline, dinine, mezhebine, etnik kökenine bakılmadı, siyasetin demokratik alanı genişletildi. Daha evvel konuşulması mümkün olmayan nice reform yirmi üç yıllık süreçte hayata geçirildi. Bir taraftan, demokrasimizin standartları yükseltildi, diğer taraftan, milletimizin huzur ve refahı, devletin güç ve itibarı ileri seviyelere taşındı. AK PARTİ kadrolarının sergilediği demokratik duruş ve samimi gayretler milletimizin sürekli artan bir teveccühüyle karşılık buldu.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz dünyanın en büyük on ekonomisinden biri hâline geldiğinde bölgemizde ve dünyadaki güç dengelerinin yeni baştan şekilleneceği muhakkaktır. O sebeple, 1960'tan bugüne bütün darbelerin arkasında yer alan mihraklar, Türkiye'nin kalkınma hamlesini kendi emperyalist hedefleri açısından bir tehdit olarak algılayıp yürüyüşümüzü de baştan engellemeye çalıştılar. Darbe planları, suikast teşebbüsleri, internet muhtırası, cumhuriyet mitingleri, 367 garabeti, AK PARTİ'yi kapatma davası, Gezi eylemleri, MİT krizi, 17-25 Aralık yargıya darbe girişimleri ve terör saldırılarıyla istediklerini elde edemeyenler, 15 Temmuz gecesi son kozlarını oynadılar.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Ortağınız, ortağınız.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - O gece meydanlara akın ederek daha önce hiçbir darbe girişiminde görülmeyen bir direniş sergileyen milletimiz cumhuriyetimize, demokrasimize, hukukun üstünlüğüne, ülkemize sahip çıktı. Farklı siyasi görüşlerden milyonlarca insan halk oylarıyla seçilmiş olan Cumhurbaşkanını, hükümetini ve Meclisini el ele vererek kahramanca korudu. İlk kurulduğu yıllarda İstiklal Harbi'ni yönetmiş olan Meclisimiz, 15 Temmuz darbe girişiminde yine kahramanca bir duruş sergiledi.

CAVİT ARI (Antalya) - Millete dua edin, sizin yetiştirdikleriniz bak neler yapıyordu.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Uçaklarla, tanklarla, bombalarla üzerine gelen teröristler karşısında kenetlenerek dimdik durdu ve bir kez daha gazilik payesini kazandı.

Değerli milletvekilleri, biz tarihin en çetin imtihanlarından el ele vererek, kol kola girerek, birbirine kenetlenerek geçmiş ve bugünlere sağ salım gelmiş bir milletiz. Tarihte yaşadığımız başarısızlıklar, dağılıklar ve çöküşler ise birliğimizin bozulmasından dolayı başımıza gelmiştir. Yaşadığımız coğrafyanın kritik bir süreçten geçtiği bugünlerde Gazi Meclisimizin yine önemli bir rol üstlenmesi gerektiğine inanıyorum. Türkiye'deki bütün bu siyasi eğilimlerin temsil edildiği Türkiye Büyük Millet Meclisi, terörün olmadığı gelecek hedefiyle bazı siyasi hesapları bir kenara bırakabilir diye düşünüyorum. Ülkemizin doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine neresinde yaşarsa yaşasın her insanı aynı samimiyetle kucaklayan, her karış toprağını aynı duyguyla seven, istisnasız bütün vatandaşların hakkını, hukukunu korumak için el ele veren bir Meclis düşünüyorum. Bu, büyük ve güçlü Türkiye yolunda atacağımız en önemli adım olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanımızın geçen yıl "İç cepheyi tahkim edelim." çağrısı bugün de önemini ve geçerliliğini koruyor, biliyorsunuz. Bizler, ülkemizin her köşesinde huzur ve emniyeti sağlamak, adalet ve kalkınma idealiyle aydınlık bir geleceği inşa etmek istiyoruz. Bin yıldır barış ve kardeşlik içinde yaşadığımız bu coğrafyada refah ve huzurun hâkim olması için var gücümüzle çalışıyoruz, ömrümüz boyunca da çalışacağız. Ülkemizi daha müreffeh bir geleceğe taşımak için önümüzdeki yıllarda da eğitimden sağlığa, enerjiden ulaştırmaya, teknolojiye savunma sanayisi icraatının her safhasında hizmet etmeye devam edeceğiz. Türkiye Yüzyılı idealimizi 86 milyon el ele vererek gerçekleştireceğiz.

Değerli milletvekilleri, bugün son kısmını görüştüğümüz 2026 yılı bütçesi AK PARTİ Hükümetimizin 24'üncü, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 8'inci, Türkiye Yüzyılı'nın 3'üncü bütçesidir. Daha önceki gibi 2026 bütçemizin de büyük, güçlü ve müreffeh bir Türkiye vizyonuna en uygun şekilde değerlendirileceğine yürekten inanıyorum.

Bu düşüncelerle sözlerimi tamamlarken milletçe büyük hedeflere kilitlenmemizi sağlayan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkürlerimi arz ediyorum.

Cumhurbaşkanlığı 2026 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Erkan.

Şimdi de söz sırası Sayın Cavit Arı'da.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanları Yardımcımız, öncelikle Komisyonumuza hoş geldiniz.

Sözlerime başlamadan önce, geçtiğimiz dönemde beş yıl süreyle bu Komisyonunda birlikte görev yaptığımız, olaylara daha gerçekçi yaklaşabilen, demokratik kurallara daha uygun yorumlar yapabilen, gerektiğinde kendilerini de eleştirmekten çekinmeyen, bu siyasi olgunluğa daha hâkim birisi olan Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ü bugün kaybettik. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum, sevenlerine ve AKP camiasına başsağlığı diliyorum.

Sayın Cumhurbaşkanları Yardımcımız, birlikte burada sizlerle de güzel bir çalışma dönemi geçirdik. Bu dönemki bazı milletvekili arkadaşlarımız kendi düşüncelerini anlatmadan öte bizlere burada ayar vermeye çalışıyorlar, öyle bir anlayışları var. Benden önceki konuşan arkadaşlar da burada düşüncelerden çok "Nasıl ayar verebiliriz?" moduyla bir konuşma daha gerçekleştirdi.

Şimdi, öncelikle şunu söyleyeyim: Bakın, Togg millî bir araç ise bu aracın siyasete alet edilmemesi gerekiyordu. Baştan beri bizim söylediğimiz buydu. Efendim, bunun yok, işte, protesto edilen, eleştirilen kapsamda olduğuna dair söylemlerde bulunuldu. Öyle bir şey yok, tamamen iftira; öncelikle onu söyleyeyim. Bizim Togg'la ilgili düşüncemiz şu: Bu araç öncelikle millî bir araç ise ve siyasallaştırılmaması gereken bir araç ise biz bununla ilgili eleştirimizi nerede yaptık? Seçim öncesi Togg'un meydan meydan dolaştırılmasına, cami önlerinde cuma namazları çıkışında Togg'un sanki sergilenecek bir meseleymiş gibi oralarda dolaştırılmasına karşı çıktık. Siz arabayı alırsanız da seçim öncesinde cami cami dolaştırırsanız, meydan meydan dolaştırırsanız tabii ki bu davranışa karşı çıkarız. Yoksa eğer bu araç yerli ve millî bir araçsa hepimiz sahip çıkarız. O nedenle, bugün savunma sanayisine de aynı yaklaşımı sergiliyoruz. Dolayısıyla orada her başarı millî bir başarıdır ve o başarının altına siz, siyaseten sadece AKP'nin bir meselesi gibi yaklaşırsanız siz kendiniz siyasallaştırmış olursunuz. Bu yaklaşımın doğru olmadığını savunuyoruz baştan beri. Bu meseleler millî meseledir, millî davranış sergilenmesi gerekir. Bir partinin meselesi olarak sergilerseniz böylelikle siz kendiniz meseleyi daha siyasallaştırmış hâle getirirsiniz. Böylelikle de Togg'u daha doğmadan ölü doğumla baş başa bırakmış olursunuz.

Şimdi, yargıyla ilgili bilip bilmeyenler de konuşuyor. Bakın "Mehmet Moğultay" diye bir ifadede bulunuldu. Keşke Mehmet Moğultay gibi bir Bakanın uygulamaları bugün devam edebilseydi. Mehmet Moğultay ve o dönemde yargıya güven yüzde 80'lerde, 90'lardaydı. Bugün nerede güven? Yargıya güven bırakmadınız. Daha geçen hafta "İsmail Ergüneş" diye birisini buraya HSK Başkanı yapmaya çalıştınız, başaramadınız. E, o zaman işsiz kalsın, boşta kalsın, Gaziosmanpaşa İlçe Başkanı yaptınız; ya, daha geçen hafta yaşandı bu. Yani siz bu siyasi kimlik taşıyan arkadaşları seçtirebilseydiniz, HSK üyesi yapacaktınız, seçtirmediniz, Gaziosmanpaşa İlçe Başkanı yaptınız. Nasıl bir yargıdan, nasıl bir tarafsız yargıdan, adaletten bahsediyorsunuz? Bugün yargı

siyasallaşmış durumda mı? Evet. Yargı iktidarın etkisi altına girmiş mi? Evet. O nedenle de bugün çıkın sokağa, sorun bakalım, yargıya olan güven nerede? Sürünüyor. Yargıya bugün güven yüzde 20'lere inmiş. Esas bunu düşünmek zorundayız, buna kafa yormak zorundayız. Biz yargıyı ne hâle getirdik? Yargıya güven kaldı mı? Yargıya insanlar inanıyor mu? Tarafsızlığına, bağımsızlığına kim inanıyor? Bugün kimse inanmaz duruma geldi, bunun üzerine düşünmek lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Eğer yargıya güven yok olursa bu ülkede maalesef ki yatırım da olmaz, hiçbir şey de olmaz. Şimdi, arkadaşımızın birisi dedi ki: "İşte, biz, bizden olan, olmayanları sona erdirdik." Yahu, esas bugün "yüzde 50 bizdense, yüzde 50 karşıdan" anlayışını sürdüren bir anlayış var, bu anlayış doğru bir anlayış değildir. Bu anlayışı bugün her yere sirayet ettiren, her yerde hissettiren bir yapıyla, bir iktidarla karşı karşıya olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Diğer konuların çözümü, işte, herkese eşit yaklaşan, herkesi kucaklayan bir iktidarla olması gerekirken, efendim, sınavı dahi 1'inci kazanmış, 2'nci kazanmış, hâkim, savcılık sınavında, öğretmenlik sınavında derece yapmış gençlerin atanmadığı bir ülkede bunların olmayacağını ifade ediyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Arı.

Şimdi de söz sırası Sayın Orhan Erdem'de.

Buyurunuz lütfen.

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok Değerli Başkan, Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Cumhurbaşkanlığı bütçesi dediğimizde sadece bir Cumhurbaşkanlığı değil, Türkiye'nin politikalarının üretildiği, tüm bakanlıkların vizyonunun oluşturulduğu, millî savunmadan dış politikaya her türlü kararın alındığı bir birimden, halkın seçtiği bir Cumhurbaşkanı ve onun heyetinin oluşturacakları çalışmaların bütçesinden bahsediyoruz. Bu ne kadar önemli? Dünyanın geldiği noktaya bakalım. Şu anda bir Rusya-Ukrayna savaşı var, başlarken "Üç, dört ayda biter." dendi, 4'üncü yılına geldi. Aslında bu savaşın Ukrayna'yla ilgili olmadığını hepimiz anladık, bu savaş Rusya'yla ilgili. Buna dönük politikaları da oluşturacak tabii ki Türkiye. Hem barışı temin etmeye çalışacak hem Türk devletlerinin oradaki konumları ve gelecek vizyonları hepsi bu Cumhurbaşkanlığımızın politikalarıyla oluşturulacak konular.

Yine, komşularımızdaki durumlar ortada, dünyanın haksız, hukuksuz, artık küresel kurumların hiçbirinin anlamının kalmadığı bir dönemden geçerken savunma gücüyle her türlü alanda güçlü olmasının gerektiği bir dönemde milletimizin de bize verdiği 24'üncü bütçeyi hazırlayabilme gücüyle bunların hepsine dikkat edildiğine inanıyorum. Başta Cumhurbaşkanımıza ve Yardımcısına da kolaylıklar diliyor, teşekkür ediyorum.

Gelinen noktada eleştiriler olabilir ama yapılan yollardan sağlığa, eğitimden savunma sanayisine, her alanda işleri hepimiz gördük, biliyoruz, eleştiriyoruz ama buralardan geçiyoruz, buralardan hizmet alıyoruz. Tarihî varlıklardan vakıf eserlerine ve bugün Devlet Arşivleri Başkanlığının işlevini gördük, aklıma 1931 yılında Osmanlı evraklarının 3 kuruş 10 paraya satıldığı günler aklıma geldi. 30-40 ton evrakın Bulgaristan'a satıldığı o günlerden bugün tüm arşivlerimizi en güzel şekilde koruduğumuz bir dönemi yaşıyoruz ve şu anda, yanlış hatırlamıyorsam, Türkiye'den sonra en çok Osmanlı arşivi Bulgaristan'da. Bugünlerden geldiğimiz konuma bakalım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, ben kısa konuşmak ve bir giriş yapmak istedim; asıl derdim -çok iyi şeyler var ama- bazı şeylere de dikkat çekmek gerekiyor. Bu küresel ısınma ve kuraklık hepimizin malumu, artık hiç ummadığımız alanlarda bile hazırlık yapıldığını görüyoruz. Geçen bir dergide okudum, sonra bir belgeselde gördüm; Amerika Savunma Bakanlığı'nın küresel ısınmanın etkileriyle ilgili savaş tekniklerini çalıştığını gördüm ki benim derdim, bunlar da olsun ama bu ısınmanın ülkenin en önemli üretim işlevi olan tarıma etkileri... Sizden rica ediyorum -borçlanma oranlarını biraz önce konuştuk, yüzde 24'lerde; dünyada böyle bir oran yok- sadece sulamaya dönük borçlanma yapsak ve sulama projelerimizi bir an önce bitirsek çok iyi olacak çünkü gelecek günlerde yaşananlar sıkıntılı olacak görünüyor.

Sosyal medyanın düzenlenmesi... Bazı ülkeler 16 yaş altına artık kısıtlamalar getiriyor. Bu konuda çalışmaların yapılmasını rica ediyorum, muhakkak vardır ama dikkat çekmek istiyorum.

Yine, muhalefetten de söyleyenler oldu, bir canı kaybetmek istemeyiz, her türlü bağımlılıkla mücadele de çok önemli ve şu son yıllarda öne çıkan sanal kumar ve sosyal medya üzerinden oynanan bu tip oyunların bir şekilde bitirilmesi lazım.

Son olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Dostluk Grubu Başkanayım, sizlerle defalarca ziyaret ettik, emeklerinizi biliyorum, orada yapılan yatırımları hem sizinle gittiğimde hem diğer ziyaretlerimde bire bir gördüm. Kuzey Kıbrıs'ın -tam bağımsız, egemen, eşit şartlara kavuşana kadar mücadelemiz devam edecek ama- kurumsal olarak da her türlü eksikliğini gidereceğiz. Suyunun ne zorluklarla götürüldüğünü biliyoruz. Şu an enerji konusundaki çalışmaları biliyoruz. Kuzey Kıbrıs, yavru vatanımız için yaptıklarınız için de teşekkür ediyorum.

Bu bütçede Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tabii çok gayret ediyor ve sizin başkanlığınızda bunlar oluyor.

Sizlere teşekkür ediyor, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Erdem.

Böylece, Komisyon üyesi milletvekillerimizin konuşmalarını tamamladık.

Şimdi de Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizle devam edeceğiz.

İlk sıra, Sevda Karaca'da.

Buyurunuz lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Bugün burada yalnızca bir devlet kurumunun bütçesini görüşmediğimiz herkesin malumu. Biz burada yürütmenin dizginsiz şekilde merkezleştirdiği ve merkezleştirdiği kadar da siyasallaşmış bir aygıtın bütçesini konuşuyoruz. Sarayın finansmanının gerçek

tablosu şudur: "İtibar" adı altında şatafat, "mal ve hizmet alımı" kalemi altında israf, har vurup harman savurma, "din ve diyanet" adı altında toplumun tasallut altına alınma çabası, "iletişim" adı altında basın ve ifade özgürlüğünü boğazlama ve sansür için yeni mekanizmalar geliştirme, "istihbarat" adı altında kendi yurttaşlarını gözetleme, denetleme, muhalif gazetecilere ve siyasetçilere suçlamalar icat etme. Peki, bu bütçenin gerçek gerekçesi nedir? Tüm topluma ait kaynakların artık azınlığa düşmüş bir siyasal iktidarın bugünkü ve gelecekteki çıkarlarını korumak, bu rejimin başlıca aktörlerini ve ailelerini zenginleştirmek.

Saraya 2026 yılı için ayrılan tam 21 milyar 286 milyon 534 bin lira tüm bu israfın çek koçanıdır, başka bir anlam ifade etmez. Bu, tek adam düzeninin siyasal amaçlı ödeneğidir. Bu düzenin siyasal merkezi olan saray, 2026 yılının her bir gününde en az 58 milyon lira ögütecek. İşçi sınıfının, emekçilerin, üretici köylülerin, esnafın ve küçük üreticilerin ömürleri boyunca bir arada göremeyeceği para yığınları işte, bu değirmene akacak. Toplumun ortak emeğinin, alın terinin ürünleri sermayenin yeni kâr alanları için yürütülen dış politika maceralarınıza, saray bürokrasisinin asalak zenginliğine, toplumun olan biteni öğrenmemesi adına rende binasından gazetecileri ve aydınları fişlemeye kullanılacak ve bu kara düzeni topluma bir saadet devri gibi anlatan, itiraz etmeyi, sorgulamayı Allah adına yasaklayan, günah ilan eden sözde dinî giderleri karşılamaya harcanacak. Bu bolluk, açlık sınırının altında hayatta kalmaya çalışan milyonlarca emekçiden toplananlardan oluşuyor. Halkın vergileriyle oluşturulan kamu bütçesinin aslan payı saraya gidiyor. Asgari ücretliler, emekliler, işçiler, küçük üreticiler yarım dilim ekmeğin hesabını yaparken saray bütçesinin yarıdan fazlası, 11 milyar 721 milyon 931 bin lirası mal ve hizmet alımına gidiyor. Türkiye'nin emekçileri 22.104 liraya, emeklileri 16 bin liraya aylık bütçe yapmaya çalışırken bu uğurda ne yediğine bile bakamaz hâle gelip sofrasını sağlıksız gıdaya, midesini zehre açmak zorunda kalırken saraya günde 58 milyon lira yedirmeye rıza gösterecekler mi zannediyorsunuz? Bu bütçe önümüze tam da o asgari ücretin sözde müzakere edildiği, esasında uluslararası finans kuruluşları başta olmak üzere yerli ve yabancı sermaye güçlerinin dayattığı 2026 miktarını tartışırken geliyor. Orta vadeli programda 2026 yıl sonu için hedeflenen yüzde 16'lık enflasyon oranına atıfla yüzde 20 dayatıyorsunuz. TÜSİAD'ından MÜSİAD'ına dek sermayenin tüm kesimleri bu sefalet oranında uzlaşmış durumda. Sendikal bürokrasideki iş birlikçilerinizi de en etkisiz pozisyonda kalarak bu süreci bir oldubittiye getirme konusunda terbiye etmiş durumdasınız ama bakın, ikiyeüzlülük tam burada ortaya çıkıyor. Madem ekonomi yönetiminin yüzde 16'lık enflasyon hedefi bir çıtadır, enflasyonun düşmesi için altında kalınması gereken bir barajdır, o hâlde Cumhurbaşkanlığı bütçesi niye yüzde 26 artıyor? Bunu halka, bunu asgari ücret zammını bekleyen milyonlara açıklamak zorundasınız.

Cumhurbaşkanlığının 2026 bütçe teklifi 2025'e göre yüzde 26 zamlandı. Et, süt, kalem, defter, ayakkabı, yumurta, sabun, otobüs bileti, ekmek, kira orta vadeli program ve Şimşek'in kurmaca oranlarına, sahte hayallerine sığmıyor, tüm hedeflerin üzerinde pahalalanıyor. Görünüyor ki Cumhurbaşkanlığı bütçesi kendine buradan bir pay çıkarmış; 16,9 milyar liradan 21,3 milyar liraya çıkıyor, sarayın maliyecisi Mehmet Şimşek'in 2026 enflasyon hedefinin 10 puan üstünde zamlanıyor ama sıra emeğin ücretlerine gelince o hedefler milyonların karşısına dikiliyor. İşte, bu yüzden saray bütçesi yalnızca bir devlet kurumunun yıl boyu yapacağı harcamaların bilançosu değil. Türkiye'deki kara düzenin siyasi ve mali bir cetvelini karşımıza bütçe olarak getirmişsiniz, onaylamamızı bekliyorsunuz. Boğazından kendi alın teriyle kazanmadığı tek lokma geçmeyen halkımızın bu şatafata, bu haksızlığa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Karaca.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.44

Açılma Saati: 17.57
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli milletvekilleri, 24'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Şimdi söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu'nda.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz on dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Küresel gelişmelerin bölgesel etkilerini derinden hissettiğimiz bir çağı yaşamaktayız. Bölgesi kaotik bir ortamda dış etkenlerin ve her gün değişiklik gösterip ortaya çıkma ihtimali olan sorunların önceden tespit edilmesi, tehditlerin bir adım önünde pozisyon alınması, egemenlik haklarımızın ve çıkarlarımızın korunmasında büyük önem arz etmektedir. Bu minvalde sadece siyasi sınırlarımızın içinde değil, sınır ötesi istihbarat faaliyetlerinin ehemmiyeti de önemini artırmaktadır. Ayrıca, daima dinamik ve olması gerektiği kadar çevik istihbarat toplama faaliyetlerinin dış politika dinamikleriyle doğrudan bağlantılı olduğu düşünülürse Millî İstihbarat Teşkilatımızın ifa ettiği görevlerin sadece istihbari faaliyetlerle sınırlı olmadığı daha net bir şekilde anlaşılabacaktır.

Son yıllarda arttığına şahitlik ettiğimiz ülkemize karşı sürdürülen casusluk faaliyetlerinin engellenmesine yönelik Millî İstihbarat Teşkilatımız tarafından gerçekleştirilen sonuç ve hedef odaklı başarılı operasyonlar Türkiye'yi hedefe oturtma cüretkârlığı gösterenlerin oyununu bozmakla kalmamış, terörsüz Türkiye mefkûresinin gerçekleşmesinde önemli bir yer tutan iç tahkimatın güçlendirilmesine de katkı sunmuştur. Bu vesileyle, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın en önemli safhalarından biri olan terörsüz Türkiye ülkümüzün gerçekleşmesi için çok kıymetli faaliyetlerde bulunan, koordinasyon kabiliyetini sergilemek suretiyle terörsüz Türkiye'nin gerçekleşmesinde unutulmayacak çalışmalara imza atan Millî İstihbarat Teşkilatımızın her bir isimsiz kahramanlarını ayrıca tebrik ediyorum.

Evet, stratejik çıkarlarımızın gözetilmesi için gerçekleştirilen teorik faaliyetlerin sonuçlarını görmek bazıları için zaman alabilecektir. Evet, ülkemiz her türlü tehdide karşı hazırlıklı olması için gerçekleştirilen operasyonel faaliyetlerin sebeplerinin anlaşılması bazıları için zaman alabilecektir ancak 2. Şubeden Teşkilat-ı Mahsusaya, Mim Mim ve Felah Gruplarından Millî Emniyet Hizmeti Riyasetine miras kalan modern Türk istihbaratının Türk milletine ve devletine olan mensubiyet şuuruyla gerçekleştirdiği hiçbir faaliyetin sebepsiz olmadığı zamanı geldiğinde çok daha net bir şekilde anlaşılabacaktır. Bugüne kadar güncel tehditleri bertaraf etmenin yanında ortaya çıkan fırsatları da memleket hayrına değerlendirebilme kabiliyetini defalarca gösteren Millî İstihbarat Teşkilatımızın tarihin yazılmayan sayfalarına bilinmeyen faaliyetleriyle kararlı adımlar atmaya devam edeceğine de şüphemiz yoktur. Eli nasırlı Anadolu kadınının dualarıyla eksik etmediği, mezar taşı olmasa dahi şad olan ruhuyla her zaman, her yerde varlığını hissettiğimiz kahraman evlatlarımıza bu vesileyle bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum. Evlatlarımızın gözleri parlasın diye, zifirî karanlıklar Türk'ün şimşeğiyle aydınlansın diye gözlerini kırpmayan, görülmeyeni görüp bilinmeyi bilmek için insanüstü bir mücadele sergileyen, asil karakteriyle asil milletin kalbinin en müstesna yerinde yer edinen her bir kahramanımıza ise bu vesileyle bir kez daha muvaffakiyetler diliyorum.

Diğer yandan, Savunma Sanayii Başkanlığımız uhdesinde olan çalışmalar da göğsümüzü kabartmaya devam etmektedir. Yakın zamana kadar savunma sanayisinin millîleştirilmesi yönünde atılan adımları itibarsızlaştırma gayretinde bulunanların dahi bugün savunma sanayisinde gelişmeleri takdir eder hâle gelmesi ne kadar doğru bir yolda olduğumuzun da bir göstergesidir. İstikbalimizin ve istiklalimizin en önemli koruyucu kalkanı olan bağımsız ve millî savunma sanayisinin teşekkül etmesine şahitlik etmek mutluluk ve onur vericidir. Ayrıca, yüksek teknoloji katma değerli ihracat hedeflerine kalem kalem ulaşıldığına da şahitlik etmek, ekonomik gücümüzün temelini oluşturan katma değerli ürünlerde savunma sanayisinin zirveye oynama kararlılığını gözlemlemek de oldukça sevindiricidir. Elbette bu noktada ülkemizde savunma sanayisi altyapısının tesisine ilişkin politikaların tespiti ve bu politikaları tatbik etme sorumluluğuna sahip mekanizmaların tesis edilmesinde Savunma Sanayii Başkanlığımızın doğru ve başarılı sonuçlanan hizmetleri takdiri hak etmektedir. Sadece Türkiye'nin savunma kabiliyetini geliştirmekle kalmayan, dost ve müttefik ülkelerle yapılan iş birlikleri sayesinde kullanılabilecek dinamiklerin çeşitliliğini artıran, hem ülkemizin hem bölgemizin hem de tüm insanlığın huzuruna ve istikrarına katkı sunan, Türk devletinin savunma alanındaki caydırıcılık özelliğini geliştirmek suretiyle barışa hizmet eden Savunma Sanayii Başkanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Elbette savunma sanayisinin her kademesinde görev alan, ürettikleriyle göğsümüzü kabartan, ürettikleri seçkin ürünleri envantere girdiğinde haklı olarak en samimi duygularla gururlanan her bir kardeşime de ayrıyeten teşekkür ediyorum. Alanında yetkin, ehliyet ve liyakate dayanan sürdürülebilir insan kaynağı tesisi konusunda atılan adımlardan dolayı da ayrıca tebriklerimi sunuyorum. Biliyor ve inanıyorum ki bugüne kadar "önce Türkiye, önce millet" diyerek çalışmalarımıza devam eden Savunma Sanayii Başkanlığımız, bundan sonra da millî şuurun beslediği motivasyon kaynaklarıyla millî hedeflere eş güdümlü olan çalışmalarına devam edecektir.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, kıymetli milletvekilleri; çağ, iletişim çağıdır. İletişim araçlarının kontrolsüz bir şekilde çeşitlenmesi, teknolojik imkânların karanlık senaryoların tatbik edilmesinde hiç olmadığı kadar etkin kullanılması çağın en büyük tehditleri arasındadır. Öyle ki dezenformasyonla mücadele konusu önümüzde en büyük mücadele alanlarından biri olarak durmaktadır. Ajanlık faaliyetlerinin merkezi hâline gelen, isimsiz sahte hesaplar üzerinden suni gündemlerin oluşturulduğu, oluşturulan suni gündemler üzerinden vatandaşların arasına sıcak bir şekilde fitne tohumlarının ekildiği bu süreçte milletimizin ve devletimizin enerjisinin sömürülmesine sebep olan, tek bir tuşla ulusal ve uluslararası düzeyde bütünlüklü bir iletişim stratejisi oluşturma gayretini baltalayan sosyal medya mecraasının temizlenmesi ertelenemez bir ihtiyaç olmuştur.

İletişim Başkanlığımızın, bu dezenformasyon ve fitne merkezleriyle etkin bir şekilde mücadele etme kararlılığına şahitlik ettiğimizi de ifade etmek isterim. Özellikle insana, hayvana, doğaya ve millî değerlere karşı açık ve fütursuz saldırıların aracı hâline gelen bu mecradaki bazı hesaplara erişimin engellendiğini de biliyoruz ancak hâlen bu tarz onlarca hesap olduğu, bu hesapların birçoğunun tek bir kişi tarafından ve yine, bazılarının yurt dışından yönlendirildiği de hepimizin malumu.

Diğer yandan, sosyal medya mecrasında millî ve yerli uygulamaların yaygınlaşması da sevindiricidir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin şu tespitleriyle ifade etmem gerekir ki aile yapısının, toplumsal barışın ve dayanışmanın korunması için, yeni neslin sağlıklı bir biçimde yetişmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca, devletimizin güvenliğine ve bölgedeki stratejik çıkarlarına yönelik kıymetli çalışmaların yapıldığı, tüm bu hususlara matuf siyasetin belirlenmesinde önemli görevler icra eden Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine de çalışmalarında kolaylıklar ve muvaffakiyetler diliyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Yaklaşık bir aydır süren bütçe maratonunun sonuna geldik. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında çalışanlara, Komisyonadaki değerli çalışma arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum.

Bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Osmanağaoğlu.

Şimdi de söz sırası Sayın Hasan Öztürkmen'de.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurunuz lütfen.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidarın Orta Vadeli Programı'nda 2026 için özelleştirme hedefi 185 milyar lira olarak açıklandı yani özelleştirmeler bir önceki yıla göre 9 kat artacak. İktidar bugüne kadar devlete ait 17 liman ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına ait Mersin, Samsun, Bandırma, İskenderun ve Derince Limanlarını sattı. En son bu yıl Fenerbahçe Kalamış Yat Limanı ile Tekirdağ Çeşmeli Liman sahasının ihale süreci de tamamlandı. 2026'da 165 yeni ihale planlanıyor. Bu satışlardan hedeflenen gelir ise 70 milyar TL ancak iktidarın sadece toplamaktan vazgeçtiği vergiler nedeniyle kaybettiği gelirin miktarı ise 3,6 trilyon lira. Örneğin, 2025'in ilk altı ayında 1,2 trilyon lira hasılat elde eden Koç Holding, buna karşılık sadece 15,3 milyar lira kurumlar vergisi ödemiş. Vergisinin gelirine oranı sadece yüzde 1,3; bu, nasıl oluyor?

Biraz geriye doğru devam edelim: Türkiye'nin en büyükleri arasında yer alan, çoğu iktidara yakın Yapı Merkezi, Taşyapı, Limak, İçtaş, TÜRK TELEKOM, Turkcell, Ülker, Getir, Zorlu Enerji, THY, Rönesans İnşaat, Gediz inşaat, Enerjisa, Cargill, Anadolu Efes Biracılık, Hürriyet ve CNN TÜRK gibi 2023'te kurumlar vergisi ödemeyen şirketler iktidara yakın şirketler arasında yer alıyor.

2020'ye gelelim: Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar Pekcan son on yılda Cengiz İnşaat'a 30, Kolin İnşaat'a 36, MAKYOL İnşaat'a 24, Limak İnşaat'a 19 ve Kalyon Holding'e 19 kez vergi istisnası uygulandığını itiraf etmişti. Bu vergileri gözünü kırpmadan silen ekonomi yönetimi, 70 milyar TL için stratejik kurumlarımızı satmaktan çekinmiyor.

2026 yılında satış listesinde olan millî varlıklarımızdan bazıları ise şöyle: Kamuya ait otoyol ve köprülerin işletmeleri, elektrik santralleri, elektrik iletim devimiz TEİAŞ, elde kalan limanlar, araç muayene hizmetleri ve Sümer Holding arazileri ile kamuya ait çok sayıda lojman ve tesis satış listesinde. İktidar 2026'da da "babalar gibi" satmaya devam edecek çünkü yönetemiyorlar. Bunun en çarpıcı örneği PTT'dir. Türkiye'nin en köklü kurumlarından biri olan 183 yaşındaki PTT'yi batırdınız. İktidarın arpalığı hâline getirilen, personel alım listeleri dahi AKP teşkilatlarınca hazırlanan PTT'nin 2025 yılı için öngörülen zararı tek başına 4,5 milyar TL, önceki beş yıldaki toplam zararı ise 8 milyar TL, güncel toplam borcu 12,5 milyar TL. Liyakatsiz yöneticiler eliyle kurumu batırmakla kalmadınız PTT'ye ait en kıymetli gayrimenkulleri yok pahasına satışa çıkardınız. Bu yıl PTT'ye ait toplam 326 bin metrekaarelik 50 arsa ve arazi satışa çıkarıldı, 2,2 milyar TL gelir bekliyorsunuz. PTT'nin varlıkları halkın malıdır, bu özelleştirmeler millete ihanettir, çocuklarımızın geleceğini çalmaktır. 1980'den bu yana yapılan toplam özelleştirme tutarı 73,2 milyar dolar, bunun 65,2 milyar doları AKP döneminde yapılmış. Cumhuriyet tarihimizdeki özelleştirmelere karşılık yüzde 95'inin altında AKP'nin imzası var, kamu varlıklarını satmakta ustalaştınız. Peki, millî varlıklarımızı satarak elde ettiğiniz gelirler ve halkımızdan topladığınız vergiler nereye gidiyor? Söyleyelim: Faize gidiyor, 2026 bütçesinin en büyük gider kalemi faiz gideri. 2026'daki faiz ödememiz tam 2 trilyon 741 milyar TL yani günde ortalama 7,5 milyar TL. 2006 yılında bütçe içindeki payı 2,7 olan tarımsal destekleme ödemeleri 2026 bütçe teklifinde yüzde sıfır küsur yani binde 9. Ancak Tarım Kanunu'nun 20'nci maddesi "Millî gelirin en az yüzde 1'i oranında çiftçiye destek verilir." diyor. Kanun'a göre 2026 için çiftçiye 773 milyar TL destek ödemesi yapılması gerekiyor ama yalnızca "168 milyar TL yatırdık." diye de övünüyorsunuz yani faize ödediğiniz paranın sadece on altıda 1'i. Faize ödediğiniz parayı yatırıma ve tarıma ayırsaydınız şimdi ülkemiz bu dar geliri yaşamazdı.

Özetle, ülkemizin kaynak sorunu yoktur, kaynağı yönetemeyen, ekonominin çarkını çeviremeyen bir saray iktidarı sorunu var.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürkmen.

Şimdi de söz sırası Sayın İlhami Özcan Aygün'da.

Buyurunuz lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım ve değerli vekil arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ekonomik krizdeyken, sıkı maliye politikası uygulanırken, herkes kemerlerini sıkarken Cumhurbaşkanlığının şaşaası daha da genişliyor, devletin geliri âdeta Cumhurbaşkanlığına akıyor. 2024 yılı kesin hesap gideri olarak 12 milyar 572 milyon lirayla bağlandı, yine 2026 yılında ise 21 milyar 287 milyon liraya bütçenizi çıkardınız. Ne kadar bol keseden harcıyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? Ejder meyveleri, manda yağurdu, Medine hurması, kestane balı; buna hangi meyveleri eklediniz, merak

ediyorum ama çocuklarımıza okullarda bir öğünü dahi bütçede bulamadık, onu da inşallah önümüzdeki yıllarda Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında çocuklarımıza o öğünü vereceğiz.

2026 yılı kamu bütçesi, Türkiye'deki ekonominin durgunlaştığı, gerçek işsizliğin rekor seviyeye ulaştığı, enflasyonun kontrol altına alınamadığı ve yoksulluğun derinleştiği bir ortamda çare üretmiyor. Bir yandan yüksek faiz politikasıyla kamunun faiz yükü artırılırken tarımda, eğitimde ve sosyal güvenlik sisteminde yapılan kesintilerle bütçe denkleştirilmeye çalışılıyor. Elde kalan enerji altyapısı, otoyollar, köprüler, limanlar ve kamu taşınmazlarının satışından gelir elde edilmesi bekleniyor. Yine, Tekirdağ Çeşmeli mevkiindeki NATO Limanı'yla ilgili biz yüksek teknoloji bir tesis beklerken -işsizliğe çare olması için ama- bir baktık ki Cumhurbaşkanlığı'nın planlamasıyla burası özelleştirilmiş, yıl sonunda da devredilecek. Sayın Başkan, bundan bir an evvel vazgeçin, Tekirdağlı hemşirelerimizin işsizliğine çare olun diyoruz.

Yine, bakınız, ne hikmetse Cumhurbaşkanlığı bütçesi bu ortamda tasarrufu değil şatafatı yüceltiyor. Bu bütçede SMA ve DMD hastalarına yer yok, yine lösemi hastası çocuklarımıza yer yok. Bugün buraya gelmeden önce Gölbaşı'ndaki LÖSEV Köyü'nü gezdim, oradaki insanların çilesini gördükten sonra içim acıyor. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, her şeye para buluyorsunuz ama SMA, DMD ve bu lösemili çocuklarımıza da çare bulun, o çocuklar bizim. Suriyelilerin 2014'ten beri tedavilerini biz karşılıyoruz, turistlerin tedavilerini biz karşılıyoruz ama kendi çocuklarımıza geldiği zaman kapıyı kapatıyoruz, anneler kucağında bağış topluyorlar; bu ayıp hepimizin, bu ayıptan vazgeçelim, onların sesi olalım.

Yine, bakınız, esnafın ticari aracından ÖTV alınmayacağını ben söylemedim, Sayın Cumhurbaşkanı söyledi, o söz 2023'teydi, havada kaldı. Yine, çiftçinin ve esnafın BAĞ-KUR'uyla ilgili 9000'den 7200'e düşeceğini ben söylemedim, Cumhurbaşkanı söyledi, havada kaldı. O kadar çok şeyler es geçiliyor ki canımız kahraman askerimize ikinci el uçağı reva gördünüz. Uçağa gelince para yok, esnafa gelince yok, öğrenciye gelince yok, yemek parası veremiyoruz, öğretmene yok, çiftçiye yok ama Cumhurbaşkanlığına bütçede para var. Yine, savunmaya gelince para yok. İkinci el uçak alıyorsunuz; ya, utanmıyor musunuz, ülkeyi ikinci ele çevirdiniz. İkinci el uçak alıyorsunuz, ondan sonra da uçan tabutların içerisine askerlerimizi koyup 20 canımızı daha yeni Gürcistan'da kaybettik.

Bakınız, Patriot verilmedi, gittik, S-400 aldık. Ya, bu S-400'ler ne oldu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? Ne kadar güzel ambarlarda bekliyor. Kullanmayacaksak neden aldık, neden o kadar para ödedik ve bu uğurda F-35'lerden olduk? F-35'in ortağıydık ama şimdi uzaktan bakıyoruz. Hani, bir tabir var; kasabın önünde dışarıdan gelir kedi köpek, içeriye bakar. Biz de şu anda F-35 projesine bu şekilde dışarıdan bakıyoruz.

Yine, bakınız, savunma sanayisinde önemli gündem maddelerinden biri de yerli ve millî uçak KAAN diyoruz. Ya, KAAN'ın motorunun olmadığını da Sayın Fidan'dan öğrendik ve baktık ki yani gerçekler acı. Bu kadar mı biz zayıfız ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Akşam cevap vereceğim size.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama bakınız, F-16 için de Amerika'yla müttefiktik. Hani, müttefiklik bu mu? Müttefik olan birbirine sahip çıkar; hem F-35'ten olduk hem F-16'dan olduk hem S-400 yüzünden Türkiye'nin başına neler geldi?

Yine, bakın, Katar ve Umman envanterinde bulunan Eurofighter'leri alıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yalnız, akşam dinle.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yani, ikinci el uçak alıyorsunuz. Ya, biz bu kadar mı fakir bir ülkeyiz ki ikinci ele düştük? "Türkiye Yüzyılı" diyorsunuz, bu vizyon ikinci el uçaklarla mı vizyonlaşacak?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ağır sözler söylüyorsunuz, lütfen ayrılmayın; akşam cevap vereceğim size.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, ben sizi dinledim, siz de beni lütfen dinler misiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ama hakaret ediyorsunuz!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hitapta lütfen beni dinler misiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hakaret etme!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Türkiye neden ikinci el uçakları alıyor Sayın Başkan? Neden bit pazarına dönüştürdünüz bu ülkeyi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Temiz bir dil kullan!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Suudi Arabistan envanterinden hizmet için aldığınız C-130 nakliye uçağı Gürcistan'da düştü; burada o canlarımız mahvoldu gitti. Şimdi, Katar ve Umman envanterinden ikinci el uçak almak bizi yine endişeye, sıkıntıya düşürüyor. MİLGEM Projesi'nden gurur duyuyoruz ama tüm projelerde motor Türk yapımı olmalıdır. Bu, bize savunmada tam bağımsızlık sağlar.

Atatürk'ün kurduğu Türk Silahlı Kuvvetlerinde Atatürk onuru ifade edilmeli ve savunulmalıdır. Mezuniyet törenlerinde subay yemini okuyan 5 teğmen Silahlı Kuvvetlerden atıldı. Ya, tam tersine, bunu ödüllendirmeniz gerekirken maalesef çocuklarımızı kaybediyoruz. Yine, bugün, teğmenlerin komutanı Albay Alper Topsakal'ın Silahlı Kuvvetlerden ayrılması kararı idari mahkeme tarafından reddedildi ve iadesi istendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Acaba bu iadeyi gerçekleştirdiniz mi, merak ediyorum. AYM kararları gibi bu da mı havada kalacak diyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Aygun.

Şimdi de söz sırası Sayın Nurten Yontar'da.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz beş dakika.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekilleri; bugün burada konuştuğumuz mesele, yalnızca bir yönetim modeli tartışması olmayıp ülkenin demokrasi geleneğinin, siyasal kültürünün, ekonomik aklının, toplumsal vicdanının geleceğini belirleyen köklü bir sorgulamadır.

Sayın Yılmaz, "Koalisyonlar karar alma süreçlerini yavaşlatıyor, ülkeyi istikrarsızlaştırıyor." diyerek parlamenter sistemden vazgeçtiniz. 2017 referandumunda bu itirazı dillendiren iktidara basit bir soru sormak istiyorum: On beş yıl boyunca ülkeyi tek başına yönettiniz, ne istediniz de yapamadınız? Hangi engeli aşamadınız?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Her şeyi yaptık.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Bu rejim değişikliği Türkiye'nin ihtiyaçlarına değil, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş bir sistem mühendisliğidir. Kişiye göre kurgulanan hiçbir model kuruma dönüşmez, hiçbir rejim tek bir insanın talepleri üzerine inşa edildiğinde uzun ömürlü olamaz. Türkiye'nin başkanlık sistemine dair tarihsel bir birikimi yoktur; bu ülke, siyasal partilerin güçlü örgütlendiği, karar alma süreçlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi merkezli geliştiği, parlamenter bir siyasal kültür içinde evrilmiştir. Yeni sistem bir zorunluluk diye topluma sunuldu ama şimdi çalışmadığı için "Nasıl revize ederiz?" tartışması yürütülüyor. Anayasa değişikliği arayışının altında da yatan gerçek tam da budur diye düşünüyorum.

Gelelim bütçeye: Bu bütçe yoksulluğu azaltmıyor, gelir dağılımını düzeltmiyor, üretimi teşvik etmiyor, enflasyonla mücadele etmiyor, bölgesel kalkınmayı desteklemiyor, deprem bölgesini öncelemiyor...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Nasıl öncelemiyor ya?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - ...çiftçiye, esnafa, emekliye, dar gelirliyi düşünmüyor ama sarayın giderlerine kalkan oluyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Nasıl öncelemiyor ya? İnsaf ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 350 bin konut yapılmış, daha nasıl olsun ya?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Bu nedenle, bu bütçe teklifi sadece ekonomik olarak değil, siyasal olarak da kabul edilemez.

Enflasyon karşısında ücretler kar gibi eriyor, Türkiye tarihinin en ağır gelir dağılımı bozulmasını yaşıyoruz. Tam da böyle bir dönemde bu Meclise getirilen Cumhurbaşkanlığı bütçesine bakıyoruz ve görüyoruz ki sarayın tek bir kuruşluk tasarruf planı yok ama milyonlarca yurttaş için acı reçete var: Emekliye "İmkân yok." asgari ücretliye "Bekle." çiftçiye, esnafa KOBİ'ye "Piyasa çözer." genç işsize "Şansını zorla." deniliyor ama sarayın temsil, ağırlama, haberleşme, bakım, koruma, ulaşım giderlerinde tek bir kısıtlama bile yok. "Her şey iyi gidiyor, Türkiye tozpembe." masalları anlatanlara sesleniyorum: Türkiye, bugün tarihin en sert bölüşüm şoklarından birini yaşıyor. En düşük gelir grubu ile en yüksek gelir grubu arasındaki fark 26 kata çıktı. Asgari ücretli açlık sınırının altında eziliyor, yoksulluk genişledi, orta sınıf yok, dipteki kitle büyüdükçe büyüyor; ekonomi yavaşladı, üretim zayıfladı. Bu tabloyu görmeden "Maaş artışı yaparsak sorun çözülür." diyerek krizi ücretlere sıkıştırarak yönetmeye kalkarsanız, memleketteki çöküşü sadece ötelersiniz. Bu kriz bir ücret krizi değil, bir yönetim krizi, bir sistem krizi, bir bölüşüm krizidir. Ne yazık ki bugün iktidarın tercihi toplumun omuzlarına daha fazla yük bindirmek, yoksulu daha yoksul, zengini daha zengin yapan vergi ve ekonomi politikalarını sürdürmektir.

Cumhurbaşkanımızın 3 çocuk söyleminin bugün hiçbir karşılığı yoktur ve kalmamıştır. Türkiye'de doğurganlık hızındaki düşüşün asıl nedeni ekonomik çöküş, gelir kaybı ve kadınların iş gücünden dışlanmasıdır. 2030 yılında yaşlı nüfus yüzde 15'i aşacak, kadın iş gücünün yüzde 60'ın üzerine çıkarılmaması ülkeyi demografik fırsat penceresinden mahrum bırakacaktır.

Sonuç olarak ülkemiz 3 çocuk söylemiyle değil, kadınların ekonomik olarak güçlenmesiyle, gelir artışıyla, sosyal politikalar ve sağlık sisteminin güçlendirilmesiyle çoğalabilir diyor, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Yontar.

Şimdi de söz sırası Sayın Ömer Fethi Gürer'de.

Buyurunuz lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizin sunumunuzu dinlerken savunma sanayisindeki başarıları biz de takdirle karşılıyoruz ama başlangıcın siz olmadığını ifade etmek istiyorum. Yalnız şunu da bilmemizde fayda var: Türkiye'de Endüstri 3.5'tayız yani dünya Endüstri 5.0'a geçti, hâlâ 3.5'tayız; ona baktığımız zaman gelişmiş ülkelerin gerisindeyiz ama sunumlarda öyle anlatılıyor ki "Dünyayı yakaladık, uçtuk, gidiyoruz." gibi söylemler var; bunu bir kere düzeltelim çünkü Türkiye'nin Endüstri 5.0'a daha geçmesi için uzun süre gerekir. Artık orduların robotlardan kurulduğu bir dünyadayız, bunun için de yapılacak çok iş var ama burada önemli olan bir konuya değinmek istiyorum: Yaşamı cephelerde geçmiş Mustafa Kemal Atatürk ne diyor? "Kılıç ve saban; bu iki fatihten birincisi, ikincisine daima yenildi." diyor.

Bakınız, 2026 bütçesinde küresel iklim değişikliğiyle ortaya çıkabilecek ve yüz yıl boyunca da Türkiye'yi etkileyecek konularda bugünden önlemler alınması gerekiyor. Birleşmiş Milletlerin verilerine göre yüz yıl içinde İç Anadolu'nun çöl olacağı, Akdeniz'de yaşamın biteceği, Afrika'dan 143 milyon insanın göç edeceği anlatılıyor. Biz hâlâ bir çocuk nasıl geliştirelim derindeyiz, zaten göçlerle dünyanın yaşamı altüst olacak, bunlar verilerle ortada çünkü küresel iklim değişikliğini ısıtlayan ülkelerin geleceği karanlık; sulama suyu başta olmak üzere tarımda yatırımlarımızı mutlak surette doğru gerçekleştirmeliyiz. Topluştırmamızdan kullandığımız gübreye, ilaca, girdi maliyetlerine hepsi önemli.

Bakınız, Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesi 542 milyar lira. Tarım Kanunu'nu çıkardınız, orada diyorsunuz ki: "Millî gelirin yüzde 1'ini çiftçiye vereceğiz." Vermeniz gereken en düşük miktar 722 milyar lira.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Fazlasını veriyoruz, sübvansiyonları da sayalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Siz "Millî gelirin yüzde 1'ini çiftçiye vereceğim." dediğiniz yerde Tarım Bakanlığının bütçesini 542 milyar lirada tutuyorsunuz. Ya, doğrudan destek 168 milyar lira, onu da bir yıl sonra ödüyorsunuz, düşük alım fiyatı uyguluyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sübvansiyonları saymıyor musun Ömer Bey?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Düşük alım fiyatının yanında girdi maliyetlerine yönelik bir mücadele içinde değilsiniz. Yemi ve gübreyi sübvansiyonla edin yüzde 50, taban fiyat uygulamasına geri dönün; aracılık sistemini daraltın, raftaki ürünün fiyatı düşer.

Şimdi yeni bir hal yasaasının geleceğinden söz ediyorsunuz. 2012 yılında Hal Yasası çıkarken dönemin Bakanı devrim olarak niteledi; geldik, o devrim gene bitti, bir hal yasaası daha geliyor, olay orada bitmiyor, üretimi desteklemek gerekiyor. Üretimi desteklemek için de yapılması gerekenler belli, biliniyor ama uygulanmıyor. Bugün 1 trilyon 117 milyar lira çiftçilerin bankalara kredi

borcu var ama arazilerine, traktörlerine, hayvanlarına da icra geliyor. Kanun teklifi de verdik. Gelin, şu icraları tarım kesiminde durduralım ki üretimin içinde olsunlar zaten sınırlı çiftçimiz var, 2 milyon 300 bin çiftçimiz kalmış. Bakıyorsunuz, ziraat odalarında 5 milyon kayıtlı çiftçi var, ÇKS'li olan 2 milyon 300 bin. Bu yıl bir zirai don yaşadık, "Etkisi olmayacak." denildi, 10 milyon ton meyve kaybımız var. E, kuraklığın etkisi var. Önümüzdeki dönemi doğru planlayamazsak gıdada problemlerimiz oluşur. Mercimekte 2002 yılında ürettiğimiz bu yıl yarısını üretiyoruz, kuru fasulyede durum aynı; gıda güvenliğini sağlamalıyız. Peki, gıda güvencesinin durumu ne? Zehirlenmeleri, her gün televizyonlarda, gazetelerde okur hâle geldik. Denetim yapmaya çıkacak eleman sayısı 8 bin, denetlenecek yer 750 bin, kayıt dışıyla birlikte 1 milyon. Ben çok kere çağrıda bulundum; 2004'te, 2012'de belediyelerinin yetkisi ellerinden alındı. Gelin, şu belediyeleri bu işin içine katın, insanlarımızın can güvenliği açısından belediyeler de denetimde olsun. Belediyenin zabıtası gidiyor, bozuk tavuğu tespit ediyor, başında bekliyor, tarım ilçe müdürlüğünden görevli gelecek, aksi takdirde el koyamıyor; böyle bir sistem olur mu?

Siz diyorsunuz ki: "Sorulara cevap veriyoruz." Bende sizin cevaplarınızdan çok sayıda var, aynen şöyle yazıyor: "İlgili bakanlığa bu soruyu sorun." E, bu cevap mı oluyor Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı? Çünkü bu sistemde, Cumhurbaşkanına eski sistemden gelen "Soru sorulamaz." ifadesiyle tek yönetici, tek yetkili Cumhurbaşkanına soramıyoruz. "Onun adına siz yanıt verin." diyoruz, siz bizi bakanlara havale ediyorsunuz, sistem içinde "hükûmet" olgusu yok ki.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Cumhurbaşkanlığıyla ilgili değilse, bizim direkt bağlı kuruluşlarımızla...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama her şey sizinle ilgili, bu bütçe Cumhurbaşkanının bütçesi, bakanların bütçesi değil ki, tek başına Cumhurbaşkanının.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yanlış yere soru soruyorsun, daha nereye soracağını bilmiyorsun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakın, 1 litre sütle 1,5 kilo yem alınamadığı için bugün gene bir arkadaşımız aradı, "Süt ineklerinin hepsini sattım." dedi yani hayvancılık yapanlar yurt dışından gelen hayvan varlığına rağmen bu işi bırakıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakın, bütçede...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Güler.

Şimdi de söz sırası Sayın Osman Cengiz Çandar'da.

Buyurunuz lütfen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Arkadaş, bu beş dakikanız da bende mi hızlı geçiyor, nasıl oluyor, daha yeni işe başladık ya!

(Gülüşmeler)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Osman Cengiz Çandar, buyurunuz, söz sırası sizde.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı bütçesi bir nevi "İtibardan tasarruf olmaz." mantığıyla hazırlanmış, ülkenin ekonomik durumunu pek kale almayan bir israf bütçesi izlenimini veriyor. Esasen ülkenin itibarı, aslında bir hukuk devleti olmasıyla bire bir ilgilidir ve bu konuda özellikle Cumhurbaşkanına özel görev düşüyor. Sayın Cumhurbaşkanının çeşitli vesilelerle belirttiği "yapıcı eleştirilerde bulunulması" talebinden cesaret alarak kendisinden, Anayasa'nın Cumhurbaşkanlığı yetki ve görevlerini düzenleyen 104'üncü maddesini yerine getirmesini diliyorum. 104'üncü madde "Cumhurbaşkanı, Anayasa'nın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder." diyor. Devlet organları uyumlu çalışıyor mu? Örneğin, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve birinci derece mahkemeler arasında uyum var mı? Yok. Bakın, Yargıtay Başkanı Ömer Kerkez, 20 Ekimde yaptığı konuşmada şöyle dedi: "Anayasa Mahkememiz bir ihlal kararı verdiği zaman, tüm kurumların, tüm yargı organlarının, hepimizin buna uyması ve gereğini yerine getirmesi gerekir." Yargıtay Başkanı bu sözleri Anayasa Mahkemesi Başkanı Kadir Özkaya'nın önünde söyledi. Eğer Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmuş olsaydı bugün Tayfun Kahraman'ın, Can Atalay'ın, Figen Yüksekdağ'ın, Çiğdem Mater'in, Mine Özerden'in, Osman Kavala'nın hemen tahliyesi söz konusu olacak; Türkiye, itibarına vurulmuş ağır prangalardan kurtulmuş olacaktı. Devlet kurumları düzenli ve uyumlu çalışmıyor. Oysa, Cumhurbaşkanının Anayasa'nın 104'üncü maddesine göre bunu temin etmesi gerekiyor ve bunun için Cumhurbaşkanlığı bütçesine bir kuruluş ek masraf eklenmesi de gerekmiyor. Gelelim yine Cumhurbaşkanının yerine getirmesi gerekli Anayasa'nın bir başka maddesine: 90/5, bu maddeye göre -bu, o bağlamda- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18'inci maddesinin ihlali olarak verdiği hüküm gereğince Selahattin Demirtaş'ın derhâl serbest bırakılması gerekmektedir. AİHM'in Selahattin Demirtaş kararı 4 Ekimde kesinleşti ve Sayın Devlet Bahçeli "Selahattin Demirtaş'ın tahliyesi Türkiye için hayırlı olacaktır." dedi. Cumhurbaşkanlığı tarafından da üstlenilen sürecin başarıyla sonuçlanmasının güvencesi konumunda bulunan Bahçeli daha ne desin, daha nasıl desin? Aynı gün, 4 Kasım 2025'te, Cumhur İttifakı'nın en önde gelen hukukçusu addedilen İstanbul Milletvekili Sayın Feti Yıldız, AİHM kararlarına uyulmamasının hukuken izah edilemez olduğunu yazdı. Yine Sayın Feti Yıldız, 20 Kasım 2025 tarihinde yani yaklaşık iki hafta önce, Selahattin Demirtaş'ın tahliyesine ilişkin daha da dikkat çekici şu satırları kaleme aldı; kelime kelime okuyorum: "Hak ihlali tutuklama sebebiyle oluşmuş ise ancak tutuklu kişi tahliye edilerek ihlale son verilebilir. Bu duruma başka bir seçenek yoktur. Tutuklunun AİHM kararı doğrultusunda ihlalin kaldırılmasına yönelik verdiği dilekçelerin makul süre içinde incelenerek karar kurulması gerekir. Buradaki makul süre keyfi süre değildir." Bugünün tarihi 1 Aralık 2025, makul süre çoktan aşıldı. Anlaşılan, Cumhur İttifakı'nın ortaklarından biri diğerini katiben dikkate almıyor. Bunun başka bir izahı yok. Dahası, daha birkaç gün önce bir mahkeme Selahattin Demirtaş için yeni bir suç icat ederek dava açtı. Tam bu noktada Sayın Cumhurbaşkanına, doğrudan sizlere seslenmek istiyorum: Lütfen, bu hukuk maskaralığına bir son verdirin, AİHM kararlarının uygulanmasını mümkün kılın ve arkasında sıkıca durduğunuzu her vesileyle beyan ettiğiniz, ülkemizin geleceğini ve selametini ilgilendiren, başarıyla sonuçlanması hâlinde toplumsal barışı gerçekleştirecek olan mevcut sürece ilişkin toplumsal güvenin ve inandırıcılığın sağlanması için Selahattin Demirtaş'ın tahliyesine yol verin.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Nevroz Uysal Aslan'da.
Buyurunuz lütfen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli hazırun; bütçenin son görüşmelerinde sona doğru konuşma çok talihsiz bir ana denk geldi ama hepinizi selamlıyorum.

Cumhurbaşkanına bağlı Diyanet İşleri Başkanlığından bahsederken ibadet yerlerinin yönetimini, din istismarıyla mücadeleyi temel görev olarak saydınız ancak bugün Diyanet, hac organizasyonu yapan bir şirkete, iktidar politikalarını dinîleştirme ve propaganda aygıtına, kadınların yaşamından biyoloji ve aşya, çocukların erken yaşta evliliğine kadar fetva veren bir otoriteye dönüşmüş durumda. Bakanlıklarla, yerel otoritelerle çok yüksek bütçeli protokoller yapmakta ama aynı Diyanet, Şırnak'ta -defalarca dile getirdiğimiz- ölüye saygı konusunda, asıl görevi konusunda suskun; insanlığın en eski ahlak yasalarından biri olan yas hakkına yönelik müdahaleler karşısında tek bir açıklaması, bize bir geri dönüşü bile yok. Oysa, Şırnak Cudi Dağı, Hazreti Nuh'un tufan sonrası helak olan oğlu için ağıt yaktığı, ilk taziyenin kurulduğu yer olarak bilinir Hûd suresinde. İnsanların ikinci başlangıcı olarak kabul edilen burada, ilk yasin tutulduğu yerde bugün aynı topraklarda devlet eliyle taziyelerin engellenmesi tarihe, dine aykırı en büyük bir çelişki ve saygısızlıktır. Bu yıl yaşanan birkaç örneği sadece paylaşayım: 15 Nisan 2025'te, Cudi taziye evinde Erzen ailesi, Kaymakamlık talimatıyla taziye evi boşaltıldı. Temmuzda Hacı Ertene taziyesi için yapılan başvuruya Cizre Müftülüğü "Kollukla karşı karşıya gelmek istemiyoruz." diye olumsuz yanıt verdi. Adem Gök taziyesinde polis memuru "Git evinde yasını tut, burada ne yapacaksın?" diye zorla çıkarttı. 10-12 Ağustos Ferhat Tünc'ün taziyesi taşınırken polisler tabutu yumruklayarak tabuta saldırdı, aile ve bizim de içerisinde bulunduğumuz halk darbedildi, taziye evine bariyer kuruldu, camiler kapatıldı. 3 Kasım Berivan Katar taziyesinde ise taziye 30 metre kalacak bir mesafede taziye evinin önü kapatıldı, halka "Taziyeye tek tek gireceksiniz." talimatı verildi. Buna karşı gelen halka saldırılarak olay provoke edilip bambaşka boyuta götürüldü. Neden? İslam'a göre yas tutmak, cenazeyi defnetmek farzıkıfaye değil mi? Uluslararası hukukta, Anayasa'nın din ve vicdan özgürlüğünün ayrılmaz parçası olan bu yasa "Kim olursa olsun kişi öldükten sonra kimliğinin hiçbir hükmü kalmaz." denilmez mi? "Defin, yas, taziye buna göre şekillenir." diye onlarca fetvası hâlen Diyanet İşleri Başkanlığında bulunmakta değil mi? Bu temel hakka Şırnak'ta sistematik bir engelleme politikasına karşı size de Bakanlıklara da defalarca soru önergesi sunduk ve sorduk. Bize verilen cevapta, İçişleri Bakanlığı, Erzen ailesinin taziyesi için "Biz çıkarmadık, aile kendi rızasıyla ayrıldı" dedi ancak biz oradaydık, tehdit ve zor yoluyla çıkartıldı. 22 Temmuzdaki taziye için "Aynı camide -yaz kursu- Kur'an kursu var." denildi ama ailenin çıkartıldığı aynı camiye birkaç saat sonra yine başka bir ailenin taziyesinin kurulmasına izin verildi. "Ferhat Tünc'ün taziyesine dönük hiçbir müdahalemiz yok." dedi Bakanlık, video kayıtlarını, saldırı anlarını Bakanlığa gönderdik ancak hiçbir cevap gelmedi. Cizre Müftülüğü "Kaymakamlığın talimatı var, biz müdahale edemeyiz." dedi. Buradan soruyorum: Hangi dine göre cami kaymakam talimatıyla kapatılır? Diyanetin Rabb'in hükmüne mi uyması beklenir, kaymakamın talimatına mı? Diyanet Başkanı zaten sorularımıza cevap vermiyor, bugün de burada yok ancak bürokratlarına seslenmek istiyorum: Hangi dinde taziye yasak? Madem ibadet alanları sizin gözetiminizde ve yetkinizde taziye evi boşaltılırken neredeydiniz? Defalarca aradım; yönlendirdiniz, cevap vermediniz, telefonda saatlerce beklettiniz.

Sayın Yılmaz, tüm bu olayları bir arada düşündüğümüzde bunlar tesadüf değil; sistematik ve kararlı bir şekilde valilik, kaymakamlık ve Emniyet tarafından bir uygulama hattı olduğunu görüyoruz. 3 Kasımda 30 metrelik bir alanda bir buçuk saat bekledik ve bu bir buçuk saat sırasında İçişleri Bakanlığına anı anına bilgi verdik, annelerin, kadınların olduğu gruba saldırıldı, bizim kendi arkadaşlarımız yaralandı. Polis ne yaptı? Her zamanki yapmış olduğu bir uyanıklıkla aynı gün 43 arkadaşımıza soruşturma açıp 2911 ve yaralamadan arkadaşlarımız tek tek ifadeye çağırıldı. 2911'e muhalefet edecek hiçbir şey yok, ortada bir anons yok, kitle dağıldıktan sonra göstermelik bir anons var ancak Şırnak'ta nasıl bir akıl, nasıl bir odak, hangi amaçla bu süreçte bu provokasyonları yapıyor, sormak isteriz. Sayın Erdoğan'ın "odaklar" dediği odakların Şırnak'taki yansıma biçimi nedir? Bu konudaki düşüncelerinizi bilmek istiyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Uğur Poyraz'da.

Buyurunuz lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçerken paralel yapıdan kurtulmak amaçlarınız arasındaydı, o günlerin olağanüstü şartlarında kimileri için de ikna ediciydi. Gelin görün ki ortaya yönetsel ve hukuki anlamda yeni bir paralel devlet yapısı çıktı. Bakanlıkların sorumluluk alanlarındaki yetki ve görevler bir de Cumhurbaşkanlığı yapısı içerisinde kendisine yeniden yer buldu. Eskiden FETÖ'nün imamlarıyla yarattığı paralelliği bugün danışmanların, kurulların ve dairelerin yarattıkları mükerrerlikle tecrübe ediyoruz. FETÖ döneminden farkı ise bu yeni paralelliğin parasını bizler Türk milleti olarak ödüyoruz. Özetle, paralel yapı gitti, mükerrer yapı geldi. Bu bahsettiğim yetki de paralellik değil, makamda mükerrerliktir. Siz devleti makamları çoğaltmak için "copy paste" ederken vatandaş vergileri, harçları, harcamaları çifter çifter ödüyor. Eğitim için vergi ödüyor ama mislini, çocuklarını okutmak için cebinden harcıyor; sağlık için vergi ödüyor ama mislini, bekleyemediği tıbbi görüntüleme için, bıçak parası için harcıyor; "Bir araba alayım." dediğinde ise işte bu bütçede yer alan makam araçlarınızı finanse ediyor.

Elbette bu sistemin ve bu bütçenin en büyük iki kaleminden biri de personel giderleri. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kamu yönetimine en büyük katkısı şüphesiz Cumhurbaşkanlığı danışmanları ve başdanışmanlarıdır; sosyal medyada trollük, televizyonlarda siyasal komiserlik, yazılı ve görsel basında köşe yazarlığı yapmaları için üzerine bir de vergilerimizle maaş alan bu eşsiz sistemin mümtaz şahsiyetleridir. Kimisi ahlak direktörlüğü yapıyor, kimisi tutuklama müzekkeresi tebliğ ediyor, kimisi dış güçlere sosyal medyasından had bildiriyor, kimisi de hukuk alanında gerek makaleleri gerekse röportajlarıyla "Ne vereyim abime?" tadında tezler üretiyor. Onlarcasını ise görmeden, bilmeden milletçe fonluyoruz. Bir de üstünü kat kat örttüğünüz örtülü ödenek var ki aklıma neyse ki bizi kurtardığınız 90'lar geliyor. Gençliğimin gazete manşetlerini hatırlıyorum, bir tanesinde "Örtülü Komedi" yazıyordu, Allah sizi inandırсын, hâlen de bunun bir komedi mi, trajedi mi olduğuna karar vermiş değilim. Ortada mükerrer bir düzen var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, tekrar ettikçe Türkiye'nin batağını derinleştiren bir düzen var; yönetici atadıkça

yönetilemeyen bir kamu idaresi var; "sistem" dedikçe karışan bir organizasyon var; "tasarruf" dedikçe sadece millete ödetilen bedeller var; "itibar" dedikçe vatandaşa doğru kabaran yeni vergiler var; "yasama" dedikçe yetkileri gasbedilen bir Meclis var; "yürütme" dedikçe devlete güvenmeyen vatandaş, vatandaşına güvenmeyen devlet var; "yargı" dedikçe iktidarın yanında, milletin karşısında bir düzenek var. Ancak hamdolsun ki "hukuk" dedikçe "Türkiye bir hukuk devletidir." diyen yegâne ortak değerimiz Yılmaz Tunç var. Güldürken düşündüren, düşündürken güldüren bu hâlde bir de Varlık Fonu var; varlıkları rehin edildiği için varlık içinde yokluk çeken Türk milletinin varlıkları var. Hazırladığınız ve dayattığınız bütçenin noktasına virgülüne, harfine değişiklik katkısı sunamayacağımıza göre, saraydan yönetildiği rivayetinin alınının bile ötesine geçtiği borsa için cevaplar kısmına geçildiğinde hazırna arkadaşlarımız birkaç tüyo verilerse gerçekten büyük sevaba girmiş olurlar. Binlerce oda, yüzlerce makam, danışmanlar, sekreterler, korumalar var, tenzilirütbe olmuş yetkisiz bakanlar, bir de içinde bulunduğumuz çatı Türkiye Büyük Millet Meclisi var. Haşmetinden baş döndüren bir itibardır bu, Allah sizleri nazardan esirgesin, tüm kalbimle söylüyorum, bu muhalefetin sözlerine de sakın kulak asmayın; bunların işleri güçleri hasetlik, açıkça sizleri, itibarınızı ve ihtişamınızı çekemiyorlar bunlar. Muhalefetten tenhada tek tek devşirip rozet taktıklarınız, bakın, himayeniz altına girdiğinde nasıl mutlu mesut bakıyorlar etrafa ve dünyaya, tek tek tükürdüklerini nasıl yalattınız, hepsinin bir bedeli olduğunu nasıl ortaya koydunuz, henüz alamadıklarınız da şimdiden ederlerini hesaplıyor hâle geldiler. Kabaran koltuklarla yürüyün, âlem itibar görsün, dış güçler çatlasın, tüm düşmanlarınız ayağınıza gelsin, aman dilesin Sayın Yılmaz. Siz de devlet, millet düşmanlarının ayağına gidip olmayan savaşın barışını yapın, ömür boyu başkanlık için her masada olun, her tavizi verin.

Nezaketiniz ve sabrınız için sizlere teşekkür etmeden evvel, merak ettiğim birkaç hususu sormak istiyorum: İmralı'daki müebbetlik katilden yasama ve yürütmeye dair danışmanlık almak kimin fikriydi? Örtülü ödenekten bu danışmanlık hizmeti için maaş ödeniyor mu? Kırk bir yıllık terörle mücadelede deneyimi olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu katili muhatap almasını, bu katilin reçeteleriyle süreç yönetmesini sözcüleriniz ve medya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - ...aparatları devlet aklı olarak pazarladılar. Devlet aklı böyle bir şey mi?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Selcan Taşçı'da.

Buyurunuz lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Yeni İletişim Başkanımız da eskisi gibi, o da gelmedi herhâlde, yok burada.

İktidara yakın Sabah gazetesinin Türk basınındaki 40'ıncı yılıydı önceki gün. Sabahtan beri eşitlik, eşitsizlik çok tartışıldığı için bu örneği verme ihtiyacı duydum. Şimdi, İletişim Başkanı Sayın Burhanettin Duran da doğum gününü kutladı Sabah gazetesinin. Eski yazarı, çok anlaşılabilir, çok insani bir şey ama bunun İletişim Başkanlığının resmî sosyal medya hesaplarından neden paylaşıldığını ben açıkçası anlayamadım. Yani misal, Türk basınının en köklü kuruluşlarından bir tanesi Cumhuriyet gazetesinin yıl dönümünü İletişim Başkanlığı kutluyor mu ya da Sözcü gazetesinin yıl dönümünü kutluyor mu ya da Nefes gazetesi yeni kuruldu diye bir hayırlı olsun mesajı paylaştı mı resmî adresinden ya da bütün kutlamaları geçiyorum Sayın Yılmaz, onlarca gazeteci, bu kurumun basın kartını taşıyan onlarca gazeteci çeşitli iftiralarla, haksız, hukuksuzca yargılandı, bunu özellikle söylüyorum çünkü beraat etti birçoğu, o beraatlerden sonra yani suçsuz oldukları resmî olarak da kanunen de anlaşıldıktan sonra İletişim Başkanlığı herhangi birine geçmiş olsun mesajı yayınladı mı mesela? Şimdi, bütün bunları yapmayınca, tek bir gazetenin iyi veya kötü gününde yanında olunca o eşitlik mefhumuna biz doğal olarak inanmıyoruz, inanmakta güçlük çekiyoruz. Yani AK PARTİ'nin eğer propaganda birimi değilse İletişim Başkanlığı ki öyle olmaması gerekir... Türkiye Cumhuriyeti devleti Anayasası ne diyor? Hiçbir ayırım olmaksızın devletle ilişkisinde herkes eşittir. Dolayısıyla o devletin bir kurumu olarak İletişim Başkanlığının da ilişki alanındaki bütün kuruluşlarla eşit bir durum tesis etmesi beklenir. Ben yol yakırken eğer burada bürokratları varsa selefiyle aynı yakıştırmalara maruz kalmaması için bu yanıştan peşinen dönmesini iletmenizi rica ediyorum.

Yine aynı kurum bünyesinde Dezenformasyonla Mücadele Merkezi her şeyi ama her şeyi düzeltiyor yani Ayasofya'daki tadilatla ilgili düzeltme yapıyor, İstanbul Boğazı'ndaki balıkların durumuyla ilgili düzeltme yapıyor, Hindistan medyasındaki iddialarla ilgili düzeltme yapıyor. Ben günlerdir bekliyorum Sayın Yılmaz, mesela bir tek düzeltme görmek istiyorum: "Konstantinopol değil, İstanbul" düzeltmesini bekliyorum ben mesela bu kurumdan, göremiyorum. Buna benzer birçok şeyi yani "Ekümenik Patrik" değil, "Fener Rum Patriği" düzeltmesini -o "Bazı sosyal medya hesapları..." diye başlıyor ya- görmek istiyorum, göremiyorum. Şimdi, dolayısıyla burada da düzeltmenin ekseninin ya da temelinin neye göre şekillendiğini tartışmak durumunda kalıyoruz.

Ve TRT... Biz TRT'ye yayın esaslarıyla ilgili kanun maddelerini hatırlatmaktan artık vazgeçtik yani beyhude bir çaba, onu anladık ama Hazine ve Maliye Bakanlığının Kamu İşletmeleri Raporu'na bakınca 2024'te ticari gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 80 oranında artmış TRT'nin, ben tebrik ediyorum yani zararla anmamaya başlamamızdan dolayı gerçekten mutluluk duyuyorum. Ama madem böyle bir tablo var ve madem de TRT iktidarın sesi olmakta ısrarcı, milletin sesi olmamakta, o zaman biz hiç tutmayalım kendilerini bence, Strateji ve Bütçe Başkanlığı 2026-2028 dönemi Yatırım Programı'ndaki o yüzde 40'lık artıştan bence vazgeçin, kârı da çok yeterli, kendi yağında kavrulsun bundan sonra, millete de vicdan azabı olmasın yani "Bizim cebimizden çıkan paralarla iktidarın sesi olmak durumunda kalınıyor." şeklinde.

Bütçe hakkı aslen devlet olmakla, kurumsallaşmakla, bir idarî disipline sahip olmakla alakalı yani aynı zamanda çadır devleti olmamak, aynı zamanda muz cumhuriyeti olmamakla alakalı bir hâl ama Cizre'de dün arşa çıkan kanun tanımazlık, arşa çıkan devlet tanımazlık görüntülerinden ve buna çanak tutulmuş olmasından ve bunun alkışlanmış olmasından sonra maalesef tam olarak da buna karşılık geliyor. E, böyle olunca da biz açıkçası ortada bütçelendirilecek ya da yetkilendirilecek bir disiplin görmekte çok zorlanıyoruz. Savunma sanayisiyle, evet, çok gurur duyuyoruz; Millî Teknoloji Hamlesi'yle, evet, çok gurur duyuyoruz; havadan havaya hedefi tam isabetle vurur hâle gelmiş KIZILELMA'yla, evet, çok gurur duyuyoruz samimiyetle ama günün sonunda eğer bir peşmerge ağası ülkemiz sınırları içinde böyle değneksiz köyde dolaşır gibi uzun namlulu silahlarla dolaşabilecekse yani mütareke günlerindeki gibi bir tablo oluşacaksa, hatta daha beteri oluşacaksa çünkü orada bir düşman devlet vardı muhataplık kurulan, o bile

yok bu durumda. Cizre'deki -kusura bakmayın ama- kepezilik önce şehitlerimizin aziz hatırasını, sonra da bence savunma sanayisinde ortaya konan bunca gayreti, çabayı boşa çıkarmak anlamına geliyor, yazık oluyor bu emeklere.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Taşçı.

Şimdi de söz sırası Sayın Süreyya Öneş Dericî'de.

Buyurunuz lütfen.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz, bugün, yalnızca ekonomik bir darboğazdan geçmiyor. Bugün, devlet yönetiminin akli, etiği ve kamu sorumluluğu maaalesef ciddi ölçüde aşılmış durumda. Ülkemizdeki yönetim sisteminde kaynakları dar bir çevrede yoğunlaştırarak kurumları ve milyonlarca vatandaş siyasi bir merkezin etrafında olmaya zorlayan bir yönetim anlayışıyla karşı karşıyayız. Oysa devlet yönetimi dediğimiz şey, siyasi tercihlerle değil, kurumsal hafızayla, hukuki mekanizmalarla ve şeffaf bir bütçe disipliniyle yönetildiğinde anlam bulur. Vatandaştan alınan vergi, devlet ile millet arasındaki en hassas sözleşmedir ve bu yönetimde hemen her gün bu sözleşme ihlal edilmektedir. Bu ülkede halk vergi verdiği hâlde geçinememekte ama belli bir grup vergiden muaf, orantısız bir biçimde zenginleşmektedir. Devlet, şatafatın ve israfın ön plana çıktığı bir mekanizmaya dönüşmektedir.

Sayın milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; devlet, varlığını borçlu olduğu milleti esas alan kurumlarının gücü ölçüsünde güçlüdür. Bugün, karar süreçleri birkaç kişinin iradesine sıkıştığı için, siyasi sadakat önceliklendirildiği için hata payı büyümekte, denetim işlevsizleşmekte; israf, şatafat, kamu zararını katlamaktadır. Bürokrasi, hukukun üstünlüğüne değil, merkezin siyasi reflekslerine göre hareket etmeye zorlandıkça Türkiye sadece bugününü değil, geleceğini de kaybetmektedir. Türkiye Cumhuriyeti devletin kurumlarının tarafsızlığı, gücü ve milletiyle olan ilişkisi Cumhuriyet Halk Partisinin en temel önceliğidir. Zira, Cumhuriyet Halk Partisi bu cumhuriyeti de devleti de kuran partidir. Ülkedeki hukuksuzluğa, kutuplaşmaya ve antidemokratik her yaklaşıma karşı olan mücadelemizin sebebi de budur, devlet aklının aslında milletin akli demek olduğunu vurgulamamızın sebebi de budur. Bizim iktidarın kurumları yönetme biçimiyle sorunumuz var, devletin idaresindeki bu önemli kurumların siyasileşmeleriyle sorunumuz var. Mücadelemiz, Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devleti oluncaya kadar, devleti tekrar millet oluşturuncaya kadar devam edecek. Bugün Cumhuriyet Halk Partisinin milletteki karşılığının bu denli yüksek olmasının tek bir sebebi var; o da Türk milletin ideolojik saiklerden uzak, kurucu değerlerine dayanan, ifade özgürlüğünün olduğu, refaha dayanan bir yaşam istediği gerçeği. İktidarı sistemde kendisine alan yaratan güç gruplarından devleti arındırmaları gerektiği konusunda uyarıyor, adaletin ve hukukun devletin asıl ihtiyacı olduğunu buradan da vurguluyorum. Savunma Sanayii Başkanlığı veya Millî İstihbarat Teşkilatı gibi hayati önemdeki kurumlarımızın da bağlı olduğu Cumhurbaşkanlığı bütçesinin milletin menfaatleri doğrultusunda kullanılmasını temenni ediyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın İnan Akgün Alp'ta.

Buyurunuz lütfen.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Meclisimize hoş geldiniz. Saygıdeğer bürokratları da selamlıyorum

Efendim, ben daha önceki bütçelerde eleştirilerimi yöneltmeye çalıştım vakit buldukça. Sizleri görmüşken Kars'la ilgili bazı taleplerim var, onu arz edeceğim.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Ardahan Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanı Asım Özer'le biraz önce konuştum, sizlere de selam ve saygılarını iletiyor. Ticari araçların mülkiyet hakkı talebiyle ilgili olarak Federasyon Başkanının ve esnaf odaları başkanlarının da katıldığı bir iftar programında Sayın Cumhurbaşkanının bu konuda iki yıl önce verdiği bir sözü sizlere hatırlatmamı istedi. Ben de delaletinizle Sayın Cumhurbaşkanına bu sözünü hatırlatıyor ve şoför esnafının mülkiyet hakkı sorununun çözülmesi ve bu yolla her değişen belediyeyle esnafa oluşan tereddütlerin ve endişelerin sona erdirilmesini talep ediyorum efendim.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, malumunuz, Kars'ın Arpaçay ve Akyaka ilçeleri şeker pancarı üretimiyle geçinmektedir. Ayrıca, Iğdır ve Ağrı illerimiz de Kars Şeker Fabrikasına ham madde üretmektedir. Bu yıl üreticimizin pancar gelirlerinin BAĞ-KUR borçlarına mahsup edileceği söylenmiştir. Üreticimizde bu konuda ciddi bir endişe oluşmuştur. İnsanlar bu parayla çocuğunu geçindiriyor, çocuğunu evlendiriyor, evini geçindiriyor, kışı geçiriyor; tek geçim kaynağı, efendim, budur. Eğer bu yolla bu gelir bu borca mahsup edilirse ciddi bir mağduriyet olacaktır. Iğdır, Ağrı ve Kars pancar üreticilerinin gelirlerinden kesinti yapılmaksızın ödenmesini bölge halkı adına talep ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Kars'ta çok sayıda muhtaç aylığı çeşitli sebeplerle bu yıl kesilmiştir. Fakirimiz fukaramız bu parayla geçiniyordu. Siz bugün sadece Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği için 20 milyarın üzerinde bir bütçe talep ederken fakirimiz maaalesef ekmek parasını kazandığı, temin ettiği bu gelirden mahrum olmuştur. Kars, Ardahan, Iğdır illerinde bu yıl kesilen muhtaç aylıklarının tekrardan tahsis edilmesini arz ediyorum efendim.

Sayın Başkanım, Kars'ta Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfında Vefa Projesi kapsamında evde bakım personeli olarak 14 personel çalışmaktadır. Üç yıl oldu göreve başlayalı, bunlar hâlâ asgari ücretle çalışıyorlar, kadro ve maaş zammı da alamıyorlar. Bu Vefa Projesi'ni çok önemli bir proje olarak görüyoruz. Bu personel bakıma muhtaç yaşlı ve hastalarımız için çok önemli görev ifa ediyorlar, bunlara kadro verilmesi siyasetüstü bir konudur, Kars'ın bu 14 genci için kadro talep ediyorum efendim.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Şırnak Üniversitesi Rektörünün kardeşinin bir sosyal medya paylaşımı bugün, malumunuz, tüm mecralarda yer aldı. İnşallah, doğru değildir diye umuyorum; tam bir akıl tutulmasıdır. Kısaca arz ediyorum dikkatinize: Rektör Abdurrahim Alkış'ın kardeşi Abdullah Alkış, üniversitenin bir kişilik açtığı personel ilanının kendisi için olduğunu Facebook hesabından duyurmuş ve şöyle demiş: "Merak etmeyin, bu sefer her şeyi düşündük, bu üniversitenin gerçek sahibinin biz olduğunu da bir kez daha göstereceğiz. Rektör ağabeyime kafa tutanların üniversitede barınmadığını da zaten gösterdik. Üniversitede klimalı odam hazır, kadro benim için hazırlandı, ilan sadece prosedür, çatlayın." demiş.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Reddedilmiş galiba ama...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Efendim, dijital oynama olduğunu söylemiş Sayın Rektör fakat bu gerekçe elbette ki inandırıcı değildir. Bu konunun araştırılmasını muhalefet olarak talep ediyoruz. Böyle bir şey kabul edilemez. Bunu ülkedeki mülakat mağduru on binlerce, yüz binlerce gencimiz adına talep ediyor, bu soruşturmanın açılmasını ve sonuçlandırılmasını, kamuoyunun şeffaf bir şekilde bilgilendirilmesini talep ediyor, saygılar sunuyorum, bütçenin de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Alp.

Şimdi de söz sırası Sayın Metin İlhan'da.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz beş dakika.

METİN İLHAN (Kırşehir) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, değerli milletvekilleri; bugün Cumhurbaşkanlığının 2026 yılı bütçesini görüşüyoruz fakat açık konuşalım, Cumhurbaşkanlığı bütçesinde en ufak bir ekonomik sıkıntı yok, her şey yerli yerinde; sarayın itibarından, lüksünden ve şatafatından hiçbir tasarruf yapılmamış, müsriflik için ödenekler büyümüş, temsil ve ağırlama giderleri artmış, tek bir kalem bile kısalmamıştır. O yüzden biz Cumhurbaşkanlığı bütçesine hiç bakmayalım zira eksik hiçbir şey yok. Gelin, bu bütçede gerçek tasarrufun nerelerden yapıldığına bakalım; vatandaşın sofrasından, gençlerin hayallerinden, memurun emeğinden, emeklinin cebinden, işçinin alın terinden "tasarruf tedbirleri" adı altında halkın geriye giden yaşam standartlarında nelerin gasbedildiğini görelim. Enflasyon altında ezilen dar gelirlinin, yoksulun, işsiz, garip gurebanın 2026 yılı bütçesi ne diyor ona bakalım çünkü bu ülkede iki ayrı gerçeklik var: Biri 21 milyarlık bütçesiyle sarayın hiç sönmeyen ışıkları ve ihtiyacı hiç bitmeyen gösterişli itibarı; diğeri, markette, pazarda gramı hesaplayan, ay sonunu getiremeyen milyonların hayatı. Dolayısıyla bu bütçe bir yönetim tercihi değil derin bir adaletsizliği belgelemektedir. Biz Meclis olarak burada işte o yok sayılan milyonların bütçesini konuşmak zorundayız. Ekonomiden başlayacak olursak dünyanın en yüksek faizleriyle toplanan döviz rezervlerinin birilerinin bekası için bir gecede buharlaştığı bir ortamda ekonomik istikrardan, bütçe disiplininin söz edilmesi mümkün değildir. Geçen yıl sorun olmaktan çıktığı hükümet kadrolarınca ifade edilen cari açık bu yıl nasıl olur da yüzde 100 artarak 22,6 milyar dolar olmaktadır. Bu ekonomik çöküşün temel sebebi, 2018'de yürürlüğe sokulan dünyada yeni otoriter rejim diye anılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemidir. Bu ekonomik kaos ortamında birileri köşeyi dönerken fatura ise yoksul halk kesimlerine ödetilmektedir. Altı yılda 6 Merkez Bankası Başkanı, 4 Hazine ve Maliye Bakanı değiştiren bu sistem, ülkemizi sürekli krizlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Kur korumalı mevduatla zenginler servetlerine servet katarken dar gelirlilerin mutfakları yangın yerine dönmüş, milyonlar açlık sınırının altındaki asgari ücrete mahkûm edilmiştir. Hükümet, millî gelirimizin kişi başı 17.748 bin dolar olduğunu övünerek ifade etmektedir. Bu, güncel kurla aylık 62 bin lira demektir. Bir ailenin de 4 kişi olduğunu varsayarsak bir ailenin eline aylık 248 bin lira para geçmesi demektir. Ancak ne yazık ki ülkemiz nüfusunun yarıya yakını bir hane için 92 bin lira olan açlık sınırının altında asgari ücretle yaşam mücadelesi vermekte, emeklilerimizin büyük çoğunluğu ise 16.681 lirayla hayatta kalmaya çalışmaktadır. Gerçek yaşamda karşılığı olmayan bu rakamlar bizi yoksulluk endeksinde dünyada 5'inci sırada olmaktan ne yazık ki kurtaramamaktadır. Hâl böyleyken ekonomi, çalışma ve iş hayatında ise süregelen sorunlar her geçen gün artmaya devam etmektedir. Önlenemez bir enflasyon söz konusu, gıda enflasyonunda dünya rekorları kırıyoruz. Tedavüle girdiği 2009 yılından beri 200 liranın alım gücü onlarca kat düştü. Bakınız, bütçeden faize yani zengine ödenecek para ise üreticimize ve çiftçimize verilecek desteğin 16 katı olan 2 trilyon 742 milyar liradır. Üreticimizin kanuni hakkı olan desteklerden tasarruf yapılmış ama faiz lobisinden yapılmamış. Tabii, bir de 2026 yılı için öngörülen 16 trilyon 216 milyar liralık bütçe gelirinin yüzde 85'i vergiden, onun da büyük bölümü dolaylı vergiden yani garip gurebadan, çiftçiden, memurdan ve dar gelirliden tahsil edilecek.

Sonuç olarak, kayıt dışı, güvencesiz ve düşük ücretli istihdamı düzeltmek yerine tek hedef olarak bir kişinin bekasını baki kılmayı kendisine amaç edinen bir ekonomik model inşa edilmiştir. İşsizlik Sigortası Fonu'nun üçte 2'si işsize değil işverene gitmektedir. Geniş tanımlı işsizlik yüzde 29, gerçek işsizlik ise takdir edersiniz ki bunun çok üzerindedir. Çocuk işçiliği artarken mücadele projeleri yarıya indirilmektedir. Ayrıca, açlık sınırının altında yaşayan 8,5 emeklimiz var. Gençlerimiz işsiz, çaresiz ve ne yazık ki Türkiye OECD ülkeleri içerisinde ev genci 1'incisidir. Bütçede eğitim, sağlık, sosyal koruma ve tarıma ayrılan paylar düşerken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın İlhan.

Şimdi de söz sırası Sayın Tahsin Becan'da.

Buyurunuz lütfen.

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ne yazık ki bu ay Azerbaycan-Gürcistan sınırında düşen Türk Hava Kuvvetleri C-130 uçağındaki 20 kahraman askerimiz şehit oldu. Askerî havacılığımızın en kara günlerinden birini yaşadık ancak ulusal yas ilan edilmedi. Türk milleti kara günü yüreğinde yaşadı, kederli ailelerinin acılarını paylaştı.

Savunma sanayisinde bugün yapılanlardan gurur duyuyorsak projelerin temellerinin atıldığı geçmişe de vefa ve saygı göstermek zorundayız. Her savunma projesinin arkasında, özellikle 1970'ten sonra görev yapan cumhuriyet hükümetleri, maddi, manevi büyük destek sağlayan Türk milleti ve harekât ihtiyacı belirleme çalışmalarına katkıda bulunan kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri personeli vardır. 1970'li ve 1980'li yıllarda kurulan ve millî gururumuz olan stratejik şirketlerimiz ASELSAN, TUSAŞ, ASPILSAN, HAVELSAN, ROKETSAN'la övünüyoruz; bunlar bizim kırk yıldır medarıftiharımızdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin haberleşme ihtiyaçlarının millî imkânlarla karşılanması için 1975 yılında Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının bir şirketi olarak ASELSAN, yine, 1982 yılında HAVELSAN, 1988 yılında ROKETSAN kuruldu. Makine ve Kimya Enstitünün tarihi daha da eskidir, 1950 yılında "Makine ve Kimya" ismi alınmıştır, 3 Temmuz 2021 tarihinde de anonim şirkete dönüştürülmüştür. Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı (TUSAŞ) 28 Haziran 1973 tarihinde kurulmuştur ancak tarihin hiçbir döneminde bunlar seçim malzemesi yapılmamıştır.

Millî güvenlik konularında Türkiye'nin hak ve menfaatlerini önceleyen duruşumuz bellidir ve nettir. Millî güvenlik ve savunma sanayisi konularında atılan her doğru adımı destekler ama tespit ettiğimiz yanlış hususları eleştirir, önerilerimizi sunarız. İlk olarak, caydırıcı ve etkin hava gücü bölgemiz de millî güvenliğimizin teminatıdır ancak son yirmi yılda Hava Kuvvetleri Komutanlığımızın envanterine sadece 30 adet F-16 eklenebilmesi ciddi zafiyet yaratmıştır. Buna ilaveten öngörüsüz ve yanlış kararlar neticesinde F-35 programından çıkarılmamız bu zafiyeti vahimleştirmiştir. Öyle ki hem millî güvenlik sorunu yarattı hem de tedarik maliyetlerini yükseltti; bütçemizi zorlamıştır. Diğer ülkeler hava güçlerini geliştirir ve modernize ederken Türkiye için KAAN muharip uçağımız envantere girene kadar hava gücümüzü güçlendirecek bir çözüm bulunamamıştır. Bu kapsamda ancak F-2000 Typhoon tedarikinde Almanya'nın çekincelerinin giderilmesinde Cumhuriyet Halk Partisinin girişimleriyle sürece katkı sağlamasıyla belli bir noktaya gelinmiştir. Bu bakımdan, öneri olarak şu andan itibaren KAAN muharip uçak projesinde gecikme yaşanmaması için her türlü tedbir alınmalıdır. ANKA-3 ve KIZILELMA muharip insansız uçak sistemlerinin geliştirilme süreçleri hızlandırılmalıdır. 2023'te sözleşmesi imzalanmasına rağmen arzu edilen seviyeye ulaşmayan F-16 ÖZGÜR-2 modernizasyonu güçlendirilmelidir. Düşen C-130 uçağının 2010 yılında Suudi Arabistan'dan satın alınarak Hava Kuvvetleri envanterine dâhil edildiği doğru mudur? Ön ödemesini yaptığımız F-16 70 tedarikinde de Hava Kuvvetleri Komutanlığı ihtiyaçları çerçevesinde yeniden belirlenecek sayıda uçak alınmalıdır. F-35 tedariki S-400 alımı nedeniyle kesintiye uğradı ama en azından ödemesini yaptığımız F-35'lerin tedariki için tüm imkânlar kullanılmalıdır. Eurofighter sürecinde mutabakat zaptına rağmen belirsizlikler bir an önce giderilmelidir. Bu konuda millî güvenliğimizi öncelikle siyasi ve ticari hedefli her türlü yaklaşıma şiddetle karşı çıkıyoruz. Sorumluluk Hava Kuvvetleri Komutanlığında ise nihai kararda görüşlerinin öncelikli ve esas olması gerektiğini vurguluyoruz.

İkinci olarak, sınırlı bütçe kaynakları nedeniyle uçak gemisi gibi yüksek maliyetli ve işletme gideri fazla yüksek olan projeler yerine, daha acil, ertelenemez ve kritik projelere yönelik verilmesi gerekmektedir. Siber tehdit hızla artıyor ve daha etkili hâle geliyor. Siber tehditlere karşı eğitim seviyesinin, koruyucu tedbirlerinin ve farkındalığının artırılması modern savaşın vazgeçilmez bir gerekliliğidir.

Sayın vekillerim, son olarak, savunma sanayisinin tüm dünya genelindeki en önemli özelliği, ekonomik yaşamda maliyet-kâr dengesi en orantısız olan, kâr marjı en yüksek yatırım alanı olmasıdır. Yüksek elektronik teknoloji ürünü askerî sistemlerde de durum böyledir. İktidarın savunma sanayisine, askerî fabrikalara, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına ve OYAK'a olan ilgisi kamuoyuna sunulduğu gibi sadece güçlü Türkiye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Aşkın Genç'te.

Buyurunuz lütfen.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım; Cumhurbaşkanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2026 yılı bütçesi Türkiye'nin hangi alana kaynak ayırdığını, hangi alanlara ayırmadığını net biçimde ortaya koymaktadır. Bugün, özellikle, bir kuruma dikkat çekmek istiyorum; İletişim Başkanlığı. 2024 yılında bu kurumun 5 milyar 57 milyon lira harcamış, bunun 4 milyar 18 milyon lirası mal ve hizmet alımları yani yapılan her 5 liralık harcamanın 4 lirası kampanyalara, reklamlara, tanıtım ve iletişim ihalelerine gitmiş. Her 100 liranın yaklaşık 80 lirası propaganda için, geriye kalan 20 lira diğer her şey için harcanmış. Bu tablo bize neyi anlatmakta? İletişim Başkanlığı bir kamu kurumu olmaktan ziyade, sarayın profesyonel propaganda ajansıdır. Bu yetmiyor, 2026 yılı için İletişim Başkanlığının bütçesi 7 milyar 560 milyon liraya çıkarılıyor. İki yılda yaklaşık yüzde 50'lik bir artış söz konusu. Günlük hesaba vurursak sadece bu kurum için günde 20 milyon liranın üzerinde bir bütçeden söz etmekteyiz. Her gün 20 milyon lira afişe, reklama, filmlere ve kampanyaya ve toptan algı yönetimine gitmektir. Millet dışından tırnağından artırırken kamunun iletişim yükü iki yılda neredeyse yarı yarıya büyümüş. Kriz büyüdükçe iletişim bütçesi de büyüyor. Şunun da altını çizerek söylemek isterim ki bugün burada ne yazık ki İletişim Başkanımız yok, bütçesini bizler tartışıyoruz ama kendisi gelip tek cümle kurma zahmetine bile katlanmıyor. Buraya bakanlarımız geliyor, sizler geliyorsunuz ama ne yazık ki söz konusu bürokratlar gelip bizle bütçeyi tartışmıyorlar. Ortada bu kadar büyük bir kaynak var, hesabı Meclise karşı vekâleten veriliyor. İktidar için gerçek güvenlikten önce ne yazık ki algı güvenliği gelmekte. İletişim Başkanlığının harcama kalemlerine baktığımızda da aynı eğilim karşımıza çıkıyor. Tanıtım filmleri, ajans hizmetleri, kampanya satın alımları, dijital medya anlaşmaları, basın ilişkileri ve ihaleleri; ne varsa paranın büyük bölümü ekranlara ve afişlere akıyor.

Şimdi, gelelim Diyanet İşleri Başkanlığına. Diyanetin 2024 yılı kesin hesap gideri 97 milyar 259 milyon lira, 2025 yılı için 130 milyar 119 milyon lira ödenek ayrılıyor. 2026 yılına geldiğimizde ise bütçe 174 milyar 389 milyon liraya çıkıyor yani iki yılda Diyanet bütçesi yaklaşık 77 milyar lira artıyor, neredeyse 2 katına çıkan bir bütçeden söz ediyoruz. Günlük karşılığıyla, Diyanet için günde yarım milyara yakın, yaklaşık 478 milyon liralık bir kaynak kullanılıyor. Sormak isterim ki bu artış toplumsal ihtiyaçtan mı kaynaklanıyor yoksa siyasi tercihlerden mi? Ve maalesef burada da aynı manzarayla karşı karşıyayız. Bugün burada Diyanet İşleri Başkanımız yok, 174 milyarlık bütçesi görüşülürken gelip Meclise kendisi bir cümleyle dahi hesap vermiyor, vermek istemiyor. İletişim Başkanının da Diyanet İşleri Başkanının da gelmediği bir bütçe görüşmesinde sadece rakamları konuşmak zorunda kalıyoruz çünkü bu kurumların başındakiler yüz yüze Parlamento'ya hesap vermeyi tercih etmiyorlar.

Değerli milletvekilleri, bir tarafta İletişim Başkanlığı, 5 milyarı aşan harcamasının 4 milyarı propagandaya gidiyor, iki yılda bütçesi 7,5 milyara çıkıyor, günde 20 milyon liranın üzerinde iletişim parası harcanıyor, Başkanı buraya gelemiyor; diğer tarafta, Diyanet, iki yılda yaklaşık 77 milyar liralık bütçe artışı, günlük yarım milyara yakın harcama, onun Başkanı da burada değil. Bu tablo bize şunu söylüyor: Türkiye'de bütçe ihtiyaca göre değil, siyasete göre şekilleniyor. Toplumun gerçek sorunlarına göre değil, sarayın siyasal tercihlerine göre şekilleniyor. Bu ülkenin vatandaşları yoksulluk sınırının altında maaşla geçinmek zorunda bırakılırken, gençler iş bulmakta zorlanırken, esnaf sifatsız dükkân kapatırken, emekli hayatta kalma mücadelesi verirken biz burada şunu konuşuyoruz: Günde 20 milyon lira harcayan bir iletişim makinesi ve günde yarım milyara yakın bütçeyle çalışan, bütçesi 2'ye katlanan bir Diyanet. Bu, bir tercih meselesidir; biz bu tercihi doğru bulmuyoruz, biz bu tercihi adil bulmuyoruz, biz bu tercihi Türkiye'nin gerçek öncelikleriyle uyumlu da görmüyoruz. Bütçe eğer milletin bütçesi olacaksa kaynak önce yoksulluğu azaltmaya,

eğitimi gclendirmeye, üretimi artırmaya, adaleti ve liyakati tesis etmeye gitmelidir; algıyı güzelleştirmeye, vitrin parlatmaya, propaganda makinesini büyütmeyi değil.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAşKANI NİLGÜN K - Teşekkür ederiz Sayın Genç.

şimdi de söz sırası Sayın Yasin ztrk'te.

Buyurunuz lütfen.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkrlar Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Değerli Komisyon yeleri; bugün buradan AK PARTİ'si iktidarına 1 değil, 1'den fazla soru sormak zorundayım çünkü artık bu soruları sormadan merkezî yönetim btcesini konuşmanın bir anlamı yok. Tam yirmi  yıldır ülkeyi yönetiyorsunuz, yirmi  yıldır btce hazırlıyorsunuz. Peki, hazırlamış olduğumuz btcelerin büyük bir çoğunluğunda neden yıl sonu hedeflerini tutturamıyorsunuz? Neden her yıl yeni bir açık, yeni bir ek btce, yeni bir borç tablosuyla karşı karşıya kalıyoruz ve en önemlisi, neden bu açıkların faturası her defasında sizlere değil de millete kesiliyor? Olur ya, doğal afet olur, btce şaşar; deprem, Covid vesaire gibi. Tamam, bunu anlar, kabul eder ve birlikte aşarız ama siz yirmi  yıl boyunca neredeyse hiçbir dönemde denk btce yapamayıp bunu artık bir yönetim biçimine dönüştürdünüz, ek btceyi sıradanlaştırıp btce açığını gelenek hâline getirdiniz. Bu ülkenin ekonomisi ynetilemiyor, âdeta sürükleniyor. Bu nasıl bir iktidar anlayışıdır? Ama bir iki konuda çok istikrarlısınız, hakkınızı vermek lazım. Btce açığını vermekte ve yanlışların bedelini milletimize detmekte çok mahirsiniz.

Değerli Komisyon yeleri, 2026 merkezî yönetim btcesi tam 18 trilyon 930 milyar liradır ama bu devasa btcenin içinde milletin refahı yok, emeklinin rahatı yok, memleketin geleceği yok, gençlerin umudu yok. Btcenin kalbi yine faiz ödemeleri ile garanti ödemeli projelerle, protokol harcamalarıyla atıyor. Bu btceye baktığımızda üretim yok, istihdam yok, gelir güvencesi yok ama borç çok, faiz çok, israf çok, lüks çok. şimdi, geliyorum asıl çarpıcı bölüme: 2026 Cumhurbaşkanlığı btcesi 21 milyar 286 milyon lira. "Btcenin binde 1'i bile değil." diye masumlaştırmaya çalışabilirsiniz ama o binde 1'in içinde neler var, neler. Mal ve hizmet alımlarına yüzde 55, personele yüzde 21, sermayeye yüzde 13 ayrılıyor yani saray için tasarruf yok, saray için kısıtlama yok, saray için fedakârlık yok ama millet için bunların hepsi var; tasarruf, kısıtlama, fedakârlık, hepsi vatandaştan bekleniyor. Daha da vahimi, personel giderlerine bir yılda yüzde 61, SGK primlerine yüzde 59 artış öngörülüyor. Bu artışların milletin cebine yansayan tek kuruşluk katkısı yok. Bu artışlar emekliye değil saraydaki kadrolara gidiyor, bu artışlar asgari ücretliye değil protokol masalarının genişletilmesine gidiyor. 2026 btcesinde millete dair tek bir hedef yok ama saray için hedef çok net: Daha fazla nvan, daha fazla makam, daha fazla araç, daha fazla tören ve daha büyük bir koruma ordusu.

Değerli Komisyon yeleri, asıl kara delik Cumhurbaşkanının mal ve hizmet alımları için ayırdığı 11,7 milyar lirada. Bu bir harcama kalemi değil btceyi yutan dipsiz bir kuyu; temsil, ağırlama, özel etkinlikler, lüks resepsiyonlar. Bir yanda kamu çalışanına "Işığı kapat." "Kaleme dikkat et." "Kğit tasarrufu yap." gibi tasarruf genelgeleri, diğer yanda sarayın 2026 için 20 yeni araç alınması planlaması. Bu nasıl bir çelişkidir? Bu tabloyu taçlandıran bir ayrıntı daha var: Cumhurbaşkanının günlük harcaması 53 milyon lirayı buluyor, düşünün, bir günde 53 milyon lira. Bu parayla her gün bir okul yapılabilir, binlerce ğrenci burs alabilir, deprem bölgesinde bir ilçe hastanesi gclendirilebilir ama bu iktidar parayı millete değil kendi günlük konforuna harcıyor. Millet ay sonunu getiremiyor iken saray bir günü 53 milyon lirayla geçiriyor. İşte aradaki urum budur. Program ödeneklerinde ise tam bir ibret tablosu var: Bilgi ve iletişim, finansal sistem, istihdam programlarına ayrılan denek sıfır; evet, sıfır. Her gün "İstihdam rekoru kırıyoruz." diyenlerin kendi btcelerinde istihdama ayırdığı para sıfır. Bu artık vizyon eksikliği değil milletin gözünü boyama çabasıdır.

Bir başka çarpıcı gerçek de şudur: Güvenliğe ve propaganda aygıtlarına kaynak bulan iktidar milletin geleceğini ilgilendiren hiçbir alana kaynak ayıramıyor; bu da şunu gösteriyor: Bu btce millet için değil, sistemin kendisini koruması için hazırlanmıştır ve geldik en kritik soruya... Btcenin sahibi ne yazık ki burada değil; Sayın Cumhurbaşkanı ne Plan ve Btce Komisyonuna geliyor ne de Genel Kurula. Kendi hazırladığı btceyi kendisi savunmuyor, hesap vermiyor, açıklamıyor, cevaplamıyor. Eğer btceyi hazırlayan kişi burada değilse bu btcenin meşruiyeti de sakattır. Hesap vermeyen bir yürütmenin btcesini onaylamak milletin btce hakkını saraya devretmek demektir. Biz buna ortak değiliz.

Son sözüm şu olsun: Bu btce israfı büyütür, yoksulluğu derinleştirir, sarayı rahatlatır, milleti yorar. Biz bu nedenlerle bu tükeniş btcesine "evet" demeyeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAşKANI NİLGÜN K - Teşekkrlar Sayın ztrk.

şimdi de söz sırası Sayın Hakan şeref Olgun.

Buyurunuz lütfen.

HAKAN şEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, sayın milletvekilleri; bugün Cumhurbaşkanlığının 2026 yılı btcesini görüşüyoruz. 2026 Cumhurbaşkanlığı btcesi 21 milyar 286 milyon 534 bin lira, bunun 11 milyar 732 milyon lirası adı belirsiz mal ve hizmet alımları kalemine ayrılmış. Hangi hizmet, hangi mal; hangi şirketlerden, hangi fiyatla, bilmiyoruz yani neyi aldığımızı bilmiyoruz ama çok pahalıya aldığımız kesin.

Bir diğer büyük kalem 2 milyar 906 milyon lirayla sermaye gideri; adı ciddi, içeriği bomboş. Bu para deprem güvenliği için mi ayrıldı, barınma krizi yaşayan niversite öğrencileri için yurt yatırımlarına mı gidiyor, ekonomik üretim kapasitesini artıracak reel yatırımlara mı? Hayır yani milletin vergisiyle oluşturulan kaynak nerede değerlendirildiği bilinmeyen bir kuyuya aktarılıyor.

Ve gelelim örtülü deneye... Aslında tek başına bu kalem bile btcenin karakterini özetlemeye yeter. 2024 yılında 10 milyar 480 milyon lira harcanmış, 2025 yılının daha sadece sekiz ayında 7 milyar 152 milyon lira bu kalemden kullanılmış. Nereye harcandı, kime aktarıldı, ne için kullanıldı? Bu soruların cevabını soramazsınız çünkü bu harcamaların tamamı gizli, denetime kapalı, kamunun bilgi erişimine kapalıdır.

Bir diğer mesele, İletişim Başkanlığının btcesi için 7 milyar 564 milyon lira denek öngörüldü ama İletişim Başkanı ltfedip buraya gelmedi ve İletişim Başkanlığının görev alanının merkezinde CİMER bulunuyor. Bu sistem, kurulduğu gün, Türkiye'de demokratik katılımı ve hesap verilebilirliği artırma hedefiyle ne çıkarılmıştı. "Vatandaş şikâyet edecek, devlet zlm üretecek; vatandaş öneri sunacak, yönetim dikkate alacak." denilmıştı. Eskiden başvurucu önce CİMER'e ulaşır, oradan ilgili kuruma giderdi;

bugün ise başvurular doğrudan şikâyet edilen yere yönlendiriliyor yani şikâyet ettiğiniz kişi veya birim kendi hakkında karar veriyor. Hukuk tarihinde eşine az rastlanır bir yaratıcı çözüm. "CİMER cevabı" dediğimiz şey artık genellikle "Metni aç, sonunu oku ve bir cümle ekle..." "Gereği yapılmıştır." formatına indirgenmiş durumda, yalnızca sistemde "cevaplandı" yazsın kâfi. Vatandaşın talebi değil, istatistiksel başarı grafiği önemli çünkü ve öyle bir noktaya geldik ki artık insanlar dilekçe yazmaktan bile çekinir hâle geldi çünkü yaşanan örnekler ortada. Hak arayan yurttaş eleştirdiği kurum tarafından mahkemeye verilebiliyor.

Gelelim Diyanete... Onun da Başkanı burada yok. 2026 yılında Diyanete ayrılması planlanan 174,3 milyar TL. 174 milyar liranın bir kuruma aktarılması kelimenin tam anlamıyla günahadır; bu, vebaldir; bu, kul hakkıdır. Bu rakam Türkiye'deki çok sayıda üniversitenin yıllık bütçesinin üzerinde yani bir kurumun satın alma gideri bir ülkenin bilim üreten merkezlerinin toplamından fazla hâle getirilmiş durumda. Gençler barınma sorunu yüzünden eğitim hayatını bırakmayı tartışırken, üniversiteler araştırma laboratuvarlarını ayakta tutamazken, akademisyenler geçim sıkıntısı içinde çalışırken, bilimsel üretim kaynak yetersizliğinden durma noktasına gelmişken tek bir kuruma ayrılan devasa bir bütçeyi savunmak kamu yararı açısından açıklanabilir bir şey değildir. Bu eleştiri kurumun kendisine değildir, bu eleştiri kaynak dağılımındaki öncelik tercihinin yöneliktir. Devletin bütçesi bir imaj çalışması değildir. Kaynak dağılımı ihtiyaç, akıl, adalet ve denetim üzerine kurulmak zorundadır. Dediğim gibi, bu rakamlar devletin elindeki kaynağı nereden kısmayı, nereye aktarmayı seçtiğinin yani tercihlerin belgesidir.

Bir devletin protokol sıralamasında en önde yer verilen, törenlerde en yüksek saygıyla anılan, devletin onurunu ve bütünlüğünü temsil ettiği söylenen şehit aileleri, iş bu bütçe planlamasına, kaynak dağılımına geldiğinde ne yazık ki aynı yeri bulamıyorlar. Protokolde başta olanlar bütçede sona yazıyorlar. Biz, şehitlerin aileleri geçim hesapları yaparken devletin kaynaklarının gösteriş ve temsil üzerinden tüketilmesini normalleştiren hiçbir tercihin yanında olmayacağız diyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Utku Çakırözer'de.

Buyurunuz lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, hoş geldiniz.

Öncelikle, Cumhurbaşkanına hakaret davalarını gündeminize getirmek isterim, işin bir de sizi ilgilendiren boyutu var çünkü. Bakın, soruşturma sayısının yüz binler olduğu kesin, hatta "milyon" diyen bile var. Dünyanın hiçbir yerinde yok böylesine halkının yargılanan bir Cumhurbaşkanı. Fatih Altaylı Cumhurbaşkanına fiili saldırı yaptı diye dört yıl iki ay hüküm giydi geçen hafta. Sanırsınız ki eline taş aldı, silah aldı, sadece YouTube yayınında tarihten örnek verdi. Duruşmada dedi ki: "Sadece bana değil, Cumhurbaşkanına da haksızlıktır bu dava." Yanlış mı Sayın Yılmaz bu sözler? Yarın, genç bir gazeteci olan Furkan Karabay hâkim karşısında olacak aynı suçlamayla, o da beş aydır zindanda. Her gün onlarca, belki yüzlerce yurttaşımız hakkında soruşturma, kovuşturma açılıyor. Peki, kim yapıyor bunu? Gazeteci Müyesser Yıldız çok önemli bir haber yaptı, Cumhurbaşkanının bir avukatının bu konudaki savunmasını haberleştirdi. Avukatlar diyor ki: "Davaları biz açtırmıyoruz, savcılık resen soruşturuyor. Biz sadece tarafımıza bildirilince dosyaya katılıyoruz; vatandaşın peşine düştük, saldırıyoruz gibi bir algıya gerek yok." Madem öyle, o zaman neden engellemiyorsunuz Sayın Yılmaz, bu davalar neden var? Neden bu ülkede insanlar düşüncesini söylemeye korkar hâle geldi? Size sormak isterim: Sayın Erdoğan Cumhurbaşkanı olduğu günden bu yana kaç yurttaşımız hakkında soruşturma, kaç hakkında kovuşturma, dava açılmıştır? Bu rakamları açıklayamıyor olmanız dahi aslında ne büyük bir skandalla karşı karşıya olduğumuzun kanıtıdır.

Biz burada, milletin Meclisinde bütçeyi görüşüyoruz ama -işte söylendi- başkanlar yok, bunlardan biri de İletişim Başkanı. Neden yoklar? Bütçeye gelmiyorlar, diğer komisyonlarda da gelmiyorlar toplantılara, tekliflere. İletişim Başkanı koltuğunda oturan kişi milletin vergileriyle millete yalan propaganda yapıyorsa, Türkiye'nin 1'inci partisinin liderini hedef alan açıklamalar yapıyorsa gelecek buraya, hesap verecek. Bakın, ülkede milyonlar açlık, yoksulluk mücadelesi verirken İletişim Başkanlığı "tweet" atacak diye su gibi para harcıyor, ayda en az 450-500 milyon liralık bütçe harcıyor.

Bağlantılı kuruluşlara gelelim... Her şeyini halkın finanse ettiği bu TRT, 19 Mart sivil darbesinin medya ayağı oldu Sayın Yılmaz. Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nun tutukluluğuna ilişkin hem öncesinde, gözaltı sürecinde hem tutukluluk sürecinde hep yargısız infaz yaptı. Bakın, daha iddianame ortada yokken programdaki konuk diyor ki: "Bunlar çete, bunlar mafya, uzun yıllar hapiste olmaları gerekir." Ortada iddianame dahi yok, cezayı kesiyor. Şimdi, Sayın Başkan, buradan bir kez daha söylüyoruz: Eğer TRT'nin azıcık ar damarı, azıcık ahlakı kaldıysa o zaman bu yargılamalar TRT'den canlı verilsin. Sizden de bu konudaki yani bu yargılamaların canlı yayından verilmesi konusundaki düşüncenizi burada bizlerle paylaşmanızı bekliyoruz.

Basın İlan Kurumu Anadolu basınıni bitiriyor Sayın Yılmaz. 2024 faaliyet raporunda diyor ki: "103 yerel gazete ilan hakkından feragat etti." Böyle bir şey olmaz, kimse duran ilan hakkından feragat etmez. İşin aslı BİK yönetiminin talimatıyla gazeteler birleşmeye zorlanıyor Anadolu'da. Ayrıca, geçmişte hiçbir zaman zarar etmeyen bu Basın İlan Kurumu yıllardır üst üste zarar ediyor, gelirleri yüzde 90 artıyor ama hâlâ zarar. Gazetecilik meslek örgütlerine verilen yardımları maalesef kuşa döndü bu savurganlık nedeniyle. İçeri Sayıştay sokulmadığı için Basın İlan Kurumunun denetim raporlarını göremiyoruz. 3,5 milyon dolarlık donanım yazılım destek hizmet ihalesinde yolsuzluk olduğu yönünde iç denetim raporu var mıdır? Varsa bunun sorumluları hakkında işlem neden yapılmamaktadır?

Sayın Yılmaz, yeri gelmişken Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu... Bakın, yirmi üç yıllık AKP iktidarının ülkeyi getirdiği noktada TMSF yani Cumhurbaşkanlığı artık Türkiye'nin en büyük medya patronu. Ekotürk, Flash Haber, Ciner Grubundaki Habertürk, Show TV, birçok kanal kara para iddialarıyla el konulan kanallar. Şimdi, bu kanallar haklarında soruşturma yürütülen kişilere önce sattırıldı, sonra da devletleştirildi. Mesela -siz buradayken sormayalım mı- bu Can Holdingin patronu "Bana bunları devletin tepesindekiler aldırdı." dediğinde biz kimi anlayalım? Cumhurbaşkanını mı anlayalım, sizi mi anlayalım? Kim bu tepedekiler? Madem aldırdınız, niye şimdi el koydunuz? Tele1'e de uydurma bir casusluk suçlamasıyla, daha Merdan Yanardağ hâkim karşısına çıkmadan kayyum atandı. Nerede basın özgürlüğü? Nerede halkın haber alma hakkı? TMSF eliyle yapılan şu: Hem basın kuruluşlarını yok ediyorsunuz hem basın emekçilerini işsiz bırakıyorsunuz ve halkın haber alma hakkını yok ediyorsunuz. Amacınız memlekette olan biten

bilinmesin ama biz, basın kuruluşlarıyla, halkın haber alma hakkı için mücadele eden basın meslek örgütleriyle tam dayanışma içinde olmaya devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkürler Sayın Çakırözer.

Şimdi de Hasan Öztürk.

Sayın Hasan Öztürk, buyurunuz lütfen.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama dijital dönüşümle başlamak istiyorum. 2018 yılında açılan, görevleri arasında siber güvenlik olan, adı büyük harflerle başlayan, kendinden büyük cümlelerle anlatılan Dijital Dönüşüm Ofisi bir gece kararnamesiyle dokuz ay önce kapatıldı, 8 Ocak 2025'te ise Siber Güvenlik Başkanlığı kuruldu. Kurulduktan dokuz ay, on ay sonra da Başkanını atadınız ve geçmişine bakıldığında, basın geçmiş olan, siber güvenlik ve dijital dönüşümle bir alakası olmayan birisini tercih ettiniz. Zaten görev tanımı siber güvenliği sağlamak olan Dijital Dönüşüm Ofisini kapatıp Siber Güvenlik Başkanlığı olan bu kurumu neden oluşturduunuz? Personelleri hemen hemen aynı; Başkanı farklı olunca, adı farklı olunca değişen şey nedir, onu sormak istiyorum. Peki, Türkiye dijital dönüşümü tamamladı mı? Türkiye, kamuda da özel sektörde de dijital dönüşümü tamamlamayı bir kenara bırakalım, "dijital vatan" olarak tanımlayacağımız kamuda maalesef birbirinden kopuk, yetkinlikten uzak, gecekondu gibi dağınık bir hâldedir. Bugün Bakanın da itiraf ettiği gibi, e-devlet kapısından girilmiş, milletin dijital verileri çalınmıştır ancak bu konuda "maalesef" diyerek bir kabullenme olmamış ama bugün, Cumhuriyet Halk Partisi bilgi işlem sorumlumuz Orhan Gazi Erdoğan'ın 2023 yılında seçmen verilerini YSK'den alıp il ve ilçe başkanlıklarımızla paylaşması "casusluk" olarak iddia edilmiş ve kendisi tutsak edilmiştir. Bu haksızlık Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'yla da ilişkilendirilmeye çalışılmaktadır.

Yine, bugün, burada, az önce iktidar milletvekillerimizden birisi 1931'de Bulgaristan'a gönderilen Osmanlı devlet arşivlerine değindi; o gün, defterdarlığın iki memurunun yanısıyla hurdaya ayrılan arşivlerin anlamlı olan belgeleriyle ilgili 1931'de İsmet İnönü Hükûmeti bu konunun hassasiyetini anladıktan sonra gereğini yapmış ve birçok belge geri kazandırılmış, birçoğu da dijital olarak bugün devlet arşivlerinde bulunmakta. O günden bugüne ilişkilendirilen, bu bağlamda e-devlette yaşanan siber sızıntılara neden olanların sorumluları ve elde edilen çok daha değerli bu veriler casusluk amaçlarıyla da kullanılabileceği düşünüldüğünde, buna neden olanların sorumluluğu sizleri, iktidarı en aşağıdan en yukarıya bağlamıyor mu? 85 milyonun kimlik, sağlık, konum, tapu ve benzeri bilgileri çalınmış olmasına rağmen kimse sorumlu tutulmuyor, hâlâ dijital sistemlerde de ciddi yolsuzluklar yapılmakta. Bugün, Türkiye, uzunca, sahte diploma, sahte kimlik, sahte ehliyet, sahte e-imzaları konuşuyor ve bunlar buz dağının görünen kesimleri Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız.

Dünyada dijital ekonominin büyüklüğüne de baktığımızda 50 trilyon dolara yaklaşmış durumdayken bugün ülkemizin bundan aldığı pay binde 1 civarındadır. Aldığımız pay, genel ekonomide aldığımız binde 7, binde 8 oranının da oldukça altındadır. Bütçe teklifinde ise Siber Güvenlik Başkanlığına dair bir rakam ben göremedim. Bu konuda bu Başkanlık hangi bütçeyle ve nasıl çalışacak, onu da öğrenmek istiyoruz.

Dijital çağın gerisinde kalınıyor. Yapay zekâ trenini de hep birlikte ıskalıyoruz. İhracatımızın yapısı, ekonomimize katma değeri kiloda hâlâ 1,4 dolar iken bir türlü dijitalleşmiyor. Start-up projelerine, teknoloji girişimcilerine yeterli desteği veremiyorsunuz, son on yılda teknoloji girişim ekosistemine aktarılan sermaye sadece 5 milyar dolardır. Dolayısıyla, bu tutarla bırakın dünya liginde, bölgesel ligde de önemli bir aktör olmamız zor. Bilgi Teknolojileri Kurumumuz var, içinde "bilgi teknolojileri" kelimeleri geçiyor ancak BTK, bilgi teknolojilerini geliştirmek yerine eleştiri avcılığı yaparak internet trafiğini denetlemeye çalışıyor, mahkeme kararlarıyla sosyal medya ve haberlere sansür uygulamakla meşgul. Bugün, kaçma şüphesi olmamasına rağmen haksızca tutulan Ekrem İmamoğlu'nun X hesabına, Cumhurbaşkanlığı Ofisi hesaplarımıza, internet sitelerimize erişim yasağı getiriyor, getiriyorsunuz. Savunma hakkını yok sayıyor, masumiyet karinesini ihlal ediyorsunuz. Ekrem İmamoğlu davasında Ekrem Bey'i suçlu göstermek için ve mahkûm etmek için daha gözaltındayken başlayan kara propaganda iddianame açıklandıktan sonra da devam ediyor. Devletin kanalı TRT savcı olmuş, iddianameler açıklandıktan sonra da bir haftada on iki saat yedi dakika yayın yaptı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - İktidarın propaganda aygıtına dönüşmüş tam da bundan dolayı.

Biz de diyoruz ki: TRT'ye savcılığı bıraksın, tarafsız olsun; hâkim millet olsun, mahkeme TRT'den canlı yayınlansın.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk.

Şimdi de söz sırası Sayın Okan Konuralp'ta.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz on dakikadır.

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Yılmaz hoş geldiniz. Konuşmam kapsamında değinmek istediğim iki ana konu var: İlki Diyanet, ikincisi İletişim Başkanlığıyla ilgili. Geride bırakmaya hazırlandığımız 2025 yılında bu kurumlar üzerinde iki önemli gelişme yaşandı. Diyanet İşleri Başkanlığı Ali Erbaş'tan, İletişim Başkanlığı da Fahrettin Altun'dan kurtulmuş oldu.

Ali Erbaş'ın Diyanette yarattığı itibarsızlaşmayı umarım yeni Başkan Profesör Doktor Safi Arpaguş tamir etmeyi başarır. Ancak kimi uygulamaların önceki başkandan devralındığı gibi sürdüğünü görüyoruz ki bu bizi düşündürüyor. İki somut tartışma üzerinden değerlendirmek isterim Sayın Yılmaz: Daha önceki bütçe görüşmelerinde de ifade etmiştim, ısrarla da yineleyeceğim. Sayın Yılmaz, sunuşunuzda Diyanetin özette, İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarına ilişkin doğru bilgilendirme yapmak, dinî konularda rehberlik sağlamak ve din istismarıyla mücadele etmek amacıyla faaliyet yürüttüğünü ifade ettiniz. Son derece kıymetli bir değerlendirme. Benzer bir cümleyi geçen yılki bütçe sunuşunuzda da kullanmışsınız. Peki, sormak istiyorum: Diyanetin faaliyet yürüttüğü amaçlar bütünü ifade ettiğiniz gibiyse, örneğin Menzil cemaatinde yaşanan rezillikleri miras hukukunun bir konusu olarak değerlendirip görmezden mi geleceğiz? "Din, iman." diyerek kavuşulan olağanüstü zenginliğin paylaşım tartışmalarıyla ortaya çıkan

tabloya, Diyanetin, örneğin din istismarıyla mücadele bağlamında söyleyecek tek bir cümlesi yok mu? Diyanet neden susuyor? Lafa gelince önüne geleni dinen tehdit et, hedef göster; tasavvuf geleneğini de istismar edecek şekilde, dinî önderliğini, gavslığını, liderliğini "Her derde deva." diye pazarla; ülkemizin laik, demokratik hukuk devleti kimliğinin aleyhine her türlü haltın içinde ol ama insanların dinî duygularının sömürülmesi yoluyla sağlanan milyarderlerin paylaşımları söz konusu olunca birbirlerini boğazla... Tablo özette böyle ama Diyanet konuşmuyor. Sayın Yılmaz, Diyanetin bu konuda başını kuma gömmesini artık engelleyin. Ülkemizin yeni bir FETÖ ihtimalinden hızla uzaklaşması için gerekeni yapın.

Bir diğer konuyu ilgili şahıs ciddiye aldığı için değil ama ilgili şahıs özelinde Diyanetin ısrarla aynı noktada durmasını reddettiğim ve dert ettiğim için bir kez daha kayda geçirmek istiyorum: 10 Kasım'da Kocaeli Valiliğinin ve Kocaeli Müftüsünün almış olduğu karar doğrultusunda il genelinde camilerde Atatürk'ü Anma Programı kapsamında mevlidişerif okutuldu ve bir Diyanet personeli çıktı, Valiyi eleştirdi. Mensubu olduğu Diyanet teşkilatının bir il müftüsüne, üstelik kurum hiyerarşisi açısından kendisinin üstü olan birine "kifayetsiz" demekten çekinmedi. Vali veya müftü eleştirilemez değildir, fikir ve ifade özgürlüğünün sınırları içinde kalacak şekilde herkes herkesi eleştirebilir. Ancak eleştiri hakkı kadar eleştirinin bir üslubu, nezaketi ve derinliği de önemlidir. Bu zat, yıllardır olduğu gibi bu konuda da sözde eleştirilerini çirkin, avam, dine, Diyanete yakışmayan bir dille, üslupla gerçekleştirdi. Peki, ne oldu? Bu zat Diyanet tarafından yıllardır korunuyordu, bir kez daha korundu. Neden bu zatın bu seviyesiz dilinden medet umuyorsunuz? Bu zatın dili, üslubu sizi, bizi, Diyaneti hiç rahatsız etmiyor mu? Bakın, Sayın Bahçeli mevlit okutma kararını takdir ve şükranla karşıladığını vurguladı, hem valiyi hem müftüyü gönülden tebrik ettiğini açıkladı. Sayın Bahçeli'nin bu zarif tavrından bile ders çıkarmayan Diyanet ne yapıyor? Bu zata İstanbul'un en güzel camilerinden biri olan Mihrimah Sultan Camisi minberini teslim etmekte bir sakınca görmemeye devam ediyor. Soru-cevap bölümüne bırakmadan yanıtlamanız talebiyle bu bölümde somut olarak soruyorum: Halil Konakçı ve benzerleriyle ilgili açılmış ve tamamlanmış soruşturma veya soruşturmalar var mıdır? Soruşturmanın sonucu nedir? Bu iki örnek vaka üzerinden değerlendirdiğimizde, Diyanetin geldiği noktayı, yaşadığı itibarsızlığı da bizzat toplumumuzun kendisi ve Diyanet personeli söylüyor. Toplum Çalışmaları Enstitüsünün Toplum 2024 Toplumsal Eğilimler Araştırması'na göre vatandaşlarımızın en güvenmediği kurum Diyanet İşleri Başkanlığı. DİYANET-SEN'in 2024 yılbaşı Dönemin Başkanı Erbaş'a sunduğu araştırmada da farklı bir veri var. Diyanet çalışanlarının yüzde 80'i kurumda torpil ve kayırmacılık olduğunu savunuyor. Kendi çalışanına güvensizlik aşılanmış bir Diyanetle karşı karşıyayız; bunu pozitif çevirmek sizin, hepimizin görevi.

Diyanet bağlamında cemevleri tartışması... Alevi yurttaşlarımızın toplumsal hayatta yaşadıkları eşitsizliklerin ve karşılaştıkları hak ihlallerinin, Alevi inancının ve Alevi yurttaşlarımızın taleplerinin yok sayılmasının somutlaştığı alanlardan biri cemevlerinin statüsü tartışması. Diyanet İşleri Başkanlığı, cemevlerinin ibadethane statüsü kazanmasına yönelik engelleyici tavrından kurumsal olarak da zihniyet olarak da hızla uzaklaşmalıdır. Cemevlerinin ibadethane olmadığı ve ibadethane olarak kabul edilemeyeceği tezi terk edilmelidir. Alevi yurttaşlarımız cemevlerini hangi statüde tanımlıyor ve tanımlanmasını talep ediyorsa bu talebe olumlu karşılık verilmelidir.

Sayın Başkan, İletişim Başkanlığı ya da daha doğru bir ifadeyle Fahrettin Altun'dan kurtulmuş İletişim Başkanlığı... Bu bağlamda, İletişim Başkanlığı bünyesinde bulunan Dezenformasyonla Mücadele Merkezini anımsatmak istiyorum. Bu merkezin görevi, Türkiye aleyhine yürütülen psikolojik harekât, propaganda, algı operasyonu, iç ve dış dezenformasyon faaliyetlerini takip etmek ve dezenformasyona karşı faaliyet göstermek olarak özetleniyor. Peki, bu ülkenin AK PARTİ'li ve/veya Cumhur İttifakı mensubu olmayan vatandaşlarının, siyasi partilerin, seçilmişlerin, belediyelerin, gazetecilerin hakkını, hukukunu kim koruyacak? Türkiye aleyhine yürütülen veya yürütülecek olan psikolojik harekâtı haklı olarak kendine dert edinen İletişim Başkanlığı, ülkesinin vatandaşlarına, her bir bireyine yönelik dezenformasyonu neden dert etmiyor? Aksine, dezenformasyon hız kesmeden devam ediyor ve bu trol aklın ve yaklaşımın Türk siyasetinden bütünüyle de temizlenmesi gerekiyor, aksi takdirde bu akıl hepinize zarar verir.

Bu bağlamda, İBB davası süreci... Biz, son derece yalın bir biçimde, İletişim Başkanlığıyla ilişkili kuruluş TRT'nin bu davaları canlı yayınlamasını talep ediyoruz. Biz kendimize güveniyoruz, siz de bu iddianameye güveniyorsanız davanın TRT'de canlı yayınlanmasının önünü açın, iftirayı da görelim, iftiracıyı da görelim, milletimiz de görsün.

Son söz olarak, Kürt sorununun çözümüne yönelik bir süreç yürüyor. Bu sürecin toplumun büyük bir kesiminin içine sinecek şekilde menzile ermesi hepimizin dileği ancak Sayın Yılmaz, yürütmenin önemli bir ismi olarak güven artırıcı ve toplumsal rıza üretici adımların atılması da sizin göreviniz. Bu bağlamda, Cumartesi Annelerine yönelik Galatasaray Meydanı'ndaki kısıtlamaların kaldırılması hususunda sizin ön açıcı bir rol üstlenmenizi diliyorum ve bunun zorunlu olduğunu vurgulamak istiyorum.

Daha önce de değinildi, ben de değinmeden geçemeyeceğim Sayın Yılmaz. Sevgili Selahattin Demirtaş "Direnmek Güzeldir" adlı öyküsünde "Yapmış olmaktan gurur duyacağınız çok fazla şey olmayabilir hayatınızda." der ve ardından "Tersinden düşünün, yapmış olmaktan utanç duyacağınız şeyler varsa peki ne olacak?" diye sorar. Demirtaş'ın bu sorusundan esinlenerek, umarım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına istinaden Demirtaş ve arkadaşlarının tutsaklığı en kısa sürede sona erer, ilgililer tahliyeleri engellenerek yapmış olmaktan utanç duyacakları bir noktaya sürüklenmez diyor, hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Konuralp.

Şimdi de söz sırası Yüksel Mansur Kılınç'ta.

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, kurumların değerli temsilcileri, sevgili basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir göndermeyle başlamak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım konuşmasında "Tabii ki eleştiriler olacak ama bunlar kişiselleştirilmeden, hakarete varılmadan yapıldığında bunlardan yararlanacağız." dedi. Bunu sevindirici bir gelişme olarak görüyorum çünkü Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımın 27'nci Dönemdeki Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı döneminde sunum yapan, bütçelerini sunma göreviyle Plan ve Bütçe Komisyonuna gelen Bakanların bir kısmı bu sınırlarda hareket etmiyordu. Bunun büyük zorluğunu da Sayın Başkan yaşıyor idi. Buradan ders çıkarılmış olmasını ve ifade edilmiş olmasını sevindirici buluyorum.

Bir başka nokta Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğiyle ilgili. Burada da sevindirici bir gelişme olduğunu umuyorum. Daha önceki Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri uyarılarımıza rağmen maalesef değiştirilmeyen, vazgeçilmeyen, ticari bir yönetim kurulu üyeliği gibi -yani ayrıca gelir elde eden- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine hiç yakışmayacak bir tutum içerisindeydi. Uyarılarımıza rağmen bu değiştirilmemişti ama Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri değişti. Şimdiki Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterimizin böyle bir yanlışla düşmeyecek olması da tabii ki sevindirici olacak.

Cumhurbaşkanlığı bütçesiyle bağlantılı olarak bugün Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, İletişim Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı bütçeleri de görüşülmüş oluyor yani bir anlamda devletin güvenlikle ilgili bütçesi de Cumhurbaşkanlığı bütçesi içerisinde önemli ölçüde yer ediyor. Güvenlikle ilgili büyük bir bütçe ayırıyoruz ama bu bütçeyle güvenliğimiz ne durumda, bir de ona göz atalım.

Değerli milletvekilleri, Değerli Başkanım; güvenliğimiz maalesef güvenli değil, güvenlik kuruluşlarımız güvenlik içinde değil. Özellikle dijital dünyanın gelişmesiyle birlikte siber alandaki güvensizliklerle neredeyse bilgilerimizin işportaya çıkmış bir hâliyle karşı karşıyayız. Dijital devlet işgal edilmiş durumda, devletin ve milletin güvenliğiyle ilgili çok mahrem ve kozmik bilgiler işportaya düşmüş. Devletin güvenlik ve istihbarat kurumlarına emanet edilen, kamu kurumları ve vatandaşlara ait ele geçirilemeyen, sızdırılmayan veri neredeyse kalmamıştır. Daha da acı olanı, güvenlik ve istihbarat kurumlarımız kendi kurumlarının çok gizli bilgilerini koruyamaz duruma düşürülmüştür. Kişisel verilerin ele geçirilmesiyle ilgili yargılamalarda güvenlik kurumlarımızın lojmanlarına ait bilgiler, lojmanlarda ikamet eden personelin listesi, sorgu sistemine ait fotoğraflar ve "gizli" gizlilik derecesine sahip belgelerin maalesef yer aldığını görüyoruz. Gizlilik derecesi en yüksek olması gereken İstihbarat Kurumumuzun verileri çeteler tarafından ele geçirilebilecek duruma gelmiştir. Kendi gizli bilgilerini koruyamayan güvenlik kurumlarımızın yarattığı bu boşluk ülke ve toplum güvenliğinin korunması konusunda ciddi güvensizlikler yaratmıştır. Savunma sanayisi firmalarının gizli bilgileri yurt dışında bazı internet sitelerinde dolaşıma girmiş, mesajlaşma uygulamaları ortamında satışa sunulmuştur. ASELSAN'ın ürettiği askerî teçhizata ait üretim bilgileri, miktarları ve teknik özellikleri de sızdırılabilmektedir.

Güvenliğin denetiminin ne durumda olduğunu da değerlendirecek olursak, yeni kurulan siber güvenlik kurumunun Meclis tarafından denetlenemediğini, yine bir başka güvenlik kurumu olan Sahil Güvenlik Komutanlığının da denetim dışı olduğunu ifade etmek isterim.

Sonuç itibarıyla, güvenlik sağlama ve hizmetlerini yürütme görevi olan kurumlarımızın bile güvenliklerini sağlayamadıkları bir ortamla karşı karşıyayız.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Kılıç.

Şimdi de söz sırası Sayın Perihan Koca.

Buyurun lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Değerli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, açlık sınırının 28 bin lirayı, yoksulluk sınırınınsa 97 bin lirayı geçtiği derin yoksulluk koşulları içerisinde ne yazık ki devasa bir debdebe bütçesini konuşuyoruz bugün. Zenginler ve yoksullar arasındaki sınıfsal uçurumu daha da derinleştirecek olan bir saltanat bütçesini konuşuyoruz aslında.

Cumhurbaşkanlığı 2026 bütçesinin 21 milyar 286 bin lira olarak öngörüldüğü bu teklifte sarayın günlük harcamasının 58 milyon lira olacağı devasa bir bütçe kalemini konuşuyoruz. Gerçekten böylesi bir ekonomik darboğazın içinde sarf edilen bu rakamlar inanılmaz rakamlar Sayın Yılmaz. Gerçekten hepimizin dudağını uçuklatacak rakamlar ama gelin görün ki bunlar sadece kâğıt üzerinde bizim bilebildiğimiz, bizim görebildiğimiz aslında bize sunmaya ne yazık ki tenezzül etmiş olduğunuz rakamlar. Çünkü işin bir de örtülü ödenek kısmı var, işin bir de özel harcamalar kısmı var ki orası gerçekten büyük bir sır perdesi, gerçekten büyük bir muamma. Çünkü örtülü ödeneklerin, özel harcama kalemlerinin havalarda uçtuğu bir bütçemiz var ne yazık ki. Devletin birçok kademesinin denetimden kaçmak için özel harcama hesapları kullandığı bir muamma söz konusu. Çünkü tümüyle denetimden ve hesap verme mekanizmalarından muaf olan bu bütçe sarayın keyfine göre dilediğini yapabileceği tam bir kara delik bütçesi yani sarayın keyfi isterse bugün konuştuğumuz bütçenin 1-2 misli fazlasını alternatif bir bütçe harcaması olarak yapabilir, bunun önünde hiç kimse engel değil. Bu "Yaptım oldu." bütçesinde bu anlamıyla ne yazık ki üzülerek söylüyorum, tamamen keyfededere kalmış bir bütçe yapımı söz konusu. Hadi bunu bir kenara bırakalım, bize sunduğunuz, sunmuş olduğunuz rakamlar üzerinden konuşalım. Bakın, sadece ifade etmiş olduğunuz rakamlar üzerinden gidecek olursak bile sefalet koşullarına mahkûm edilen asgari ücretli inim inim inlerken bu memlekette sarayın günlük harcaması Sayın Yılmaz 2.624 asgari ücreti aşıyor. Yine, emeklimiz bu memlekette ay sonunu zor getirirken, geçim sancısıyla inim inim kıvrılırken sarayın günlük harcaması 3.625 emekli maaşını aşıyor. Sarayda bugün dakikada en az 40 bin lira harcanıyor, saniyede 700 lira harcanıyor. Vallahi ben bir milletvekili olarak, bir yurttaş olarak gerçekten merak ediyorum ve anlayamıyorum bu kadar debdebeyi, bu kadar şatafatı 58 milyon lira gibi bir bütçenin bir günde neye harcadığını, ne yapılıyor bu devasa rakamlarla? Altın suyuyla mı yıkanılıyor o sarayda, altın suyuyla mı yıkanılıyor gerçekten merak ediyorum? Nedir bu hikmetinden sual olunmaz saray bütçesinin debdebesi, bunun manası? Bunun cevabını sizden duymak istiyorum, polemik olarak değil cevaben duymak istiyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Aynı hesabı Meclis için de yaparsanız ne çıkar?

PERİHAN KOCA (Mersin) - Yine, bakın, Sayın Yılmaz, bütçeler bir iktidarın aynasıdır ve bu bütçe de sizin iktidarınızın aynası, siz tam da bu bütçe gibisiniz Sayın Yılmaz. Emekçinin cebinden, çocuğun çocuğun rızından çalınarak bir avuç ayrıcalıklı azınlığa bütçe yapıyorsunuz ne yazık ki. Eğitime, sağlığa, temel yaşamsal ihtiyaçlara gelince "Bütçe yok." diyorsunuz, musluklar anında kapanıyor ama iş saraya gelince muslukları maşallah şelale gibi ardına kadar açıyorsunuz. Asla ve asla bu ülkenin, bu memleketin hayrına bir gram fayda getirecek tek bir bütçe kalemi bu bütçede söz konusu değil. Halka gelince, emekliye, emekçiye gelince ne yazık ki "Kaynak yok." diyorsunuz; işçiye, emekçiye gelince "Kaynak yok." diyorsunuz ama sarayın şatafatına, akıl almaz lüksüne bu kaynakları ayırıyorsunuz. Bakın, sadece bir örnek vermek istiyorum: Bu ülkede milyonlarca çocuğa her gün 1 öğün sağlıklı

yemek verebilmek için bütçeden ayrılması gereken pay sadece yüzde 1,5; sarayın birkaç günlük harcaması bile değil bu Sayın Yılmaz. Ama "Hayır, çocuklara biz yemek memek vermeyeceğiz." diyorsunuz, ısrarla, defaatle bunu söylüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Önergelerle bunu Meclise getirdik, her defasında "Hayır." diyorsunuz. Biz ısrarla "çocuklara 1 öğün yemek hakkı" dedikçe siz saraya 3'üncü öğün kuş sütü istiyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, böylece, milletvekillerimizin görüşleri alınmıştır, söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, öncelik sırasına göre on beş dakika soru işlemi yapacağım, sonra Sayın Yılmaz'a otuz dakika cevap hakkı vereceğim

İlk olarak, Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, net ihracatın büyümeye katkısının olumlu olduğu dönemlerde hem siz hem Şimşek hem de diğer sayın bakanlar sürekli "Türkiye dengeli büyüyor, dengeli büyüyor." şeklinde bir açıklama yapıyorsunuz hatta daha doğrusu propagandaya giriyor o. Mesela, 4 çeyrektir de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, net ihracatın büyümeye katkısı negatif. Geçen yılın son çeyreğinde 0,94 olmuş, bu yılın ilk çeyreğinde 0,48; yüzde 0,48; yüzde 1,33 puan ve yüzde 0,96 puan yani işte son çeyrekte de 1 puanlık büyümeye negatif bir katkı var net ihracattan. Şimdi, o zaman, öbürüne dengeli dersek buna dengesiz büyüme dememiz doğru olur mu? Sorum bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımların desteklenmesi programında Genel Sekreterlik bünyesinde 2026 için 965 milyon bütçe teklif edilmiş hazine yardımı olarak. 2024'te 507 milyon, 2025 Haziran itibarıyla da 330 milyon harcama olmuş. Hangi projeler için nerelere aktarıldı bu para? Onu soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 2026 yılında emekli maaşı ve asgari ücretin en düşük 35 bin lira olması ve emeklilere ayrımsız seyyanen zam talebimiz vardır. Sizin bu konuda bir rakam öngörünüz var mı? Taşeronda kalanlara, staj ve çıraklık mağdurlarına, emeklilikte kademeye takılanlara, 5000 ve kısmi düzenlemeden mahrum kalanlara, emeklilikte adalet arayanlara, 9000 prim günün esnaf ve çiftçiye 7200 güne düşürülmesini isteyen BAĞ-KUR'lulara ve tescil mağduru BAĞ-KUR'lulara müjdeniz var mı? Çiftçi için mazotta ÖTV ve KDV'yi kaldırmayı düşünüyor musunuz? İnsan canına kastetmemiş, yaralamamış olanlar için ehliyet affı düşünülmekte midir? Emekliler için ilaç katkı payını kaldırmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Genç...

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Sayın Savunma Sanayii Başkanımız buradasınız; Kayseri biliyorsunuz, savunma sanayisinde son dönemde ciddi atılımlar yapıyor fakat zaman zaman biz, sanayide çalışan işçi kardeşlerimizle bir araya geliyoruz emekçi kardeşlerimizle, özellikle HARB-İŞ Sendikası üyeleriyle; gerçekten ücretlerinden çokça şikâyetçiler, geçtiğimiz dönemlerde çok ciddi maaşlar alabiliyorlardı fakat şimdi geldiğimiz noktada çok ciddi şikâyetleri var, geçim sıkıntısı çekiyorlar. Çok nitelikli arkadaşlarımız istifa etmek zorunda kalıp yurt dışına gidiyor. Bizler savunma sanayisi işçileri hakkında tekrardan bir çalışma yapıp gelirlerinin düzeltilmesi konusunu da sizlerin takdirine bırakıyoruz, takipçisi olacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet, Malatya genelinde yaklaşık 15 bin köy konutu yapılmaktadır. Bu yeni kurulan köylere ihtiyaca göre cami, cemevi ve taziye evleri planlanmamıştır. Birçok bölgede köy konutları bittiği hâlde maalesef ibadethaneler, kültürevleri bulunmamaktadır. Yine, Akçadağ ve Doğanşehir TOKİ binaları yapılmış ve yeni mahalle kurulmuş ancak buralarda ihtiyacı karşılayabilecek cami, cemevi yapılmamıştır. Rezerv alanlarda binalar, iş yerleri ve konutlar yapılmakta ancak eskiden var olan camilerin yerine herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Malatya genelinde 162 köy ve mahallede imam bulunmamaktadır. Bu durum bazı köylerde cenazelerin kaldırılmasını dahi zorlaştırmaktadır. Kadro yetersizliği ciddi sorunlara sebep olmaktadır. Kadro tahsis yapılması beklenmektedir. Bu konulardaki düşüncelerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Fahri Kur'an kursu öğreticilerimiz var, bu öğreticilerimiz büyük bir emekle çalışıyorlar ve yıllardır da kadro beklentileri var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Diyanet İşleri Başkanlığımızın bu arkadaşların kadroya geçirilmesiyle ilgili bir çalışması var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın geldiği 2'nci toplantıda Antalya dördüncü etap raylı sisteminin 2026 yılı yatırım programına alınıp alınmayacağı hususunu sormuştum. Bu proje, Antalya trafiği açısından çok önemli bir projedir, Antalya halkının beklediği bir projedir. Bu projenin yatırım programına alınmasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu bütünşehir yasasına geçildikten sonra, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir kısım "cami tarlası" dediğimiz, camilere bağışlanmış tarlalar var yani vakfedilmiş bir anlamda, "Camilerin geliri buradan çıksın." şeklinde fakat biliyorsunuz köy tüzel kişiliği

kalkınca o tarlalar, küçükler ilçe belediyelerine, büyükler de büyükşehir belediyelerine geçti ve bunlar satılıyor. Aslında, bunlar vakfedilmiş yerler, yani vakıf malının satılmaması lazım; burada çok ciddi sıkıntı var. Ben bunu defalarca gündeme getirdim ama bir çözüm alamadık, bunu notlarınıza alırsanız iyi olur. Gerçekten insanların vakfettiği şeylerin şimdi satılması çok doğru bir şey değil.

Bir de bu meralar var. Mera vasfını yitirmiş yerlerde, yine özellikle bu köy tüzel kişiliğinin kaldırılmasından sonra oralar da satılmaya... İşte, ne bileyim, güneş santralleri gibi birtakım şeyler konuluyor. Meranın vasfını yitirmesi diye bir şey olmaz ki Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcım yani çim ekersin, ot ekersin; mera vasfını tekrar kazanabilecek, çok kolaylıkla kazanabilecek ve... Hayvancılığımız için önemli olan bu yerlerin tekrar bu vasıflarının kazandırılması ve bunların satılmaması lazım; bu konuda sizlerden bilgi istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanımızın da memleketi Samsun Çarşamba'daki Şeker Fabrikası Makine ve Kimya Enstitüsü kurumuna geçmiş, savunma sanayisiyle ilgili önemli bir proje olduğunu duyuyoruz. Bu konuyla ilgili Başkanımız da burada, bir açıklama yaparsanız memnun oluruz. Doğru mu acaba duyumlar?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Doğru, doğru, bizde sakat iş olmaz.

Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcımız savunma sanayi alanında üretim yapan şirketlerin çeşitli illerde üretim tesislerini kurduğunu görüyoruz. Uşak ilimizde de böyle bir üretim tesisi kurulabilirse çok memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Büyükşehir Kanunu'yla birlikte il özel idaresi tarafından yapılan barajlar, su çalışmaları, dağıtım kanalları, bakım ve onarımlar ortada kaldı. Şu anda ne büyükşehir belediyesi tarafından ilgileniliyor ne de DSİ alanı dışında olduğu için kabul ediyor. Susuzluğun çok arttığı bir dönemde ufak bir katkıyla çözülebilecek bir konu, bilginize.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aslan...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şırnak Cizre'de binlerce yıllık tarihe sahip olan Kırmızı Medrese'yi -2023 bütçesinde de gündeme getirmiştik- Hayrat Vakfına bırakıldı uzun yıllarca, Kültür Bakanlığının ve Cumhurbaşkanlığının denetimi ve gözetimi kapsamında. Buna ilişkin Cizrelilerin rahatsızlığına ve devrin iptaline ilişkin onlarca önerge verdik, cevapsız bıraktınız.

Yine "...2 binlerce yıllık kültür mirası olan bir bölgenin aktif olan bölümü, şu an İçişleri Bakanlığı müfettişlerinden birisi olan Hatice Atan'a kişisel olarak bırakılmış durumda. Boşaltılması için Cizre Belediyesinin defalarca yazısına rağmen, kişisel olarak orada olmamasına rağmen, her 3 yapı da onun gözetiminde kullanıma bırakılıyor. Bu 2 kültürel mirasın tekrar Cizre halkına devredilmesi konusunda harekete geçilmesini istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Becan...

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcım, öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Malum, iklim değişikliğinden dolayı tüm dünyada bir sürü sorun yaşanıyor. Şu an Yalova'da on günlük su kaldı barajımızda, Valiliğin aldığı önlemlerle bir haftadır sanayiye, tarımla uğraşanlara ve evlere yüzde 50 su vermeye başladık fakat bu en fazla bizi iki haftaya ulaştıracak. Yıllardır şu anki barajın yetersiz olacağını ve Yalova'nın da nüfusu en çok artan 4'üncü il olduğunu söylememize rağmen gelecekle ilgili planlar maalesef yapılamadı. Projesi yapılan -bildiğim kadarıyla- ihale aşamasında bekletilen ikinci barajın bir an önce faaliyete geçirilmesini istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, basan bir daha basıyor.

CEVDET AKAY (Karabük) - Süreyi değerlendiriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, bir şeyi unuttum da onu şey etmek istiyorum.

Bizim tabii, Uşak ilimizde merkezde çok susuzluk çekiyoruz, gerçekten de ciddi su krizi var. Burada bizim Gökaya Barajı'mızın projesi falan bitti, yatırıma alınmasını talep ediyoruz Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Ben Savunma Sanayii Başkanlığıyla ilgili bir soru soruyorum: Endüstriyel Yetkinlik Değerlendirme ve Destekleme Programı var (EYDEP). KOBİ'leri dâhil tüm savunma sanayi firmalarının finansal olarak desteklenmesi programı. Bu konuyla ilgili biraz detay bilgi rica ediyoruz. Nerelere kaynak aktarılıyor, hangi projelere?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcımıza söz veriyorum bugünkü görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermesi için.

Sayın Başkanım, otuz dakika süre vereceğim ama kullanmak zorunda değilsiniz yani arkada 17 madde var, ondan sonra önergeler var yani Allah'ın izniyle.

Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Olabildiğince hızlı cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle merkezî yönetim bütçemiz, 2024 yılı Kesin Hesap Kanunu ve Sayıştay raporlarımız hayırlı olsun diyorum.

Yapılan değerlendirmelerin her birine teşekkür ediyorum. Konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi, her türlü eleştiriye açığız ve eleştirinin bize dinamizm kazandıracağına inanıyoruz. Ülkemizin, milletimizin faydasına olacağına inanıyoruz. Yeter ki fikir olsun, gerçekten, hakaret olmasın, nefret söylemi olmasın. Bazen aşırı popülizm de oluyor bu, bütün partilerde yaşanıyor, ona da saygı duyuyorum bir noktadan sonra ama mümkünse yapıcı eleştirilere, gerçekten ufuk açıcı söylemlere her zaman açık olduğumuzu buradan ifade etmek istiyorum. Bugün bu anlamda katkıda bulunan tüm milletvekillerine yürekten teşekkür ediyorum. Şunun da altını çizmek istiyorum: "Her dönem bunu tartışıyoruz, işte, bu kadar konuşuyoruz, hiçbir şey değişmiyor." gibi bir eleştiri yapıyor kendince haklı olarak ama bütün dünyada bu böyle değerli arkadaşlar. Parlamenter sistemlerde de başkanlık sistemlerinde de bütçe diğer kanunlardan biraz daha farklı doğrusu. O yüzden, mevcut Anayasa'mızda da yürütmeye sadece bütçe konusunda teklif yapma ayrıcalığı verilmiş. Bu, boş yere verilmiş bir ayrıcalık değil çünkü sonuçta bu bütçeyle yürütme vatandaşla söz verdiği işleri gerçekleştirecek, kendi içinde bir tutarlılığı olan, bir mantığı olan bir bütçe hazırlayacak ve bunu uygulayacak ama nihai söz yine Meclisimizde; Meclisimiz bunu reddeder veya değiştirerek kabul eder; o, her zaman Meclisin takdirinde nihai söz fakat diğer kanunlarda vermediği bir yetkiyi Anayasa bu konuda yürütmeye vermiş, "Bütçeyi sen hazırla ve gönder." demiş Meclise. Dolayısıyla biz de bunu yapıyoruz ve birçok ülkede de bütçeler çok fazla değişmez doğrusu ama bütçe vesilesiyle ülkenin siyaseti tartışılır, hesap verebilirlik zemini oluşur, birçok bakanlığın politikası, genel politikalar ele alınır ve bunlar hiç değersiz şeyler değil, son derece kıymetli tartışmalar diye ben gönülden inanıyorum. Bunlar bugünkü acil meseleler olmasa da ülkenin geleceği adına orta, uzun vadeli son derece olumlu tartışmalar diye değerlendiriyorum. Dolayısıyla, bu tartışmaların ben kıymetli olduğunu bir kez daha bu vesileyle ifade etmek istiyorum. Dikkatli bir şekilde, elimizden geldiğince not etmeye çalıştık, arkadaşlarımız da, bürokratlar da not ettiler. Sadece siyasetçiler değil, bürokrat arkadaşlarımız da buradan, konuşan insanlardan mutlaka bir şeyler alıyorlar, çalışmalarına, kurumsal çalışmalarına bunları yansıtıyorlar diye inanıyorum.

Ancak tamamen hani baştan sona bir popülist söylemle ortaya konan eleştirilerden de ne çıkarabiliriz, onu da sizin takdirinize bırakıyorum. Orada yapacak bir şeyimiz yok doğrusu. Şunu anlıyorum: Her parti elbette kendi penceresinden bakacaktır. Zaten böyle olmasa birden fazla parti olmasının anlamı olmazdı, elbette farklı partiler, farklı bakış açıları olacaktır ama şunu da ifade etmemiz lazım: Artılarıyla eksileriyle bir şeyi ortaya koyduğunuz zaman topluma daha çok güven veriyorsunuz aslında. Tamamen her şeyi karalayan, her şeye eksi gözüyle bakan bir söylemin ben toplumda da çok karşılık bulduğuna inanmıyorum açıkçası.

ERHAN USTA (Samsun) - İki taraf için de geçerli değil mi?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Diğeri de geçerli, evet, dediğinizde haklısınız, diğeri de geçerli. Hiçbir sorunu görmeyen, tamamen her şeyi hani, tozpembe göstermeye çalışan bir söylemin de ben toplumda çok karşılık bulacağını düşünmüyorum açıkçası. Dolayısıyla daha dengeli, daha objektif değerlendirmelerin teknik olarak da siyasi olarak da daha doğru olduğuna inanıyorum. Fazla da bu genel konuya girmeyeyim artık, bununla yetinmiş olayım.

Şimdi, birçok soru soruldu tabii, son çerçevede sorulan soruların dışında. Cumhurbaşkanlığımızla ilgili, bütçesiyle ilgili, işte, birçok hesaplar yapıldı, günde bu kadar harcama... Değerli arkadaşlar, bunu hangi kuruma yaparsanız yapın, ortaya garip garip rakamlar çıkar. Bu, doğru bir yaklaşım değil ama bakın, rakamlar ortada. En basitinden şunu söyleyelim: Cumhurbaşkanlığının yani bu ülkenin yönetim merkezi olan Cumhurbaşkanlığının bütçeden aldığı pay şu anda binde 1,1; geçmişte bu işlevi yapan iki tane kurum vardı; bir Cumhurbaşkanlığı, bir Başbakanlık olarak. O dönemlerde bütçeden Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık ne kadar pay alıyormuş diye bakıyoruz, binde 3,2. Bugünkü Cumhurbaşkanlığının harcaması, bütçe içindeki oranı geçmişteki Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığının oranının neredeyse üçte 1'i nispetinde. Üstelik, bu giderlerin "Cumhurbaşkanlığı bütçesi" dediğiniz şeyin yüzde 41'i diğer kurumlara transferlerden oluşuyor. Nereye...

ERHAN USTA (Samsun) - Başbakan yardımcılıkları dâhil mi efendim?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Efendim?

ERHAN USTA (Samsun) - Başbakan yardımcılıkları dâhil mi?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Arkadaşlarımız baksın, bana verdikleri bilgiyi söylüyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Onlar dağıtıldı ya başka kurumlara, o yüzden mukayese doğru olmayabilir.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yüzde 41'i bugünkü bütçemizin Yatırım ve Finans Ofisine transfer ediliyor veya barışı destekleme giderleri; dünyanın birçok yerinde ordumuz, askerimiz görev yapıyor; Cumhurbaşkanlığı bütçesinden buralara transfer yapıyoruz. Acil destek giderlerine transfer ediliyor. Diğer taraftan, gelecek yıllı ilgili de tablo şu: Bütün genel idareler için artış oranı yüzde 28,38 bütçemizde, tüm kurumlar için artış oranı yüzde 28,38; Cumhurbaşkanlığı bütçesindeki artış oranı 25,7 yani genel artış oranının altında bir oranda artmış Cumhurbaşkanlığı bütçemiz, üstünde artmamış. Diğer taraftan, şunu da ilave etmem lazım: Gelecek sene NATO zirvesini yapıyoruz Külliye'de, 10 bin kişinin katılacağı bir toplantı. Buna rağmen çok fazla bir artış görmüyoruz. Cumhurbaşkanlığında elbette, yapılan işin niteliğine bağlı olarak harcamalar yapılmaktadır ama bir taraftan da son derece titiz bir yaklaşım olduğunu, Genel Sekreterliğimizin, diğer bütün birimlerimizin israftan kaçınan, tasarrufu öngören bir yaklaşımla bütçemizi yönettiklerini çok rahatlıkla söyleyebilirim. Bir tane örnek vereyim size: Yasal hakkı olduğu hâlde çalışanların veya danışmanların, Cumhurbaşkanımız bir ziyarete gittiğinde hiç kimse yolluk almıyor bildiğim kadarıyla, hiçbir çalışanına Cumhurbaşkanlığı yurt dışında yolluk vermiyor, uçakla gidip geliniyor, konaklama masrafları...

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Uçak kalkıyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bakın, ben kişisel şeylerini söylüyorum. Elbette, uçak kalkacak, başka nasıl gidebilirler yani ama burada bir yolluk ödenmiyor, onu söylemeye çalışıyorum yani kişisel anlamda bir şey... Yasal anlamda, aslında hukuki anlamda ödenme imkânı da var ama bunun dışında bir harcama yapılmıyor yani Cumhurbaşkanlığımızın bu konularda oldukça hassas olduğunu söyleyebilirim.

Örtülü ödenekle ilgili yine yorumlar yapıldı. "Örtülü ödenek" dediğimiz nedir? "Kapalı istihbarat ve kapalı savunma hizmetleri, devletin millî güvenliği ve yüksek menfaatleri ile devlet itibarının gerekleri, siyasi, sosyal ve kültürel amaçlar ve olağanüstü hizmetlerle ilgili Hükûmet icapları için kullanılır." diyor, yasal çerçeve bu ve burada bir limit var, yasalarda "Bu ödenek bütçenin başlangıç ödeneğinin binde 5'ini geçemez." diye kanuni bir düzenlememiz var, gerçekleşme ise on binde 5'i yani 2024 yılında on

binde 5'i, 2025 yılında on binde 3'ü yani onda 1'i kadar, yasal sınırın, üst limitin onda 1'i, hatta onda 1'inin de altında seviyede bir harcama söz konusu; öyle abartılı, çok yüksek bir harcama söz konusu değil. Tabii ki gerekli olduğu zaman da kullanılan bir kaynak, onu da ifade etmiş olalım.

Bu bütçeden aktarmalarla ilgili "Başlangıç ödeneğiyle yıl sonu farklı oluyor, niye böyle?" diye bazı arkadaşlarımız eleştirirdi. Şimdi, yüzde 10 limiti var bütçemizin yani bütçe başlangıç ödeneğinin yüzde 10'u kadar kurumlar arası aktarma yapma imkânı var, idarenin böyle bir imkânı var. 2024 yılında bu limit 1,1 trilyona tekabül ediyor ama bunun 541 milyarı kullanılmış yani yüzde 4,9'u nispetinde bir kurumlar arası aktarma yapılmış. 2025 yılında 1 trilyon 461 milyar limit varken bugüne kadar 475 milyar kullanılmış, başlangıç ödeneğine oranla yüzde 3,3. Yani bu kurumlar arası aktarmalar da öyle abartıldığı ölçüde değil, kaldı ki bu bir yasal mekanizma ve teknik anlamda da anlamlı bir mekanizma. Bir kuruma başlangıç ödeneği koyarsınız ama şu veya bu sebeple harcama yapamamıştır, ihalesi iptal olmuştur, teknik bir zorluk çıkmıştır, başka bir sebeple o para harcanamamıştır, bunu daha fazla para harcayacak bir kuruma aktarmaktan daha doğal bir şey olamaz veya öncelikleriniz değişmiştir, yıl içinde bir hadise olmuştur, bir afet olmuştur, bir olağanüstü durum gelişmiştir, bunları aktarırsınız yani yılbaşında ne dediysek yıl sonunda da hiç değişmesin yaklaşımı takdir edersiniz ki doğru bir yaklaşım değil ve şu anda limitler içindeyiz. Bu limitleri istediğimiz kadar artırabilir miyiz? Hiç öyle bir durum yok, kusura bakmayın, onun için Meclise gelip ek bütçe yapmanız gerekiyor. Yani bu limitleri, yüzde 10'u, vesaire, aştığınız zaman ek bütçe için Meclise gelmeniz gerekiyor, kafanıza göre oturup 2 kat bütçe, 3 kat bütçe gibi bir dünya yok, hiçbir şekilde öyle bir durum da söz konusu değil.

Vergi harcamalarıyla ilgili epey eleştiriler oldu yani bu istisnalar, vesaire... Değerli arkadaşlar, bunları giderek azaltmaya çalışıyoruz, birinci söyleyeceğim o. Olabildiğince azaltmaya, miktarını düşürmeye çalışıyoruz. 2026 yılında 3 trilyon 597 milyar liralık bir vergi harcaması var. Vergi harcaması dediğimiz, almadığımız vergi demek, almamız mümkün olduğu hâlde almadığımız vergiler bir anlamda. Bunların üçte 1'i asgari ücretten almadığımız vergiler yani sanki bu 3,6 trilyonun tamamı özel sektörden, şirketlerden alınmıyormuş gibi bir söylem kullanıldı; öyle değil. Asgari ücret istisnası nedeniyle almadığımız vergi 1 trilyon 92 milyar lira yani neredeyse üçte 1'i, bu istisna dediğimiz vergi harcamasının üçte 1'i asgari ücretle ilgili. 2025'te bunlar yüzde 5,1'miş vergi harcamalarının millî gelire oranı, 2026'da bunu 4,7'ye düşürüyoruz, program dönemi sonunda da 4,1'i hedefliyoruz yani giderek bunun oranını da düşürme gayreti içindeyiz ama dediğim gibi bunların birçoğu sosyal boyutu olan harcamalar, bir kısmı da teşvik politikalarımızdan, belli yatırımları istihdam için, katma değer için desteklediğimiz yatırımları cezbetmeye dönük istisnalar, yoksa keyfi anlamda hani şu şirkete şunu verelim, buradan şunu istisna kılalım diye bir şey söz konusu değil. Kaldı ki son düzenlemelerimizle asgari kurumlar vergisi getirdik, biliyorsunuz, yerli şirketlerde yüzde 10, yabancı şirketlerde yüzde 15 olmak üzere yani ne tür teşvik, istisna filan olursa olsun -geleceğe dönük tabii, bunu geçmişe dönük uygulayamıyoruz ama geçen yıl yaptık bu düzenlemeyi- önümüzdeki dönemlerde hangi teşvik belgeleri olursa olsun şirketler artık en azından yüzde 10 vergi ödeyecek veya yabancı bir uluslararası şirketse -belli şartları var onun- yüzde 15 kurumlar vergisi ödemek durumunda kalacak. Burada, vergilerde, kamu-özel vergilerini de de biliyorsunuz yüzde 25'ten 30'a çıkardık. Bankacılık, finans kesiminin kurumlar vergisini yüzde 25'ten 30'a çıkardık. Yani vergi adaletini sağlamaya dönük, çok kazananlardan daha çok almaya dönük de epeyce bir düzenlemeler gerçekleştirdik. Bu konular yapısal meseleler, bir anda her şey değişmiyor ama doğru istikamette, doğru yönde adımlar attığımızı ifade etmek isterim.

Yine, Cumhurbaşkanlığı sistemiyle ilgili epeyce eleştiriler geldi. Onunla ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum müsaadenizle. Değerli arkadaşlar, sosyal bilimlerde -hep bunu söylerim ben- bir eş zamanlılık vardır, bir de nedensellik vardır. İki hadisenin aynı zamanda oluyor olması aralarında nedensel bir ilişki olduğunu göstermez, sadece eş zamanlılık gösterir. Nedensel ilişki daha karmaşıktır. Biz burada toplantı yapıyorken atıyorum, Samsun'da yağmur yağıyor olabilir, aynı anda oluyordur bu iki olay ama aralarında bir nedensel ilişki yoktur. Samsun'da veya bir başka yerde bir fırtına, bir hava bozukluğu trafik kazasına yol açmış olabilir, orada bir nedensel ilişki kurabilirsiniz. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini değerlendirirken önceki dönemlerdeki dünya ve Türkiye şartları ile son beş yıldaki dünya, bölge, Türkiye şartlarını birbirinden iyi ayırt etmeniz lazım. Son beş yılda dünyada, bölgemizde ve ülkemizde çok önemli gelişmeler oldu. Bir defa, pandemi diye bir hadise yaşadı bütün dünya.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - 15 Temmuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - 15 Temmuz yaşandı tabii, pandemi yaşandı. Üstüne, tarihimizin en büyük afetini yaşadık, bölgemizde savaşlar yaşadık. Bütün bunlar hiç olmamış gibi sadece... Hani, yönetim sistemini eleştirmeyin anlamında söylemiyorum ama önce bu değişimleri bir görün, ondan sonra bunların etkilerini bir ölçelim de ondan sonra yönetim sistemini tartışalım. Tam aksine, ben şunun altını çizmek istiyorum: İyi ki böyle bir sisteme geçmişiz çünkü dünyanın gidişatı risklerin arttığı, belirsizliklerin arttığı bir yöne doğru.

CAVİT ARI (Antalya) - Her dönemin bir mazereti oldu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız yani her dönemin mazereti olacak.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Siyasette de ekonomide de jeopolitik anlamda da risklerin arttığı bir dünyaya doğru gidiyoruz. Eskisinden de daha önemli şu anda istikrar; pandemiye yönetmeniz için de bölgesel çatışmalarda ülkemizin istikrarını korumak açısından da küresel rekabet ortamında ülkemizin bekasını, uzun vadeli geleceğini korumak açısından da Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin eskisinden de daha önemli hâle geldiğine inanıyorum. Ama bu, mükemmel, işte, hiçbir yerine dokunulamaz, kutsal bir yapı anlamına da gelmiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Asla.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Asla öyle bir şey yok. Tam aksine, bu sistemi biz getirirken ne dedik? Yani bu dinamik bir yapıdır dedik, şartlara göre, idarenin kararlarıyla değişime açık bir yapıdır dedik. Niye kanunla değil de kararnameyle yapıyoruz bazı şeyleri? Dinamik olsun diye. Sürekli Meclisimize gelip uzun kanuni bir süreç yaşamayalım diye çünkü yönetim sistemini daha dinamik değiştirmemiz lazım.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi kanun geldi de bir haftadan fazla kaldı?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - İşte, bakın, bunun bir örneğini yaşadık.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi kanun geldi de geçmedi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - 3 tane ofisimizi mesela kapattık. Bir tecrübeyle, 4 tane ofis vardı, 3'ünü kapattık, Genel Sekreterliği tekrar ihdas ettik, diğer birtakım adımlar attık. Sistemin tabiatında bu var zaten. İyileştirmeye dönük değişimler her zaman için mümkün. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi de elbette ki bu iyileştirmelere, gelişmelere açık bir sistemdir, biz de buna kafa yoruyoruz. Az önce Milliyetçi Hareket Partisinden arkadaşlarımız da bu anlamda bazı fikirler ortaya koydular. Yalnız, burada şöyle bir durum var: Bu konularda hem "Yönetim sistemini iyileştirelim." diyorsunuz -ben de sizi bir eleştireyim- hem de "Anayasa'yı tartışmayız." diyorsunuz. Doğru mu? Biz Anayasa'yı Mecliste oturup... Ana muhalefete söylüyorum, size söylemiyorum. "Anayasa'yı konuşmayız ama bu yönetim sistemi değişsin." diyorsunuz. Gerçekten yönetim sistemini iyileştirmek istiyorsanız...

ERHAN USTA (Samsun) - Siz "yeni anayasa" diyorsunuz, yeni anayasa farklı bir şey.

CAVİT ARI (Antalya) - 2010'da değiştirdiniz zaten. Referandum yaptınız, daha kötü bir anayasa düzenlemesi getirdiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, ben de buradan bir çağrı yapıyorum: Bütün partilerin seçim beyannamelerinde var, taahhütleri arasında, dolayısıyla gelin, Meclisimiz... Tabii, bu Meclisin görevi ama her partinin de bu konuda mutfağını çalıştırması, bir hazırlık yapması, sonra oturup bunları bir araya getirmesi lazım.

CAVİT ARI (Antalya) - Siz önce mevcut Anayasa'ya uymayı öğrenin Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, mevcut Anayasa'ya uymayan sistem var şu an ortada.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Milliyetçi Hareket Partisi bitirdi bu çalışmasını, biz AK PARTİ olarak çalışıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Çalıştık.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Sizden bilgim yok, bir şey söylemek istemiyorum ama gayet güzel yani bütün partiler bu anayasayla ilgili mutfaklarını çalıştırsınlar, sonra en geniş mutabakatla bir araya gelelim; ön yargılarla gelmeyelim, kapalı yumruklarla gelmeyelim, açık fikirli bir şekilde gelelim, alternatifli bir şekilde gelelim, tartışalım bu konuları. Niçin tartışmayalım? Bunlar...

ERHAN USTA (Samsun) - İlk 4 madde dâhil mi?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Dâhil değil elbette, onu zaten Cumhurbaşkanımız söyledi.

ERHAN USTA (Samsun) - 42, 66 dâhil değil, ilk 4 madde dâhil değilse...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Şimdi, değerli arkadaşlar, dolayısıyla, Cumhurbaşkanlığıyla ilgili...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 2010 referandumunda biz "hayır" dedik, siz "evet" dediniz, ülkeyi felakete götürüyordunuz az daha.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben bir çağrı yapıyorum, siz, tabii, nasıl yorumlarsanız...

CAVİT ARI (Antalya) - 2016'da biz "hayır" dedik, sitem ettiniz, yaşananlar yine ortada.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ben inanıyorum ki ülkemizin ihtiyacı varsa bir konuda, partiler bir noktada bir araya geleceklerdir, geniş bir mutabakatla bu konular çalışılacaktır diye inanıyorum. Biz kendimizi bu...

CAVİT ARI (Antalya) - Şu an ihtiyaç olan tek şey Anayasa'ya uymanız, Anayasa'ya uyun, gerisi bir şekilde çözülür.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bir müzakere, uzlaşma meselesi bu işler, hiç kimsenin dediği yüzde 100 olmaz, oturulur, konuşulur, ülkenin geleceği adına herkes inandığını ortaya koyar. Ha, yüzde 100 mutabakat olur mu? Olmayabilir ama en geniş mutabakatla, toplumda da en geniş karşılığı bulacak şekilde bir çalışma her zaman yapılabilir, yapılmasında da büyük bir fayda gördüğümüzü ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanımıza hakaret konuları gündeme getirildi. Ya, adı üzerinde, gerçi ayrılmış arkadaşımız ama bazen soru soruluyor, soran ayrılıyor, muhatapsız kalıyoruz ama Utku Bey sormuştu zannediyorum.

Değerli arkadaşlar, burada bir kanuni çerçeve var, Cumhurbaşkanımızın tercihi konusu değil. Ayrıca, bu, bırakın Cumhurbaşkanlığı makamını her bir insan... Eşrefimahlukat diyoruz insana, yaratılmışların en şerefli.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ama yapılmıyor, yapılmıyor herkese.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Hiç kimsenin bir başkasına hakaret etmeye hakkı yok.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yok ama...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Hiç kimsenin bir başkasına küfretmeye hakkı yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanının sarf ettiği sözler var muhalefet partilerine Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

ERHAN USTA (Samsun) - 2023 seçimleri öncesinde milletin yarısına "terörist" dediniz, hepsini terörist yaptınız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Neyse, ben bir ilkedden bahsediyorum. Kimseye de öyle bir şey söylemedik.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanının sarf ettiği sözler var.

ERHAN USTA (Samsun) - Ben şahsınıza söylemiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Ya, yapmayalım, kim... Biz yapıyorsak biz de yanlış yapıyoruzdur, yanlış yapılmasın. Kimse kimseye...

ERHAN USTA (Samsun) - Yanlış yapıyor, doğru.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Evet, devam edelim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanının kürsüden sarf ettiği sözler var bu ülkede.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, sonuçta yargı, bu süreçleri başlatıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, teşekkür ediyorum. Hepimiz Antalya için varız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Bir kısmı beraat ediyor, bir kısmı ceza alıyor ama bu fikir beyanından dolayı değil, hakaret yani hakarete de kusura bakmayın ne bizim hakkımız var ne sizin hakkınız var, hiç kimsenin hakkı yok. Kim

yapıyorsa da yanlış yapıyordur, biz de yapsak yanlış yapıyoruzdur, siz de yapsanız yanlış yanlıştır yani bunun A partisi, B partisi olmaz. Dolayısıyla bunları da ifade etmiş olayım.

Şırnak'la ilgili sorular soruldu, Şırnak'taki meselelerle ilgili. Terörsüz Türkiye bağlamında da sorular soruldu. Tabii, şunu ifade edeyim öncelikle: Terörsüz Türkiye, Türkiye'yi terörden kurtarma, ikinci aşaması da terörsüz bölge -bölgemizin daha huzurlu- terörden kurtarılması meselesi, Türkiye'nin devlet politikasıdır ve stratejik bir hedefidir. Bunu yaparken elbette üniter yapımızı, millî birliğimizi hiçbir şekilde tartışma konusu yapmıyoruz, olması da mümkün değil. Terörün olmadığı, eşit vatandaşlığın yaşandığı şartlarda demokratik siyasetin de kalkınmanın da güçleneceğine yürekten inanıyoruz. Terörün, şiddetin, çatışmanın, bu kavgaların olmadığı ortam, aynı zamanda demokrasinin gelişmesi, demokratik standartların yükselmesi, yine kaynakların birtakım yerlere boş yere akmayıp kalkınmaya, sosyal hedeflere, insani hedeflere yönlendirilmesi açısından da son derece faydalıdır.

Bir diğer taraftan da hepimiz gözlerimizi açıp çevremize bakmak durumundayız. Bölgemiz üzerinde hesaplar yapan çok önemli güçler olduğunu, çok ciddi birtakım çatışmalar yaşandığını, bir değişim sürecinden geçtiğimizi de görmemiz lazım. Dolayısıyla bu iç cephemizi güçlendirme vurgusu boş yere yapılmış bir vurgu değildir, gelişmeleri, Gazze'de yaşananları da Suriye'yi de başka alanları da hep birlikte görüyoruz. Bölgemiz üzerinde emperyalist birtakım tasarımların, tuzakların boşa çıkarılması bağlamında da terörsüz Türkiye'nin son derece kıymetli olduğunu belirtmek istiyorum. Bu çerçevede, bazı noktasal meseleler yaşanabilir; zor bir süreç bu, bu tür süreçler kolay değil hakikaten ama büyük resme bakmamız lazım, büyük gidişata bakmamız lazım; varsa noktasal eksiklikler onları da elbette gidermemiz, azaltmamız, bu yönde gayret sarf etmemiz lazım, kullandığımız dile de bu anlamda çok dikkat etmemiz lazım gerçekten. Biz milletimizin, ülkemizin güçlenerek bu dönemden çıkmasını istiyoruz, uzun vadeli geleceğimiz adına bunu çok önemli görüyoruz ve bu konuda da gerekli adımları atıyoruz. Meclisimizdeki Komisyon da bu konuda çalışmalarını tamamlamak üzere, onun raporunu da hep birlikte bekliyoruz. Orada da İYİ Parti Grubu dışında bütün grupların ortak bir çalışma sergilemesinin de son derece kıymetli olduğunu buradan ifade etmek istiyorum.

Yine, Şırnak'la ilgili söylenen, rektörle ilgili bir husus vardı; onu ben sordum arkadaşlarımıza, rektörün kardeşiyle ilgili burada bir şey dile getirildi. İlanda lisans mezunu olma ve Arapça bilme şartı konmuş, "kardeşi" diye geçen şahıs zaten lisans mezunu değil yani objektif olarak oraya başvuracak yeterliliği yok. Dolayısıyla, bu konu, tabii, sosyal medyadaki tartışmaları bilmiyorum ama herkese açık, sonuçta, lisans mezunu ve Arapça bilen herkese açık bir ilan; kim isterse başvurabilecek durumda, öyle çok özel, şahsı tanımlayan bir durum söz konusu değil gördüğüm kadarıyla.

Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, bu sorulara gelecek olursak Sayın Usta'nın net ihracat katkısı... Yani şu anda pozitifte değil, haklısınız, eksi 1 civarında. Ama 2023'te eksi 3'tü, yani oradan bakarsanız negatif katkısı azalmış durumda. Yanlış hatırlamıyorsam eksi 3 civarındaydı; eksi 3'ten net ihracatın katkısı eksi 1'e gelmiş durumda. Bir iyileşme söz konusu, inşallah bunu artılara da geçirmiş oluruz. Geçmişe göre daha dengeli ama daha henüz istediğimiz noktada olduğumuzu tabii ki söyleyemem. Bu diğer konuları da not aldık, onlara da bakacağız.

Sayın Akay'ın ifade ettiği hususları yine arkadaşlarımız not ettiler, yazılı bir şekilde cevap veririz.

Sayın Güner...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Buradayım, buradayım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Burada. Her zamanki gibi çok sayıda soruyu çok kısa sürede açıkladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yazılı da alabiliriz Sayın Başkanım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Onları da müsaadenizle yazılı verelim.

Bu HARB-İŞ ücretleriyle ilgili, bu sene kamu işçileriyle yaptığımız sözleşme de oldukça iyileştirici, özellikle nitelikli iş yapanlara dönük özel yani bu genel artış dışında bazı farklılaşmalar getirdik, eminim o yansımasıdır ama tabii ki biz de çok kıymetli görüyoruz buradaki çalışanları.

Sayın Ağbaba cami ve cemevi istedi, o konularla ilgili Sayın Ağbaba'nın talepleri oldu. "Bazı köylerde imam yok." dedi; bunları, bu taleplerini ilgili kurumlarımıza ileticeğiz.

Sayın Kısacık fahri Kur'an kursu öğreticileriyle ilgili beklentiyi dile getirdi. Bu konularda fazla bir çalışmamız -noktasal- olmuyor doğrusu. Bu konularda, genel anlamda, birçok talep birikiyor, sonra bir denge içinde -tabii, birçok talep var bu konularda- belli bir dönemde bütün talepler... Genel üslubumuz bu oldu bizim bu yirmi üç yıl boyunca, "birçok talebi biriktirip zamanı geldiğinde bunlar arasında bir denge de gözeterek bir çalışma yapma" şeklinde bir yaklaşımımız var.

Sayın Arı, Antalya 4'üncü Etap Raylı Sistemi sordu, onun son durumunu arkadaşlarımız yazılı olarak kendisine iletirler.

Sayın İsmail Güneş'in savunma sanayisinde bir talebi oldu, onu not aldı arkadaşlarımız. Su meselesini dile getirdi. Suyu ben de müsaadenizle biraz açmak istiyorum, başka arkadaşlarımız da dile getirdiler. Gelecek sene de kasım ayında COP toplantısı Türkiye'de olacak. Yani dünyanın en büyük organizasyonu. Birleşmiş Milletler Taraflar Konferansı (COP31) Türkiye'de kasım ayında gerçekleşecek. En son oylama Avustralya ile Türkiye arasındaydı, Türkiye'de kaldı başkanlık ve ev sahipliği. Dolayısıyla, önümüzdeki dönem yeşil dönüşümü çok daha iyi tartışacağımız bir dönem. Yeşil finanstan su meselesine, enerjiden başka alanlara -aslında Türkiye'nin bütün partileri için söylüyorum- bu konulara da daha fazla kafa yoracağımız bir dönem. Su konusu özelinde de Cumhurbaşkanımız bir komisyon oluşturdu, Başkanlığını ben yapıyorum. Önümüzdeki dönem suyla ilgili iki toplantı yaptık, şu anda Strateji ve Bütçe Başkanlığımıza da bir görev verdik, onlar bütün bu çalışmaları sistematik bir yol haritasına, eylem planına dönüştürüyorlar. Sulama kanaletlerini kapalıya dönüştürmekten -bizim dönemde hep kapalı ama geçmişten kalanları kapalıya dönüştürmeden- artırılmış suyu kullanmaya, deniz suyundan tatlı su elde etmekten az su tüketen bitki deseni geliştirmeye birçok tedbirler öngörüyoruz. DSİ de elbette barajlar yapacak ama orada şunu da ifade etmem lazım: Birçok şehirde de çok yüksek kayıp kaçak oranları var, şehir şebekelerimizde maalesef büyük kayıp kaçaklar var su anlamında. DSİ istediği kadar su getirsin, şehir içindeki kayıp kaçığı halledemezseniz o su yine boşa gidiyor. Dolayısıyla bütün belediyelerimizin de artık bunu önceliklendirip şehir içi kayıp kaçığı azaltmaları lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre bitti.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

Başkanım, süreniz bitti, gerisini yazılı olarak istirham ediyoruz sizden.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Peki, nasıl isterseniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika selamlama için veriyorum, gerisini yazılı istiyoruz efendim.

Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Birçok notumuz daha var ama dediğiniz gibi bir aylık yoğun bir çalışmayla bu noktaya gelinmiş durumda.

Ben bu bir aylık çalışmayı ortaya koyan tüm arkadaşlarımıza yürekten teşekkür ediyorum. Milletvekillerimize, kurumlarımıza, burada hizmet sunan, bu ortamı sağlayan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Cumhurbaşkanlığı bütçemizin devletimize, ülkemize, milletimize ve tüm insanlığa hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece bu oylamadan sonra, maddelerden önce bütçe işini bitirmiş oluyoruz en azından Komisyonunda. Bundan sonra Komisyon raporunu hazırlayıp Genel Kurula sunacağız.

Gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesabı okutuyorum.

İlk olarak Cumhurbaşkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Cumhurbaşkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cumhurbaşkanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: CUMHURBAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
16	2.2	01	03.05	1.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Evet, şimdi, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ndeki Millet Kütüphanesine baktığınız zaman, aslında orada temel bir ayrım görüyorsunuz. Oradaki kullanımın çoğunda kitap okumak için değil de öğrencilerimiz ders çalışmak için geliyorlar. Yani bakın masalara, test kitapları, işte, soru kitapları falan hatta özel yerlere giriyorsunuz, orada bile öğrenciler ders çalışıyorlar. Şimdi bu bana şu soruyu gündeme getirdi: Aslında evet, kütüphane kullanılıyor ama etüt merkezi gibi kullanılıyor yani öğrencilerimizin ihtiyacı olan sessiz bir yerde bir çalışma ihtiyacı ama biz bu sefer o güzel kitapların arasında kütüphaneyi istenildiği gibi... Diyoruz ya, 2 milyon kitap var, o 2 milyon kitap okunamıyor ya da işte, biz bunu kullanamıyoruz. Onun için biz bütçe ayırıyoruz en azından etüt merkezi gibi sessiz, öğrencilerimizin yine Külliye bünyesine gelip çalışabileceği böyle bir yer tesis edilsin, kütüphane daha verimli, amacına daha uygun bir şekilde kullanılsın diye.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: CUMHURBAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTILAN MİKTAR
99	2.2	01	05.02	4.000.000.000

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş, buyurun lütfen.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Yılmaz, Siber Güvenlik Başkanlığının kurulması bizim için de önemli bir konu. Hem bu kurum kuruldu hem başkanı var ama bütçede hiçbir izini göremedik. Biz o yüzden Siber Güvenlik Başkanlığının personel, altyapı, yazılım, donanım ve koordinasyon giderlerini karşılayacak düzeyde ödenek ihdas edilmesini amaçlamaktayız, böylece Başkanlığımızın bir an önce faaliyete başlaması için bu önergeyi oylarına sunuyoruz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Değerli Başkanım, sadece bilgi amaçlı bir şey söyleyebilir miyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Önemli bir konu. Çok teşekkür ediyoruz. Siber güvenlik... Usulümüz şu: Yeni kurulan kurumlarla ilgili yedek ödeneğimiz var Strateji ve Bütçeden, oradan aktarma suretiyle dediğiniz ihtiyacı karşılayacağız. Dolayısıyla bu önergeye gerek yok ama takdir tabii ki Komisyonun.

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl olsa reddediyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Hükümet de görüş belirtti. Tabii ki oy hakları olmadığı için biz kabul edebiliriz, ne yapacağımız belli olmaz bizim, bir sorayım: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul etmediler. Önerge kabul edilmemiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - Faydalı her şeyi reddediyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Cumhurbaşkanlığı bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Cumhurbaşkanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Cumhurbaşkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin bütçesini okutuyorum:

(Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İletişim Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(İletişim Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvel gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTILAN MİKTAR
15	39.31	01	03.05	3.772.716.000

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu İletişim Başkanlığı, biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildikten sonra kurulmuş bir başkanlık. Aslında başlangıçta Cumhurbaşkanlığının basın müşavirliği gibi çalıştı, sonra zaman içerisinde şu andaki pozisyonuna geldi gibi anlaşıyor fakat tabii, dezenformasyonla mücadele burada çok önemli bir görev olmasına rağmen, bizzat dezenformasyonu yapan yer İletişim Başkanlığı; bu çok net. Dolayısıyla, bir de şu: Arkadaşlar, bizim burada bütçesini görüştüğümüz 228 tane idare var; bu İletişim Başkanlığı öyle bir yer ki bu kuruluşların 151 tanesinden daha fazla, daha büyük bir bütçeye sahip İletişim Başkanlığı. Bu nedir ya; bunu anlamak mümkün değil yani bunun içerisinde, bakın, Boğaziçi Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi gibi Türkiye'de asırlardır olan üniversitelerinden bile fazla bir ödenek verdiğimiz bir yer. Dolayısıyla, personeline tabii, bir şey yapma imkânımız yok

ama buranın mal, hizmete ayrılan bütün ödeneklerini kesiyoruz biz bu önergemizle. Bu yanlış bir şeydir; gerçekten bu İletişim Başkanlığı normal şartlarda kapatılmalıdır yani bu hâliyle bu İletişim Başkanlığının Türkiye'ye bir faydası yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bir propaganda kurumu olarak çalışıyor. Dolayısıyla, bizim önergemiz bu anlamda, İletişim Başkanlığının ödeneklerinin azaltılmasına ilişkin bir önerge değildir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Bir de gelmediler, Başkan da gelmedi bir de; üstüne üstlük bir de gelmedi yani.

ERHAN USTA (Samsun) - Hakikaten. Buna bir cevap vermediniz Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyse denileceği dedik artık yani. Aslında keseceğim bütçesini şimdi burada, ondan sonra ay başını getirsinler. (Gülüşmeler)

ERHAN USTA (Samsun) - Gerçekten, bunun bir açıklaması olması lazım yani bu olmaz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Başkanım, yarın bütün trolleri senin üzerine gönderirler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bizim saldırılacak neyimiz kalmış zaten, kala kala burası kaldı elimizde. (Gülüşmeler)

ERHAN USTA (Samsun) - Yani bu, bilmiyorum, Sayın Başkan, tuhaf değil mi? Bakın, 151 tane kurum bütçesinden daha fazla.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, o makamı yabana atmayın, Cumhurbaşkan Yardımcıları çıkıyor oradan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, işte, Cevdet Yılmaz olunca çıkıyor da, biz olunca çıkmıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Fahrettin Bey'den zannediyorduk, herhalde makamdan kaynaklanıyor bu, nasıl bir şeyse, nasıl bir koltuksa bu? Yani siz Cumhurbaşkan Yardımcısı olarak o kadar havalı olmadınız, ben size söyleyeyim bakın, o kurumun başkanı sizden daha havalı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Başkanım -hakikaten yani şu an karşımızda- siz tabii, Hükümet üyesisiniz ama diğer en üst düzey bürokratlar burada; bu konuyla alakalı biz davetimizi yaptık, gereğinin de yapılacağını düşünüyorum. Bir dahaki bütçede...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Zor, zor, zor! Sizin gücünüz yetmez.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika Sayın Ağbaba...

CAVİT ARI (Antalya) - Bunları kimse getiremedi; Cevdet Bey zamanında da gelmediler, sizin zamanınızda da gelmediler.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devlette itibarınız var mı, yok mu; gelecek sene görürüz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben devlette değilim şu an, devlette Cevdet Bey, bana niye bakıyorsunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, Cevdet Bey'inkini görürüz o zaman.

ERHAN USTA (Samsun) - Parlamentoda devlet, olur mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz milletin temsilcileriyiz.

ERHAN USTA (Samsun) - Devletiz ama gücümüz yok. Bize "erk" değil de başka bir şey dememiz lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Gene oradaki çalışanları düşündük.

Şimdi İletişim Başkanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(İletişim Başkanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(İletişim Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Diyanet İşleri Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Diyanet İşleri Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devlet Arşivleri Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Devlet Arşivleri Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Devlet Arşivleri Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî Saraylar İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Savunma Sanayii Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Savunma Sanayii Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Savunma Sanayii Başkanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: SAVUNMA SANAYİİ BAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

--	--	--	--	--

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	43.1	01	03.05	1.000.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sabah grup adına konuşmamızda özellikle yapay zekâ uygulamalarının savunma sanayisinde ne kadar önemli olduğunu dile getirmiştik. Gerçekten de şu mevcut risklere bakıldığında savunma sanayimizin bütçesinin az olduğunu görüyoruz ve bunun için 1 milyar TL'lik ek ödenek teklif ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, Savunma Sanayii Başkanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Savunma Sanayii Başkanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Savunma Sanayii Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Strateji ve Bütçe Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Strateji ve Bütçe Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	41.32	01	09.03	25.000.000.000 TL

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, az önce ifade ettiğiniz bu sulama meselesi, kuraklık meselesi, iklim değişikliği... Gerçekten çok ciddi risk altındayız, malum hem tarımsal sulamada hem de içme suyu açısından. Mesela, işte "Son yapılanlar hep kapalı yapılıyor." diyorsunuz ama geçmişten gelen... Mesela, benim seçim bölgem, bazı ilçelerde tamamen açık sulama, o kanallar falan da kırılmış, aşırı bir su israfı var; su çok kıymetli. E, sonra, denize akan sularımız var, bunların bir şekilde, işte, ovalara getirilmesi lazım. Konya Karaman... Mustafa Bey de zaman zaman dile getiriyor, şu anda bizim milletvekilimiz olmadığı için orada, biz gittik oraya, benim de ziyaretim oldu. Yani, Konya Karaman'ın çok ciddi bir şekilde susuzlukla ilgili sıkıntısı var "Birkaç yıl sonunda bütün Türkiye'nin meselesi olacak." diye de bize söylüyorlar. Dolayısıyla, oraya bir su getirilmesi lazım, tabii, ürün planlanması lazım; bunların hepsinin yapılması gerekiyor. Biz, bu anlamda Strateji ve Bütçe Başkanlığının bütçesine ilave olarak bir 25 milyar lira konulmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Strateji ve Bütçe Başkanlığının 2026 bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Strateji ve Bütçe Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

2.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) (Gelir Bütçesi, Maddeler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi gündemimizde yer aldığı üzere 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin maddelerinin görüşmelerine geçiyoruz.

Bütçe teklifi toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Hatırlanacağı üzere teklifin "Gider" başlıklı 1'inci maddesi ile "Gelir ve finansman" başlıklı 2'nci maddesi Komisyonumuzun 30 Ekim 2025 tarihli 5'inci Birleşiminde okunmuştur.

Şimdi, 1'inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.
Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/280) esas numaralı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 1'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (a) bendinde yer alan "18.751.514.833.000" ibaresinin "18.801.514.833.000" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem
Konya

Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Yaşar Kırkpınar
İzmir

İsmail Güneş
Uşak

Süleyman Şahan
Yozgat

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine önergeyle 50 milyar TL ödenek eklenerek 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne bağlı (A) işaretli cetvelin (I) sayılı cetvelinde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin gider toplamı 18.801.514.833.000 Türk lirasına yükseltilmiştir.

Bu kapsamda, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "18.751.514.833.000" ibaresi "18.801.514.833.000" olarak değiştirilmekte ve teklife bağlı (a) işaretli cetvel bu değişiklik doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, kabul edilen önerge doğrultusunda 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, ben, şu şekilde ilerleyeceğim, maddeleri sayacağım, eğer herhangi bir söz talebi yoksa direkt oynayıp geçeceğim, varsa söz verip öyle geçeceğim. Ona göre siz takibini yaparsınız.

Değerli milletvekilleri, şimdi 2026 yılı gelir bütçesinin bağlı olduğu 2'nci maddeye geçiyoruz.

2026 yılı gelir bütçesini okutuyorum:

GENEL BÜTÇELİ KAMU İDARELERİNİN
2026-2028 DÖNEMİ GELİRLERİ

KODLAR	AÇIKLAMA	2026 YILI BÜTÇE GELİRİ
01	VERGİ GELİRLERİ	15.631.078.653.000
03	TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	301.540.319.000
04	ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	103.150.750.000
05	DİĞER GELİRLER	1.682.866.789.000
06	SERMAYE GELİRLERİ	203.258.310.000
08	ALACAKLARDAN TAHSİLAT	1.910.422.000
	TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	17.923.805.243.000
09	RED VE İADELER (-)	1.891.772.756.000

	NET BÜTÇE GELİRİ	16.032.032.487.000
--	------------------	--------------------

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.
Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına
Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

B- CETVELİ
(MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ TARAFINDAN İLGİLİ MEVZUATA
GÖRE TAHSİLİNE DEVAM OLUNACAK GELİRLER)

YIL: 2026

KODLAR				AÇIKLAMA	EKLENEN TUTAR (TL)
I	II	III	IV		
01	3	1	01	Beyana Dayanan KDV	50.000.000.000

Orhan Erdem
Konya

Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Yaşar Kırkpınar
İzmir

İsmail Güneş
Uşak

Süleyman Şahan
Yozgat

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne bağlı (B) işaretli cetvelin genel bütçenin gelirleri kısmında 2.017.611.376.000 Türk lirası olan 2026 yılı beyana dayanan KDV tutarına 50 milyar Türk lirası eklenerek toplam tutarı 2.067.611.376.000 Türk lirasına yükseltilmekte ve teklife bağlı (B) işaretli cetvel bu değişiklik doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, kabul edilen önerge doğrultusunda gelir bütçesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/280) esas numaralı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "16.032.032.487.000" ibaresinin "16.082.032.487.000" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem
Konya

Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Yaşar Kırkpınar
İzmir

İsmail Güneş
Uşak

Süleyman Şahan
Yozgat

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne bağlı (B) işaretli cetvelde gösterilen 2026 yılı beyana dayanan KDV tutarına önergeyle 50 milyar Türk lirası eklenmiş ve 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne bağlı (B) işaretli cetvelin (I) sayılı cetvelinde yer alan 2026 yılı genel bütçe gelir tutarı 16.082.032.487.000 Türk lirasına yükseltilmiştir.

Bu kapsamda, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "16.032.032.487.000" ibaresi "16.082.032.487.000" olarak değiştirilmekte ve teklife bağlı (B) işaretli cetvel bu değişiklik doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.
2'nci maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda gelir bütçesiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, yazılı olarak bütün maddeler dağıtıldığı için burada maddeleri okutup zamanınızı almak yerine maddeleri görüşmeye açıp daha sonra oylarınıza sunacağız.

"Denge" başlıklı 3'üncü maddeyi görüşmeye açıyorum.

Şimdi, taleplere göre milletvekilleri söz vereceğim.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, 6 Şubat asrın felaketi üzerinden otuz dört ay geçti. Malatya'mızda hâlâ 4 binden fazla esnafımız 21 metrekaare konteynerde ayakta kalma mücadelesi veriyor. Esnaflar inanın siftah dahi yapmadan günlerini geçiriyorlar. Pek çoğu aylık 20 bin lira bile kazanamadan yaşam mücadelesi veriyorlar. Bu şartlar altında deprem bölgesi için ilan edilen mücbir sebep süresi dün 30 Kasım'da sona erdi. 2022 yılı cirosu 2,5 milyon TL'nin altında olan esnaflarımız, tacirlerimiz için de devam ediyordu. Dün bu süre sona erdi. Daha teslim edilen, içine girilen, ticaretin başladığı bir tane iş yeri olmadan maalesef mücbir sebep süresi bitti. Eski borçlar yapılandırılmasına rağmen esnaf yeni prim borçlarıyla birlikte eskileri de ödeyemeyeceği için ekonomik kriz yaşayacak. 2022-23-24-25 yıllarına ait verilmeyen beyannamelerin sisteme yüklenmesi hâlinde oluşacak yeni borçlar, beyanname eski döneme ait değil diye yeni döneme göre hesaplanacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Örneğin, esnaf 200-250 liralık beyanname verecekken şimdi 3-4 katı beyanname verecek. Bu konuyu da tekrar sizin gündeminize getirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Burada net borçlanmayla ilgili, limitlerle alakalı, aşağı yukarı işte geçici maddelerle geçmişte yapılmıştı. Şimdi torba yasada da 595 milyar ilave bir yetki isteniyor. 2 trilyon 728 milyara kadar borçlanma olacak. Normalde 1.935 olması lazımdı. Yüzde 5 Maliye Bakanının, yüzde 5 Cumhurbaşkanının yetkisi Eylül sonu itibarıyla da aşılmış durumda. Dolayısıyla bütçedeki açık kontrol altına alınabilmiş değil bütçe disiplini açısından. Bunu aşağı çekmemiz gerekiyor.

Burada tasarruf tedbirlerine de uyulmuyor. Ben konuşmamda vakit bulamadım. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, mesela, yolluklarla ilgili bütün bakanlıklarda ciddi artışlar var. 2019'da 2,2 milyarmış, 2025 Ekim sonu itibarıyla 25,9 milyar. Muazzam bir sıçrama var yani burada yüzde 1.076.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Şimdi, Cumhurbaşkanı örtülü ödeneğiyle ilgili benim bir şey dikkatimi çekti. O konuyla ilgili yazılı da cevap olabilir. Örneğin, geçen yıl sadece Ekim ayında 755,3 milyonluk bir harcama varken şimdi 3,7 milyar TL'lik bir harcama var yani çok ciddi bir artış var burada, 5 katın da üstünde bir artış var. Acaba ne oldu da bu Ekim ayında o kadar harcama oldu? Özellikle bir şey mi vardı? Çünkü bu ödenek devletimizin bekası ve geleceğiyle ilgili önemli projelerde kullanılıyor, bu da açıklanırsa...

Bir de taşıtlarla ilgili siz onay verirken Cumhurbaşkanlığı, bakanlıkların teklifiyle çok taşıt alımı hedefi konulmuş, o konu da mecbur ve acil durumlarda alınması lazım. Bu konuda da tasarruflara uyulması gerekir diye düşünüyorum. Onu hatırlatmak istedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, biliyorsunuz, bu denge maddesi yani "Gelir ile giderin arasındaki fark net borçlanmayla karşılanır." deniliyor. Burada, şu anda görüştüğümüz, aşağıda Genel Kurulda görüştüğümüz bir torba kanun var biliyorsunuz ve burada Kentsel Dönüşüm Başkanlığına borçlanma yetkisi veriliyor. Kentsel Dönüşüm Başkanlığı ne? TÜİK gibi, DSİ gibi, Karayolları gibi bir özel bütçeli kuruluş. Çok vahim bir hata yapılıyor. Kanun burada görüşülürken de söyledik, Çevre Bakanı geldi ona da söyledim. Yani bakın, Hazine'den başka hiçbir bütçenin borçlanma yetkisi yok. Böyle bir şey olamaz. Bu, sistemi kökünden dinamitleyecek bir şey. Ha, diyorlar ki: "Efendim, geçici." Geçici süre de olsa 2027 sonuna kadar ama eminim ki bütün geçiciler uzatılıyor. Ha, şöyle de bir problem var: Bir uygulama alanı da yok. Ben bunun uygulanabileceğini zannetmiyorum. Şimdi, soru şu, bir, bir defa size soruyorum: Burada denge maddesinde borçlanma limiti koyuyorsunuz, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının borçlanması buradaki borçlanma limitine tabi mi, değil mi? Hadi bana söylesin birisi. Bana bunu söyleyecek bir uzman yok burada, böyle bir şey olamaz çünkü. Şimdi diyor ki: "Hızlı yapmak için." Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bakın, sistem bozuluyor, bunu yapmayalım. "Hızlı, süratli iş yapmak için." deniliyor. Ya, para bulman senin ödenek bulduğun anlamına gelmiyor ki. Yani sen tamam buldun nakdi, o da nereden alacak? Kamu bankalarından. Ya, kamu bankalarının nakdini zaten hazine veriyor yani hazine borçlansın, sana ödeneğini yazsın, adam gibi bütçe sistemi içerisinde al ödeneği. Tamam, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı evet, faydalı işler yapabilir, acil iş de yapılması lazım. Hükümetimizin bir önceliği ise bu, oraya fazla ödenek verelim ve burada da nakdimiz yoksa da zaten hazine açığını borçlanmayla karşılıyor, hazine borçlansın yani Kentsel Dönüşüm Başkanlığının, bir özel bütçeli kuruluşun... Düşünsenize ya, Türkiye İstatistik Kurumu borçlanır yetkisi veriyoruz. Böyle bir saçmalık olabilir mi? Karayolları borçlanır, DSİ veya İstanbul Teknik Üniversitesi, bundan bir farkı yok Kentsel Dönüşüm Başkanlığının; biz bunu anlatamadık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitireceğim, bu önemli bir konu yani sistemi bozması açısından önemli bir konu ve işlerliği de yok, buna işlerlik kazandıramazsınız. Siz burada ödenek vermedikten sonra, onun elinde, borçlandı, nakdi oldu arkadaşlar, ödeneği olmayan birisi nakdi var diye kullanılabilir mi? Yani nakit dediğim bir finansman, geliri yok ki bunun yani gelir değil. Nasıl

kullanacak bunu? Ben anlamıyorum bunu. Buna hiç kimse bir şey demiyor mu? Niye buna kimse itiraz etmiyor? Böyle bir şey olabilir mi ya! Yani hazineye daha mı ucuz borçlanacak sonra hadi. Bunu da anlamak mümkün değil. Acaba, dedim, bir özel gelir ödenek müessesesi mi yaptılar? Hani borçlanmadan gelir olmaz ama öyle bir şey de yok, özel gelir ödenek müessesesi de yok. Nasıl olacak ben bunu anlamadım yani hazineye nakit vermesi yerine oradan borç alacak, ödeneği yoksa zaten olmaz, ödeneği varsa da hazine zaten nakdini verir. Nasıl diğer kurumların nakdini hazine veriyorsa bunun nakdini de verir. Yani şuradan şu noktaya gelmeyelim arkadaşlar, kentsel dönüşüm konusu önemli demek, bu meseleyi çözümüyor. Önemliyse -değil mi- 18, 19 trilyon lira bütçe dağıttık, oraya 200 milyar, 300 milyar, 500 milyar, kaç liraya ihtiyacı varsa, ne planlama yaptıysa onu koyalım. Şunu söylüyorlar: "Efendim, bizim işte bir kısım uygulamalarımızdan dolayı gelirimiz gelecek, o gelirimize işte karşılık borç alıyoruz." Anladım da yani gelirini gelir olarak yazabilirsin bu tarafa yani çünkü o sattığın bir şeyden dolayı bir gelirdir o, onu bir şekilde finansmanda onu yazabilirsin ama borcu yazamazsın. Yani aldığın borç karşılığında senin bir ödenek ihdas etme imkânın zaten yok, hiçbir şekilde uygulama alanı da olmayacak, eğer uygularlarsa yanlış uygulayacaklar. Sayıştay da burada, Sayıştaydaki arkadaşlar da düşüncelerini paylaşıyorlar, bu konu önemli bir konu. Bakın, yani bu konuyu, kanun aşağıda geçmedi henüz, lütfen, işte vaziyet edin, yazıktır, günahtır, bu ülke hepimizin. Yani bu kadar reform yaptık, bilmem ne yaptık, bunların hepsini böyle şimdi hiçe sayacak bir uygulama ya geçmişte bile yapılmadı, bakın, Türkiye'nin en kötü yönetildiği zamanlarda bile böyle bir uygulama olmadı, hazineye dışında birisine borçlanma yetkisi verilmedi. Ha, şunu söyledim: Eğer illa böyle bir şey yapacaksanız statüsünü değiştirin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Özel bütçenin konusu olmaktan çıkar.

Bitiriyorum Başkanım.

TOKİ gibi bir şey yaparsınız, o zaman tamam. TOKİ'ye karışıyor muyuz? Bütçesi de gelmiyor, bilmem neyi de gelmiyor, alırsın, satarsın, bilmem ne yaparsın. Dolayısıyla bu önemli bir konudur. Ben muhtemelen bir bilginiz yoktur diye özellikle sizin de bir bilginiz olsun istedim. Bu konuya vaziyet edin, aşağıda kanun geçmeden buna bakmak lazım.

Ya, mesela teknik olarak da bize söylesinler. Şimdi, bu borçlanma... Soru şu: Bu borçlanma limitinin içerisinde buranın yapacağı borçlanma girecek mi? Bakın, bir de 2026 bütçesini yapıyoruz, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, ya, yapmayın böyle. Şimdi, bakın, bütçesi burada, hiçbir yerde bu konu yok, arkadaşlar, hiçbir yerde bu konu yok, bunun ne gelir kısmı var ne gider kısmı var ne finansmanda var. Bu Kentsel Dönüşüm Başkanlığının harcayacağı bütün para hazine yardımı olarak zaten yazılmış burada, onun dışında bir ödeneği yok ki. Aldığı parayı ne yapacak, ben anlamıyorum. Üstelik dediğim gibi, bir de ya, biz hazine ve kamu bankaları olarak arkadaşlar yani kamu bankalarının parası bol değil, kamu bankalarının parasını zaten hazine veriyor. Hazine kamu bankasına verecek, kamu bankasından parayı borçlanacak, kullanamayacak; hazine versin o zaman.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, mesele kayda geçmiştir, detaylı süre de verdim.

ERHAN USTA (Samsun) - İşin önemine binaen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi, 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bağlı cetveller başlıklı 4'üncü maddeyi görüşmeye açıyorum. Maşallah, bayağı önerge var.

Şimdi, taleplere göre milletvekillerimize söz vereceğim.

İlk söz Sayın Usta'nın, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu da program bütçe sistemi, ben burada konuşmak istiyorum. Şimdi, bir uygulamamız oldu, 2021'de mi, 2022'de mi başladık, kaç yıl oldu? İşte dört beş yıllık bir uygulaması var bu program bütçe sisteminin. Benim o zaman da bir kısım itirazlarım olmuştu, en azından şu yapılmadı, ilk kurgusunda fonksiyonel kaldırılacaktı, biliyorsunuz, Allah'tan fonksiyonel kaldırılmadı, duruyor çünkü fonksiyonel önemli ve uluslararası standartta bir şey. Bakın, yaptığımız bu program, bütçedeki programlar özellikle arkadaşlar, bakın, program bütçeyi planlamadayken de yıllarca söylemiş birisiyim. Program bütçe sistemine geçişe bir karşıtlığım yok fonksiyonelliği bırakmamak kaydıyla ama yaptığımız programlar program değil. "Gençlik" diye program olmaz. Gençliğin neyi? Mesela güzel bir program var: Bağımlılıkla mücadele programı. Tam bir program ismi ama şimdi fakat paralar öyle bir dağıtılıyor ki başka yerlere, kurumsal gibi. Yani şu anda bizim program bütçe dediğimiz, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, melez bir şey. Mesela "Cumhurbaşkanlığı" diye bir program var. Cumhurbaşkanlığının neyi? Olur mu böyle bir program ya? "Gençlik" diye program var, hani "gençliğin şöyle yapılması, sağlıklı gençlerin yetiştirilmesi programı" dersin, amenna, mesela bir kısım programlar öyle. Bunları yeni baştan bir gözden geçirmek lazım, işin başındayız. Evet, serisi bozulacak geçmişle ama benim özellikle gündeme getirmek istediğim şey, bunları oturalım, oturun daha doğrusu -oturalım derken eski planlama alışkanlığı- yani oturun, bunlar baştan aşağı bir gözden geçirilsin, bütün ödenekler. Bakın, kritik şey şu: Bence bütün ödenekleri de programlara dağıtmak zorunda değiliz yani saçma sapan iş yapılmak zorunda kalınıyor. Ha, şimdi kısmen "Program Dışı" diye yüzde 10'luk bir kısım var ama yüzde 50'si olsun "Program Dışı" eğer dağıtıyorsak.

Mesela, şimdi, burada Bağımlılıkla Mücadele Programı'na -yanlış hatırlıyorsam- 16 milyar filan verilmiş "16 milyar lirayla Türkiye'nin hangi problemini çözeceksiniz?" diye soruyoruz arkadaşlar sayın bakanlar geldiğinde, dediler ki: "Ya, aslında başka programlardaki ödenekler de buna hizmet ediyor." filan ama böyle bir program yapıyorsak o zaman kesişim programlar yapmamamız lazım, programları biraz daha ona göre yapmak gerekiyor. Kurumsal, yarı kurumsal, yarı fonksiyonel, yarı program bazlı gibi bir şey oldu bence.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Yani bunun bir gözden geçirilmesini ben ülkemiz açısından, bütçe sistemimiz açısından ve Parlamento açısından da önemli olduğunu düşünüyorum arkadaşlar. Şimdi, "Cumhurbaşkanlığı" deyince bir şey anlayamayız biz ama... Program, mesela "Bağımlılıkla Mücadele Programı" "ailenin güçlendirilmesi bilmem ne programı" dediği zaman Hükûmetin buraya ne

kadar önem verdiğini anlayabiliriz ama sen Cumhurbaşkanlığına kurumsalda "Cumhurbaşkanlığı" yazıyorsun, program bazlı da "Cumhurbaşkanlığı" yazıyorsun; bu, program filan değil, konu bu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, 4'üncü madde üzerinde 11 adet önerge vardır, sırasıyla okutup işleme alacağız.

1'incisinden başlıyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin "Bağlı Cetveller" başlıklı 4'üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bendin ilavesini ve bent numaralarının ona göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Şehir Hastaneleri ve diğer Kamu Özel İşbirliği Projeleri ve Diğer Nedenlerle Verilen Hazine Garantilerinin Bütçe Yılına İzleyen 5 yıl Boyunca Getireceği Yük Tahminini Gösterir Cetvel (D) eklenmiştir."

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Şehir hastaneleri ve kamu-özel iş birliğiyle ilgili projelerdeki hazine garantileri yani devlet tarafından verilen garanti ödemeleri bütçede önemli bir pay tutuyor, önümüzdeki üç yıl içerisinde 821 milyar TL ödenecek, işte, 2026'da 268 milyar TL. Bu ödemelerin halkımız tarafından bilinmesiyle ilgili olarak böyle bir tahmin cetvelini bu bütçe yılını takip eden önümüzdeki beş yıl içerisinde tahmin cetveline yazıp bütçe kanun teklifine eklenmesini talep ediyoruz. Bunun için bu önergeyi verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun "Diğer İstisnalar" başlıklı 7'nci maddesinin uygulanması kapsamında çiftçilerin tarımsal üretimde kullandıkları ve 4760 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan malların teslimlerinde ortaya çıkan özel tüketim vergisi ve katma değer vergisine ilişkin giderler. Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine Maliye Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, iktidarın her seçim öncesi seçim vaadi olarak çiftçiye yakıt desteği vereceğine dair beyanlarını hep duyarız. Bir seçimde "Yarısı sizden, yarısı bizden." denildi ama ortada hiçbir şey yok. İşte, bu kapsamda çiftçi mağdur edilmeye devam ediliyor. Son ekonomik koşullar köylümüzü güç durumda bıraktığından akaryakıt giderleri nedeniyle üstlenmiş oldukları verginin kendilerine iadelerinin sağlanması için bu önergeyi verdik. Çiftçiye seviyorsanız, destekliyorsanız, iktidara mensup olan arkadaşlarımız bu önergeye destek olsunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler. Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Kredi ve Yurtlar Kurumundan burs ve kredi alanlara 2026 lisans öğrencileri için 6.000 TL. Yüksek Lisans öğrencileri için 12.000 TL. Doktora öğrencileri için 18.000 TL. ödenir. Bu konuda Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Bütçesinden karşılanmayan tutarlar, Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem

Veli Ağbaba

Cavit Arı

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Buradaki amacımız şu aslında: Kredi ve Yurtlar Kurumunda öğrencilerimize sağlanan burslar çok düşük, bunlar, biliyorsunuz, 3 bin, 6 bin, 9 bin lira olarak gidiyor. Bunun için Kredi ve Yurtlar Kurumunun özellikle kaleminden karşılanmak, öğrencilerimize destek vermek üzere bütçe artırımını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun ek 18. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "3.000" ibaresinin "yürürlükteki net asgari ücret" olarak değiştirilerek yapılacak olan Bayram ikramiyesi ödemesi Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, emekliler bu ülkede Cumhuriyet Halk Partisinin yoğun talebiyle iki dinî bayramda ikramiye uygulaması başlatıldı. 2018'de uygulama başladı, o dönemde bin TL verildi ancak bugünkü gelinen noktada şu an 4 bin TL bayram ikramiyesi verilmekte. Bu ikramiye artık değerini kaybetmiş durumda. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz her bütçe döneminde ve bu konuların her görüşülmesinde emeklilere yapılan bayram ikramiye ödemesinin asgari ücret olarak ödenmesini talep ettik, şimdi de yine aynı talebimizi tekrar ediyoruz. Bayram ikramiyesinin asgari ücret seviyesinde olmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE - "Sosyal Güvenlik Kurumunca 5510 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca gelir ve aylık ödemesi yapılanlara 2026 yılının Ocak, Şubat Ekim, Kasım, Aralık, aylarında herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmadan 20.000 TL aylık yakacak yardımı ödenir. Bu giderler. Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Maddede de okuduğumuz gibi, kış aylarında emeklilerimizi ısınma yardımıyla ilgili doğal gaz ve akaryakıt fiyatlarındaki artışa karşı korumak için bu talebi aylık 20 bin lira olarak önergemizi veriyoruz, inşallah kabul edilir diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"2026 yılında Milli Eğitim Bakanlığına ilave 100.000 öğretmen ataması yapılır. Bunları aylık maaşları için gerekli olan 90.000.000.000 TL tutar Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ya, demin öğrencilerle ilgili talebimizi geri çevirdiniz, bari şimdi öğretmenlerle ilgili talebimizi, onunla ilgili bir önerge veriyoruz. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki ilk ve ortaöğretim kademelerinde öğretmenlerimizin işe alınmasını sağlamak amacıyla bu önerge verilmiştir. Yaklaşık 100 bin öğretmenimiz var, buna da ihtiyaç var, hiç olmazsa bunu reddetmeyin diye bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"14/07/1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında öğretim sınıfına dahil Öğretmen ünvanlı kadrolarda çalışanlara her yılın 24 Kasım günü, ilgili yılın Kasım ayı maaş tutarından az olmak üzere Öğretmenler Günü ikramiyesi adı altında yapılacak ödeme, Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, öğretmenlerimize 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde bir maaş ikramiye verilmesiyle ilgili önerge.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE- "Devlet memurlarına yılın Ekim ve Şubat ayları arasında aylık 20.000 TL. tutarında yakacak yardımı verilir. Söz konusu tutardan herhangi bir nam altında olursa olsun vergi kesilmez. Devlet memurlarının ne şekilde yakacak yardımı ödeneğinden faydalanacakları ve bu yardımın uygulanmasıyla ilgili esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelik ile tespit olunur. Bu giderler. Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığınca müştereken belirlenir."

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - 657 sayılı devlet memurlarına artan doğal gaz ve akaryakıt fiyatları nedeniyle destek olunmasını sağlamak üzere yakacak yardımı öneriyoruz. Hadi bunu da reddedin, buyurun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvele aşağıdaki sıranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Bakanlıklar ve diğer kamu kurumlarının merkez teşkilatlarında görev alan merkez kariyer uzmanları, müfettişler ve denetim elemanlarının aylık ücretleri %25 oranda artırılabacaktır. Aylık ücretleri için ortaya çıkacak 50.000.000.000 TL tutarında ilave personel gideri Strateji ve Bütçe Başkanlığının 99-41.32-01-09.01 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığınca müştereken belirlenir."

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu önemli bir konu, daha önceden de görüştük, geçen yıl bütçeden beri görüştüğümüz, her fırsatta gündeme getirdiğimiz bir konu, kariyer uzmanlarının, müfettişlerin, denetim elemanlarının maaşlarının yükseltilmesi meselesi. İnşallah, ben bununla ilgili artık bir sonuca varacağımızı düşünüyorum. Bizim önergemizde yüzde 25 nispetinde bir oran artışı var yani maaş artışı var. Bunun nitelikli personel çalıştırmak açısından, nitelikli personelimizi tutmak açısından son derece hayati olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca, bir de denetim elemanlarının şimdi harcırahlarıyla da ilgili ciddi sıkıntı var. Gerçekten bu harcırahlarla yani gidip işte, denetim yapamıyorlar, kalamıyorlar, çok zorlanıyorlar. Dolayısıyla onların da artırılmasına ihtiyacı var. Umarım bu akşam onunla ilgili olumlu bir gelişme olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/280) esas numaralı 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesine bağlı (E) işaretli cetvelin 19'uncu sırasının (b) bendindeki "tahsis edilmesi halinde," ibaresinden sonra gelmek üzere aşağıda yer alan ibarenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığınca birlikte belirlenecek ülkeler hariç olmak üzere,"

Orhan Erdem
Konya

Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Süleyman Şahan
Yozgat

Yaşar Kırkpınar
İzmir

İsmail Güneş
Uşak

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem, gerekçe...

Gerekçe:

2026 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne bağlı (E) işaretli cetvelin 19'uncu sırasının (b) bendiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesi çerçevesinde sürekli görevle yurt dışına atanan personelden kendilerini yurt dışında kamu kurum ve kuruluşlarınca kiralanılan konutların tahsis edilmesi hâlinde alınacak kira bedellerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığınca tespit edilecek ülkeler dışında belirlenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.
Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesi çerçevesinde bu kanuna bağlı (K) işaretli cetvelin "IV. DİĞER ÖDEMELELER" bölümünün sonuna aşağıdaki hükümlerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"17- (1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı Cetvelde sırasıyla yer alan "43.600", "42.600", "39.750", "37.950", "37.050", "35.125", "31.100", "30.000", "28.575", "27.950", "25.775", "25.200", "25.775" tazminat göstergeleri sırasıyla "89.900", "86.650", "85.550", "82.750", "82.250", "74.625", "70.000", "68.900", "60.575", "56.200", "51.875", "49.800", "27.000" olarak, ekli (III) sayılı Cetvelde sırasıyla yer alan "25.560", "23.870", "22.475", "21.625", "21.000", "20.250", "19.550", "16.800", "20.500", "19.650", "18.925", "18.250", "17.950", "17.300", "16.650", "14.225" tazminat göstergeleri ise sırasıyla "51.120", "47.740", "44.950", "43.250", "42.000", "40.500", "39.100", "33.600", "30.750", "29.480", "28.385", "27.380", "26.930", "25.950", "24.980", "21.335" olarak uygulanır. Bu fıkra göre ödeme yapılanlar hakkında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesinin birinci fıkrası ayrıca uygulanmaz.

(2) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "16.000" ibaresi "50.000" şeklinde uygulanır.

(3) Kamu Başdenetçisi ve Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürüne 32.000 gösterge rakamının, Yükseköğretim Kurulu Başkanına 20.000 gösterge rakamının, Yükseköğretim Yürütme Kurulu Üyeleri, Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanı ve başkan yardımcısı görevlerine atanana ise 16.000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ek tazminat ödenir. Bu ödeme, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin altıncı fıkrası ile 17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasında dikkate alınmaz. Bu ödemenin hak kazanılmasında ve yapılmasında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

(4) 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinde yer alan "168", "218", "260", "150", "217" oranları sırasıyla "242", "242", "158", "80", "80" puanları ilave edilmek suretiyle uygulanır."

"18- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 14 üncü maddesinden yararlanılardan; haklarında anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 34 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulananlar, aynı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan kadrolarda bulunanlar, mali hakları mevzuatı uyarınca anılan Cetvellerde yer alan kadrolar esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler ile 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen unvanlarda yer alanlar (hakimlik ve savcılık mesleklerinden sayılanlar dahil) hakkında alınan maddede öngörülen %200 oranı %400 olarak uygulanır."

"19- Hazine ve Maliye Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Gelir İdaresi Başkanlığının merkez teşkilatının 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan kadrolarında bulunanlar ile bu idarelerin kadrolarında olup mali hakları mevzuatı uyarınca anılan Cetvellerde yer alan kadrolar esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenlerden; temel makro plan ve programların hazırlanmasına, bütçe, kamu gelir ve harcama politikalarının planlama ve uygulama süreçlerinin geliştirilmesine, mali disiplinin güçlendirilmesine, mali yönetim ve kontrol faaliyetlerinde etkinliğin artırılmasına, politika, ilke ve stratejilerin belirlenmesine yönelik görevler ile bu kadrolarda olup ilgili mevzuatında anılan Bakanlık ve Başkanlıklara verilmiş diğer görevleri yürütenlere en yüksek Devlet memuru aylığının %200'ünü geçmemek üzere ilave ek ödeme yapılır.

Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

Bu madde uyarınca yapılacak ödeme, mali hakları mevzuatı uyarınca bu madde kapsamına dahil unvanlar esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler bakımından, mali haklarının belirlenmesine esas ödeme unsurlarının kapsam veya hesabına dahil edilmez.

Bu ödemenin miktarı ile usul ve esaslarını; görev yapılan birim, kadro veya görev unvanı, görevin önem ve niteliği gibi kriterleri birlikte veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle tespit etmeye Cumhurbaşkanını yetkilidir."

"20- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumların 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca mali hakları anılan Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan kadro unvanları emsal alınmak suretiyle belirlenen kadro veya pozisyonlarında (geçici 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olanlar dahil) fiilen görev yapanlara en yüksek Devlet memuru aylığının %200'ünü geçmemek üzere ilave ek ödeme yapılır.

Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

Bu madde uyarınca yapılacak ödeme, mali hakları mevzuatı uyarınca bu madde kapsamına dahil unvanlar esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler bakımından, mali haklarının belirlenmesine esas ödeme unsurlarının kapsam veya hesabına dahil edilmez.

Bu ödemenin miktarı ile usul ve esaslarını; görev yapılan birim, kadro veya görev unvanı, görevin önem ve niteliği gibi kriterleri birlikte veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle tespit etmeye Cumhurbaşkanını yetkilidir."

Orhan Erdem Konya	İsmail Faruk Aksu İstanbul	Mustafa Kalaycı Konya
Yaşar Kırkpınar İzmir	İsmail Güneş Uşak	Nilgün Ök Denizli
Erhan Usta Samsun	Sadullah Kısacık Adana	Ejder Açıkkapı Elâzığ
Hakkı Saruhan Oluç Antalya	Cavit Arı Antalya	Cevdet Akay Karabük
Resul Kurt Adıyaman	Veli Ağbaba Malatya	Süleyman Şahan Yozgat
Necmettin Erkan Kırşehir	Seydi Gülsoy Osmaniye	Ahmet Kılıç Bursa
Hüseyin Altınsoy Aksaray	Ertuğrul Kocacık Sakarya	Ersan Aksu Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (III) sayılı Cetvelde yer alan uzman, denetçi, müfettiş gibi kariyer meslek kadrolarında bulunanlar ve mali hakları mevzuatı uyarınca anılan Cetvelde yer alan kadrolar esas veya emsal alınmak suretiyle belirlenenler ile bazı yöneticilerin mali haklarında düzenleme yapılmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bütün gruplar imzaladı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz de kabul ediyoruz Sayın Başkan, oy birliğiyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önerge oy birliğiyle kabul edilmiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, 4'üncü maddeyi kabul edilen önergeler doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

"Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler" başlıklı 5'inci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

"Aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri" başlıklı 6'ncı maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi...

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burası bu ödenek aktarmalarına ilişkin hususlar daha çok; daha doğrusu ödenek işlemleri değil mi, yanlış maddeye bakmıyorum. Şimdi, uzun bir süre geriye doğru çıkarttım. Mesela, 2006'dan itibaren ödenek üzeri ciddi harcamalarımızın olduğu yıllar oldu. Son yıllarda buna birazcık disiplin tam geliyor derken 2022'de işte 3,8'lik bir aşım olmuş oransal olarak. Ama mesela 2021 yılında yüzde 16,1 aşımış başlangıç ödeneği ve hiçbir yetki yok, Meclisten alınmış bir yetki yok; o, içerideki aktarma mekanizması

üzerinden yapılan bir şey. Şimdi, 2022'de 3,8; bu da az değil aslında. 2023'te tabii, deprem oldu, deprem nedeniyle fakat yıl içerisinde 1,1 trilyon lira ekledik ama bunun üzerine tekrar 1 trilyon lira daha ilave yine ödenek eklenmiş kısmından sonra -değil mi- bir ödenek aşımı oldu. Şimdi, tabii, bu işin geneli ama burada hatırlayalım, az önce de aslında siz o mevzuyla biraz değindiniz. Yani bu bir zaruret gibi değil, bence değil. Bütçe disiplini açısından, şimdi 5018'in orijinalinde ne vardı? Sadece kurum içi aktarmalarda kuruma yüzde 5'lik bir yetki vardı, değil mi? Kuruma mı yetki vardı? Yüzde 5'lik kuruma yetki vardı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Yüzde 20'ymiş.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, yüzde 5, orijinalinde yüzde 5, sonradan yapılan değişiklikle bu yüzde 20'ye çıkartıldı, artı yüzde 10 da kurumlar arası ilave konuldu ama 5018'in orijinalini söylüyorum yani reformun kendisinde yüzde 5'ti. Niye? Aslında bunun bir mantığı vardı: Yani iyi tartışalım, işimizi iyi yapalım, hesabımızı kitabımızı iyi yapalım, ondan sonra verelim ödeneği, ödenekle de bağlı kalsın. Ha, buna rağmen yine bir ihtiyaç olması durumunda, zaten biliyorsunuz, yedek ödenekten her zaman için ilave etme imkânınız var zaten; hem yatırımları hızlandırma ödeneği hem de normal yedek, personel yedeği gibi yedeklerimiz var zaten arızı durumlar için, olağanüstü durumlar için.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Böyle bir imkân vardı.

Şimdi, burada Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, yani bence sistemi disipline etmemiz gerekiyor. Bakın, yani bu kadar, yüzde 20'lik kurum içi, yüzde 10 kurumlar arası ödenek aktarmasının olduğu bir yerde mali disiplinden bana göre söz edilemez. Ya, zaten yüzde 20 dediğiniz çok önemli bir oran. Yani bir kurum kendisi yapabilecek. O zaman biz burada niye bütçe yapıyoruz? Tek tek sayıyoruz, değil mi "Şuraya şu kadar para, bu kadar para." falan diye? Ama bunların, aslında, baktığımızda, günün sonunda uygulamada çok fazla bir anlamı kalmıyor. Bunların çalışılması lazım. Biz önerimizi getiriyoruz bu vesileyle. Gerçekten bunu yani bu işi bilen arkadaşlarla uluslararası örneklerine bakarak çalışalım. Sistemi bir miktar orijinale doğru yaklaştıralım. Tam oraya yaklaştırmamız bile ama bugünkü esneklik çok yüksek bir esneklik. Bu kadar yüksek esnekliğin olduğu bir ortamda bence mali disiplin veya paranın düzgün harcanması gibi şeyden bahsedilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Çünkü kurumları kontrol edemezsiniz. Elinde bir yetkisi var. Sizin önceliğiniz olmayan, Hükûmetin önceliği olmayan -genel politika dokümanlarınızda önceliklerinizi yazıyorsunuz Hükûmet olarak- önceliğiniz olmayan fakat kurumun kendisine göre önceliklendirdiği -bu bir demirbaş işi de olabilir, başka bir iş de olabilir- oralara bu paralar aktarılır. Bence buralara tekrar bakmamız lazım. Çok genişletildi bu alan, çok aşırı esnetildi. Orijinale biraz yaklaştırmamızın ben Hükûmetin performansı açısından da kamu kaynaklarının verimli kullanılması açısından da önemli olduğunu değerlendiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Strateji ve Bütçe Başkanımız da burada.

Antalya'da yıllardır uğraştığımız, mücadele ettiğimiz, engellemeye çalıştığımız Atatürk Devlet Hastanesinin kapatılmasıyla ilgili bir konu vardı. Bu konuyu burada size, Sağlık Bakanına anlattım ama ısrarla o hastanenin kapatılmasıyla ilgili maalesef uğraştılar ve fiilen hastane kapanmış vaziyete geldi. Sözde buraya yeni bir hastane yapılacak. "Sözde" diyorum. Biz de buraya bir hastane yapılısın istiyoruz esasen.

Ben buradan soruyorum: Bu hastaneyle ilgili bütçenizde herhangi bir ödenek var mı yok mu? Çünkü daha projesi olmayan bir hastane. Proje ihalesi yeni yapıldı. Proje hazırlanacak. Sekiz aylık bir süre var. Bu proje hazırlandıktan sonra inşaata çıkacak. Yani nereden baksanız, belki de en az üç yıllık bir süre ve bu kadar uzun bir süre sonra yapılması ihtimali olan bir hastane için Antalya'nın merkezindeki hastane şu an fiilen kapatıldı. Birilerinin egosu tatmin edilmeye çalışılıyor.

"Yok, efendim, orayla ilgili risk var." deniyor. Defalarca sorduk, "Analiz raporlarını ortaya koyun." dedik, "Laboratuvar sonuçlarını koyun." dedik. "Orada depremle ilgili bir risk varsa belgesini ortaya koyun." dedik. Ortada bir cevap yok.

Ben buradan soruyorum: Bütçesi var mı yok mu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

"Mali kontrole ilişkin hükümler" başlıklı 7'nci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Sayın Usta, Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben burada bu bütçe süreciyle ilgili bir miktar fikirlerimi sizinle paylaşmak istiyorum.

Biliyorsunuz, bu, 5018'in orijinalinde Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planın -mayıs ve haziran ayı sonlarındaydı, zannediyorum, yanlış hatırlamıyorsam- çıkartılması vardı. Ha, bir defa, güzel bir iş yaptınız, onu söyleyeyim. Başından itibaren keşke bunu yapabilseydik. 2 dokümanın birleştirilmesi fevkalade güzel bir iş oldu. Fakat önce uygulamayla başladı, biliyorsunuz, sonra yasal düzenlemeyle "Orta Vadeli Program" adlı tek dokümana getirilen bu dokümanın eylül ayının ilk haftasında çıkartılması şeklinde bir kanuni düzenleme yapıldı. Bu çok yanlış oldu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Yani, evet, zaman zaman, diyelim ki böyle, gerçekten, olağanüstü durumlar olabilir, belirsizliklerin olduğu dönemde bunun gecikmesi düşünülebilirdi ama bunun artık bir müessese olarak eylül ayına ertelenmesi çok yanlış oldu. Dünyada bir sürü örnek var, bunu hepimiz biliyoruz yani bütçe süreçleri dünyada çok erken başlıyor; mart aylarında, nisan aylarında, mayıs aylarında başlıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani şimdi, bakın, şu dokümanımıza bakalım: Yani biraz hani ben sizi incitecek şeyler kullanmak istemiyorum da gerçekten mesela komik oluyoruz. Şurada ödenek teklif tavanı var, aynı dokümanda ödenekleri de var, ödenek teklifleri de var yani tavanı var, teklifi var çünkü niye? Aynı ana getiriyoruz, peşi peşine neredeyse bunlar çıkıyor. Gelin, şu bütçe sürecini erkene alalım, bunun bir sürü pratik faydası da olacak bakın bize. Şimdi, geçmişte hazineden sorumlu veya ekonomiden sorumlu bakanların hem Türkiye'de ilk sizin hükümetlerinizin geldiği sıkıntılı dönemlerinde diyelim, biraz daha bu işe, orta vadeli programa bir ekonomik program hüviyeti kazandırılmaya çalışıldı, onunla piyasalarda da çok da etkili oldu ama tamam, bunun her zaman böyle düşünülmemesi lazım. Bu orta vadeli program bütçe sürecini başlatan dokümandır ve 5018 bunu böyle tanımlıyor, dolayısıyla bunu zamanına almak gerekiyor. Kurumların bakın, siz teklifini belki buraya eylülde veriyorsunuz, bunu haziranda gönderiyorsunuz ama politikanızı göndermiyorsunuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - ...önceliğinizin ne olduğunu kurumlar bilmiyor. Neydi amaç? Kurum Hükümetin politikasını bilecek, bütün yaz boyunca buna çalışacak, ondan sonra da bu tekliflere sıgacak şekilde kendi ödenek teklifleriyle gelecekti. Şimdi, bu müessese çalışmıyor, bunu çalıştırmamız lazım. Artı bir şeye daha ihtiyacımız var. Bakın, bugün koyuyoruz değil mi? Şimdi, 2026'nın hedeflerini koydunuz bugün. Resmî olarak 2026'yı ilk kez ne zaman revize ediyoruz? 2026'nın ta Eylülünde. Yani bütün dünya "physical" anlamda da makro anlamda da "update"i yılda en az 2 defa yapıyor. Mesela şimdi bunu yapmış olsak nisanda bir şey yapacaksınız ama eylülde nihai bütçe için... Yani Nisanda yaptığınız, koyduğunuz büyümeyi -diyelim ki 2027 için konuşuyorum, gelecek yıl için- illa nisanda koyduğunuz büyümeyi, nisanda koyduğunuz deflatörün 17 Ekimde bütçeyi verirken aynıysa olacak diye bir şey yok. Burada bütün dünyada bunun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkanım, bu çok önemli.

Nisan ayında yılın birinci güncellemesini yapacaksınız, yeni yıla ilişkin ilk tahmini koyacaksınız, ekim ayı geldiğinde yılın ikinci güncellenmesi, artı yeni yılın da nihai bütçesi yapılacak. Bu anlamda da böyle bir şeye resmî olarak ihtiyaç var, bunun iletişimde çok zorlanıyorsunuz. Yıl içerisinde işte "Büyüme şurada olabilir, burada olabilir." Hâlbuki bunları gelin, nisanda ve ekimde özetle yapalım. Bunun nisana, bilemedin mayıs ayına bütçe sürecinin çekilmesinin ben Türkiye açısından bir zaruret olduğunu düşünüyorum, bu konudaki düşüncemi paylaşmak istedim. Elimde dünyayla ilgili örnekler var.

Bir de şu kesin hesap komisyonu meselesi önemli. Komisyonu İç Tüzük'le kurmasak bile bu Komisyonun bir alt komisyonu olarak kurabiliriz, bunun da örnekleri var dünyada, mesela Almanya böyle. Tamam mı yani bir alt komisyon olarak... Mesela burada bakın, hiç 2024'ün kesin hesabını konuşmuyoruz ama o da önemli yani nihayetinde önemli fakat ona vakit gelmiyor, onun bir alt komisyonda görüşülmesinin de ben önemli olduğunu düşünüyorum.

Bitiriyorum Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Cumhurbaşkanının Plan ve Bütçe Komisyonuna belki gelmesi beklenemez ama Cumhurbaşkanımızın yani hiç olmazsa bütçenin ilk gününde hani sunuşunu yine siz yapın ama hani akşam oluyor ya, değerlendirmelere bir cevap mahiyetindeki şeye gelmesi lazım çünkü artık bu Cumhurbaşkanı eski sistemdeki hem Başbakan hem de Cumhurbaşkanı. Yani şimdi, dolayısıyla başbakanlar gelip bütçesini savunmuyor muydu, niye Cumhurbaşkanı savunmasın? Yani yurt dışından bir başbakan geldiği zaman onun emsali olarak karşısına ikili görüşme yapıyor değil mi başbakan-başbakan diye, orada başbakan sıfatı gibi alıyor, burada da başbakan gibi olsun. Yani dolayısıyla bütçeye gelmesini ben hem siyaset açısından hem de yani her yönüyle ben doğru olduğunu ve olması gerektiğini de düşünüyorum yani sadece Cumhurbaşkanı değil eski sistemde. Evet, eski sistemdeki cumhurbaşkanlarının bütçesi olmaz ama bütçeyi gönderiyorsa bütçeyi hiç olmazsa bir defa Genel Kurula gelip bütçesinin sunulmasının ben çok yerinde olacağını düşünüyorum, belki bu konuda Cumhurbaşkanının biraz daha bilgilendirilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Ben söz konusu maddenin ikinci ve yedinci fıkrasıyla ilgili bir iki açıklama yapacağım. Burada ikinci fıkrada taşıtlarla ilgili bütün bakanlıklarda taşıt alımlarının -az önce ifade etmiştim- ciddi taşıt planlaması yapılmış. Burada ilgili bakanlığın teklifiyle Cumhurbaşkanlığı kararı gerekiyor, onayı gerekiyor, bu konuda titiz davranılması gerektiğini bir kez daha vurguluyorum.

Bir de genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin ekonomik kodlarındaki alt tertiplerde bazı ödenekler var. Hani, nedir bunlar? Yolluklar, temsil, tanıtma giderleri, işte menkul mal onarım gideri, gayrimenkul büyük bakım onarım gideri gibi kalemler; bunlarda başlangıç ödenegine göre ben bakanlıkların çoğunda aşım gördüm. Hâlbuki, bunların ödeneklerinde artırma olmaması lazım, bu da Cumhurbaşkanı kararıyla olabiliyor. Burada da daha titiz davranılması, tasarruf tedbirleri açısından önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Genelgelere uyulması açısından da önemli. Bu tasarruf tedbirleriyle ilgili gerekli incelemelerin ve yaptırımların yapılmasını da Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakanlık bütçesinde söylemişti "Yapıyoruz, denetliyoruz." diye. Bu konuyla ilgili de geri dönüşler nasıldır? Yeterince denetleniyor mu? Etkisi oldu mu? Bakan Yardımcımız da burada, onunla da paylaşım olursa -yazılı olarak tabii yani- seviniriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

"Yatırım harcamaları" başlıklı 8'inci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi var.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Kısa bir şekilde...

Yatırım, ancak buradan bağlantı kurabildim. Ben bu Strateji ve Bütçe Başkanlığının biraz kurumsal yapısıyla ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum, düşüncemi paylaşmak istiyorum.

Şimdi, Maliye Bakanlığının bütçe işlemlerini yapan birimlerini biz Stratejiye aldık yani aslında eski DPT'yi Maliyeleştirdik. Onun için bir Maliye Bakanlığımız da var yani bence bu çok doğru bir şey olmadı. Evet, bize hep diyorlardı OECD filan zaman zaman ama bu işi bilmeyenler. Bizim gibi ülkelerde denge kontrol mekanizması açısından da kurumların birbirini dengelemesi önemli. Eskiden Maliye, Hazine, Planlama bir konuda üçü birlikte karar verirdi ve zaman zaman birbirini dengelerdi; kimi öyle derdi, kimi böyle derdi, bir orta yol bulunurdu bir koordinasyon çerçevesinde. Şimdi, aslında bunu bir miktar yitirdik. Şimdi, planlama, tamam yani ben eski bir planlamacı olarak bütün gücü toplayalım falan derim, diyebilirim ama yani Maliye Bakanlığında kalması gereken, özellikle cari nitelikli ve hazinedeki transfer bütçesini niye planlamaya aldık? Şimdi, bunu planlamaya aldığınız zaman, hani, bir şeyi aldığınız zaman bir şeyi kaybediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani neyi kaybettik? Bana göre makroyu kaybettik. Belki siz şimdi işin içerisinde olduğunuzda bunu çok göremiyorsunuz, biraz planlamayı tanıyan ama dışarıdan bir gözle baktığımızda planlama makro fonksiyonlarını kaybetti. Hâlbuki buna ihtiyacı var Türkiye'nin. Yani, evet, yapılan işi ben önemsemiyor değilim yani o iş yapılsın ama bu iş normal sistemde Maliye Bakanlığı içerisinde yapabileceğimiz bir şeydi. Makro yani makro ekonomi anlamında, enflasyon, büyüme, bu ilişkiler, cari açık yani bunların her birinin birbirleriyle olan tutarlılığı meselesi, sonra kamu maliyesinin makro etkileri meselesi; bu işi birisi yapacak, eğer Strateji ve Bütçe yapmıyorsa bu işi yapacak başka bir kurum kurmamız lazım ama ben bu işin bir zaruret olduğunu düşünüyorum. Bizim gördüğümüz o yani bizim gördüğümüz, şu anda dışarıdan baktığımızda gördüğümüz, sanki bu makro fonksiyonlar çok icra edilmiyor.

Planlama... Mesela, kalkınma ajanslarının ben planlamada olmasından hep rahatsız olmuştum ve bunu hep söylüyordum bürokratken de -siz de biliyorsunuz, Bakanımızdınız- yani bizim işimiz değil diyordum, bir uygulama işi. Evet, havalı bir iş. Niye? Para dağıtıyorsun falan filan, böyle çok itibarlı oluyorsun ama bizim işimiz değil. Mesela ondan kurtulundu, bu doğru bir şeydi fakat şimdi başka bir uygulama işi yapıyoruz. Dolayısıyla makro fonksiyonlarına bir miktar dönülmesi lazım.

İkincisi, bu sektör meselesi de... Şimdi, bu, bugünün meselesi değil, geçmişten gelen bir sıkıntı. Yani, yatırımı olmayan sektörler artık, sektör olmaktan neredeyse çıkıyor. Yani, dolayısıyla, planlamayı yatırım yönüyle de bütçe sürecin sadece bir parçası gibi gördüğümüzde, mesela, işte, kamunun olmadığı sektörleri takip etmekte zorlanıyoruz. Hâlbuki, yine sektörleri bütüncül olarak gören kurum ihtiyacımız da var bizim. Yani, evet, telekomünikasyonla ilgili bizim hiçbir kamu yatırımımız olmayabilir ama telekomünikasyon sektörünün çok iyi bir şekilde takip edilmesi lazım diğer alanlarla entegrasyonu açısından.

Bu yönlerin geliştirilmesini ben yani ülkemiz açısından çok faydalı olacağını düşünüyorum. Bu düşüncelerimi paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Karabük'te on yedi on sekiz yıldır bitirilemeyen gölet, baraj, sulama işleri gibi yatırımlar var. Çoğu ödenek de baktığımız zaman, bin TL gibi iz kaydı şeklinde görünüyor. Vergimizi de iyi ödüyoruz biz ama buna mukabil gerekli yatırımı da alamıyoruz.

Şimdi, bu yatırım programında, 2026 Ocak ortasında açıklayacaksınız; Karabük'le ilgili bu bazı projelere en azından yatırım programında yer verilmesi ve ödenek ayrılmasını sizden özel olarak talep ediyorum, Karabük'ü hemşehrilerimiz adına da talep ediyorum. Bununla ilgili, herhâlde, gerekli ödeneği ayarlayıp yatırım programına koyacağınızı düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

"Mahalli idarelere ilişkin işlemler" başlıklı 9'uncu maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Fonlara ilişkin işlemler başlıklı 10'uncu maddeyi görüşmeye açıyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, şimdi, ben bu konuyu birkaç yerde gündeme getirdim, bana herkes "Haklısın, güzel fikir." diyor fakat hiç harekete geçen olmadı henüz. Biliyorsunuz, nadir hastalıklarımız var, devletten bunların birçoğundan da sadece SMA'ya bir ödeme yapılıyor, kısmi bir şey, o da artık vatandaşımızdaki algı farklı olduğu için mi nedir? Yani insanların rağbet ettiği o ilaçtan değil de başka ilaçlarda ödeme yapılıyor. Mesela, daha yeni, bizim memleketten yine birisinin, 2 yaşında bir çocuğumuzun böyle bir problemi var.

Bizim buradaki düşüncemiz şu: Nadir hastalıklar fonu diye... Ben bir defa fon kurulmasına karşıyım, onu söyleyeyim. Ben bütçenin sisteminin bozulmasından yana olan birisi değilim ama bu biraz farklı bir şey ismi fon olmakla birlikte "Nadir Hastalıklar Fonu" diye bir fon kuralım. Tamam mı, bu fonun bir defa yönetimini çok şeffaf yapalım, buraya yardım, bağış toplayabilsin bu fon. Türkiye'de bir sürü uluslararası, küresel ilaççılar var, hatta bana bunu ilaççılar söylediler, dediler ki: "Biz buraya yardım ederiz çünkü

bizim de -kendilerince- sosyal sorumluluk projelerimiz var." Burada insanlar gerçekten çok perişan, mutlaka size de geliyordur seçim bölgelerinizden. Dolayısıyla böyle bir fon kurulursa şeffaf bir yönetimin olması kaydıyla tamamen böyle mütevellisi gibi bir şey yapılabilir. Ondan sonra buralara o bağışlarla, yardımlarla yani bütçeden illa bir para ayrılması da gerekmiyor ve toplu alım olması durumunda mesela şu anda 2 milyon dolar olan şeylerin 500 bin dolara alınamadığı söylenildi bize. Yani ben bu konuyu hakikaten konuştuğum hem alışıta da daha hesaplı almış oluruz hem de insanlarımız perişan olmaz.

Bakın, o aileleri bilmiyorum hiç tanıdınız mı? Gerçekten çok perişanlar, çocukları gözlerinin önünde eriyor ve böyle birer birer, birer birer milletten para toplamaya çalışıyorlar. Çok sıkıntılı bir iş, birçoğu da parayı bitiremiyor yani yarisına geliyor, işte, 500 bin dolar topluyor, 300 bin dolar topluyor, ortalıkta kalıyor. Böyle bir fon çalışılabilir, bence bunu bir çalışın yani Sağlık Bakanı da "Güzel bir fikir." dedi. Dolayısıyla, bunu özellikle dikkatinize sunmak istiyorum, böyle bir şey çalışılırsa bunun yapılmasını ben milletin... Nihayetinde bir sosyal devletiz biz yani. Çocuklarımızın -yani bunlar bizim insanlarımız, vatandaşlarımız- bu ihtiyaçları karşılanmalı ama böyle bir kanaldan karşılanmasının bütçeye de fazla yük getirmeyeceğini düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım tabii, Erhan Usta Vekilimiz önemli bir konuya değindi fakat burada şöyle bir şey var: Ya, bu nadir hastalıklarda diyelim ki ilaçları devlet ödüyor, özellikle SMA'da oral tedaviyi ödüyor, bunlar da pahalı ama gen tedavisiyle ilgili hocalar bunun faydalı olduğuna dair onay vermiyor ve dolayısıyla da hastalar diyor ki: "Bu faydalı." ve bireysel olarak gidiyorlar. Yaklaşık 2 milyon 900 bin euro bir tedavi, bunların faydalı olup olmadığını biz de bilemiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, burada şunu yapmamız lazım: Eğer bu faydalıysa bunları tabii çok ucuza biz hastaya temin edebiliriz ama arafta kaldığımız için neticede vatandaş şunu görüyor: Sanki bu tedavi faydalı ve devlet bunu karşılamıyor, vatandaş da para toplayarak bunu yapmak zorunda kalıyormuş gibi bir algı var. Bu algıyı ortadan kaldırmak için bizim burada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Pardon Başkanım.

Ya bu tedavi faydalıysa bunun devlet tarafından karşılanması lazım eğer faydalı değilse de bu vatandaşımızın para toplamasını önlememiz lazım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Onay kurulu kurulsun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Var kurul zaten yani öyle bir algı var ki bugün Kızılay'a çıkın siz belki 3-4 tane stant koymuşlar, para topluyorlar ve devletimizin itibarı açısından da kötü, aileler açısından da kötü yani eğer tedavi yoksa... Yani bunu mahkeme kararıyla alıyorlar, valilikler izin vermiyor şimdi ama valilikler izin vermiyor, mahkeme kararıyla alıyor ve bu her ilde var. Bu, her ilde var. Yani, bunu, mutlaka bir çözüme kavuşturmamız lazım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

10 yataklı Arguvan Devlet Hastanesi meselemizi unutmuyoruz, biz kayıtlara da geçirdik, karşıdan onay mahiyetinde bir baş sallama da gördüm dolayısıyla kayıtlara geçti. Daha ne yapabilirim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, videonun kaydı var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, bu yeter, tutanaklarda yazıyor. Ben el işaretiyle çözüyorum yani.

ERHAN USTA (Samsun) - Kaç yataklıydı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 10, çok büyük yatırım yani hazine biraz çalıştı üzerine yani bunun finansmanı ile alakalı ama herhâlde çözecekler öyle gözüküyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Efendim, para istemediğiniz projeye onay vermiyor yetkililerimiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler" başlıklı 11'inci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi var mı?

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bu bence çok önemli bir madde bu 11'inci madde, borçlanmaya ilişkin, işte garantili imkân dış borç ikraz limiti, özel tertip devlet iç borçlanma senedi, borç üstlenim taahhüdü gibi yani 9,5 milyar dolar, bütçe büyüklüğünün yüzde 1'i özel tertip devlet iç borçlanma senedi için, bir de 3,5 milyar dolarlık var. Ben, 41,96 kurdan hesaplamıştım, şimdi biraz daha arttı tabii, 732 milyarlık bir borçlanma yetkisi, çok ciddi bir yetki. Borçlanmanın üretimi artırıcı, istihdamı artırıcı ve ihracatı geliştirici yerlere yapılması gerekiyor. Malum, borçların faiz yükü de çok ağır, faiz giderimiz de bütçede 2 trilyon 741 milyar gibi bir rakam ve yüksek bir rakam, bizim bunu aşağıya çekmemiz gerekiyor. Bu borçlanmalar konusunda daha titiz davranılması ve gerekli projelere finansmanın hazine garantileriyle aktarılması ve bunların sıkı takibi, tamamlanması, hızlı bir şekilde yerine getirilmesi önem arz ediyor.

Bu konulara dikkat edileceğini düşünüyorum, umuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

"Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler" başlıklı 12'nci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi?

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim.

Ben burada, bu vergi harcamaları meselesine ilişkin bir şey paylaşmak istiyorum: Az önce siz de ifade ettiniz yani vergi harcamalarının ne olduğunu biliyoruz, 2026 için 3,6 trilyon lira civarında vergi harcaması var. Tabii, bunların birçoğu bir zaruret yani

bunun hepsine "kötü" deme imkânı yok. Ama Hükûmetin de böyle bir politikası var, bu vergi harcamalarını azaltma şeklinde politikası var. Gerçi kimi zaman da torba kanunlarla vergi harcamalarını artıracak işler geliyor, o da ayrı bir konu.

Burada, şimdi, 2026-2027-2028'in projeksiyonları var. Ne kadar doğru, ayrı bir şey ama bir de bunun harcamasını koyalım yani gerçekleşmesi ne olmuş? Şimdi, bu, aynı dokümanda başka meselelerde, mesela verginin, değil mi, vergide bakıyorum şöyle, 2021'den itibaren gerçekleştirmeler yazılıyor, ileriye doğru da tahminleri var ama bu vergi harcamalarını böyle toplu olarak görebileceğimiz yani bizim ne kadar vergi harcamamızın olduğu, bu dokümanda yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Toplu yok.

Bunun görülmesinin ben doğru olacağını düşünüyorum. Tabii, bu, vergi harcaması diye bizim her itiraz ettiğimizde siz asgari ücreti söylüyorsunuz da hadi asgari ücret bunun üçte 1'i, geriye kalan üçte 2'sinde de yani 2,5 trilyon lirada diğer tarafta şeyler var. Oradaki kritik şeyde şu: Mesela ben bunu Sanayi Bakanlığında da söyledim. Şimdi, doğrudan harcama yapılan yeni programlar var, onlara ilişkin hani hem rakam biliniyor hem de birtakım etki analizleri filan yapılabilir ama aslında bizim teşvik sistemimizin bence kapsamlı bir etki analizinin yapılması lazım, yapılabilmesi lazım. Kolay bir çalışma değil ama gerçekten biz, öteden beri yaptığımız, verdiğimiz teşvikler var; KDV muafiyetleri, indirimli kurumlar vergisi, onlar, şunlar, bunlar filan. Bunlara iyice bir bakılması gerekiyor, bu önemli.

Şimdi, asgari kurumlar vergisinin getirilmiş olması aslında hani biraz böyle "Ya, biz bunu getirdik, iyi bir şey yaptık." şeklinde değil, biliyorsunuz, bu 90'lı yılların başındaydı yanlış hatırlamıyorsam, kaldırdığımız bir sistemdi. Yani biz eski, ta otuz yıl önce kaldırdığımızı geri getirdik, niye?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Çünkü Gelir İdaresi Başkanlığımızın, biz o zaman şunu düşünmüştük, ben o zaman uzman olarak çalışıyordum devlette. Yani "Ya, biz, vergi sistemimizi, idari, artık belli bir doygunluğa geldi veya belli bir kapasiteye geldi, artık kontrol edebiliriz mükellefleri." deyip bu asgari... Hani kurumlar vergisi kaldırılmıştı, şimdi, yeniden bunun gelmesi tabii, bence Gelir İdaresinin repütasyonu açısından çok iyi olmadı. Dolayısıyla, yani asgariden kurumlar vergimizi aldığımız zaman öbür tarafta "Tamam o zaman, aldık." demek bence çok doğru değil, hâlâ orada kayıt dışılık anlamında ciddi bir potansiyel var ama onun dışında, özette esas şey, söylemek istediğim şey; geriye doğru, toplu olarak vergi bazında bu vergi harcamalarını görmemizin, bu bütçe dokümanını da görmemizin ben faydalı olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, söz talebi mi var? Arguvan mı? Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yok, Arguvan'a...

Öncelikle hem Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza hem de Strateji Bütçe Başkanımıza Arguvan'a vermiş oldukları desteklerden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Ben bir soru sormak istiyorum: Papa Türkiye'yi ziyaret etti ve gitti. Dönüşte Erdoğan'a özel bir teşekkürde bulundu. "Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ve geziyi tam bir başarıya ulaştırmak için bize sağladığı çok sayıda kişiye, şahsi helikopterine, çok sayıda ulaşım aracına, organizasyona, bakanların ziyaret boyunca çeşitli anlarda hazır bulunmalarına minnettarlığımı ifade etmek istiyorum." dedi. Yani iyi bir ev sahipliği yapmış Sayın Erdoğan. Erdoğan'ın şahsi helikopteri daha önce herhangi bir devlet yöneticisine tahsis edildi mi yoksa ilk kez Papa mı biniyor, onu merak ediyorum, onu öğrenmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

"Yetki" başlıklı 13'üncü maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlüğe ilişkin 14'üncü maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürütmeye ilişkin 15'nci maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin maddeleri oylanıp kabul edilmiştir.

Şimdi 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

3.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) (Maddeler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerinin görüşmelerine geçiyoruz.

Kesin hesap teklifi toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Hatırlanacağı üzere, teklifin "Gider Bütçesi" başlıklı 1'inci maddesi ile "Gelir Bütçesi" başlıklı 2'nci maddesi Komisyonumuzun 30 Ekim 2025 tarihli 5'inci Birleşiminde okunmuştur.

Şimdi 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

"Denge" başlıklı 3'üncü maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

"Kullanılmayan ödenek" başlıklı 4'üncü maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

"Devlet borçları" başlıklı 5'inci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlüğe ilişkin 6'ncı maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürütmeye ilişkin 7'nci maddeyi müzakereye açıyorum.

Söz talebi? Yok.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddeleri de kabul edilmiş oldu.

Şimdi 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nde bulunabilecek maddi hatalara ilişkin metin ve bağlı cetvellerde gerekli düzeltmelerin yapılması, kabul edilen önergeler doğrultusunda ilgili cetvellerde gerekli düzenlemelerin yapılması ve kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesini; muhalefet şerhlerinin en geç 5 Aralık Cuma günü saat 23.59'a kadar Başkanlığımıza verilmesini; İç Tüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurulda Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak Adıyaman Milletvekili Sayın Resul Kurt, Aksaray Milletvekili Sayın Hüseyin Altınsoy, Ankara Milletvekili Sayın Orhan Yegin, Bursa Milletvekili Sayın Ahmet Kılıç, Denizli Milletvekili Sayın Nilgün Ök, Elâzığ Milletvekili Sayın Ejder Açıkkapı, İzmir Milletvekili Sayın Yaşar Kırkpınar, Kayseri Milletvekili Sayın Mustafa Baki Ersoy, Kırşehir Milletvekili Sayın Necmettin Erkan, Konya Milletvekili Sayın Orhan Erdem, Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı, Osmaniye Milletvekili Sayın Seydi Gülsoy, Sakarya Milletvekili Sayın Ertuğrul Kocacık, Samsun Milletvekili Sayın Ersan Aksu, Uşak Milletvekili Sayın İsmail Güneş ve Yozgat Milletvekili Sayın Süleyman Şahan'ın belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Komisyonadaki siyasi parti grup sözcülerinin 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklamaları

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi siyasi partilerin sözcülerine birer dakika söz veriyorum bütçe süreciyle alakalı değerlendirmelerini almak üzere, sonra Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımıza söz vereceğiz ve kapatacağız.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, öncelikle âdet yerini bulsun diye bu konuşmayı yapacağım Sayın Mehmet Muş'la ilgili. Hakikaten bu dönem, bir ayı aşkın bir süreç içerisinde bizi çok üzdü, sözlerimizi uzatmadı, ben yine de teşekkür ediyorum, âdet yerini bulsun. Bence biz de çok şeyler öğrendik bu bütçe görüşmelerinde konuşan arkadaşlarımızdan. Ben sizin nezdinizde bütün heyetinize çok teşekkür ediyorum. Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, siz daha önce Plan ve Bütçe Komisyonu üyeliği yaptınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Başkanlığı da yaptı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı yaptınız. Muhalefet milletvekilleri ellerinde kamerayla, tripotla kendilerini çekmeye çalışıyorlar. Övünmek isterim ki Veli Ağbaba varsa herkes için var, Cumhuriyet Halk Partisi varsa herkes için var, bu dönem AK PARTİ'li vekillere de bunu öğrettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu doğru.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Onlar da kendilerini çekiyorlar, sosyal medyada paylaşıyorlar yani bu konuda emeğimiz inkâr edilemez, çekip çekip paylaşıyorlar. Ben burada bulunan tüm Plan ve Bütçe Komisyonundaki milletvekillerimize, dışarıdan katkı veren milletvekillerimize, diğer siyasi partilerimize, hakikaten sabahın erken saatlerinde gelip Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışması için emek veren emekçi arkadaşlarımıza... Basın mensuplarını ne kadar zor koşullarda çalıştırsa da Mehmet Muş, onlar büyük bir zorlukla çalıştılar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kul hakkıma giriyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bütçe Başkanımız Mehmet Ali Bey başta olmak üzere, çalışanlara, servis yapanlara, uzmanlara, stenograflara, onlara da özel teşekkür ediyoruz, hep bizimle beraber olan Sayıştaydaki arkadaşlarımıza, tüm emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Umarım yapılacak ilk seçimden sonra o koltukta, Mehmet Muş'un koltuğunda Cumhuriyet Halk Partili biri oturacaktır inşallah.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne kadar meraklısınız koltuğuma.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İnşallah.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hani ben oturacaktım?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Hanım, size de geleceğim. İnşallah gelecek yıl AK PARTİ Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanını değiştirirse biz Nilgün Ök'ü desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Tekrar, başta Sayın Mehmet Muş olmak üzere... Hakikaten Mehmet Muş'un da hepimizde emeği var; zaman zaman kavg ediyoruz, zaman zaman bağırıyoruz, tartışıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Az önce sen reyini belli etmişsin, ihsasırey yapmışsın ama benim ya ölmem lazım ya da istifa etmem lazım, başka türlü deviremezsiniz beni.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Estağfurullah. Değişim olmuyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Seçilmişim ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizde istifa yok ya, af var ya, affınızı istiyorsunuz ya, belki öyle bir şey yapabilirsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben Meclisin adamıyım şu anda.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben sözü uzatmayayım gecenin bu saatinde. Hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de lafı çok uzatmamak için Sayın Ağbaba'nın teşekkür ettiği herkese teşekkür ediyorum.

Gerçekten yine bir ay burada geçirdik hep birlikte. Zaman zaman sert tartışmalarımız oldu ama medeni bir şekilde bu bütçeyi de bitirmiş olduk. İnşallah bundan sonra da çalışmalara bu şekilde devam ederiz. Plan ve Bütçe Komisyonu bu açıdan herhâlde Meclisteki önemli örnek oluşturan komisyonlardan bir tanesi. Tabii, Sayın Muş'un bu konudaki emeği tartışılmaz, çok iyi bir şekilde yönetti, bütün sınırlı anlarımızı da iyi geçiştirdi. Dolayısıyla herkese çok teşekkür ediyoruz. Bu çalışmalarda emek vermiş olan herkesin emeğine sağlık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Duy biraz duy.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Belki değiştirirler diye çok övmedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir ayı aşkın bir süredir burada çalışıyoruz, "gece gündüz" diyebileceğimiz şekilde gerçekten çalıştık, çok da yorulduk. Tabii, ben de bize destek veren burada bir sürü bütçe çalışanlarından işte çayımızı getiren arkadaşlarımıza, korumalara kadar herkese teşekkür etmek istiyorum.

Mümkün olduğu kadar yapıcı önerilerde bulunmaya çalıştık. Onlar da umut ediyorum ki hemen olmasa bile zaman içerisinde iktidar tarafından, bakanlıklar tarafından dikkate alınır diye umut etmek istiyorum.

Diğer bir konu da... Sayın Başkan, belki gelecek yıl bu maddeleri ayrı bir gün yapmak lazım yani maddelerin biraz daha üzerinde durulması, ona ilişkin düşüncelerimizi biraz daha paylaşmamızda fayda olur. Mesela, söyleyeceğimiz birçok konu vardı, söyleyemedik çünkü artık herkes gözümüzün içine bakıyor "Bir an evvel şu iş bitsin de gidelim." şeklinde bir noktaya geliyoruz. Belki bir gün daha uzatıp, Cumhurbaşkanlığı yapıp ondan sonra maddelerin tek bir günde yapılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Gelecek yıl böyle bir şey yapabilirsek çok daha verimli olacağını düşünüyorum.

Tekrar bütçemizin hayırlı olmasını; memleketimiz için, milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Yoğun bir bütçe maratonunun sonuna geldik çok şükür en son oylamayla birlikte. Ben bugüne kadar bu yoğun mesaide emeği geçen tüm milletvekili arkadaşlarıma, burada tüm stenograflardan tutun da işte bize hizmet eden arkadaşlarımıza, çay servisi yapan, aynı zamanda polis memuru arkadaşlarımıza, danışmanlarımıza, basın mensuplarımıza, herkese teşekkür ediyorum. Sabahın onundan başlayıp gece on buçuk, on birlere kadar süren bir mesai yaşadık, kolay bir mesai değil. Tabii, biz yine ara sıra kalkıp gelip gidiyoruz ama buradaki hem bürokratlar hem de Bakanlarımız ve Cumhurbaşkanı Yardımcımız için de bir gün oturmak ayrı bir emek, bir çaba gerektiriyor. Motivasyonu tutmak da ayrı bir süreç gerektiriyor. Ben bu motivasyonu gösteren tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum, iyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu...

İSMAIL FARUK AKSU (İstanbul) - Evet, teşekkür ediyorum. Ben de 2026 bütçesinin ülkemizin kalkınmasına, milletimizin huzur ve refahına katkı sağlamasını temenni ediyorum öncelikle.

Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, Strateji ve Bütçe Başkanlığına, Hazine ve Maliye Bakanlığına ve Sayıştaya teşekkür ediyorum. Seviyeli, olgun bir müzakere süreci yürüttük Komisyonumuzda bir ayı aşkın bir süre. Bu nedenle başta Komisyon Başkanımız ve üyelerimize, katkı veren tüm milletvekillerine de teşekkür ediyoruz.

Yine çalışmamız sırasında destek olan stenograflara, bütçe uzmanı arkadaşlarımıza, danışmanlarımıza, hizmet personelimize, basın mensuplarına varsa atladığım diğer kişilere de bu vesileyle teşekkür ediyoruz Milliyetçi Hareket Partisi olarak.

Hepinize iyi akşamlar diliyor, saygılar sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Öncelikle bugün ebediyete uğurladığımız Cemal Öztürk kardeşimize Allah'tan tekrar rahmet dilerim.

En yoğun çalışmaların yapıldığı Plan ve Bütçe Komisyonu bir bütçe sürecini daha tamamladı. Bütçe görüşmeleri boyunca başta bizlere hizmet eden destek personeline, yine stenograflara, basın mensuplarına; bütçenin hazırlanması bir süreç, önce Bakanlıktan strateji bütçe teklifleri sonra birlikte görüşmeler, bu süreci yürüten Strateji Bütçe Başkanı ve değerli yardımcılara, tüm çalışanlarına, yine Hazine ve Maliye Bakanımıza ve Bakan yardımcımıza, ekibine; tüm Bakanlıklarımız buraya geldiler, sunumlar yaptılar, Bakanlarımıza bütçe hazırlığında olan tüm ekiplerine, Sayıştay Başkanlığı ve her gün burada bizimle mesai harcayan Sayıştay yetkililerine, Plan ve Bütçe Başkanı Sayın Mehmet Muş ve tüm grupların katkı veren Komisyon üyesi milletvekili

arkadaşlarıma, bütçe sürecini başından beri yürüten Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'a AK PARTİ Grubu adına ben de teşekkür ediyorum. İnşallah, Genel Kurul sonrası hayırlı bir bütçe olur.

Tüm heyete tekrar saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, buyurun.

5.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın, 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklaması

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 23 Ekimde Komisyon çalışmalarına başlamıştı, bugün itibarıyla sona gelmiş olduk. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı bütçelerinin yanı sıra 17 Bakanlığın, toplamda 228 kamu kurumunun bütçesi, 227 kamu kurumunun kesin hesabı ile 222 Sayıştay raporu üzerine 21 birleşim boyunca büyük bir özveriyle bir çalışma yapıldı.

Ben de öncelikle Başkanımızı tebrik etmek istiyorum. O görevi ben de uzun süre yaptım, ne kadar önemli ama aynı zamanda da sorumluluk isteyen bir görev olduğunu biliyorum. Sayın Mehmet Muş gayet başarılı bir şekilde bu Başkanlığı gerçekleştiriyor. Kendisini ve tüm ekibini tebrik ediyorum. Ayrıca...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bakan filan olmasın, böyle devam etsin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - O benim takdir edeceğim bir husus değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Askerliğin bitmesine iki sene kaldı benim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin döneminizde daha sert geçen toplantılar vardı Başkanım, onu da söyleyeyim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Efendim?

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin döneminizde daha sert geçen toplantılar vardı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Doğru, Mehmet Bey benden daha iyi, o kesin, daha öncekileri bilemem. Hakikaten gayet başarılı bir şekilde yapıyor.

CAVİT ARI (Antalya) - O bakandan kaynaklanıyordu ama Mehmet Bey de çok hoşgörülü, kendisini kutluyoruz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI CEVDET YILMAZ - Mehmet Bey gerçekten, geçmişte tabii Grup Başkan Vekilliği deneyimi de var, onun da getirdiği tecrübeyle gerçekten çok başarılı bir yönetim sergiliyor, ben de teşekkür ediyorum. Tabii ki Komisyon üyeleri büyük gayret sarf ettiler, her birine, bütün gruplara yürekten teşekkür ediyorum. Komisyon dışından gelip burada katkıda bulunan çok sayıda milletvekili arkadaşımız oldu, kaç kişidir bilmiyorum, mutlaka istatistikleri vardır, her birine yine teşekkür ediyorum. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a bütçe hazırlık sürecindeki güçlü liderliği ve sağladığı vizyon için şükranlarımı sunuyorum. Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı çatısı altında destek veren siyasi partilere ve Milliyetçi Hareket Partisi lideri Sayın Devlet Bahçeli'ye yürekten teşekkür ediyorum. Başta, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı olmak üzere, bütçe teklifinin hazırlanmasında ve müzakere süreçlerinde emeği geçen tüm bakanlıklarımıza, kamu kurum ve kuruluşlarımıza ayrıca teşekkür ediyorum. Tabii ki Sayıştay Başkanlığına -hazırladıkları raporlar burada- bütün bu süreçlere yaptıkları katkılardan dolayı yürekten yine teşekkür ediyorum. Komisyon çalışmalarımız boyunca görev alan tüm arkadaşlarımıza, stenograflardan bizlere lojistik destek sağlayan arkadaşlarımıza, basın mensuplarına, Emniyet mensuplarına, katkısı olan herkese teşekkür ediyorum. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin 8'inci bütçesi, AK PARTİ'nin 24'üncü bütçesi, Türkiye Yüzyılı'nın 3'üncü bütçesi, ülkemize, milletimize hayırlı olsun diyorum. Tabii, Genel Kurulda da nihai karardan sonra yürürlüğe girecek olan bütçemizin ülkemize bereketli olmasını, yapılan harcamaların halkımızın beklentilerine, 86 milyonun beklentilerine cevap vermesini temenni ediyor, hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Giresun eski Milletvekili Cemal Öztürk'ün vefatına ve 2026 yılı bütçe görüşmeleriyle alakalı sürece ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bu, bizim 3'üncü yaptığımız bütçe. Tabii, zaman çok hızlı akıyor. Bugün, ebediyete uğurladığımız Giresun Milletvekilimiz Cemal Öztürk bu Komisyonunda görev yaptı, hatta ben Grup Başkan Vekiliyken çok böyle teklif verdirmiştim kendisine. Yani hakikaten böyle baktığınız zaman şu Komisyon sırasında çok oturduk ve bugün aramızda değil, tekrar kendisine Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah rahmet eylesin. Biz unuttuk, Allah rahmet eylesin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla hayat hiçbir şeyi ve kimseyi kırmaya değmiyor, hepimiz bir yolculuk içerisindeyiz ve az olan ömürden daha az kalmış vaziyette. Bu açıdan, Komisyon üyelerimizden veya Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerimizden katılanlardan belki söz taleplerinin karşılanmasında belki biraz daha fazla talebi olanlar vardır, karşılayamadıklarımız olmuşlardır, onlar da lütfen kusura bakmasınlar, belli kurallar çerçevesinde bunu yürütmek zorundaydık. Cumhurbaşkanımız Sayın Cevdet Yılmaz'ın 23 Ekimde bütçe sunuşuyla başlayan bu maraton bugün tamamlandı ve ben şimdi istatistikleri vereyim size: Kırk gün yaklaşık çalıştık, 21 birleşim, 77 oturum yaptık ve iki yüz kırk saat mesai yaptık, geçen seneye aynı. Bu görüşmelerde Komisyon üyeleri dâhil 271 milletvekilimizin toplam 1.353 söz talebi olmuştur ve bu 271 milletvekili farklı farklı milletvekilleri. Dolayısıyla Meclisin yüzde 46'sı, yarısı Komisyonunda gelip görüşlerini ifade etmiştir, bu çok ciddi bir oran. Eğer burada kurallara uymasak aslında bu oran aşağı doğru, 40'lara belki 35'e düşecek. Dolayısıyla böyle bir durum da söz konusu. Bu süre içerisinde demokratik bir ortamı oluşturmaya gayret ettim ben Komisyon Başkanı olarak ve olabildiğince milletvekillerinin söz taleplerinin karşılanmasına, sordukları soruların yazılı olarak bakanlıklardan ve ilgili kurumlardan geri alınıp milletvekillerimize

verilmesine gayret ettim. Özellikle denetim yetkilerini kullanırken herhangi bir kısıtlamaya sebebiyet verecek hiçbir şeye müsaade etmedim, etmemeye çalıştım, onu özellikle belirtmek istiyorum.

Bu vesileyle biz de Komisyon Başkanlık Divanı olarak, Komisyon üyelerimize bu özverili çalışmadan dolayı teşekkür ediyoruz ve yine burada görev yapan ilgili bürokratlara, tüm çalışanlara ben de sizler adına, Başkanlık Divanı adına tekrar teşekkür ediyorum.

Bütçemiz hayırlı olsun.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.06